

14/2015

Май-Септември
May/September

DOCENDO

DISCIMUS

JOURNAL

DIPLOMACY

DIPLOMATIC
INSTITUTE

СПИСАНИЕ

ДИПЛОМАЦИЯ

ДИПЛОМАТИЧЕСКИ
ИНСТИТУТ

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
REPUBLIC OF BULGARIA

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

14/2015

май/септември

DOCENDO

DISCIMUS

СПИСАНИЕ

ДИПЛОМАЦИЯ

ДИПЛОМАТИЧЕСКИ
ИНСТИТУТ

Дипломатическият институт не се идентифицира с авторските мнения. Всички настоящи публикации изразяват само и единствено позициите на своите автори.

The Diplomatic Institute does not take collective positions. All publications herein represent only the views of their authors.

Главен редактор

Доц. г-р Здравко Попов

Редакционна колегия

Таня Михайлова, директор на ДИ
Билиана Дечева, началник-отдел в ДИ

Дизайн на корицата

Пейо Колев

София, 2015

Editor in Chief

Assoc. Prof. Zdravko Popov, PhD

Editorial Board

Tanya Mihaylova, Director of DI
Biliana Decheva, Head of Department at DI

Cover Design

Peyo Kolev

Sofia, 2015

Съдържание

Ролята на демографския фактор за миграционния натиск върху България <i>д-р Спас Ташев</i>	5
Намалените разходи за отбрана на държавите членки на НАТО – от дефицит на средства към дефицит на сигурност <i>Невена Мандаджиева</i>	19
Германия, НАТО и кризата в Украйна: лидерство от центъра <i>Християна Христова</i>	25
Горящият Близък Изток, скачащата Турция и спящите Балкани <i>проф. д.ик.н. Владимир Чуков</i>	37
Руската външна политика при Путин <i>Януш Бугайски</i>	43
Нови моменти във външната политика на КНР в Южнокитайско море при новото китайско ръководство <i>Любомир Николов</i>	49
Туйпломация или дипломацията в дигиталната ера <i>Светломира Димитрова</i>	59
„Балканите през второто десетилетие на XXI век“ <i>Сборник, Институт за балканистика с център по тракология при БАН – резюмета</i>	65
„Създаване на банков съюз в ЕС“ <i>Новата книга на доц. д-р Калоян Симеонов – резюме</i>	81

Contents

Role of the demographic factor in the migratory pressure exerted upon Bulgaria <i>Dr. Spas Tashev</i>	86
The NATO countries' curtailed defense expenditures: from a deficit of funds to a deficit in security <i>Nevena Mandadjieva</i>	99
Germany, NATO and the Ukraine crisis: leading from the centre <i>Christiana Christova</i>	105
The burning Middle East, bouncing Turkey, and the sleeping Balkans <i>Prof. Vladimir Choukov</i>	115
Russia's foreign policy under Putin <i>Janusz Bugajski</i>	121
New features of China's foreign policy in South China Sea under the new Chinese leadership <i>Lyubomir Nikolov</i>	127
Twiplomacy or diplomacy in the digital era <i>Svetlomira Dimitrova</i>	135
„The Balkans in the second decade of the 21st century“ <i>Collection, Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology of the Bulgarian Academy of Sciences – summaries</i>	141
„Establishment of the EU Banking Union“ <i>The new book by Assoc. Prof. Kaloyan Simeonov – summary</i>	156

Ролята на демографския фактор за миграционния натиск върху България

Д-р Спас Ташев

През последните няколко години понятието „миграционен натиск„ стана изключително разпространено в медиите както в България, така и в чужбина. Провежданите на държавно ниво политики по отношение на миграционния натиск залягат в основата на все повече международни и правителствени документи.

Тази тенденция се наблюдава и в България. Съществуващият миграционен натиск върху страната ни и прогнозите за неговото задълбочаване са в основата на разработването на Националната стратегия в областта на миграцията, убежището и интеграцията (2011-2020), Националната стратегия за интеграцията на лицата, получили международна закрила в Република България (2014-2020), и Стратегията за интегрирано гранично управление на Република България (2014-2017). Поради същите причини през 2013 г. е изработен и приет от Министерския съвет план за овладяване на кризисната ситуация, възникнала вследствие на засиления миграционен натиск към територията на Република България. През 2014 г. МВР подготвя доклад за предприетите действия от органите на държавната власт по управление на кризата, породена от засиления миграционен натиск.

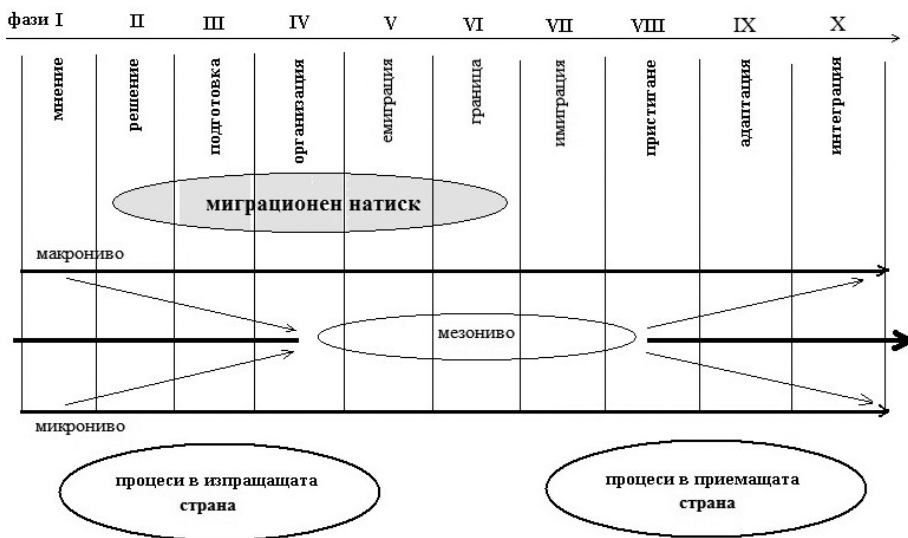
Прави впечатление, че въпреки интензивната употреба на понятието „миграционен натиск„ то не е дефинирано и за разлика от емпиричните, все още е ограничен броят на теоретичните изследвания по въпроса. Изключение от тази тенденция са разработките на Brunel & Venturini (1991, 1995) и Bohning, Schaeffer & Straubhaar (1991), които създават и разработват теоретичните модели за анализ на миграционния натиск, но не успяват да създадат дефиниция, валидна за различните видове миграции.

При обобщаването на теоретичните методи и на базата на натрупания през последните години практически опит, може да се предложи следната работна дефиниция за миграционния натиск:

Миграционният натиск е явление, което изразява въздействието, упражнявано върху държавната граница от миграционните потоци чрез търсенето на възможност за нейното преминаване. Той показва степента на развитие на миграционния процес и неговия потенциал, ако не бъде овладян. Мигрантите, формиращи миграционния натиск, са част от миграционния потенциал на страните на произход, на който не е позволено да се реализира вследствие на ограниченията, въведени поради затруднения или невъзможност на икономическата и социална система на приемащата държава да приеме и интегрира по-голям брой имигранти.

Тук трябва да се има предвид, че появата на какъвто и да е натиск винаги е следствие от наличието на определени пречки. Ако тези пречки липсват, т.е. ако е налице свободно движение, няма да се наблюдава натиск. От тази гледна точка анализът на миграционния натиск трябва да бъде насочен към различните фактори, които формират миграционния поток, и пречките, които стоят на пътя му.

Ролята и мястото на миграционния натиск в цялостния миграционен процес ясно личат на приложената схема, която може да се използва при анализа на различните типове миграции (фиг. 1).

Фиг. 1
Място на миграционния натиск в цялостния миграционен процес

Схемата предлага проследяването и проучването на всички фази на миграционния процес от оформянето на мнение и взимането на решение за мигриране до осъществяването на самата миграция и последвалите я крайни фази като адаптация и интеграция. Тези отделни фази се проследяват както на микроравнище (отделният индивид или отделното семейство като мигрираща единица) и макроравнище (общество или съобщества от мигранти), така и в междинното мезоравнище (преходно ниво, възникващо като резултат от прегрупирането на отделните индивиди). На тази схема е посочено мястото на явлението миграционен натиск и това конкретизиране позволява проследяването му във всички фази от възникването му до проявлението на самия натиск, изразяващо се в търсенето на възможности за преминаване на държавната граница.

Тук трябва да се има предвид, че част от мигрантите от миграционния поток, който формира миграционния натиск, все пак успяват по различни канали да преминат държавната граница под формата на нелегални имигранти или на лица, търсещи убежище. По този начин въздействието на миграционния натиск се разширява и върху територията на приемащата страна. В този случай може да приемем и едно по-широко разбиране за миграционния натиск, изразяващо се в натиск върху социалната система във връзка с приема, интеграцията и социализацията или връщането на този тип имигранти.

Основният момент в изградените модели на Bruni&Venturini и Bohning, Schaeffer&Straubhaar за изследване на миграционния натиск е свързан с констатацията, че противоположните демографски тенденции в развитите и развиващите се страни не водят до равновесие, тъй като то е функция на зависимостта от нуждата от работа в страните на произход и капацитета на икономиката да я създаде. Поради тази причина, с рязкото увеличаване на броя на потенциалните емигранти, се налага ревизия на политиките за имигриране. Осъзнаването

на този процес помага да се предвидят бъдещи проблеми със заетостта и да се изработят политики, които да намерят решение или да ограничат последиците от текущия демографски растеж в някои държави (в повечето случаи страни на произход) и влошаването на демографските показатели в други (обикновено такива са приемащите държави).

През 80-те и 90-те години на ХХ в., когато се правят опитите за разработване на модел за изследване на миграционния натиск, се изхожда от разбирането, че това явление води до предлагане на излишъка от работна сила в страните на произход поради наличието на отрицателната разлика в доходите на глава от населението с приемащите държави. Още тогава обаче се отчита, че ефектът от подобно въздействие е на макрониво, поради което изследванията се насочват на микрониво, търсейки отговор защо при определени обстоятелства даденият индивид емигрира, а при други не. В тази връзка анализите се насочват към потенциалната миграция, която се определя като излишък от работна сила спрямо предлаганите работни места или по-точно като излишък от работна сила, който е резултат от невъзможността на икономиката на страната да предложи адекватна работа. По този начин, ако е налице склонност към емигриране, миграционният потенциал се превръща в миграционен поток. Миграционният поток е функция на икономически и неикономически променливи като различия в заплащането, вероятността за намиране на работа, големината на определени групи в страните на произход, към които принадлежат мигрантите (семейни, родови, съсловни и др. структури), икономическите връзки между изпращащите и приемащите страни, културните и религиозни предпочитания на мигрантите и др.

Концепцията за миграционния потенциал е от голямо значение, ако стойностите му достигат значителни нива за дадена страна или област. Това, което е важно в този контекст, не са временните различия между търсенето и предлагането на труд, а структурните различия, които произтичат от демографските процеси в отделни групи от населението.

На базата на разработените теоретични модели за изучаване на миграционния натиск, Bruni&Venturini правят практически анализ на миграционните процеси в Средиземноморския басейн, като съсредоточават вниманието си върху Турция, Тунис и Мароко, чието население представлява 50% от населението на развиващите се държави в региона.

Независимо от констатацията, че липсват някои демографски данни, основателно е направен изводът, че през изминалите 50 години в тези държави се наблюдава безпрецедентен прираст на населението. Това е основният демографски разграничителен белег от двата бряга на Средиземно море, съответстващ най-общо на демографските различия Север – Юг. Средногодишният темп на нарастване на общото население в държавите по южния бряг на Средиземно море е 2.6% за периода 1950-1980 г. и около 2.3% за периода до 1990 г. За държавите по северния бряг на Средиземно море тези показатели са съответно 0.8% и 0.4%. На практика, за периода 1950-1980 г. на всеки нов жител по северния бряг се падат 3.25 жители по южния бряг, а през 90-те години на ХХ в. това съотношение е 1:5.75 души.

Демографският растеж на страните по южния бряг се дължи на формирането в първата фаза от живота на все по-големи кохорти, които при предвиждането си във времето определят населението в другите фази. Между 50-те и 90-те години на ХХ в. населението в ученическа възраст се удвоява, като годишният

поток нараства от 2.4 млн. на 5.4 млн. Тези данни много ясно показват с какви проблеми се е сблъскала образователната система в държавите по южното крайбрежие, но също така показва увеличаването на броя на младите хора, които навлизат в работната фаза от живота си. Между 1950 и 1990 г. навлизанията в групата на населението в трудоспособна възраст са се увеличили със 138%, от средната 1.5 млн. на 3.8 млн., за да достигне средна стойност от 4.6 млн. в началото на XXI в.

В държавите по северното крайбрежие на Средиземно море годишните навлизания в групата на населението в ученическа възраст остават малко под 3 млн. до 1970 г., след което започват да намаляват и понастоящем са по-малко, отколкото са регистрирани в началото на 50-те години на XX в. По-важното е, че понастоящем общият брой нови навлизания в образователната система на държавите по северното крайбрежие е половината от общия брой нови навлизания в аналогичната система в държавите по южното крайбрежие.

Ситуацията с пазара на труда по южното крайбрежие на Средиземно море се влошава също и от много ниско ниво на излизания от групата на населението в трудоспособна възраст, която през 90-те години на XX в. е 0.28, докато съответната стойност за държавите от северния бряг е 0.94.

Теоретичните модели за изследване на миграционния натиск се опитват да съчетаят в себе си анализ на демографските и икономическите процеси в държавите на произход, т.е. върху емиграционния натиск, и поради тази причина се изследва в една плоскост с тенденцията за емигриране. Слабост на така създадената теоретична рамка е, че при опитите за прогнозиране на миграционния натиск демографските прогнози не са съчетани със задълбочени прогнози за икономическото развитие на отделните изпращащи държави. Поради тази причина докато направените прогнози за миграционния натиск в регионален аспект се сбъдват, то при прогнозите за отделните страни има разминавания. Така например в началото на 90-те години на XX в. Турция е определяна като държава, която ще продължи да формира миграционни потоци, оказващи миграционен натиск върху ЕС. Статистическите данни през последните 20 години обаче опровергават тази прогноза. Обяснението е в успешното икономическо развитие на Турция през този период. Следната таблица дава информация за промяната в общия брой на населението и брутният вътрешен продукт на Турция по години (табл. 1).

Табл. 1. Осреднен брутен вътрешен продукт и средногодишен брой население на Турция за периода 1980-2014 г. по данни на Световната банка и ООН (2015)

Показател	Период						
	1980-1984	1985-1989	1990-1994	1995-1999	2000-2004	2005-2009	2010-2014
Средногодишен брой население през периода (млн.)	47.7	53.6	59.3	65.0	68.5	70.4	75.7
Осреднен брутен вътрешен продукт през периода (USD)	1421.5	1668.2	2768.3	3499.7	4263.1	8636.7	10593.2

Данните от таблицата показват, че докато спрямо началото на 80-те години на XX в. през периода 2010-2014 г. населението на Турция е нараснало със 158.7%,

то за същия период брутният вътрешен продукт се е увеличил със 745.2%. Успешното и трайно икономическо развитие на Турция през периода 1980-2014 г. е позволило създаването на нови работни места, благодарение на което нарасналият брой на населението в трудоспособна възраст се е реализирал в по-голямата си част на местния пазар на труда, което е довело до намаляване на миграционния натиск от Турция към ЕС. Примерът с Турция е важен за избягване на грешките при абсолютизирането на демографските фактори и ясно показва необходимостта от задълбоченото им комплексно разглеждане с икономическите фактори.

Освен това тук трябва да се има предвид, че независимо от предложените модели за математическо определяне на миграционния натиск самото понятие „натиск“, предполага известна доза субективно възприятие, още повече че не всички имигранти могат да бъдат поставяни под общ знаменател. Възприемането на явлениято миграционен натиск до голяма степен е обвързано с търсенето на имигранти на пазара на труда. При развиващите се икономики някои категории имигранти не само че може да са добре дошли, но и да се провежда политика за привличане на определен тип чуждестранни работници. Освен това почти всички държави гледат благоприятно на завръщащата се миграция на свои граждани и по този показател те се различават от останалите категории имигранти.

При доразвиването на теориите за миграционния натиск постепенно започва да се отчита, че предлаганите модели изхождат главно от разбирането за емиграционния натиск, който пък се основава на теорията за предлагане на труда от излезли по своя собствена воля участници на пазара. Тези случаи не разглеждат насилственото отстраняване от държавната територия на дадено население. В същото време такъв тип мигранти, например бежанците, също участват при формирането на миграционния натиск и този факт трябва да се отчете. Рационалното в подобен подход е, че независимо от различните причини за емиграционния натиск в изпращащите държави ефектите от имиграционния натиск за приемащите държави са едни и същи. Това е предпоставка при бъдещите теоретични разработки върху миграционния натиск – особено когато анализите се правят от гледна точка на приемащата държава, акцентът все повече да се поставя върху имиграционния натиск.

Очевидно е, че прогнозирането на миграционния натиск е по-лесно осъществимо в регионален аспект, тъй като пазарите с възможности за реализиране на мигрантите са взаимосвързани, поради което промените в една страна могат да засегнат други. Търсенето на възможности за реализиране на мигрантите зависи от цената (разходите за осъществяване) на миграцията, характеристиките на приемащата страна и очакваното от мигрантите икономическо, правно и социално положение там в сравнение с това в страната на произход. Ако една държава се затваря за нови имигранти или поради други причини променя своите правила за прием, други потенциални приемащи страни ще почувстват този ефект под формата на поява на по-голям брой имигранти или на имигрантска кохорта с характеристики, различни от тези на по-ранни имигрантски кохорти. За да се избегнат подобни явления, възниква необходимостта от относителната хомогенност на провежданите политики за имиграционен контрол в страни, намиращи се при еднакви условия и целящи постигането на еднакви цели. Този факт също така обяснява защо промените в имиграционния контрол в една страна в повечето случаи бързо са последвани от подобни промени в други сходни приемащи страни.

С наблюдаваното в наши дни увеличаване на обема на миграционните потоци към ЕС, породени от демографските и икономическите процеси, съчетани с климатичните промени и политическите и военни конфликти в Близкия и Средния Изток и Северна Африка, вниманието на изследователите се насочва и към бежанските потоци, като анализите все повече придобиват практическа насоченост.

За да се противодейства на миграционния натиск, през 2004 г. се създава Европейската агенция за управление на оперативното сътрудничество по външните граници на държавите членки на Европейския съюз – Фронтекс. През 2011 г., поради наблюдавания засилен миграционен натиск по южните граници на ЕС вследствие на Арабската пролет и влошаващата се ситуация по външната граница на Гърция, са направени изменения в мандата на Агенцията, така че тя да може да посрещне новите предизвикателства и да изпълни очакванията на Европейската комисия, Съвета на Европа и Европейския парламент.

С цел планиране на дейността си, отделът за анализ на риска при Европейската агенция Фронтекс започна да анализира процеса и изградените модели при нелегалната имиграция в ЕС. На целенасочен мониторинг са подложени глобалната и регионална сигурност и по специално политическите, икономическите, социалните, технологичните, правните и климатичните фактори, които могат да повлияят върху нея, т.е. разглежда се средата за сигурност по отношение на незаконната миграция. Агенцията всяка година разработва годишни и тримесечни доклади с анализ на риска на базата на специално разработена за целта методология.

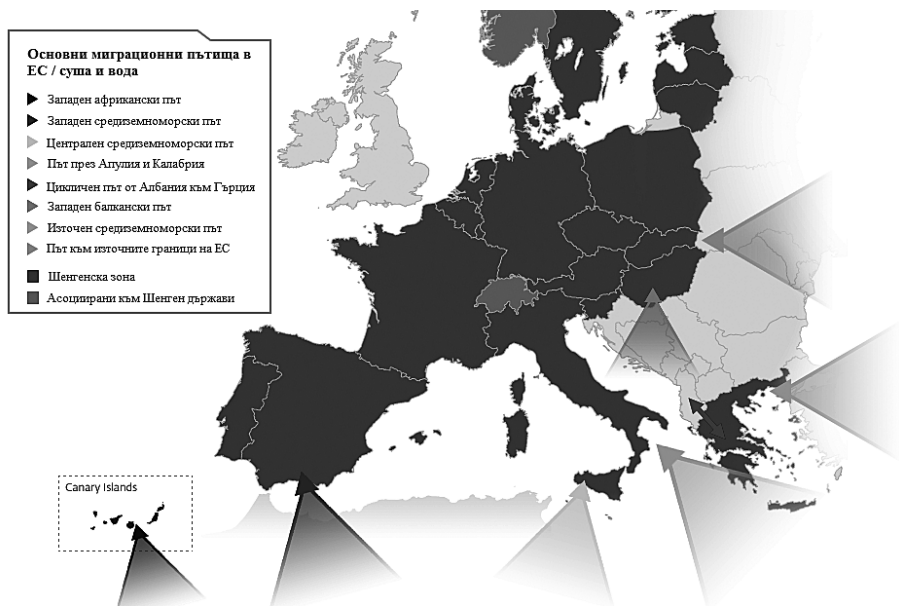
Методологията на Фронтекс се основава на статистически анализ на тримесечни вариации на данни за осем FRAN индикатора (FRAN – мрежа на Фронтекс за анализ на риска, Frontex Risk Analysis Network), характеризиращи нелегалната миграция и един индикатор, имащ отношение към анализа на бежанските потоци (Frontex, FRAN Quarterly · Q3 2014). Всеки месец между страните, членки на FRAN, се обменят данни за следните индикатори:

- 1А – регистрирани случаи на незаконно преминаване на граница извън ГКПП
- 1В – регистрирани случаи на незаконно преминаване на границата през ГКПП
- 2 – разкриване на заподозрени организатори на канали за незаконно преминаване на границата
- 3 – разкрити случаи на нелегален престой в страната
- 4 – откази за допускане на влизане в страната
- 5 – брой на подадени молби за убежище
- 6 – разкрити документни измами във връзка с анализа на риска
- 7А – брой на решенията за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни
- 7В – реализирани връщания на незаконно пребиваващи граждани на трети страни.

Индикаторите от 1 до 6 са тясно свързани с миграционния натиск, като показват какви са последиците от него вследствие на затруднения при овладяването му. По този начин вариациите на FRAN за индикаторите от 1 до 6 могат да послужат и като анализ за оценка на ефективността на вече предприети действия за овладяването на миграционния натиск. Чрез събирането на данни за отделните

индикаторите могат практически да се отчитат и ефектите от оформилите се миграционни мрежи. Само по този начин може да бъде даден отговор на въпроса защо при приблизително еднакви условия в група потенциално приемащи страни миграционният процес не протича към всички по един и същи начин. Подобен анализ не може да бъде постигнат чрез демографските и икономически методи за изследване на миграционния натиск.

Събираната от Фронтекс информация се обобщава в различни групировки, в т.ч. и по основни миграционни пътища към ЕС, отразени на фиг. 2.

Фиг. 2
Основни миграционни пътища към ЕС. Източник Фронтекс (2015)

От картата е видно, че България, заедно с Кипър и Гърция, е входна врата към ЕС на Източно-Средиземноморския миграционен път, като по него се придвижват основно мигранти от Близкия Изток. Съгласно данните на Фронтекс, през 2014 г. по него са разкрити при придвижването към ЕС общо 50 834 нелегални мигранти, като този тип миграционен поток има ръст +105% спрямо 2013 г.

Близко до територията на България минава и Черноморския миграционен път. Този път е нов и по него през 2014 г. са разкрити 433 нелегални мигранти. Обаче ръстът на миграционния поток по него е +193%, което показва, че миграционният натиск по Черноморския миграционен път има потенциал за развитие и трябва да се положат допълнителни усилия за овладяването му.

По-подробни данни за разкритите извън ГКПП по години нелегални имигранти по Източно-Средиземноморския и Черноморския миграционен път са показани в табл. 2.

Табл. 2

Разкрити извън ГКПП нелегални имигранти по Източно-Средиземноморския и Черноморския миграционен път и общо за ЕС през периода 2009-2014 г. по данни на Фронтекс

Миграционен път	Година						Общо	Промяна за 2014 спрямо 2013 г. (%)
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Източен Средиземноморски	39 975	55 688	57 025	37 224	24 799	50 834	265 545	105
	38.2 %	53.5 %	40.4 %	51.4 %	23.1 %	17.9 %	32.7 %	
море	28 848	6 175	1 467	4 370	11 831	44 057	96 748	272
Сирия	184	139	76	906	5 361	27 025	33691	404
Афганистан	11 758	1 373	310	1 593	4 080	11 582	30 696	184
Сомалия	5 675	416	42	56	526	1 621	8 336	208
суша	11 127	49 513	55 558	32 854	12 968	6 777	168 797	-48
Сирия	354	495	1 216	6 216	7 366	4 648	20295	-37
Афганистан	639	21 389	19 308	7 973	2 049	893	52251	-56
Ирак	2 674	2 704	1 054	987	372	483	8 274	30
Черноморски	1	0	0	1	148	433	583	193
	-	-	-	-	0.14 %	0.15 %	0.07 %	
Афганистан	0	0	0	0	62	261	323	321
Ирак	0	0	0	0	0	90	90	-
Иран	0	0	0	1	0	45	46	-
Всички миграционни пътища към ЕС	104 599	104 060	141 051	72 437	107 365	283 532	813 044	164

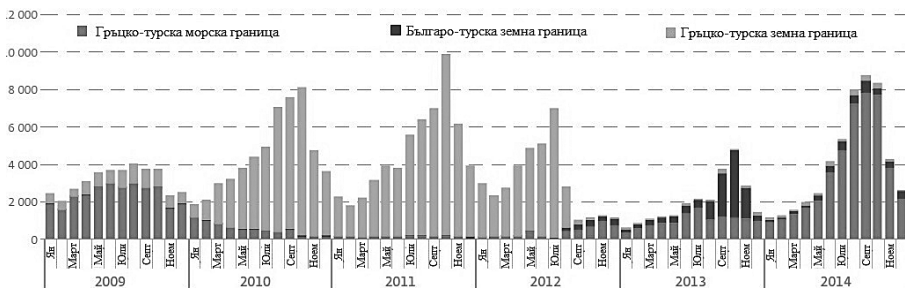
Общо за периода 2009-2014 г. по Източно-Средиземноморския миграционен път са били регистрирани 265 545 преминали нелегално границата имигранти, като това количество е 32.7% от цялата категория имигранти за ЕС. Тези данни говорят за висока натовареност на Източно-Средиземноморския миграционен път и това го превръща в един от основните за оказване на миграционен натиск върху ЕС.

От данните е видно, че броят на разкритите нелегални имигранти по море се е увеличил с 217% през 2014 г. спрямо предходната. Преобладаващите случаи на нелегална имиграция по море определят сравнително малкия брой нелегални мигранти по суша. По границите на България и Гърция с Турция през 2013 г. са регистрирани 12 262 нелегални имигранти, а през 2014 г. – 5938 души. Независимо от непрекъснатото усъвършенстване на системата за граничен контрол не всички нелегални имигранти биват разкривани на външната граница. След навлизането на територията на Гърция и България една част от тях, като използват миграционния път през Западните

Балкани, през Македония и Сърбия се отправят към Централна и Западна Европа. Така например през 2014 г. са регистрирани 39 нелегални имигранти при преминаването им от България в Македония и 820 при преминаването им от България към Сърбия. Линията България – Сърбия – Унгария вече се е превърнала във вторичен миграционен маршрут.

Основните страни на произход на мигрантите по Източно-Средиземноморския миграционен път са Сирия, Афганистан, Ирак, Сомалия и Иран. Общо за периода 2009-2014 г. по този миграционен път са преминали 46.8% от всички регистрирани в ЕС нелегални мигранти от Сирия, 84.2% от същата категория мигранти от Афганистан и 98.9% от всички регистрирани в ЕС нелегални мигранти от Ирак. Тази тенденция дава отражение и върху облика на нелегалните мигранти, регистрирани в България.

За да се установят последиците от неовладяването на миграционния натиск върху България, трябва да се проследи каква част от нелегалните имигранти по Източно-Средиземноморския миграционен път са разкрити на българска територия. Отговор на този въпрос ни дава фиг. 3.

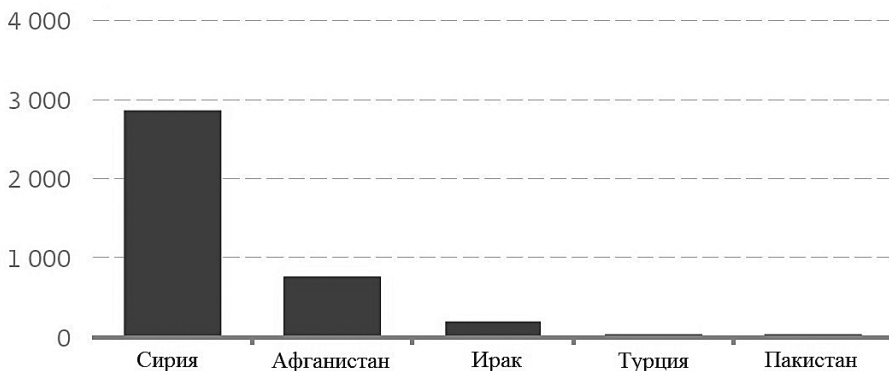

Фиг. 3

Разкрити нелегални имигранти по границата на България и Гърция с Турция през периода 2009-2014 г. Източник Фронтекс (2015)

От данните е видно, че през периода от 2009 г. до средата на 2012 г. броят на регистрираните нелегални имигранти на българо-турската граница е относително малък. След м. юни 2012 г. се наблюдава увеличаване на броя на разкритите и до края на годината тази категория достига 2100 души. Върхът на нелегалната имиграция е през октомври 2013 г. – 3600 души, а общо за 2013 г. са задържани 11 200 нелегални имигранти. През 2014 г. на българо-турската граница са регистрирани 3900 нелегални имигранти. Това означава, че през периода 2012-2014 г. в България са разкрити 3.7% от всички регистрирани нелегални имигранти по Източно-Средиземноморския миграционен път. Тъй като прилаганите практики за разкриване на нелегалните имигранти в държавите, членки на Фронтекс, са едни и същи, може да се допусне, че през същия период 3.7% от мигрантите по Източно-Средиземноморския миграционен път минават през България.

На фиг. 4 е отразено разпределението по основни държави на произход на нелегалните имигранти, разкрити през 2014 г. на българо-турската граница.

Фиг. 4

Разпределение по основни държави на произход на нелегалните имигранти, разкрити през 2014 г. на българо-турската граница. Източник Фронтекс (2015)

Статистиката за незаконното преминаване на българо-турската граница е важна, защото през нея преминават 99% от незаконните мигранти. От всичките 3820 нелегални имигранти, разкрити през 2014 г. на българо-турската граница, най-много са декларирали се като граждани на Сирия – 74.3%, следвани от гражданите на Афганистан – 19,1%, на Ирак – 5%, Пакистан – 0.9%, и Турция – 0.7%. Трябва да се има предвид, че има известни затруднения при определяне на самоличността и точното гражданство на нелегалните имигранти. Практика при създадените канали за нелегална имиграция е да се унищожават националните документи за самоличност и мигрантите при задържането им да подават заявления като лица, търсещи убежище от кризисни райони.

След навлизането на територията на България пред нелегалните имигранти има три основни възможности: да се опитат да продължат по Западнобалканския миграционен път към Централна и Западна Европа, да поискат убежище от българските власти или при разкриването им да бъдат задържани и на базата на подписаните реадмисионни спогодби да бъдат върнати.

От гледна точка на реалния демографски ефект от миграционния натиск значение има групата на лицата, поискали убежище в България (табл. 3).

От 39 492 души, поискали закрила в България през периода 1993-2014 г., са удовлетворени молбите на 15 774 души или на 39.9% от всички кандидати. При предоставянето на бежански и хуманитарен статут се снемат биометрични данни. Впоследствие някои лица от тази категория правят опити да се установят в други страни членки на ЕС, където условията на живот са по-добри. По силата на Дъблинския регламент обаче получените закрила трябва да пребивават в страната, която им е предоставила статута. В началото на 2015 г. МВР е информирано от Германия, Австрия и Унгария, че трите държави възнамеряват да върнат в България 7500 бежанци, регистрирани или получили статут у нас, след което емигрират на запад. В същото време, след изтичането на изисквания от закона срок, до края на 2014 г. 232 лица със статут на бежанци и 46 с хуманитарен статут са получили българско гражданство.

Табл. 3. Информация за лицата, потърсили закрила и взетите решения за периода 1993-2014 г. по данни на ДА Бежанци (2015)

Година	Брой лица, потърсили закрила	Предоставен статут на бежанец	Предоставен хуманитарен статут	Отказ	Прекратено производство	Общ брой решения
1993	276	0	0	0	0	0
1994	561	0	0	0	0	0
1995	451	73	14	6	28	121
1996	283	144	13	28	132	317
1997	429	145	2	28	88	263
1998	834	87	7	104	235	433
1999	1349	180	380	198	760	1518
2000	1755	267	421	509	996	2193
2001	2428	385	1185	633	657	2860
2002	2888	75	646	781	1762	3264
2003	1549	19	411	1036	528	1994
2004	1127	17	257	335	366	975
2005	822	8	78	386	478	950
2006	639	12	83	215	284	594
2007	975	13	322	245	191	771
2008	746	27	267	381	70	745
2009	853	39	228	380	91	738
2010	1025	20	118	386	202	726
2011	890	10	182	366	213	771
2012	1387	18	159	445	174	796
2013	7144	183	2279	354	824	3640
2014	11081	5162	1838	500	2853	10353
Общо	39492	6884	8890	7316	10932	34022

Разпределението по държави на произход на погалите заявление за закрила следва основната структура на миграционния поток, преминаващ през България. На първо място са лицата от Сирия – 15 582 души за периода 01 януари 1993 – 30 април 2015 г., следвани от лицата, родени в Афганистан – 11 335 за същия период, и тези от Ирак – 7570 души. За да се даде отговор на въпроса защо именно от тези държави тръгват миграционните потоци, формиращи миграционния натиск върху България, трябва да се анализират протеклите в края на XX и началото на XIX в. демографски и икономически процеси.

Промените в средногодишния брой на населението и осреднения брутен вътрешен продукт по петгодишни интервали за периода 1980-2014 г. на трите основни държави на произход са отразени в табл. 4.

Табл. 4. Средногодишен брой на населението и осреднен брутен вътрешен продукт по петгодишни интервали за периода 1980-2014 г. на Афганистан, Ирак и Сирия по данни на Световната банка и ООН (2015)

Държава	Показател	Период							Нарастване 2014 г. спрямо 1980 (%)
		1980 - 1984	1985 - 1989	1990 - 1994	1995 - 1999	2000 - 2004	2005 - 2009	2010 - 2014	
Афганистан	Средногодишен брой население през периода (млн.)	11.5	11.6	13.9	18.4	22.7	26.6	30.2	262.6
	Осреднен брутен вътрешен продукт през периода (USD)	272.3*	-	-	-	179.9*	345.8	631.9	232.1
Ирак	Средногодишен брой население през периода (млн.)	14.7	16.6	19.1	22.2	25.6	29.2	33.4	227.2
	Осреднен брутен вътрешен продукт през периода (USD)	3083.1	3434.9	-	-	1373.2*	3082.2	5954.1	193.1
Сирия	Средногодишен брой население през периода (млн.)	10.2	11.7	13.4	15.4	17.3	19.9	21.9	214.7
	Осреднен брутен вътрешен продукт през периода (USD)	1657.9	1091.8	948.4	930.7	1279.0	1808.9*	-	109.1

Бележка: * непълни данни

От наличните данни е видно, че през период от около 30 години населението на трите държави се е удвоило. Само през периода 2000-2010 г. населението във възрастовата група 15-64 години в Афганистан се е увеличило с 5.5 млн. души, в Ирак – с 4.9 млн., и в Сирия – с 4.6 млн. души. Това е оказало огромен натиск върху пазара на труда и тъй като икономиката на тези държави не е успяла да създаде необходимите работни места, е възникнал наблюдаваният днес миграционен натиск. Този извод се потвърждава и от данните за брутният вътрешен продукт. Независимо че се наблюдава нарастване, неговите нива остават ниски, поради което ЕС се явява привлекателен за миграционните потоци.

Тези процеси ще оказват влияние и по отношение на бъдещия миграционен натиск върху ЕС. При прогнозирането на миграционния натиск върху България освен необходимия демографски и икономически анализ на протичащите процеси в трите основни държави на произход – Сирия, Афганистан и Ирак, трябва да се изследва също така функционирането на вече създадените миграционни мрежи от установилите се имигранти и бежанци, които предават натрупания от тях миграционен опит на свои роднини и познати, с което се улеснява получаването на информация

от бъдещите мигранти как да достигнат и преминават границата на България.

С цялата условност около неяснотата за точния брой на населението в Сирия поради политическата криза и сегашния въоръжен конфликт, съгласно прогнозите на ООН за възрастовата структура на сирийското население може да се предвиди, че през следващите десет години в групата на трудоспособното население ще се включат нови 4.7 млн. души, които в момента са в ученическа възраст. За същия период групата на трудоспособното население ще бъде напусната окончателно от 1 млн. души. Оформя се разлика от 3.7 млн. души, като не всички от тях излизат на пазара на труда. Например едва около 20% от жените в Сирия са трудово заети. При това положение през следващите 10 години около 2.2 млн. сирийци допълнително ще потърсят работа и ако не намерят реализация, ще бъдат принудени да напуснат страната. С оглед на дълбочината на гражданския конфликт в Сирия, световната икономическа криза и глобалната тенденция към засушаване, не може да се направи благоприятна прогноза за икономическото развитие на Дамаск. Следователно до 2025 г. може да се допусне годишен емиграционен натиск в Сирия от около 220 хил. души. Ако се запазят сегашните тенденции, около 45% от тях, или към 100 хил., могат да поемат по Източно-Средиземноморския миграционен път към ЕС, преминаващ през България.

Подобна е ситуацията и със следващата по значимост за миграционния натиск върху България държава – Афганистан. До 2025 г. в групата на трудоспособното население ще навлязат за първи път 7.2 млн. души. В същото време тази група ще бъде напусната окончателно от 1 млн. души. Създава се разлика от 6.2 млн. души, като около 4.3 млн. ще потърсят трудова реализация. Потенциалният годишен емиграционен натиск е от около 430 хил. души. При запазване на досегашните тенденции, 84.2% от тях или около 360 хил. души годишно биха поели по Източно-Средиземноморския миграционен път.

Данните за Ирак са както следва: около 7 млн. навлизащи и 1.2 млн. напускащи окончателно групата на населението в трудоспособна възраст за периода до 2025 г. От навлезлите в групата на населението в трудоспособна възраст около 4.1 млн. ще имат нужда от нови работни места, което е предпоставка за продължаване и засилване на емиграционния натиск. Тук емиграционният поток може да достигне обем от около 400 хил. души годишно, които, следвайки досегашната практика, могат да поемат по Източно-Средиземноморския миграционен път.

Разбира се тези предвиждания са условни, но разкриват потенциала на бъдещия миграционен натиск, част от който ще бъде упражнен и върху България. Дори и да бъде преодоляна политическата криза в държавите на произход, възстановяването и развитието на икономиката ще бъде бавно. При това положение разликите във възрастовата структура на населението ще продължат да играят ролята на силен изтласкващ фактор. Затова при всички случаи трябва да се очаква увеличаване на миграционния натиск по Източно-Средиземноморския миграционен път, за чието овладяване България ще се нуждае от допълнителни средства и опит. Това поставя нови задачи и отговорности пред бъдещата българска политика и дипломация.

Използвана литература:

1. Avato, Johanna. Migration Pressures and Immigration Policies: New Evidence on the Selection of Migrants. Tuebingen 2009, p. 69
2. Bohning, W. R., Schaeffer, P. V. And Straubhaar, Th. Migration Pressure: What is it? What can one do about it? Geneva 1991, p. 69
3. Bruni, M., Venturini, A. Pressure to Migrate and Propensity to Emigrate: The Case of the Mediterranean Basin. In: International Labour Review. Vol. 134, 1995, № 3, p. 377 – 400
4. Frontex, FRAN Quarterly · q3 2014, Warsaw, 2014, p. 62
5. Frontex. Annual Risk Analysis 2015, Warsaw, 2015, p. 68
6. Frontex. Western Balkans Annual Risk Analysis 2015, Warsaw, 2015, p. 52
7. International Organization Migration, Glossary on Migration. Geneva, 2011, p. 118
8. United Nations. Demographic Indicators of Countries. Estimates and Projections as Assessed in 1980. New York, 1982, p. 258
9. United Nations. World Population Prospects. The 2012 Revision. New York, 2013, p. 94
10. Европейска комисия, Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета. Финансова обособеност, придружаваща Регламент (ЕС) № 1168/2011, Брюксел, 23.10.2012
11. Сайт на Световната банка: <http://www.worldbank.org/>

Д-р Спас Ташев е бивш зам.-председател на Държавната агенция за българите в чужбина и основател и първи директор на Културно-информационния център на Република България в Скопие. Защитил е докторска дисертация на тема „Имиграционна политика и демографски перспективи на България„. В момента е асистент по статистика и демография в Института за изследване на населението и човека при БАН. Работи върху планова тема „Миграционен натиск върху България и потенциални демографски и социални ефекти„. Завършил е и Основния курс по дипломация на Дипломатическия институт към МВНР. Номиниран е за почетен консул на Хондурас в България.

Намалените разходи за отбрана на държавите членки на НАТО - от дефицит на средства към дефицит на сигурност

Невена Мангаджиева

На провела се в Нюпорт, Уелс, Среца на върха на НАТО през септември миналата година, държавите членки записаха във финалната декларация следните важни насоки по отношение на финансовия принос на страните към Алианса: беше решено на първо място, страните, които изпълняват изискването да отделият два процента от брутният си вътрешен продукт за отбрана, да продължат да го правят, на второ – онези, които не са достигнали този финансов праг, да се стремят от една страна да спрат тенденцията на спад в разходите за отбрана и от друга – да се стремят да увеличат реално отделените средства за отбрана и сигурност чрез увеличаване на брутният си вътрешен продукт, като крайната цел е в рамките на десетилетие да достигнат изисквания праг на разход за отбрана.

Символичният домакин на срещата, британският министър-председател Дейвид Камерън, подчерта в изказването си важноста не просто да се увеличат разходите за отбрана до препоръчителния процент от БВП, но и да се реструктурира вътрешното разпределение на бюджетите за отбрана на страните членки, с цел разходите за закупуване на мащабно въоръжение да достигнат една пета от общите национални отбранителни бюджети.

Декларацията от Уелс беше приета на фона на факта, че независимо от възникналите нови заплахи от ислямски тероризъм, в лицето на Ислямска държава, анексирането на Крим от страна на Москва и агресивното поведение на Русия, както и нестабилната ситуация в Северна Африка, съвкупните разходи за отбрана на страните членки на НАТО отбелязаха тенденция на спад за трета поредна година.

Няколко месеца след форума в Нюпорт, от доклад, публикуван от НАТО на 22 юни 2015 година, става ясно, че само пет от държавите членки изпълняват изискването да се отделият два процента от националния брутен вътрешен продукт за отбрана, а именно: Съединените щати /3.6%, Великобритания /2.1%, Полша /2.2%, Гърция /2.4% и Естония /2%/. Според публикуваните данни, след 2011 година намаляването на разходите за отбрана е както в абсолютна стойност, така и като процент от брутният вътрешен продукт на държавите членки. Прогнозните данни за 2015 година сочат, че осемнадесет от двадесет и осемте държави членки ще увеличат реално разходите си за отбрана, а девет от страните ще ги намалят.

На срещата на министрите на страните членки на НАТО, проведена се в Брюксел на 24 юни тази година, публикуваните резултати в светлината на задълженията, поети в Уелс, бяха описани от генералния секретар на НАТО, Йенс Столтенберг, като недостатъчни – „беше отбелязан известен прогрес, но се нуждаем от повече“, каза той. Столтенберг отпрати предупреждение, че съвкупните разходи за отбрана на страните членки на НАТО ще намалят с приблизително 1,5 процента през 2015 година, като посочи по време на пресконференцията, че повече не може да продължава тенденцията да се „постига повече с по-малко“, и призова за „удвояване на усилията“, за преодоляване на спада на отбранителните бюджети.

По отношение на увеличаване дела на средства, които се отделят за закупуване на крупно въоръжение, само седем гържави достигат препоръчителната стойност за тези разходи да бъде една пета от общия национален бюджет за отбрана и това са: САЩ /26% през 2014 г. и 26,1% през 2015 г./, Великобритания /20,2 през 2014 г. и 23,4 през 2015 г./, Турция /24,9 през 2014 г. и 26 през 2015 г./, Полша /18,8% през 2014 г. и 31,1% през 2015 г./, Норвегия /21,2% през 2014 г. и 25,2 % през 2015 г./, Люксембург /22,2% през 2014 г. и 34,7% през 2015 г./ и Франция /24,7% през 2014 г. и 25% през 2015 г./.

Страните, в които делът на разходи, отделяни за закупуване на въоръжение, е най-нисък, са: Белгия /3,5% през 2014 г. и 4% през 2015 г./, България /1% през 2014 г. и 1.7% през 2015 г./, Словения /0.7% през 2014 г. и 0.8% през 2015 г./ и Чехия /6,5% през 2014 г. и 6,6% през 2015 г./.

Разходите за закупуване на въоръжение на останалите гържави членки се разпределят в диапазона от 8 до 20 процента от общите разходи за отбрана, като в по-ниския регистър са страните: Албания, Хърватска, Естония, Унгария, Италия, Латвия, Португалия, а в по-високия – над 15% от общите разходи за отбрана – са: Канада, Дания, Франция, Германия, Литва, Люксембург, Холандия, Норвегия, Полша, Испания, Турция, Великобритания и САЩ.

Като се има предвид и фактът, че преобладаването на дела на разходи за личния състав в бюджета за отбрана на една гържава означава, че на практика не се генерират значими отбранителни способности, които да са част от общия отбранителен капацитет на НАТО, е важно да се споменат и стойностите на този показател за отделните страни членки.

Държавите, които отделят процентно най-малко средства за личния състав, / като условно за ниски разходи ще приемем разходите, които се равняват на по-малко от 50% от общите национални разходи за отбрана/ са на първо място САЩ и Великобритания с разходи, равняващи се респективно на 36% и 38%, следвани от Полша /43.4/, Норвегия /37.2/, Люксембург /39.3/, Литва /49.3/, Франция /47.8/, Естония /40.1/ и Канада /47.1/.

Държавите, които имат най-висок процент на разходи за личен състав от разходите за отбрана /над 70%/, са: България /74.7/, Белгия /78.8/, Албания /79%/, Португалия /76.8%/, Словения /80.7%/ и Гърция /73.3%/.

Държави, които намаляват разходите си за отбрана през 2015 г.

Според доклада в осем гържави тенденцията сочи намаляване на разходите за отбрана като процент от БВП – Албания, Белгия, България, Франция, Италия, Германия, Великобритания и САЩ.

Сред тях са страните с най-силни икономики в Европейския съюз и с традиционен най-големи бюджети за отбрана – Великобритания, Германия и Франция, факт, който ще доведе до още по-голямо задълбочаване на разликата между разходите за отбрана между Съединените щати и трансатлантическите им партньори.

Великобритания

В предизборния за Великобритания период Дейвид Камерън изрази намерението си да намали разходите в бюджета на страната за отбрана, факт, който можеше да застраши падане на процентното им съотношение под прага от 2% от БВП.

Регионални анализатори, партньори на страната и официални представители на

НАТО изрази опасение, че намерението ще доведе до сериозно намаляване на отбранителния капацитет на страната, както и респективно на приноса ѝ в НАТО и на съвкупните способности за колективна защита.

Този факт, както и усложняващата се среда за сигурност, оказаха влияние върху решението и финансовият министър Джордж Озбърн обяви, че ще се отделият допълнителни средства за отбраната на страната и Лондон се ангажира, че ще поддържа праг от два процента до 2020 година, факт, който беше веднага приветстван от страна на Съединените щати.

Германия

Независимо, че германското правителство одобри план за поетапно увеличаване на бюджета си за отбрана през следващите пет години с 6.2%, това е ръст, който ще бъде по-нисък от прогнозирания ръст на brutния вътрешен продукт на страната за този период.

В резултат, независимо от планираното увеличение, най-мощната икономика в Европа няма да достигне прага от 2%, за който страните от НАТО поеха ангажимент във финалната си декларация на Срещата на върха в Нюпорт. Според генерал Бруно Касдорф, инспектор в германските въоръжени сили, нивото на въоръжение на германската армия е с 30% под необходимото, като голяма част от хеликоптерите и изстребителите са негодни за употреба, което „хвърля сериозно съмнение върху способността на страната да допринесе за отбраната на съюзниците си от НАТО.,,

Франция

Във Франция нивото на разходи за отбрана като процент от БВП е най-ниско през последните две години за периода от 1995 година насам. Това доведе през май миналата година до заплахата от страна на командващите видовете въоръжени сили да подадат оставки и предупреждение от страна на министъра на отбраната, че е заплашена способността на Франция да изпълнява задълженията си в НАТО по участие в задгранични мисии. След терористичния атентат срещу Шарли Ебдо, френският президент Оланд обяви, че тенденцията на намаляване на военния бюджет ще бъде преосмислена и ще се пристъпи към увеличаване с 3.9 милиарда евро на разходите за отбрана за периода 2016-2019 година, както и че отбранителният бюджет за 2015 година ще бъде спазен независимо от оръзване на други бюджетни разходи с оглед на икономии.

Италия

Бюджетът за отбрана на Италия отбелязва също спад, като този факт е част от стабилна тенденция, започнала през 2011 година. Докладът за бюджета, публикуван от италианското министерство на отбраната посочва, че намаляването на разходите ще продължи и през следващите две години респективно с 1.95 милиарда през 2016 и 1.93 през 2017 година.

САЩ

Независимо че имат най-голям дял в осигуряване на отбранителната способност на НАТО, като поемат над 70% от общите разходи на съюза, Съединените щати също намаляват разходите си за отбрана. Проектобюджетът на Пентагона за 2016 година беше обект на ожесточени дебати в Конгреса, като републиканците не иска-

ха да приемат предложеното от президента Обама увеличение с 39 милиарда долара целеви средства, насочени към загранични операции с мотива, че ако тази програма бъде с увеличен бюджет, то това трябва да важи и за всички останали. В резултат на застрашения бюджет, гържавният секретар по отбрана Аштън Картър, както и началникът на обединените щабове, генерал Демпси, обявиха, че въоръжените сили „няма да бъдат в състояние да изпълняват настоящата стратегия за национална сигурност,“ както и че „националните интереси на САЩ по света са сериозно застрашени,“ ако бюджетът не бъде приет така, както е предложен. В крайна сметка, след като президентът Обама предупреди, че ще наложи вето, ако бюджетът на Пентагона бъде орязан, той беше приет, но независимо от това представлява отстъпление от стойностите му през предходните години – за сравнение за 2015 година американският военен бюджет е 3,6% от БВП на страната, за 2014 година е 3.8%, а за 2013 година е 4.1% .

Канада

Към страните, които намаляват военните си бюджети, трябва да се прибави и Канада, чийто бюджет не е гласуван по времето на публикуването на проучването, и затова в него няма данни за посоката на движението му. Независимо че реториката на канадския министър-председател по отношение на анексията на Кримския полуостров от страна на Русия беше една от най-обвинителните и разобличаващи, канадският бюджет за отбрана е намалял с 2,7 милиарда долара през 2015 година по отношение на 2011 година, като Отава отказва да се повлияе от натиска от страна на официални представители на НАТО да инвестира повече в отбрана. Въпреки че канадската икономическа и финансова система не претърпя съществени поражения от кризата, която засегна силно САЩ през 2009 година, бюджетът за отбрана на страната е 1% от БВП, което го прави сравним с тези на европейските държави, които понесоха едни от най-тежките последствия от финансовия катаклизъм като Испания, Словакия и Унгария. През миналата година Отава обсъждаше закупуването на нови изтребители, но под натиска на общественото мнение и на приближаващите избори реши да се откаже от модернизацията на военновъздушните си сили.

В някои от държавите разходите за отбрана всъщност бележат или по-голям спад като номинална стойност или по-малко увеличение, в зависимост от това в каква посока е тенденцията в тях в процент от БВП. Страните, в които имаме намаляване на БВП през 2015 в сравнение с 2014 година са България, Канада, Гърция, Латвия, Норвегия, Словения и Люксембург.

Държави, които увеличават разходите си за отбрана

Голяма част от страните, които бележат най-висок ръст на увеличение на бюджетите си за отбрана, го правят в резултат на заплахата, която засяга конкретно техните национални интереси. Такъв е случаят с балтийските държави и Полша, които под заплахата от надигналия се руски експанзионизъм увеличиха значително отбранителните си бюджети. Естония и Полша вече достигнаха разходи за отбрана, равняващи се на 2 процента от брутният им вътрешен продукт, Латвия и Литва планират поетапно увеличаване на разходите, с перспектива да достигнат прага от два процента от БВП през следващите десет години. В тези страни се увеличава и относителният дял на разходите, отделяни за модернизация на въоръжените им сили. През 2014 година в Естония процентът от общите разходи за отбрана,

отделени за закупуване на въоръжение, е 22, в Литва през 2015 година планираният процент е 19. Полша отделя 31% относителен дял разходи за въоръжение от общия си отбранителен бюджет, като страната планира още през 2013 година разход от 33 милиарда евро, който да бъде използван в период от 10 години за модернизирание на армията.

В Румъния, в отговор също на възникналото напрежение с Русия, рефлектиращо и върху съседната ѝ Молдова, където политическата ситуация става все по-непредсказуема и нестабилна, увеличението на бюджета за отбрана също е факт. През трите последни години той се движи нагоре със съответно: 8.4% през 2013 г., 8.6% през 2014 г. и 8.9% през 2015 г., като същото важи и за дела на разходите, отделени за закупуване на оборудване – 15.8% през 2014 г. и 14.4 през 2015 г.

В същото време, независимо от икономическите санкции, разходите за отбрана в Русия отбелязват сериозен ръст през периода 2013-2014, като има тенденция той да се запази и през настоящата година. През април тази година руският министър-председател Мегведев обяви пред долната камара на руската Дума, че държавните поръчки към отбранителната индустрия са достигнали 1.5 трилиона рубли през 2013 г. и 1.9 трилиона рубли /или 35.54 милиарда долара/ през 2014 г.

Според председателя на Комитета по отбрана на руската Дума, адмирал Комоегов, бюджетът за отбрана на Руската федерация за 2015 година е 81 милиарда долара, или 4.2 от БВП, което представлява равностойността на 20 милиарда долара увеличение спрямо предходната година.

Според доклад на Стокхолмския институт за изследване проблемите на мира /СИПРИ/ Кремъл планира да превъоръжи и модернизира 70% от армията си до 2020 година.

Едновременно с това, според американската неправителствена организация, Атлантически съвет /Atlantic Council/, не трябва да се пренебрегва вероятността от предизвикване на ядрен конфликт от страна на Русия в настоящия момент заради драматично снижените изисквания за използване на руския ядрен арсенал от страна на Москва .

Редица военни учения, проведени от Руската федерация, също изпращат обезпокоителни сигнали, с факта, че избраният театър на операциите, както и видът оръжие, симулира конфликт с НАТО, в който участват ядрени подводници, бомбардировачи и конвенционални ракети. Според аналитичната организация Стратфор /STARTFOR/ в някои от ученията са били разполагани близо до границите със съседни държави и елементи на руско стратегическо оръжие, част от ядрени арсенали.

В същото време, независимо че новата военна доктрина на Москва третира НАТО и Съединените щати като основни врагове, държавите членки на Алианса отчитат опасността, която представлява агресията на Русия, но по-скоро я третират като локализирана и насочена предимно към страните от Източна Европа.

Изводи

Като цяло, независимо от намаляването на бюджетите за отбрана в редица държави членки на НАТО, Алиансът продължава да бъде с най-големи разходи за отбрана в световен мащаб, неговите съвкупни разходи за отбрана се равняват на шестдесет процента от световните разходи. НАТО превъзхожда и като военна сила, и като въоръжение всички и всеки поотделно свои потенциални противници.

С тази уговорка, съществуват редица проблеми по отношение на финансиране-

то на НАТО и приноса на отделните държави към съвкупните разходи за отбрана, които потенциално могат да окажат негативно влияние върху отбранителния капацитет на съюза.

Независимо от декларациите за солидарност и споделяне на товара на колективната защита, например, държавите в НАТО не са склонни да преодолеят политическите и обществени бариери в страните си и да увеличат средствата, които отделят за отбрана. Редица страни членки, които не смятат, че съществува директна заплаха към тяхната национална сигурност, не допринасят в степен, съответстваща на възможностите на икономиките им, към колективната отбрана. Разходите за отбрана се възприемат от обществата като завишени ненужно и политически трудно се обуславя необходимостта от увеличаването им. Наскоро публикувано проучване показва, че гражданите на европейски страни, членуващи в НАТО, не са съгласни да допринасят за сигурността на балтийските републики, ако те бъдат нападнати от Русия.

Държавите, които увеличават отбранителните си бюджети, го правят под натиска на заплаха към техните собствени национални интереси, какъвто е случаят с балтийските републики, Полша и Румъния. Франция също реши да увеличи бюджета си за отбрана в резултат на терористичното нападение над Шарли Ебдо и на промяната на нивото на терористична заплаха към страната като цяло. Това на практика означава, че дефиницията на рисковете и заплахите в актуалната среда за сигурност няма едно и също съдържание и обем за различните страни членки на НАТО. Като резултат, конкретните мерки срещу заплахите и ресурсното осигуряване за превенцията и неутрализирането им варират силно от държава в държава.

Около една трета от държавите членки на НАТО не генерират съществени отбранителни способности, било поради факта, че отделят пренебрежимо малък процент за закупуване на въоръжение или защото отделят непропорционално голям процент разходи за личния състав, което включва пенсии, заплати и други социални разходи.

Запазва се разделението в НАТО на държави, които консумират сигурност, и на такива, които я произвеждат и гарантират.

В крайна сметка, финансовият принос на държавите членки на НАТО към колективната отбрана продължава да се разглежда в много страни като единствено и само бюджетен въпрос, който се решава в зависимост от конюнктурната вътрешно-политическа ситуация.

Невена Мандагжиева е магистър по българска филология от Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и магистър по политология от Института за политически изследвания в Париж (*Institut d'études politiques de Paris-Sciences Po*). Член е на Софийски форум за сигурност, където отговаря за програма „НАТО, САЩ и Канада“. Работи в дирекция „Отбранителна политика“ на Министерството на отбраната, като сферата на експертизата ѝ са анализи, прогнози и предложения, свързани с отбранителната политика и средата за сигурност, НАТО и Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС, както и разработването и актуализирането на документи в тези области.

Между 2005 и 2009 г. е кореспондент на Българска телеграфна агенция в Съединените американски щати, като по същото време е и член на Изпълнителния комитет на Асоциацията на чуждестранните журналисти в Ню Йорк.

Последни публикации: *Reinventing the transatlantic relationship: the US and Canada strategies toward the Crimea crisis, in Security in the Black Sea region – Shared challenges, sustainable future, 2015.*

Германия, НАТО и кризата в Украйна: лидерство от центъра

Християна Христова

Резюме

Тема на настоящата статия е приносът на Германия към отговора на НАТО на кризата в Украйна. Теза на автора е, че Германия играе основна роля при формирането както на политическия, така и на военния отговор на Алианса. Статията реконструира стратегическата ориентация на Германия към постигане на консенсусно решение между Русия и Украйна, както и към предотвратяване на по-нататъшна дестабилизация в региона. Показва се също така, че германската политика е много по-силно мотивирана от „етиката на отговорността“, отколкото от „етиката на съвестта“. Германия постепенно разширява участието си в Плана за действие за готовност на НАТО (Readiness Action Plan, RAP), като в същото време изключва военното решение на конфликта. В по-широк контекст статията показва връзката със засилващата се роля на Германия в международните отношения, в полза на което се привеждат и допълнителни аргументи - решението за увеличаване на разходите за отбрана и за засилване на трансатлантическата връзка, както и сътрудничеството със съюзници в областта на отбранителните способности. Изразените неоправдана амбиции от страна на германски политици и представители на хуманитарните науки за „формираща“ роля на Германия в международните отношения са още едно доказателство за това твърдение.

1. Увод

През 2015 г. Германия отбеляза 60-тата годишнина от членството си в НАТО. По този повод генералният секретар на НАТО, Йенс Столтенберг, изрази дълбокото си уважение към страната, описвайки я като „уважаван и влиятелен съюзник¹“. Германският министър на външните работи, Франк-Валтер Щайнмайер, също подчерта особената отговорност на Германия за запазването на мирния ред в Европа чрез НАТО².

На фона на украинската криза като едно от най-големите предизвикателства пред този „мирен ред“, Германия засилва лидерската си позиция в рамките на Европейския съюз³. Оценка на ролята на Германия в НАТО също претърпяха съществени промени. Докато в началото нямаше индикации за съществена роля на Германия⁴, впоследствие тя бе оценена като „признат политически оформител,“ на политика-

1 Stoltenberg, Jens: 60 Years of Germany in NATO. Speech by NATO Secretary General Jens Stoltenberg at the international ceremony marking the 60th anniversary of Germany's accession to NATO, 30.06.2015, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_121378.htm

2 Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Steinmeier zum 60. Jahrestag des Beitritts Deutschlands zur NATO, 30.06.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2015/150630_BM_NATO.html

3 Kwiatkowska-Drożdż, Anna: Germany in the Russian-Ukrainian conflict: a political or a humanitarian mission?, OSW Commentary, 18.02.2015

4 Ibid.

та на НАТО спрямо Русия⁵.

Статията разглежда ролята на Германия във формирането на отговора на НАТО на кризата в Украйна. Теза на статията е, че политиката на Германия подчертава ролята ѝ като „геостратегически играч“⁶, както и че украинската криза се оказва решаващ фактор в протичащия в момента преглед на германската политика за сигурност. В статията се реконструира влиянието, което Германия, в качеството ѝ на „континентален и неядрен“ съюзник на НАТО, разположен в центъра на Европа⁷, оказва върху политическия и военния отговор на Алианса на украинската криза, успявайки първоначално да привлече „критична маса“ в Европа, а след това да си осигури и трансатлантическа подкрепа. Това показва, че възможностите на Германия да си осигурява влияние и да се възползва от него са се увеличили в резултат на сътрудничеството със съюзници от НАТО, най-вече с тези от източна Европа, в ключовата област на отбранителните способности, което от своя страна е още по-важно от гледна точка на политическото значение на обвързаността между отделните държави. На последно място, но не и по значение, обявеното увеличаване на разходите за отбрана има съществена роля в търсенето на решение на въпроса за разпределяне на трансатлантическата тежест, както и при по-нататъшното укрепване на лидерската позиция на Германия в европейски контекст и в контекста на НАТО.

2. Елементи от германската политика на сигурност след 1990 г.

Според сегашната „Бяла книга за германската политика на сигурност и бъдещето на Бундесвера“, структурните предпоставки за политиката за сигурност на Берлин включват географското разположение на страната в центъра на Европа, историческото ѝ наследство, интеграцията ѝ в световната икономика и многостранния подход, изразен в международни ангажменти по линия на членството на страната в ООН, ЕС и НАТО⁸. Всяка от тези предпоставки е в основата на конкретни отговорности и възможности. Докато с историческото наследство се обяснява изявеният многостранен подход на Германия във външната политика и политиката за сигурност, то географското положение на страната определя особеното геополитическо значение на източната част на континента за нейната сигурност.

От обединението насам Германия се е считала за страна, която би спечелила най-много от сигурността и стабилността на страните от централна и източна Европа, включително Русия⁹. В същото време, особеното значение на НАТО за Германия се състои във „връзката с ядрените и морски сили в рамките на Алианса, тъй като Германия, като средна континентална сила без ядрени оръжия и с глобални интереси, не е в състояние да се утвърди самостоятелно“¹⁰. В съответствие с това, „Насоките за отбранителната политика“ от 2003 г. отреждат на Германия „специална роля и отговорности по отношение на бъдещата ориентация на НАТО“¹¹.

5 Major, Claudia: NATO's Strategic Adaptation: Germany Is the Backbone for the Alliance's Military Reorganisation. In: *The International Relations and Security Network*, 01.04.2015

6 Brzezinski, Zbigniew: *The Grand Chessboard. American Primacy and Its Geostrategic Imperatives*, 1997

7 Bundesministerium der Verteidigung: *Verteidigungspolitische Richtlinien*, 26.11.1992, p. 3, URL: <http://www.ag-friedensforschung.de/themen/Bundeswehr/VPR1992.pdf>

8 Bundesministerium der Verteidigung: *White Paper on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr*, 2006, p. 21, URL: http://responsibilitytoprotect.org/Germany_White_Paper_2006.pdf

9 Bundesministerium der Verteidigung: *Verteidigungspolitische Richtlinien*, 26.11.1992, op. cit., p.4.

10 Ibid. p. 3.

11 Bundesministerium der Verteidigung: *Defence Policy Guidelines*, 2003, p. 11.

След 1990 г. стратегическият интерес на Германия е насочен към евроатлантическата интеграция на източните ѝ съседи. Още през 1992 г. „Насоките на отбранителната политика“ подчертават същественото значение на приобщаването на тези държави към НАТО¹², което се разглежда и като възможност за трансформация на позицията на Германия от периферна в централна в обединена Европа¹³. Приключването на евроатлантическата интеграция на страните от централна Европа и тяхното присъединяване към НАТО и ЕС отбелязва постигането на стратегическата цел на Германия.

В източна посока германските възгледи по отношение на Русия претърпяват съществени промени. „Насоките на отбранителната политика“ от 1992 г. поставят акцент върху слабостта на Русия. Според същия този текст, не са налице предпоставки за нападение над съюзник, а дори и в случай на малко вероятния сценарий за такова нападение би имало полезен във военно отношение период на предизвестие от най-малко една година¹⁴. Впоследствие Германия обръща специално внимание на това, че Русия е незаобиколим фактор за сигурността и просперитета на Европа, особено в споделения регион на постсъветското пространство и съседството на Европейския съюз¹⁵, и отчита, че Русия „има най-голям потенциал да застраши сигурността на Германия – така, както е правила в продължение на десетилетия по времена Студената война“¹⁶.

Можем да резюмираме, че германската политика за сигурност се характеризира със специфично напрежение. Докато, от една страна, Германия винаги е подкрепяла евроатлантическата интеграция на своите източни съседи, от друга страна, тя отчита и значението на Русия като необходим партньор за постигането на стабилност и сигурност в пресечния регион между постсъветското пространство и страните в непосредствено съседство с Европейския съюз.

3. Германия, НАТО и кризата в Украйна

3.1. Политическият отговор

От гледна точка на Германия политиката на Русия по отношение на Украйна се свежда до възстановяване на сферите на влияние и на териториалните претенции от 19-ти и 20-ти век¹⁷. Напрежението в германската политика за сигурност между подкрепата за евроатлантическата интеграция на нейните съседи, от една страна, и признаването на руските лостове за влияние, от друга, може да бъде реконструирано и в германските инициативи за разрешаване на украинската криза. Това намира изражение в първото политическо споразумение между правителството и опозицията в Украйна от 21 февруари 2014 г., което е резултат от дипломацията на страните от *Ваймарския триъгълник* (Германия, Франция, Полша). Тези страни предлагат и всеобхватен подход на НАТО, включващ засилени мерки за сигурност в полза на партньорите, нови отношения с Русия, както и по-тясно сътрудничество с

12 Bundesministerium der Verteidigung: *Verteidigungspolitische Richtlinien*, 26.11.1992, op. cit., p. 12.

13 Ibid., p. 4, 8.

14 Ibid., p. 7/8.

15 Bundesregierung: *Deutschlands Zukunft gestalten. Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und SPD*. 18 Legislaturperiode, Berlin, 14.12.2013, p. 118, URL: http://www.bundesregierung.de/Content/DE/_Anlagen/2013/2013-12-17-koalitionsvertrag.pdf?__blob=publicationFile&v=2

16 Speck, Ulrich: *German Power and the Ukraine Conflict*, in: *Carnegie Europe*, 26.03.2015

17 Bundesregierung: *Regierungserklärung von Bundeskanzlerin Merkel*, 13.03.2014, URL: <https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Regierungserklaerung/2014/2014-03-13-bt-merkel.html>

отделните партньори, специално с Украйна¹⁸. Това се отразява и в решенията, взети от на НАТО през април 2014 г., а именно за пакета от мерки в подкрепа на източноевропейските партньори на НАТО и за преустановяване на военното и гражданското сътрудничество с Русия с изключение на каналите за политическата комуникация¹⁹.

Алиансът призовава Русия да се оттегли от Крим, да допринесе за деескалация на напорежението чрез намаляване на въоръжените си сили там, като в същото време настоява и Украйна да иницира приобщаващ вътрешнополитически процес²⁰. Това окуражава и по-нататъшни дипломатически усилия. Срещата между Ангела Меркел, европейски политици (Матео Ренци, Франсоа Оланг и Дейвид Камерън), Барак Обама и Петро Порошенко, проведена на 4/5 септември 2014 г. в навечерието на съмита на НАТО в Уелс, предшества подписването на Минския протокол. Този протокол, подкрепен впоследствие от НАТО като „път към устойчиво политическо решение на украинската криза²¹“, предвижда, *inter alia*, незабавно двустранно прекратяване на огъня, което да бъде наблюдавано и верифицирано от ОССЕ, както и висока степен на автономия за така наречените „Народни републики“ Донецк и Луганск²².

Минският протокол отразява се факто ситуацията, възникнала в резултат на настъпването на сепаратистите. Той става „мерило²³“ в следващите преговори и е в основата на ново предложение, направено от страните от „Нормандската четворка“ (Русия, Украйна, Франция, Германия). През февруари 2015 г. по инициатива на Германия „Нормандската четворка“ договаря ново политическо споразумение за изпълнението на Минския протокол²⁴. То отразява го голяма степен политическия дух на своя предшественик, призовавайки към цялостно спиране на огъня в Източна Украйна, провеждане на местни избори, откриване на процедура по промяна на конституцията с цел децентрализация, премахване на граничния контрол от страна на Украйна след местните избори в Донецк и Луганск и консултации с представители на сепаратистките републики до постигане на споразумение²⁵. Това е допълнително подсилено от поетия от четирите държави ангажимент да използват влиянието си върху страните в конфликта и да контролират прилагането на споразумението²⁶. И докато ОССЕ вижда в него „възможност ... за прекратяване на бойните действия и намаляване на напрежението²⁷“, то е допълнително легитимирано от страна на министрите на отбраната и министрите на външните работи на държавите членки

18 *Deutsche Botschaft Minsk: Weimarer Dreieck: Erklärung zur Ukraine vom 31.03.2014*, URL: http://www.minsk.diplo.de/Vertretung/minsk/de/03/Erkl_C3_A4rungen/Weimarer_Dreieck_31.03_DE.html

19 NATO: *Statement by NATO foreign ministers, 01.04.2014*, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_108501.htm

20 NATO: *Statement of the NATO-Ukraine Commission, 01.04.2014*, URL: http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_108499.htm

21 NATO: *Joint Statement of the NATO-Ukraine Commission, 02.12.2014*, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_115474.htm

22 *Auswärtiges Amt: NATO: Gipfel in bewegten Zeiten, 04.09.2014*, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Friedenspolitik/NATO/Aktuelles/140904_NATO_Gipfel_Wales.html

23 *Bundesregierung: Keeping communication channels open with parties to the conflict, 14.01.2015*, URL: http://www.bundesregierung.de/Content/EN/Artikel/2015/01_en/2015-01-14-merkel-poroschenko-hollande_en.html

24 *Bundesregierung: Pressestatements von Bundeskanzlerin Merkel und dem französischen Präsidenten Hollande am 12. Februar 2015, 12.02.2015*, URL: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2015/02/2015-02-12-merkel-minsk.html>

25 *Full text of the Minsk agreement, in: Financial Times, 12.02.2015*

26 *Vier Mächte sollen Friedensplan überwachen, in: Handelsblatt, 12.02.2015*

27 OSCE: *OSCE Chairperson-in-Office gives full backing to Minsk package, 12.02.2015*, URL: <http://www.osce.org/cio/140196>

на НАТО, декларирали подкрепата си за него през май и юни 2015 г.

Докато германската дипломация е насочена към постигане на балансирано решение между Украйна и Русия, в по-широк геополитически обсег Германия предлага мерки за засилване на сигурността на страни, изложени на руско влияние (Молдова, Грузия и страните от Западните Балкани)²⁸ и подчертава подкрепата си за тяхната териториална цялост и суверенитет, предупреждавайки, че няма да допусне по-нататъшна дестабилизацията²⁹. Тук отново кристаллизират „специалните отношения“ на Германия с Русия. Както и през изминали години, така и сега Германия не подкрепя приемането на Грузия в НАТО, предлагайки вместо „съществен пакет от отбранителни способности„ на Тбилиси. На срещата на върха на НАТО в Уелс съюзниците одобряват пакета, съдържащ способности в сферата на отбраната и възможности за разширена оперативна съвместимост, като целта е постигане на по-висока степен на приобщаване на Грузия към Алианса³⁰. В допълнение, на Грузия и Молдова е предложена подкрепа в областта на изграждането на капацитет като част от политиката на НАТО за проектиране на стабилност без разполагане на значителни военни сили³¹. Също така, Германия декларира и подкрепа за отправяне на покана към Черна гора за присъединяване към НАТО до края на 2015 г. като част от „политиката на отворени врати“ на Алианса³².

3.2. Военният отговор

Участието на Германия във военния отговор на НАТО е обусловено от две предпоставки. От една страна, Германия *a priori* изключва военно решение на конфликта в Украйна³³. От друга, към политическата подкрепа за източните съседи се добавя постоянната препратка към обвързаността на страната с колективната защита съгласно член 5 от Вашингтонския договор³⁴.

По време на кризата в Украйна Германия последователно се придържа към Основополагащия акт за взаимоотношения, сътрудничество и сигурност между НАТО и Русия от 1997 г.³⁵ В съответствие с акта тя отхвърля предложения за постоянно разполагане на въоръжени сили по продължението на източния фланг на НАТО³⁶ за разлика от съюзници, според които документът де факто е загубил своята актуал-

28 Bundesregierung: Regierungspressekonferenz vom 25. April, 25.04.2015, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/04/2014-04-25-regpk.html>

29 Auswärtiges Amt: Gemeinsame Erklärung zur Ukraine der drei Außenminister des Weimarer Dreiecks Frank-Walter Steinmeier (Deutschland), Laurent Fabius (Frankreich), und Radosław Sikorski (Polen) in Weimar, 31.03.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Meldungen/2014/140331_Gemeinsame_Erklaerung_zur_Ukraine.html

30 Bundesregierung: Regierungspressekonferenz, 25.04.2015, URL: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2015/04/2015-04-27-regpk.html>

31 NATO: Wales Summit Declaration, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm

32 Auswärtiges Amt: Euro-atlantische Zukunft des Westbalkans fördern, 06.05.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Aktuelle_Artikel/Montenegro/150506_BM-Djukanovic_txt.html

33 von der Leyen im Interview: "Waffenlieferungen wären ein Brandbeschleuniger", in: SZ, 04.02.2015

34 Bundeskanzlerin: Pressestatements von Bundeskanzlerin Merkel und dem kanadischen Premierministers Harper, 27.03.2015, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/03/2014-03-27-merkel-harper.html>

35 Bundeskanzlerin: Pressekonferenz von Bundeskanzlerin Merkel und dem Nato-Generalsekretär Rasmussen, 02.07.2014, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/07/2014-07-02-pk-merkel-rasmussen.html>

36 Auswärtiges Amt: Keynote-Speech von Staatsminister Michael Roth beim Deutschen Forum Sicherheitspolitik: "Europas Stabilität – Deutschlands Sicherheit" in der Bundesakademie für Sicherheitspolitik, 07.10.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2014/141007-StM_R_DFS.html

ност³⁷. Окончателното решение на НАТО е да се придържа едностранно към споразуменията с Русия, като едновременно с това засилва подкрепата си за източните партньори, включително и чрез осигуряване на постоянно присъствие на ротационен принцип на съюзнически сили и разширяване на военните учения³⁸.

Реакцията на НАТО на кризата в Украйна включва засилен акцент върху колективната отбрана в сравнение с другите основни задачи на Алианса (сигурност чрез сътрудничество и управление на кризи), дефинирани в Стратегическата концепция от 2010 година. Това намира отражение в най-сериозното военно укрепване НАТО от 1990 г. насам. Планът за действие за готовност (RAP), приет по време на съмита на НАТО в Уелс, предвижда непосредствени мерки за гарантиране на сигурността и дългосрочни мерки за адаптация на Алианса като например осигуряване на военна подкрепа за източните съюзници, увеличаване на състава на Силите за НАТО за отговор (*NATO Response Force*) и създаването на Сили с много висока степен на готовност в тях (*Very High Readiness Joint Task Force*), изграждане на многонационални елементи за командване и контрол в източните съюзници (Щабни елементи за интегриране на силите на НАТО, *NATO Force Integration Units*), както и повишаване на готовността на многонационалните щабквартири на НАТО.

Германия постепенно разширява участието си в RAP. Докато в началото участието ѝ в изпълнението на плана е значително по-ограничено в сравнение с участието на други съюзници като например Великобритания или Дания³⁹, през 2015 г. тя се включва по-активно във военноморски учения в Балтийско море⁴⁰ и в сравнение с останалите европейските съюзници поема ангажимент да даде най-сериозен принос към укрепването на източния фланг чрез изпращане на 5 200 военнослужещи на учения в Литва, Латвия и Естония⁴¹.

В областта на мерките за адаптация на НАТО Германия обявява, че ще участва с 4 000 военнослужещи в Силите на НАТО за отговор през 2015 г.⁴² Заедно с Италия, Франция, Полша, Турция, Испания и Великобритания тя предлага да бъде една от водещите нации на Силите с много висока степен на готовност⁴³. Междувременно, заедно с Дания, Нидерландия и Норвегия, тя създава и временни Сили с много висока степен на готовност⁴⁴. В допълнение, Берлин обявява принос към всички Щабни елементи за интегриране на силите на източния фланг на НАТО⁴⁵ и разширява участието си в Североизточна щабквартира на многонационалните сили в Шчечин (*Multinational Corps Northeast Headquarters*) от 60 на 120 военнослужещи⁴⁶, което е и

37 "Nato-Russland-Gründungsakte": Litauen kritisiert Merkels Aussage als "völlig unverständlich", in: *Der Spiegel online*, 04.09.2014

38 Gotkowska, Justyna: *NATO's presence in the Baltic states – reassurance of allies or deterrence for Russia?*, OSW commentary, 29.04.2014

39 *ibid*, op. cit.

40 Major, Claudia: *NATO's Strategic Adaptation*, op. cit.

41 Gotkowska, Justyna: *NATO's presence in the Baltic states*, op. cit.

42 Bundesministerium der Verteidigung: *NATO Response Force 2015: Deutschland ist Rahmnation*, 14.01.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYu7DslwEAT_yGeDFAEdURraUITQOY7IHPIlyU0fDx2wa40xY4WnIAa9Y5OM6aoPTxgNHIZPmlKuxOvtFFZxYpmsbRY5DUnj4xvGOp1tsKkaLmSbWQsdKQ5kciJ2FezE-RUjclZRqq6VSv6jvud735yG5nDsbm0POYTrDyUxmFY!

43 Gotkowska, Justyna: *NATO's presence in the Baltic states*, op. cit.

44 NATO: *The Readiness Action Plan*, 25.06.2015, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_119353.htm?selectedLocale=en

45 Major, Claudia: *NATO's Strategic Adaptation*, op. cit.

46 *ibid*.

една трета от военния персонал⁴⁷. Тук следва да се отбележи, че в дългосрочен план този щаб ще се превърне в командна структура на НАТО за всички дейности по чл. 5 от Вашингтонския договор в Балтийския регион и Полша⁴⁸.

4. Анализ и изводи

Както вече бе очертано, Германия допринася в политически и военен план към отговора на Алианса. В политически план бяха диференцирани два аспекта. Първо, от формална гледна точка, германската дипломация е част от многостранни усилия за разрешаване на кризата в Украйна. По силата на географското си положение тя, заедно с Франция, е на пресечната точка между „Ваймарския триъгълник“ и „Нормандската четворка“. Балансирайки между двата формата, тя успява да привлече партньори/съюзници с различен подход към международните отношения и да създаде широка основа за легитимиране на резултатите от своята дипломация. Германия не е индивидуален институционализиран актьор в усилията за разрешаване на кризата в Украйна; въпреки това, усилията ѝ имат значително политическо значение. Като европейски съюзник в НАТО, Германия свързва две „геополитически оси“⁴⁹ – континентална и трансатлантическа, осигурявайки си така европейска подкрепа и запазвайки трансатлантическото единство.

Второ, от гледна точка на съдържанието, германската политика се ръководи от желанието да намери „взаимно приемливо решение“⁵⁰ между Украйна и Русия. Започвайки с политическото споразумение от 2014 г., тя обръща особено внимание на гарантирането на прибощаващ политически процес в Украйна. За разлика от съюзници, които pledират за по-твърда позиция спрямо Русия, тя апелира към „политическия разум“⁵¹ (*politische Vernunft*) на Русия и препоръчва подновяване на политическия диалог с Кремъл „най-малко на ниво посланици“⁵². Чрез включването на сепаратистите в разговорите Германия де факто ги легитимира. Въпреки промяната на тона спрямо Русия деконструкцията на дискурса показва, че той е последователно мотивиран от етиката на отговорността (*Verantwortungsethik*), а не от етиката на съвестта (*Gesinnungsethik*), следвайки терминологията на Макс Вебер. Дори и ако „отстъпките и изгодите за руските марионетни държави са замислени като възнаграждение за деескалация или за оттегляне“⁵³, това в същото време ускорява курса към създаване на нови замразени конфликти⁵⁴. Изхождайки от това, че конструктивният подход спрямо Русия е един от дългосрочните параметри на германската политика на сигурност, напрежението в германската политика е потвърдено имплицитно от германски политици, определили Минските споразумения като политическа ограничителна линия, която предотвратява последваща ескалация: „Аз ... смятам, че продължаващо противопоставяне няма да ни изведе от конфликта; точно обратното, то ще го задълбочи още повече! ... И въпреки че по никакъв начин не се доближаваме

47 Galyga, Anna: *The moment has just come*, 24.04.2015, URL: <http://mncne.pl/the-moment-has-just-come/>

48 Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Steinmeier zum 60. Jahrestag des Beitritts Deutschlands zur NATO, 30.06.2015, op. cit.

49 Brzezinski, op. cit., p. 70.

50 Bundesregierung: *Keeping communication channels open with parties to the conflict*, 14.01.2015, op. cit.

51 Bundesregierung: *Appell an die politische Vernunft Russlands*, 13.03.2014, URL: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2014/03/2014-03-13-regierungserklaerung-merkel-ukraine.html>

52 Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Steinmeier zum 60. Jahrestag des Beitritts Deutschlands zur NATO, 30.06.2015, op. cit.

53 Gressel, Gustav: *Berlin and the Minsk trap*, ECFR, 03.07.2015

54 Ferguson, Niall: *The meaning of the Minsk agreement*, in: *Financial Times*, 13.02.2015

до разрешение, поне имаме пътна карта. Тази пътна карта се нарича Минск! ... За момента това е единственият шанс, с който разполагаме! Това е единственият документ, който е подписан от всички участващи в конфликта страни⁵⁵.”

В по-широк географски контекст Германия насочва усилията си към преговртвяване на регионално „вълнообразно въздействие“, в резултат от евентуална дестабилизация на обкръжението на НАТО. На този фон проличава значението на германските инициативи в полза на Грузия и Черна гора, които могат да бъдат разглеждани и като политика на създаване на стратегически баланс на силите и задълбочавае на партньорствата с геополитически значими страни, които в същото време са изложени на влияние от страна на Русия. Това е особено важно, имайки предвид стратегическото позициониране на Русия, най-вече по отношение на Черно море и геополитическите ѝ амбиции в Евразия, както показват присъединяването на Крим и споразуменията ѝ за по-тясна военна и икономическа интеграция с сепаратистките области в Грузия Абхазия и Южна Осетия.

Германия играе основна роля както при изготвянето, така и при изпълнението на Плана за действие за готовност, което не я превръща „в хегемон, но в гръбнак⁵⁶“, на Алианса. В това отношение кристализира ясната тенденция към по-тясно сътрудничество с източните съюзници. На първо място, Германия разширява участието си в Североизточната щабквартира на многонационалните сили, която се предвижда да се превърне в командна структура за цялостната дейност на НАТО в изпълнение на член 5 от Вашингтонския договор в балтийските държави и Полша⁵⁷. На второ място, Германия заявява участие в логистичното подкрепление на източния фланг на НАТО, което проличава ѝ в приноса ѝ към всички Щабни елементи за интегриране на силите на НАТО. На трето място, в светлината на намерението ѝ да „предостави възможност⁵⁸“ и на други страни да дадат своя принос на равноправна основа, Германия поема инициативата на рамкова нация по проект, целящ взаимно допълване между съюзници в областта на отбранителните способности⁵⁹. До този момент към инициативата са се присъединили 16 съюзници, включително България, балтийските страни, Румъния и Чехия. На фона на политическото значение на взаимозависимостта⁶⁰, както и изразените от източните съюзници съмнения относно желанието на Германия да участва в колективната защита⁶¹, това може само да подсили германската позиция по отношение на последните.

Тук можем да обобщим, че Германия следва двоен подход, стремейки се към постигане на двустранно невоенно решение на конфликта между Украйна и Русия, от една страна, и укрепване на колективната отбрана, от друга. В същото време,

55 *Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Frank-Walter Steinmeier bei der 8.Kyiv Security Conference, 29.05.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2015/150529-BM_Kyiv_Security_Conference.html*

56 Major, Claudia: *NATO's Strategic Adaptation, op. cit.*

57 *Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Steinmeier zum 60. Jahrestag des Beitritts Deutschlands zur NATO, 30.06.2015, op. cit.*

58 *von der Leyen, Ursula: Speech by the Federal Minister of Defense, Dr. Ursula von der Leyen, on the Occasion of the 51st Munich Security Conference Munich, 6.2.2015, op. cit.*

59 *Bundesministerium des Verteidigung: Ministerin von der Leyen: „Uns ist wichtig, ein starker Pfeiler der Allianz zu sein“, 24.06.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYu7DslwEAT_yGc3iNARRUhAbwUJne-NYzoFfulxCw8djF-xKU-xo4QmIUW_oNGOK2kMPg8HD-BFj2Jx4pZXKKhY0s6XZJi85eWR8w6NeJytMipYr2Ub-GQkeaE4mciH01K1ExAicYpOpaqQ_6tv098vp2ux33bm9QQ7h-AOzMoh3/*

60 *Waltz, Kenneth: Theory of International Politics, Reading 1979, p. 104.*

61 *Palowski, Jakub: Germany will be a NATO „framework nation“ which is to cooperate with Poland in the area of anti-missile defence, in: Defence24, 09.09.2014*

априорното изключване на възможността конфликтът да бъде решен чрез употреба на военни средства може да подкопае възпиращите мерки, тъй като така се игнорира, че - от реалистична гледна точка - „продължаващата вероятност да бъде употребена сила би ограничила манипулациите, би направила исканията по-умерени и би насърчила разрешаването на спорове⁶²“. Това звучи още по-впечатляващо, имайки предвид обявеното от Германия намерение за закупуване на военни дронове, описано като „промяна в парадигмите на германската военна политика⁶³“, както и интереса от страна на източните съюзници да придобият германско тежко въоръжение⁶⁴.

Сътрудничеството с европейските съюзници отразява една от основните цели на германската политика за сигурност, а именно създаването на стабилен европейски стълб в рамките на НАТО. От германска гледна точка това би допринесло към разпределение на тежестта в рамките на НАТО между европейските и трансатлантическите съюзници, като по този начин укрепи и трансатлантическата връзка. В същото време едно по-ефективно разпределение на тежестта в рамките на НАТО означава по-голяма тежест и отговорност за европейските нации⁶⁵, която Германия проявява готовност да поеме, включително и като рамкова нация.

Диалектичката връзка между силна Европа и силен Алианс кристализира и по отношение на разходите за отбрана. Кризата в Украйна предизвиква сериозно пресмисляне на заплахите, съответно и на разходите за отбрана, в Европа. В Уелс съюзниците с по-ограничен отбранителен бюджет поемат ангажимент да ги увеличат до постигане на референтната стойност от 2% от БВП. Позицията на Германия в това отношение също еволюира значително. Въпреки че германският бюджет за отбрана е много по-нисък от този на Великобритания или Франция, Германия е сред страните, които обявяват, че ще намалят допълнително отбранителните си разходи през 2015 г.⁶⁶. През февруари 2015 г. обаче германският министър на финансите декларира, че до 2019 г. германският бюджет за отбрана ще бъде увеличен с 8 милиарда евро, като така се очаква да достигне 35 милиарда евро⁶⁷. Освен това, Германия е на второ място сред контрибуторите в Алианса към съвместно финансираните бюджети и програми на НАТО, покривайки почти 15% от тях⁶⁸.

На стратегическо равнище, кризата в Украйна има сериозно отражение върху основите на германската политика за сигурност, както са формулирани в Бялата книга от 2006 г. Очаква се в разработваната в момента нова Бяла книга да залегнат заплахите, произтичащи от кризата в Украйна като хибридна война и

62 Waltz, Kenneth: *Theory of International Politics*, op. cit., p. 113.

63 Gebauer, Matthias/ Gordon Repinski: *Bundeswehr: Die bewaffneten Drohnen kommen*, in: *Spiegel Online*, 31.03.2015

64 Vasagar, Jeevan: *Ukraine conflict drives German tank orders*, in: *Financial Times*, 20.08.2015

65 Bundesministerium der Verteidigung: *Festakt: 60 Jahre Deutschland in der NATO*, 30.06.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NyuxDoMwDET_yE6GSqUbCkNq2g6EbgGiyBVJkOvAwsc3GXonveGe-Dt9YGu1O3gqlaFc0OM50mw6Ywu7hkzKXFQJF-opjygGH-lkczCk6qRQXhQo9W0kMW2JZq8nMxQAAtOCrdd-0qrF_TZGNO-7tffm0j-6J24htD91DTvg/

66 NATO: *NATO publishes defence expenditures data for 2014 and estimates for 2015*, URL: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2015_06/20150622_PR_CP_2015_093-v2.pdf

67 *Bundeswehr soll acht Milliarden Euro mehr bekommen*, in: *SZ*, 17.03.2015

68 NATO: *NATO Common-Funded Budgets and Programmes. Cost share arrangements valid from 1/1/2014 to 31/12/2015*, URL: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2014_06/20140611_20140601_NATO_common_funded_budgets_2014-2015.pdf

възстановяването на традиционната политика на силата⁶⁹.

В заключение може да се каже, че в контекста на украинската криза Германия поддържа изключително влиятелна позиция при формирането както на политическия, така и на военния отговор на Алианса. Въпреки това, деконструкцията на политиката на Германия показва, че споразуменията от Минск отразяват „стратегическото търпение“ в подхода към Русия, при което тези споразумения се третираме като „мътна вода“⁷⁰, докато широкото участие на Германия в Плана за действие за готовност подкопава съгрящите мерки, изключвайки a priori военно решение на конфликта.

В хода на кризата Германия успява да привлече съюзници към поеманите от нея инициативи. На това място лесно да се отбележи, че Женевският формат, включващ Украйна, Русия, САЩ и ЕС, е прекратен след като е задействан за кратко време през април 2014 г.⁷¹

Както формулира германският министър на отбраната, Урсула фон дер Лайен, Германия се намира „в центъра на трансатлантическата и европейската политика“⁷². Това рефлектира духа на допълнителните амбиции, изказани от германски политици и представители на хуманитарните науки за поемане на по-голяма отговорност на Германия в международната политика, например в рамките на предложена от Щайнмайер идея за Германия като „главен фасилитатор на Европа“⁷³, като „оформяща сила“⁷⁴ на глобализацията, или като страна, чиято сила и мощ подсказват, че може да поеме нови отговорности⁷⁵.

Тази статия отразява единствено личните възгледи на автора.

69 Bundesministerium der Verteidigung: Weißbuch-Prozess: die Organisation des großen Diskurses, 27.04.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/lut/p/c4/NYu7DglhEEX_aAY6tHPdmNhaqNgBS5DIYwPD-buPHC4X3JKc5ufjCTIKbd4p8TirgE6XxR72DjpuD3fpadTNvUB9qNgRb8TE-iwWTK6Vhsol8tyuKcoE1FwqjtFJ6A b-gZHyeGGf_8e_hLs_iwoWYr9MN1xhPP6UbnEEI/

70 Рыбачук, Олег: Минский формат – мутная водичка, где каждый ловит свою рыбку, in: Сегодня.ua, 20.08.2015, URL: <http://www.segodnya.ua/opinion/olegrubachukcolumn/minskiy-format-takaya-mutnaya-vodichka-gde-kazhdyy-lovit-svoyu-rybku-642259.html>

71 Socor, Vladimir: Rebooting the Geneva Negotiations: Ukraine's Possible Escape From the Minsk Trap, in: Eurasia Daily Monitor, 17.11.2014, URL: [http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews\[swords\]=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews\[jany_of_the_words\]=McDermott&tx_ttnews\[pointer\]=13&tx_ttnews\[tt_news\]=43092&tx_ttnews\[backPid\]=7&cHash=730aa29f1f7e8ef6ddffd775957b4d72#.Vd2PVfI_ty4](http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews[swords]=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews[jany_of_the_words]=McDermott&tx_ttnews[pointer]=13&tx_ttnews[tt_news]=43092&tx_ttnews[backPid]=7&cHash=730aa29f1f7e8ef6ddffd775957b4d72#.Vd2PVfI_ty4)

72 Bundesministerium der Verteidigung: Speech by the Federal Minister of Defence, Dr. Ursula von der Leyen, on the Occasion of the 51st Munich Security Conference Munich, 06.02.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/lut/p/c4/NYvBCsIwEET_aDfpTW_WgngREUhrRdJmCQNUtZtvfjxJofOwiPhMfjC0uRWDk45JzfhE_uR98MXhrGijZ4oyS8RPAk722DkKeEj3r3BGNOpJKVKSbkwiNmMSGfRqZpFpBhgj72xXWus2WJ_u_vpeLk2je3O7Q3nGA9_o3h5fQ!/

73 Auswärtiges Amt: "Maintaining Transatlantic Unity in a Complex World". Rede von Außenminister Frank-Walter Steinmeier im Zentrum für Strategische und Internationale Studien, Washington, 12.03.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/InfoService/Presse/Reden/2015/150312-BM_CSIS.html

74 Bundesregierung: Shaping Globalization – Expanding Partnerships – Sharing Responsibility. A strategy paper by the German Government, Berlin 2012, URL: <http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/616584/publicationFile/190262/Gestaltungsmaechtekonzept%20engl.pdf>

75 Stiftung Wissenschaft und Politik/ German Marshall Fund: New Power New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world, Berlin 2013

Използвана литература

1. Auswärtiges Amt: "Maintaining Transatlantic Unity in a Complex World". Rede von Außenminister Frank-Walter Steinmeier im Zentrum für Strategische und Internationale Studien, Washington, 12.03.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2015/150312-BM_CSIS.html
2. Auswärtiges Amt: Euro-atlantische Zukunft des Westbalkans fördern, 06.05.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Aktuelle_Artikel/Montenegro/150506_BM-Djukanovic_txt.html
3. Auswärtiges Amt: Gemeinsame Erklärung zur Ukraine der drei Außenminister des Weimarer Dreiecks Frank-Walter Steinmeier (Deutschland), Laurent Fabius (Frankreich), und Radoslaw Sikorski (Polen) in Weimar, 31.03.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Meldungen/2014/140331_Gemeinsame_Erkl%C3%A4rung_zur_Ukraine.html
4. Auswärtiges Amt: Keynote-Speech von Staatsminister Michael Roth beim Deutschen Forum Sicherheitspolitik: "Europas Stabilität – Deutschlands Sicherheit" in der Bundesakademie für Sicherheitspolitik, 07.10.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2014/141007-StM_R_DFS.html
5. Auswärtiges Amt: NATO: Gipfel in bewegten Zeiten, 04.09.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Friedenspolitik/NATO/Aktuelles/140904_NATO_Gipfel_Wales.html
6. Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Frank-Walter Steinmeier bei der 8.Kyiv Security Conference, 29.05.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2015/150529-BM_Kyiv_Security_Conference.html
7. Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Steinmeier zum 60. Jahrestag des Beitritts Deutschlands zur NATO, 30.06.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2015/150630_BM_NATO.html
8. Brzezinski, Zbigniew: The Grand Chessboard. American Primacy and Its Geoeconomic Imperatives, 1997
9. Bundeskanzlerin: Pressekonferenz von Bundeskanzlerin Merkel und dem Nato-Generalsekretär Rasmussen, 02.07.2014, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/07/2014-07-02-pk-merkel-rasmussen.html>
10. Bundeskanzlerin: Pressestatements von Bundeskanzlerin Merkel und dem kanadischen Premierministers Harper, 27.03.2015, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/03/2014-03-27-merkel-harper.html>
11. Bundesministerium der Verteidigung: Defence Policy Guidelines, 2003
12. Bundesministerium der Verteidigung: Festakt: 60 Jahre Deutschland in der NATO, 30.06.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYuD0MwDET_yE6GSqUbCKnq2g6EbgGiyBVJkOvAwsc3GXonveGeDt-9YGu1O3gqLaFc00M50mw6Ywu7hKzXKFJF-opjyGH-lkczCk6qRQxhQo9W0kMW2Jzq8nMxQAtOcrdd0qrf_TZGNO-7fmm0j-6J24htD91DTvg/
13. Bundesministerium der Verteidigung: NATO Response Force 2015: Deutschland ist Rahmennation, 14.01.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYU7DslwEAT_yGeDFAEdURaUITQOY7IHPIlyyUJofDx2wa40x-Y4WlnAa9Y5OM6aoPTXngNHIZPmlKuxOvFFZxYpmsbRY5DUnj4xvGOp1tsKkaLmSbWQsdKQ5kij2FzERUJ-cLRqg6Vsv6jvud735yG5nDsbmOPOYTrDyUxmFY/
14. Bundesministerium der Verteidigung: Speech by the Federal Minister of Defence, Dr. Ursula von der Leyen, on the Occasion of the 51st Munich Security Conference Munich, 06.02.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYvBCslwEET_aDfpTW_WgngREUHRdJmCQtUitZvfjxJofOwIPlMfjC0uRWDk45Jzfh_euR-98MXhrgGjz4oyS8RPAK722DkKej3r3BGNOpJVKsbkwinMSMGfRqZpfpBhgy72xXWus2WJ_u_vpeLk2je3O-7Q3nGA9_o3h5fQ!!/
15. Bundesministerium der Verteidigung: Verteidigungspolitische Richtlinien, 26.11.1992, URL: <http://www.ag-friedensforschung.de/themen/Bundeswehr/VPR1992.pdf>
16. Bundesministerium der Verteidigung: Weißbuch-Prozess: die Organisation des großen Diskurses, 27.04.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYU7DglhEEX_aAY6tHPdmNhaqNgBS5DIYwPDbuPHC4X3JK-c5ufjCTIKbd4p8TirgE6XxR72DjpuD3fpadTNvUB9qNgRb8TE-iwWTK6VhsoI8tyuKcoE1FwqjtfJ6Abg-ZhYegGGf_8e_hLs_iwoWYr9MN1xhpP6UBnee!!/
17. Bundesministerium der Verteidigung: White Paper on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr, 2006, URL: http://responsibilitytoprotect.org/Germany_White_Paper_2006.pdf
18. Bundesministerium der Verteidigung: Ministerin von der Leyen: "Uns ist wichtig, ein starker Pfeiler der Allianz zu sein", 24.06.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYU7DslwEAT_yGc3iNARUHAAbWUjneNY-zoFuixCw8djF-xKU-xo4QmlUW_oNGOK2kMPg8HD-BFj2Jx4pZXXkH0y0SXZli85eWR8w6NeJytMipYr2UbGQke aZ4mciH01K1ExAicYpOpageQ_6tv098vp2ux33bm9QQ7h-AOzMoh3/
19. Bundesregierung: Deutschlands Zukunft gestalten. Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und SPD. 18 Legislaturperiode, Berlin, 14.12.2013, URL: http://www.bundesregierung.de/Content/DE/_Anlagen/2013/2013-12-17-koalitionsvertrag.pdf?__blob=publicationFile&v=2
20. Bundesregierung: Keeping communication channels open with parties to the conflict, 14.01.2015, URL: http://www.bundesregierung.de/Content/EN/Artikel/2015/01_en/2015-01-14-merkel-poroschenko-hollande_en.html
21. Bundesregierung: Pressestatements von Bundeskanzlerin Merkel und dem französischen Präsidenten Hollande am 12. Februar 2015, 12.02.2015, URL: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2015/02/2015-02-12-merkel-minsk.html>
22. Bundesregierung: Regierungserklärung von Bundeskanzlerin Merkel, 13.03.2014, URL: <https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Regierungserklaerung/2014/2014-03-13-bt-merkel.html>
23. Bundesregierung: Regierungspressekonferenz vom 25. April, 25.04.2015, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/>

- Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/04/2014-04-25-regpk.html
24. Bundesregierung: Shaping Globalization – Expanding Partnerships – Sharing Responsibility. A strategy paper by the German Government, Berlin 2012, URL: <http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/616584/publicationFile/190262/Gestaltungsmaechtekonzept%20engl.pdf>
 25. Bundeswehr soll acht Milliarden Euro mehr bekommen, in: SZ, 17.03.2015
 26. Deutsche Botschaft Minsk: Weimarer Dreieck: Erklärung zur Ukraine vom 31.03.2014, URL: http://www.minsk.diplo.de/Vertretung/minsk/de/03/Erkl_C3_A4rungen/Weimarer_Dreieck_31.03_DE.html
 27. Ferguson, Niall: The meaning of the Minsk agreement, in: Financial Times, 13.02.2015
 28. Full text of the Minsk agreement, in: Financial Times, 12.02.2015
 29. Galyga, Anna: The moment has just come, 24.04.2015, URL: <http://mncnc.pl/the-moment-has-just-come/>
 30. Gebauer, Matthias/ Gordon Repinski: Bundeswehr: Die bewaffneten Drohnen kommen, in: Spiegel Online, 31.03.2015
 31. Gotkowska, Justyna: NATO's presence in the Baltic states – reassurance of allies or deterrence for Russia?, OSW commentary, 29.04.2014
 32. Gressel, Gustav: Berlin and the Minsk trap, ECFR, 03.07.2015
 33. Kwiatkowska-Drożdż, Anna: Germany in the Russian-Ukrainian conflict: a political or a humanitarian mission?, OSW Commentary, 18.02.2015
 34. Major, Claudia: NATO's Strategic Adaptation: Germany Is the Backbone for the Alliance's Military Reorganisation. In: The International Relations and Security Network, 01.04.2015
 35. NATO: Joint Statement of the NATO-Ukraine Commission, 02.12.2014, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_115474.htm
 36. NATO: NATO Common-Funded Budgets and Programmes. Cost share arrangements valid from 1/1/2014 to 31/12/2015, URL: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2014_06/20140611_20140601_NATO_common_funded_budgets_2014-2015.pdf
 37. NATO publishes defence expenditures data for 2014 and estimates for 2015, URL: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2015_06/20150622_PR_CP_2015_093-v2.pdf
 38. NATO: Statement of the NATO-Ukraine Commission, 01.04.2014, URL: http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_108499.htm
 39. NATO: The Readiness Action Plan, 25.06.2015, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_119353.htm?selectedLocale=en
 40. NATO: Wales Summit Declaration, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm
 41. "Nato-Russland-Gründungsakte": Litauen kritisiert Merkels Aussage als "völlig unverständlich", in: Der Spiegel online, 04.09.2014
 42. OSCE: OSCE Chairperson-in-Office gives full backing to Minsk package, 12.02.2015, URL: <http://www.osce.org/cio/140196>
 43. Palowski, Jakub: Germany will be a NATO "framework nation" which is to cooperate with Poland in the area of anti-missile defence, in: Defence24, 09.09.2014
 44. Socor, Vladimir: Rebooting the Geneva Negotiations: Ukraine's Possible Escape From the Minsk Trap, in: Eurasia Daily Monitor, 17.11.2014, URL: [http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews\[swords\]=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews\[any_of_the_words\]=McDermott&tx_ttnews\[pointer\]=13&tx_ttnews\[t_news\]=43092&tx_ttnews\[backPid\]=7&cHash=730aa29f1f7e8ef6ddfd775957b4d72#.Vd2PVfi_ty4](http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews[swords]=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews[any_of_the_words]=McDermott&tx_ttnews[pointer]=13&tx_ttnews[t_news]=43092&tx_ttnews[backPid]=7&cHash=730aa29f1f7e8ef6ddfd775957b4d72#.Vd2PVfi_ty4)
 45. Speck, Ulrich: German Power and the Ukraine Conflict, in: Carnegie Europe, 26.03.2015
 46. Stiftung Wissenschaft und Politik/ German Marshall Fund: New Power New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world, Berlin 2013
 47. Stoltenberg, Jens: 60 Years of Germany in NATO. Speech by NATO Secretary General Jens Stoltenberg at the international ceremony marking the 60th anniversary of Germany's accession to NATO, 30.06.2015, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_121378.htm
 48. Vasagar, Jeevan: Ukraine conflict drives German tank orders, in: Financial Times, 20.08.2015
 49. Vier Mächte sollen Friedensplan überwachen, in: Handelsblatt, 12.02.2015
 50. von der Leyen im Interview: "Waffenlieferungen wären ein Brandbeschleuniger", in: SZ, 04.02.2015
 51. Waltz, Kenneth: Theory of International Politics, Reading 1979
 52. Рыбачук, Олег: Минский формат – мутная водичка, где каждый ловит свою рыбку, in: Сегодня.ua, 20.08.2015, URL: <http://www.segodnya.ua/opinion/olegrubachukcolumn/minskiy-format-takaya-mutnaya-vodichka-gde-kazhdy-lovit-svoyu-rybku-642259.html>

Християна Христова е доктор по политически науки. Завършила е Ludwig-Maximilians-Universität München и Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Германия, където получава магистърската и докторската си степени. В момента работи в Министерството на външните работи на Република България и е преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Горящият Близък Изток, скачащата Турция и спящите Балкани*

проф. г.и.к.н. Владимир Чуков

Твърде много политически събития се случиха в нашите два региона (балканския и блискоизточния), откакто се срещнахме миналата година в Риад. Безспорно, в арабския свят промените в сферата на политиката и сигурността са невероятно динамични, тъй като там сякаш изригнаха няколко паралелни вулкана. Тероризмът силно разтреса основите на държавността в Ирак, Сирия, Либия, а съвсем наскоро и в Йемен. Нито една арабска държава не остана в сянка. Сигурността в Близкия Изток все повече получи релевантни военностратегически измерения, което е придружено с твърде много мирни жертви и материални разрушения. В най-тежко положение е Сирия, в която, за съжаление, можем да говорим открито за геноцид. Той превърна сирийския народ във втората по големина бежанска група в света – над 4 милиона (след тази на палестинците). От там стартираха мощни емиграционни процеси, които засегнаха из основи нашия континент, нашия регион и нашата страна. Разместиха се сериозно геополитическите планове в региона, създавайки „замразени конфликти“, чийто източник са предимно религиозният екстремизъм и конфесионалното противопоставяне. Напълно споделям мнението на държавния глава на Саудитска Арабия, крал Салман, че тероризмът и конфесионализмът са пряко свързани и са основните проблеми на региона.

Кризата в Йемен по-скоро прилича на тази в Сирия, отколкото на тази в Ирак. Почеркът на Иран е сходен. Става въпрос за оповаването върху местното шиитско малцинство чрез неговата изолация от техните сънародници и, респективно, тяхната радикализация. Впоследствие се достига до създаването на въоръжена милиция чрез нейното въоръжаване и паралелен политически субект. През 1982 година бях в Сирия и станах свидетел на иранските паздари, които в долината Бекаа създадоха Хизбула. Сега сме свидетели на същия процес, но в напреднала форма, с милициите „хути“, и техния политически субект „Ансар алла“. Дори двете избрани имена – Хизбула и „Ансар алла“, имат същата логическа основа. В известна степен съвременен Йемен е Ливан от 80-те години на XX век. Дано тази арабска държава все пак да избегне 15-годишната гражданска война на сходния в конфесионално отношение Ливан в края на миналия век.

Основен белег на появата на радикално, екстремистко идеологическо течение и организация, която го материализира, е нарушаването на международното право, на правилата, определени от ООН като допустими и световно санкционирани. Трябва да отбележим, че съвременната система на международните отношения е колкото гъвкава, толкова и настоятелна при дефинирането на международните нарушители. Всъщност в конкретните блискоизточни случаи това обединява терористичната организация „Ислямска държава“, и йеменските милиции „хути“. Двата субекта станаха обект на отделни резолюции на СС на ООН, но с различна степен

* Доклад, изнесен на третия Българо-Румънско-Саудитски форум, организиран от Дипломатическия институт в партньорство с Института за дипломатически изследвания на МВНР на Саудитска Арабия, Сдружение „Приятел на арабския свят“ и Българо-саудитския бизнес съвет (23 април 2015 г.)

на санкциониране. Нека да обобщим, колкото и да не е съвършено или обтекаемо в своите интерпретации, понятието „международно право“, или „международна легитимност“, все пак има някакви граници, които чертаят кои субекти са агресори и кои са жертви. Въпросът е, че докато това се докаже пред международната общност и се вземат конкретните решения в Съвета за сигурност на ООН, твърде много жертви дава най-вече мирното, цивилно население.

На фона на горящите точки в Близкия Изток можем да обобщим, че след появата на „Ислямска гържава“ се промени генезисът на терористичното движение. Това стана чрез ожесточената догматична, политическа и военна колизия между двете звена на религиозния екстремизъм, а именно Ал Кайда и „Ислямска гържава“. Последната категорично нагледя след като сирийският клон на Ал Кайда – ал Нусра, обяви, че се отказва от етикета Ал Кайда. Нещо повече, почти сензационно звучи твърдението на някои източници, че в разговор между лидерите Айман Зауахири и Абу Мохамед ал Джолани първият е заявил намерението си до края на 2015 г. да закрие Ал Кайда, което със сигурност ще има сериозен резонанс в света на терористичните организации. Въсъщност нека да поясним. Ал Кайда е предимно религиозен проект, а „Ислямска гържава“ – политически. Ако информацията се окаже вярна, то тогава можем да заявим, че в света на тероризма политиката ясно победи религията. Нещо повече, мафия с ясно очертани национални характеристики, каквато е иракската, с фундамент армията на Сагдам Хюсеин и най-вече бившата партия Баас, успя да създаде своя квазигържавност. Не е ясно какъв тип гържавност ще се формира в другия ислямистки кантон, а именно територията около сирийския град Едлеб, завладяна от бунтовниците след прогонването на войските на режима на Башар Асад. Най-вероятно ще е сходен тип гържавност с този в Ракка, само наименованието на управниците ще е по-различно. Това означава, че нещо изключително опасно се формира на 1 500 км от българските граници. Става въпрос не само за големите бежански потоци, но и за налагането на гържавническа матрица, чиито институции и регулации датират далеч преди века, в който живеем. Очевиден е обществено-политически регрес, който ще резонира както върху съседна Турция, така и върху нейния политически и професионален режим.

Българското общество винаги е заставало на страната на международното право и легитимност, материализирайки своята солидарност с потърпевшите и жертвите. В тази връзка нашата страна дава своя принос в облекчаване на страданията на сирийския народ, приемайки на своята територия все повече бежанци, бягащи от ужасите на гражданската война. От 2012 г. българската държава и общество се изправи пред този непознат за нас социален проблем. Нашата страна отделя материални средства, които далеч надвишават нейните възможности. Нещо повече, по признания на официални представители, проблемът на сирийските бежанци може дори да застраши приемането на България в системата Шенген.

Обръщам внимание на този проблем, тъй като съм убеден, че нашата страна никога няма да се откаже от своите хуманитарни задължения, от това да подаде ръка на нуждаещите се, на бягащите от войната мирни жители, независимо какво ще й струва това. В същото време сирийските бежанци ясно подказват конкретната, материална връзка между България, Балканския регион и Близкия Изток. Както вече споменах в моя доклад, изнесен в Риад, тя съществува още от Средновековието, когато Босфорът е бил под властта на Византия. Буферната коридорна зона е Турция, която желае да играе все по-голяма роля в двата региона.

От геополитическа гледна точка Турция, кандидат за присъединяване в ЕС, разделя два региона – Близкия Изток и Балканите, които имат коренно различен политически, социално-икономически и демографски профил. В момента е възможно да съжителстват три геополитически ариела с коренно противоположни ритъма и параметри на развитие на разстояние 1 500-2000 км. В Сирия и Ирак цари война, тотално разрушение и масова емиграция, в Турция, с неготам добре контролирана южна граница – икономически подем и демографска експлозия, а на Балканите – икономическа рецесия и демографски срив. Подобна дисхармония може да бъде поддържана единствено от политическите и икономическите граници, и то в краткосрочен план. В дългосрочен план обаче, в рамките на 10-20 години, едва ли бариерите, които се поставят пред Турция от ЕС, ще могат да бъдат все така ефективни, независимо дали Анкара е приета или не в Съюза. Връзките и взаимозависимостите между геополитиката и геоикономиката са очевидни. Пред последната политическите граници или да кажем, регулации, са много слаби и неефективни. В двата съседни региона има външнополитически субекти, които имат различни геополитически кодове, а именно локални, регионални и надрегионални. Различните логически комбинации на взаимодействие между тях показват единствено движение от юг на север. Става въпрос на първо място за хора (засега нелегални емигранти), тъй като те са най-мобилни. Логично е в подходящо време да се появят и капиталите. Засега те липсват, но в дългосрочен план неминуемо ще последват хората.

Турция притежава 17-тата икономика в света и е член на G-20. Тя има над 15 000 долара БВП на глава от населението, икономически ръст – около 4%, между 15-20 млрд. долара годишно – директни чужди инвестиции. Нейното население е над 80 милиона, с прираст около 1,5% и средна възраст 29 години. След обявяването на създаването на нова столица в Египет миналия месец и привличането на около 75 милиарда долара чужди инвестиции (повечето от сръжжави от Персийския залив, предимно саудитски), Турция реши да създаде свой собствен инвестиционен център. Очевидна е политическата конкуренция между Кайро и Анкара. Няма нужда да напомним за влошените отношения между двете сръжжави след обявяването на движението „Мюсюлмански братя“ за терористично от египетските власти. Най-общо казано, Египет и Турция са двата полюса на двете про- и анти-Мюсюлманските братя оси, които се оформиха в сунитския блок след приключването на т.нар. Арабска пролет. Всъщност от тук насетне египетско-турската конкуренция ще придобива най-вече икономически измерения. Саудитска Арабия ще играе не само ролята на политически модератор, но и на икономически регулатор.

Официален представител на правителството в Турция заяви, че те имат амбицията да превърнат град Истанбул в регионален инвестиционен център, привличайки през следващите 5 години 100 млрд. долара. Това е много сериозна амбиция с поглед към ролята на Анкара в Близкия Изток. Конкурирайки се на изток, резонансите ще бъдат очевидно много по-значими за съседния Балкански регион. Държавите в него, сами поотделно, не могат да се справят със сериозното икономическо предизвикателство, което се задава от юг.

България и Румъния са страни членки на ЕС, а редица други страни от региона са кандидатки за присъединяване към Съюза, като Молдова, Сърбия и Македония. Брюксел се превърна в геополитическият център на Балканския регион. Политиката, икономиката и всички правни регулации са съгласувани с него. В същото време, осем години след присъединяването през 2007 г., икономическите и социалните по-

казатели на тези страни, ясно показват, че темповете на развитие им определят място на периферия, която не е ясно кога ще достигне в своето развитие центъра, тоест да се получи изравняване на жизнения стандарт. Всички споменати държави страдат от едни и същи пороци:

1. Нисък жизнен стандарт – БВП на глава от населението: България – 14 400 долара, Румъния – 14 400 долара, Молдова – 4 000 долара; Сърбия – 11 100 долара, Македония – 10 800 долара;
2. Демографски сриб: България – отрицателен, 0,83%, Румъния – отрицателен, 0,3%, Молдова – отрицателен, 1,2%, Сърбия – отрицателен, 0,46%, Македония – положителен, 0,21% (албанският фактор си казва думата);
3. Масова емиграция: България – минус 2,89 на 1000 жители, Румъния – минус 0,3 на 1000 жители, Молдова – минус 9,8 на 1000 жители, Сърбия – няма информация, Македония – минус 0,48 на 1000 жители.

Средният икономически растеж на балканските държави е между 2-3% годишно. Български анализатори предсказват, че ако се запазят тези темпове на развитие, България ще достигне нивото на жизнения стандарт на западноевропейските държави след половин век, при условие че последните не се развиват.

Гражданите на тези държави напускат своята родина поради яския периферен статут, който те имат и който не е ясно кога (и въобще дали) ще бъде преодолян. Всъщност, Брюксел е политически център на 28 държави. От това произтича и неговата роля на основен фактор на икономическите и социални регулации във всички страни членки. Въпреки прилагането на прословутия принцип за свободно придвижване на стоки, хора и капитали, не се дава гаранция за равномерно икономическо развитие. Страх ме е, че над Балканския регион надвисва икономическата сянка на Истанбул като дубльор на Брюксел. Икономическият генезис и демографският профил на Турция и на съседните балкански пост-комунистически държави е отчетливо различен. Във времето, няколко десетилетия напред, икономическите натрупвания и социалната ерозия на балканските общества е възможно да прераснат в държавна ерозия. С други думи, държавите от региона трябва ясно да подобрят своите икономически показатели и социални параметри, тъй като има вероятност да се достигне до нежелани политически промени.

Според мен един от основните пороци за икономическото забавяне, причиняващ социален катаклизъм, е стесненият местен пазар. Това е водещата причина за ниския ръст на чуждестранните инвестиции. Редица крупни инвеститори заобикалят малките балкански страни, тъй като възвращаемостта на депозирани капитал е твърде бавна. Така например през 2011 г. Катар заяви желанието да инвестира 200 млн. долара за изграждането на високоскоростна отсечка Русе - Капитан Андреево, свързваща Румъния и Турция през България. Турция се ангажира да стане изпълнител и гарант. В светлината на подкрепата на България за събитията от Арабската пролет добрата политическа воля беше налице. В същото време икономическите условия на проекта говориха за малък пътнико- и товаропоток. Така инвеститорът оттегли участието си и този проект не се реализира.

Статистиката показва, че осредненият инвестиционен потенциал на Турция е приблизително три пъти по-голям от този на България и Румъния, взети заедно. Това се дължи както на политиката на икономически неолиберален авторитаризъм на Анкара, така и на големия контингент от потребители и на огромната територия, създаваща националния пазар. Балканите трябва да намерят своя собствен

икономически център, създавайки Балкански общ пазар. Идеята е да се създаде хомогенно икономическо пространство върху териториите на няколко балкански държави, без да се наруши техният национален суверенитет и политическа независимост. В основата на този пазар трябва да бъдат България и Румъния, притиснати от геополитическата и най-вече от геоикономическа съвместна предопределеност. Двете държави дават естественя достъп на големите геополитически и геоикономически организации, съществуващи на европейския континент, до Черно море. Това важи най-вече за ЕС. Ако ХХ-ти век е векът на национализмите и войните на Балканите, то ХХ²-ви век трябва е този на сътрудничеството и просперитета. Различните идеологически блокове презгрупирания налагат единна икономическа логика. Двете съседни държави бяха приети заедно в двете комунистически военнополитически-икономически организации, а именно Варшавският договор и Съветът за икономическа взаимопомощ. Същото важи и за западно-ориентирани тѐждествени организации, а именно НАТО и Европейският съюз. Видно е, че Брюксел и Москва тѐждествено оценяват София и Букурещ съгласно икономическата и геополитическа логика.

Всъщност не само естествените геополитически центрове на Европа възприемат балканските страни като единно цяло. През 2010 г. Израел влоши отношенията си с Турция. Това бе фатално за еврейската държава на фона на постоянния антагонизъм с Техеран. Нещо повече, конструкторите на израелската външна политика потърсиха и намериха „дубльор“ на бившия си стратегически съюзник Турция. Обаче последният беше заместен не от една, а от цели три балкански държави, а именно България, Румъния и Гърция. В концепциите за национална сигурност на Тел Авив трите държави са равнопоставена алтернатива на Турция. В конкретния случай става въпрос най-вече за въздушното пространство на трите държави. Нека си припомним тренировките на израелските ВВС в небето на трите държави.

Фактът, че днес сме в такъв формат – българо-румънско-саудитски също е ковен аргумент, подкрепящ моята теза.

Създаването на висока степен на интеграция в областта на икономиката, а по-късно в политиката и сигурността, не е прецедент в рамките на ЕС. Всъщност нека погледнем на икономическия съюз на Белгия, Нидерландия и Люксембург (Бенелюкс) като модел, към който трябва да се стремим. Трите държави се опитаха да преодолеят недостатъците с малкия си пазар, изграждайки единен такъв. В рамките на десет години те премахнаха изцяло икономическите бариери и уеднаквили напълно икономическите регулации – закони, данъци, такси. Постепенно преминаха към уеднаквяването на регулациите в сферата на социалната политика. Създадоха наднационални политически тела – Генерален секретариат, Комитет на министрите, парламент, който ратифицира нормите, които предлага, съюзен съд и други. Най-важното е, че стопанският субект произвежда и предлага своята продукция на разширен пазар, което увеличава оборота, намалява себестойността на продукцията и увеличава печалбата за производителя. Така например общо териториите на България, Румъния, Молдова, Сърбия и Македония са приблизително равни на тези на кралство Испания – около 500 000 кв. км. Населението на петте държави е също сходно с това на кралството – около 45 милиона души.

В същото време БВП на Испания е 1,4 трилиона долара и 40 000 долара БВП на глава от населението. Докато заедно петте държави имат около 500 млрд. долара БВП и около 10 500 долара БВП на глава от населението средно. Разширеният пазар

е предпоставка за икономически просперитет. За подобна реализация е необходима политическа воля, галеч надхвърляща солидарността между София и Букурещ за едновременното влизане в Шенгенското пространство.

Обединителните тенденции са присъствали винаги в съзнанието на народите, населявали Балканския полуостров. Особено активни са били в началото на миналия век. Тогава обаче е доминирала политическата формула. Политическата култура преди век не е позволявала реализацията на подобен тип регионално сътрудничество. Причина за това е бил силният местен национализъм, разпалващ регионалните войни, и нефаборизиращият подход на Великите сили. Националният интерес обаче повелява силно регионално сътрудничество, което надскача галеч съвместното членство в ЕС. Очевидно трябва да се намерят допълнителни лостове, за да се достигне до желаните по-висок жизнен стандарт. Последният е крайно необходим, особено на фона на взривоопасния Близък Изток и изключително динамичното развитие на съседна Турция.

Владимир Чуков е роден в Атина, Гърция. Учи във френски лицей в Тунис и завършва Факултета по обществени науки на Дамаския университет, Сирия. Той е професор, доктор на икономическите науки. Преподава във Варненския свободен университет, Русенския университет, Софийския университет и Нов български университет. През периода 1994-1998 г. е главен редактор на списание „Международни отношения“. От 2001 г. участва в редакционната колегия на списание „Геополитика“. Специализира във Великобритания, Унгария, Румъния, Турция и др. Автор е на осем книги и на стотици научни и научнопопулярни статии, издавани в България, САЩ, Франция, Германия, Италия, Великобритания, Румъния, Турция, Саудитска Арабия и др. Създава и членува в множество граждански и професионални български и международни организации.

Руската външна политика при Путин

Януш Бугайски

Цели: Основна цел на водената от Москва външна политика е да възстанови Русия като главен властови център или стълб в многополюсния и мултицентричен свят. Затова Русия се стреми да създаде изключителна евразийска зона, която да подкопае влиянието на ЕС и НАТО в цялата източна част на Европа. Даже там, където не може да окаже натиск върху своите съседи или да ги подмами да станат част от интеграционните ѝ механизми, Москва се опитва да ги неутрализира, като не им позволява да се присъединяват към западните институции. Такъв е случаят с Украйна. Понякога тя даже се опитва да убеди страни, които вече са се присъединили към НАТО и ЕС, да подкрепят или поне да не блокират постигането на руските цели. Всичко това може да осигури на Русия стратегическа дълбочина в рамките на активното ѝ противопоставяне на Запада.

Стратегия и тактика на Москва: Тактиката е краткосрочно средство, докато стратегията представлява дългосрочна политика; и двете обаче са насочени към реализирането на конкретни цели. Докато Кремъл преследва имперски цели, неговата стратегия и тактика са гъвкави – нещо, което може да ги направи много по-ефективни, отколкото ако бяха догматични. А там, където се смята, че руските национални интереси имат превес над интересите на съседните на Русия страни, руската стратегия и тактика включват „примамки“, заплахи, стимули, както и натиск.

Агресивен опортюнизъм: Често определят Путин не като стратег, а като „опортюнист“. Опортюнизмът обаче е нищо повече от метод за извличане на полза от конкретни благоприятни обстоятелства, което не представлява само по себе си някаква цел. Всъщност въпросът има две страни: какво точно цели Путин, възползвайки се от възможностите да налага могъществото на Русия, както и доколко успешна е провежданата от него политика. Докато това, което цели Москва в конкретната област, остава ясно, то реакцията на страните, към които се е насочила Русия, както и тази на международните „играчи“ остават много по-непредсказуеми. И точно поради тази причина използваните от Русия методи изискват гъвкавост, опортюнизъм и импровизация.

Методите на Путин: Руският ново-имперски проект не разчита на наследените от съветската ера инструменти, включващи идеологическа вярност, употреба на военна сила или имплантиране на марионетни правителства. Целта е да се оказва доминиращо влияние върху външната политика и политиката на сигурност на непосредствените съседи така, че или да останат неутрални, или да подкрепят руския дневен ред. Всъщност Русия се стреми да създаде зависими протекторати по протежение на своите граници. Също е важно да се прави разлика между руските национални интереси и амбициите на Руската държава. Присъединяването на съседните на Русия страни към НАТО не би застрашило нейната сигурност. Едно евентуално присъединяване обаче би застрашило възможностите на Кремъл да контролира външнополитическата ориентация и политиката на сигурност на тези страни.

Възможностите на Русия: Въпреки че амбициозният интеграционен проект на Путин за създаване на нов Евразийски съюз с център Русия няма почти никакви шансове за успех, а и при постоянно растящите икономически проблеми на страната и отпора на съседните държави, опитите за създаване на подобен блок биха могли да дестабилизират огромен регион в източната част на Европа. Украйна – като най-амбициозна

цел на Кремъл, може да служи за ценен пример, свързан с ефекта от руските имперски амбиции.

Арсенал за подривна дейност

Москва използва много и различни инструменти за разклащане на устоите на своите противници. Този арсенал може да се раздели на осем основни групи: международна, информационна, идеологическа, икономическа, етническа, политическа, социална и военна. Заедно с колегата Маргарита Асенова, с която в съ-авторство очакваме да излезе наскоро от печат книгата на Фондация „Джеймстаун“ – „Евразийското разединение: уязвимите флангове на Русия“, сме регистрирали и разяснили над 60 вида „оръжия“, използвани от Москва на различни фронтове. Ето някои от акцентите.

Международен фронт

Измамна дипломация: Това може да включва предложения за посредничество, миротворчески разговори и разрешаване на конфликти в момент, в който Москва има за цел да разпокъса цели гържави, използвайки и други форми на подривна дейност спрямо своите съседи. Точно в този момент лъжата и измамата, дезинформацията и отричането на собствената си отговорност за агресията са отличителни белези на руската външна политика.

Насърчаване на шпионска дейност: Напоследък се наблюдава значително съживяване на руската шпионска дейност. Русия разполага със стотици разузнавачи, които работят в Европа, и ръководи хиляди агенти. Руските шпионски мрежи откриват корумпирани политици и уязвими компании, рекрутирайки като информатори в същото време служители на правоприлагащите органи, както и други длъжностни лица. Москва провежда и тайни операции („false flag“ operations), при които обектите се рекрутират под маската на различни каузи, като например „опазване на околната среда“ или „свобода на медиите“. Честите разкрития на степенята, до която достига руската шпионска дейност, също служат на целите на Москва, тъй като дискредитират благонадеждността и компетентността на гържавните агенции в страните, които са превърнали в мишена на подобна дейност.

Информационен фронт

Войни в киберпространството: Това включва систематични атаки, както и отричането на подобни атаки на правителствени сайтове от страна на организирани от Кремъл хакери, което често се случва в Естония, Грузия и Украйна. Подобни войни могат да доведат даже до мониторинг на телекомуникациите, както и до инфектиране с вируси на предварително набелязани мрежи.

Пропагандни атаки: Контролът на Москва над редица телевизионни станции, излъчващи програми за болшинството от бившите съветски републики, е ценен инструмент за оказване на влияние над общественото мнение и политическите елити в съседните на Русия страни. Напоследък това се забелязва ясно в Беларус, Украйна и Молдова, където голяма част от гражданите – и то не само етнически руснаци – следят редовно московските медиуми.

Психологически операции: Те най-често включват всяване на страх, объркване, несигурност, паника, истерия и параноя сред целевите аудитории в чужбина, за да разколебават обществения морал, да насърчават пораженчество и деморализация, както и намаляват доверието в националните правителства и международните институции. Такъв вид пропаганда може да предизвика неопределеност и несигурност, като предотврати по такъв начин всякаква незабавна реакция на руската агресия. Крайната цел

на психологическите операции е да влияе върху политическите решения на други страни, както и да подкопава всяка воля за противопоставяне на политиката на Москва.

Идеологически фронт

Руският супермачизъм: Руските имперски амбиции се градят върху концепцията за „света на Русия“. Според това понятие не съществуват етнически групи от рода на украинци или беларуси; всички те представляват част от единната руска нация и трябва да бъдат върнати обратно в рамките на същата тази държава или съюз. Проповедниците на тази идея често наблягат на очевидната съдба на счваните за уникални руска култура и дълбока „руска душа“. „Светът на Русия“ включва няколко категории хора: етнически руснаци, независимо от това къде живеят в момента; рускоговорещи, независимо от етническата им принадлежност; руски сънародници заедно с техните потомства, които са живели на територията на СССР или на Руската империя.

Обединяване на Русия: Понятието „светът на Русия“ се основава на хипотезата за разделена нация след разпадането на Съветския съюз. Разпространявайки в съседните страни руската култура, ползването на руския език, както и политическата организация на руската държава, Москва се старее да създаде илюзията, че тези страни принадлежат към руското културно пространство. Понятието „светът на Русия“ е въведено даже в конкретни закони, които представляват юридическа основа за защита на руските сънародници в чужбина. Има и отделен закон, който дава правото за използване на руски войски в защита на сънародниците в други страни.

Насаждаване на анти-европейски настроения: Сред най-често разпространяваните от пропагандните центрове на Кремъл теми срещу ЕС са следните: изродената същност на европейския либерализъм; безнравственост на Запада и на неговите „така наречени“ анти-религиозни кампании; липса на вземане на решения от страна на суверенните държави; парализирани демокрации и политически хаос; неуспял мултикултурализъм; безконтролна имиграция, както и невъзможност за справяне с радикал-ислямизма и джихадисткия тероризъм. Москва насърчава появата на „пета колонна“ от движения и партии в рамките на ЕС, които да наподобяват комунистически интернационал. Русия използва богат асортимент от радикални групировки в Европа, които да подсилват посланията ѝ за упадък на Запада и за руското превъзходство. Последните може да не подкрепят открито руската политика, но противопоставянето им на западните правителства може да се окаже полезно. Отделните групировки включват анти-глобалисти, анти-капиталисти, представители на ултра-левиите, еколози, неонацисти, nihilисти и анархисти.

Икономически фронт

Енергиен натиск: В ролята си на доминиращ доставчик на нефт и природен газ Москва се стреми да засили зависимостта на различни държави членки на ЕС, както и на всички страни от Централна и Източна Европа (ЦИЕ). Насърчаването на икономическа уязвимост е механизъм както за осигуряване на финансови печалби, така и за получаване на политическо влияние. Доставките на енергия и на други стратегически ресурси могат да се намаляват или прекратяват в ключови моменти, за да бъде оказван натиск върху определени капитали. Изкупуването на руски предприятия, както и собствеността върху ключова енергийна инфраструктура в ЦИЕ, като например тръбопроводи, рафинерии и складови бази, дават възможност на Кремъл да упражнява допълнително влияние. След отказа от „Южен поток“ от страна на Москва през 2014 г. Кремъл се опита да мобилизира тесен кръг съюзници за поставяне на основите на

„Турски поток“ – алтернатива на „Южен поток“, която би му помогнала да поддържа влиянието си срещу Запада.

Икономическо оплитане: Целта на Москва е да оплита гържавите в мрежа от търговски и финансови връзки, с което да улеснява политическото си проникване. Закупването на стратегически икономически сектори – например в областта на енергетиката, банковото дело или телекомуникациите, осигурява политическо влияние. Освен това огромните дългове, дължими на Русия, също дават възможност за оказване на влияние – или чрез настояване за бързо плащане, или чрез опрощаване на дългове в замяна на собственост върху стратегически активи. Проникването на Русия в бизнеса също насърчава корупцията, липсата на прозрачност и връзките с организираната престъпност.

Етнически фронт

Насърчаване на руско-говорещите: Най-явните мишени за отцепничество са етническите руснаци в съседните на Русия гържави, както и „свѐтизираното“ или „русифицирано“ население, което използва руския като пръв свой език и може да бъде свързано със „света на Русия“. Над 25 милиона етнически руснаци и руско-говорещи живеят в близки до Русия страни, на първо място в Украйна, Молдова, Естония, Латвия, Беларус и Казахстан. Кремъл може да създава атмосфера на заплахи срещу руско-говорещите, осигурявайки си по такъв начин оправдание за собствената си намеса.

Насърчаване на трансгранични диспути: Руските власти манипулират междуетническото напрежение между съседните гържави, за да могат да си осигурят полза от произтичащите от това конфликти. В центъра на вниманието са етническите родствени връзки с приятелски настроените към Русия гържави, чиито правителства могат да бъдат примамвани да подкрепят трансграничните колективни права, подкопавайки по такъв начин интегритета на определени гържави. Русия оказва помощ на подкрепяните от Армения сепаратисти в Нагорно-Карабах – както за да разцепи Азербайджан, чието правителство се възприема като изключително про-западно настроено, така и да възнагради Армения за близките ѝ отношения с Москва. Кремъл насърчава Будапеща да организира защита на унгарското малцинство в украинска Транскарпатия. Сърбите в Босна и Херцеговина, Черна гора и Косово също са обект на подкрепа от страна на различни руски агенции с цел създаване на избирателни райони срещу присъединяването на тези страни към НАТО и ЕС. А през последните седмици Русия се опита да забие клин между България и Македония, за да може да се възползва след това от конфликта, който сама се опитва да създаде.

Политически фронт

Подкопаване на политическото доверие: Руски медии и руски гържавни служители поставят под въпрос благонадеждността на източноевропейските длъжностни лица. Те ги обвиняват в корупция, нечестност и податливост към изнудване, както и в подгържане на връзки с чуждестранни разузнавателни служби. Това е особено обезпокоително за лидерите на НАТО, тъй като местните длъжностни лица трябва да боравят с чувствителна информация.

Финансиране на политически партии: За да си осигурят политическо влияние, руски източници могат да каналлизират финансови средства към широка гама от партии в ЦИЕ. Кремъл експлоатира жадните за пари политици, най-вече по време на предизборни кампании. Руски фирми, обвързани с компаниите-майки в Русия, са си създали в някои страни политически лобита, като осигуряват по време на такива кампании финансови средства за политически партии, ориентирани към Москва и против НАТО.

Социален фронт

Офанзива в социалните медии: Това включва употребата на тролове или платени интернет коментатори, които работят по точни, предварително разработени сценарии. Пространната мрежа от „он-лайн“ контакти помага на Москва да си осигури огромен брой фанатични привърженици. И вместо спонтанно образувани дискуссионни групи, това са добре организирани йерархични структури, контролирани от съответните центри, както и от лицата, получаващи комисиони.

Поощряване на неправителствените организации (НПО): чрез създаване и финансиране на НПО и политически институти на Запад, които да помагат на Москва в пропагандната ѝ офанзива. Често се предлагат и подкупи на западни експерти, които да бъдат привлечени към съответните кампании. Това се отнася до политически институти, сдружения за защита на човешките права, екологични движения, групи на ветерани, както и исторически кръжци.

Военен фронт

Неочаквани срещи между военни на близко разстояние: Москва използва своите военни експерти за устройване на подобни срещи с редица западни страни – най-често с държави членки на НАТО, като целта е повишаване на нивото на заплахата и напрежение, както и проверка на военната и политическата реакция на близки до съответното място столици. Това може да включва прелитане на самолети над територията на близки страни или навлизане на руски военно-морски сили в териториалните води на тези страни.

Военни заплахи: Такива заплахи се организират периодично в отговор на политиката на страни от ЦИЕ, на която Москва се е противопоставя, като например разширяването на НАТО. Русия си запазва правото на превантивни военни удари, в случай че усети ясна и неизбежна заплахата за страната или се почувства застрашена от мален достъп до райони, в които има огромни икономически или финансови интереси. Москва може да използва и своите военни в рамките на Общността на независимите държави, ако „се появи нестабилна ситуация“ или ако има пряка заплахата за руски граждани или етнически руснаци.

Учения за сплашване: Руските военни учения са прочути със своята величина, както и с често използваните „спот“ учения, които включват внезапно и неоповестено предварително разполагане на сили. От 2012 година насам Русия е провела шест такива мащабни военни учения, имащи персонал между 65 000 и 160 000 души, които кара ученията на НАТО да изглеждат като „джуджета“. След нападението срещу Украйна Русия подсили военния си потенциал, като придвижи значителен брой войски и военна техника. Също така подобри и модернизира електронните и техническите си възможности. Качеството на руските военни учения бе също подобро значително, като руските въоръжени сили могат да се включват вече във все по-сложни съвместни операции.

Ядрен шантаж: В Кремъл дължностни лица непрекъснато заплашват, че ще суспендират различни споразумения за контрол над ядрените и конвенционалните оръжия, като едновременно с това поддържат тактически ядрени ракети по западните граници на Русия. До момента подобни заплахи са включвали симулирано ядрено унищожение на съседни столици в рамките на руските военните учения, включително и по време на годишните маневри „Запад“.

Неконвенционални нападения: Руски анализатори твърдят, че линията между войната и мира вече е размита. Генерал Валери Герасимов, главнокомандващ на Генералния

щаб, описва как Русия може да подкопае и разруши цели държави, без каквато и да е пряка мащабна военна намеса. Руските погразделения със специално предназначение („спецназ“) са създадени през март 2013 г. под формата на високо мобилно звено към Министерството на отбраната, предназначено за специални мисии в чужбина. Освен че саботират операции, тези спец-звена създават, обучават и контролират цели партизански движения в чужбина. „Спецназ“ части бяха използвани както при превземането на кримския парламент на 27 февруари 2014 г., така и по-късно в Донбас. Москва работи упорито върху възможността да може след няколко години да заплаши едновременно няколко съседни държави до степенята на операцията си в Украйна. Това ще направи Русия способна да извършва три такива операции едновременно – без каквато и да е мобилизация, даваща на Запада време да реагира.

Посреднически войни (proxy wars): Това са пълноценни операции срещу съседни държави, предназначени за завземане на територии или сваляне на национални правителства. Москва участва в тайни офанзиви в подкрепа на сепаратисти, режисира „измислени“ размирици, финансирайки и въоръжавайки фронтови групи, и инфилтрира руски оперативни работници с цел коруптиране на местните правоприваждатели органи, подтикване към граждански вълнения, завземане на обществени сгради, изваждане от строя на полицейски или военни части, както и обявяване на алтернативна власт. Подкрепата за нередовните бойци има за цел да подкопава и дестабилизира страните – обект на руските амбиции, както и да подгонва авторитета на централните правителства на тези страни.

Разпокъсване на територии: Това включва нахлуване, окупация и разделяне на съседни държави, подкрепа на сепаратистки субекти и признаването им за автономни единици или независими държави, или открито анексиране на завзети територии. В случаите с Молдова и Украйна Москва се опитва да налага собствената си версия за федерализъм, при която покровителстваните от нея отцепнически райони желаят да установят конфедерална организация с централно правителство, както и право на вето върху външната политика и политиката на сигурност на съответната държавка в съответствие с интересите на Москва

Поддържане на „замразени“ конфликти: Москва подкрепя създаването на „замразени конфликти“ и поддържането на „замразени държави“, тъй като това парализира съответните правителства и лишава от възможност съседните на Русия страни да се присъединяват към западните институции. Кремъл търси да осигури международна легитимност на сепаратистките анклавни, действайки, както сам твърди, като посредник за разрешаването на подобни спорове. Това е видно при всеки сепаратистки конфликт, появил се до момента в рамките на бившия Съветски съюз. Възъщност Москва продължава да поддържа неразрешени конфликти, като предотвратява тяхното крайно решение. Тя също държи в резерв възможностите за размразяване на тези конфликти и създаване на още по-голяма нестабилност.

Януш Бугайски е американски експерт по външна политика. Работил е в Центъра за стратегически и международни изследвания във Вашингтон, а сега е старши научен сътрудник в Центъра за европейски политически анализи (СЕРА) и водещ на „Часът на Бугайски“ и „Времето на Бугайски“, телевизионни предавания, излъчвани на Балканите. Автор е на 19 книги за Европа, Русия и трансатлантическите отношения и води рубрика в няколко печатни медии. Последните му издадени книги са „Конфликтни зони: сравнение на Северен Кавказ и Западните Балкани“ (2014), „Завръщането на Балканите: предизвикателства пред европейската интеграция и американското оттегляне“ (2013), „Грузински уроци: конфликтующите руски и западни интереси“ (2010), „Новите европейски съюзници на Америка“ (2009), „Отслабването на Запада – атлантическият дневен ред на Русия“ (2009) и „Разширяването на Евразия: европейските амбиции на Русия“ (2008).

Нови моменти във външната политика на КНР в Южнокитайско море при новото китайско ръководство *

Любомир Николов

I. Въведение

При оттеглянето си от властта в началото на 90^{те} години на ХХ в. емблематичният реформатор на Китайската народна република Дън Сяопин завещава на следващото поколение китайски лидери набор от политически максими, обръщайки се към тях с думите „*крийте нашия потенциал и изчакайте благоприятния за нас момент,*“ и „*никога не претендирайте за лидерство,*“¹. Икономическият възход на Китай в последните две десетилетия, комбиниран с геополитическите размествания в световен мащаб, предизвикани от края на Студената война и глобалната финансова криза от последните години, създадоха всички предпоставки за появата на „*благоприятния момент,*“. Логична последица от нарасналото китайско самочувствие е активизирането на външната политика на КНР след идването на новото ръководство на страната в края на 2012 г. и избирането на Си Дзинпин за президент на Китай няколко месеца по-късно. Това намира особено ярка проекция в раздвижването на китайската външна политика по отношение на териториалните спорове, които страната води с няколко от своите съседи за притежанието на плитчината Скарбъро, както и стотици малки ненаселени острови с неясна национална принадлежност, част от островните групи Парасел и Спратли в Южнокитайско море.

Настоящата разработка си поставя за цел да осмисли последните действия на китайската власт в прилежащите ѝ води през призмата на отношенията ѝ с Виетнам и Филипините – двата най-сериозни китайски съперника в рамките на конфликта, като същевременно разгледа факторите, определящи тази политика, и потенциалните резултати от нея не само в регионален план, но и с оглед на баланса на силите в световен мащаб. В тази връзка, ролята на САЩ в изследвания конфликт ще остане в страни от основния фокус, главно поради факта, че тази тематична нишка би могла да бъде предмет на отделно, също толкова сериозно по своя обем изследване.

1 Кисинджър Х., *За Китай*. София, Изд. „Труд“, 2012 г., стр. 383.

* *Експертен доклад в рамките на дванадесетия Курс по дипломация за стажант-аташета, организиран от Дипломатическия институт. Консултанти: Мариета Арабаджиева, дирекция „Азия, Австралия и Океания“, и посланик Петър Воденски, директор на дирекция „Външнополитическо планиране, информация и координация“, МВНР.*

II. Причини за активизирането на външната политика на КНР

Факторите за налагане на решителния външнополитически курс на Пекин в морските спорове с неговите съседи следва да се търсят на първо място в динамиката на географското развитие на страната и сериозния положителен ръст на икономиката. Разширяването на средната класа и възходът на индустрията увеличават сериозно консумацията на ресурси и предопределят необходимостта от намирането на нови енергоизточници. В този контекст силна притегателна сила за китайската власт са предполагаемите залежи на нефт и природен газ в района на оспорваните територии. В свое изследване Американската администрация за енергийна информация оценява потенциалните залежи на дъното на морето на около 11 млрд. барела нефт и 190 трилиона кубични метра природен газ.² Но докато обемът на енергийното богатство, скрито в недра на водния басейн, остава обект на догадки, то доказано преимущество на Южнокитайско море е изобилието от биоресурси, наброяващо една десета³ от рибния ресурс в световен мащаб. То би могло не само да изхранва многобройното население в региона, но и да служи успешно на китайския експорт, в който рибните продукти заемат съществено място.

В действителност, ключово значение за успешното функциониране на китайската икономика се отдава именно на контрола върху морските коридори на Южнокитайско море. През стратегическия проток Малака в затвореното море не само пристигат необходимите за страната енергийни доставки от държавите от Персийския залив и Африка, но и преминава голяма част от световната търговия. Това прави китайската енергийна независимост и търговски успех в известна степен уязвими при едно внезапно прекъсване на търговските маршрути. Давайки си сметка за това, в последните години Пекин предприе редица действия с цел да диверсифицира енергийните коридори чрез изграждане на нефтопровод с Казахстан, газопроводи с Туркменистан и Русия, както и грандиозен инфраструктурен проект, наречен „Новия път на коприната„.

От друга страна, промяната във външнополитическото поведение се дължи до известна степен и на редица трудности, които новата китайска власт среща. Застаряването на населението като следствие на политиката за „едно дете„ от 80^{те} години на XX век, проблемите със замърсяването на въздуха в китайските мегаполиси, ширещата се корупция и вълненията на религиозна основа на мюсюлманското малцинство в Синдзян-уйгурския автономен регион са само част от предизвикателствата, пред които е изправен Пекин. Натрупването на подобни предизвикателства и необходимостта от време за преодоляването им поражда вътрешно напрежение, изразяващо се в засилването на национализма и разпространението на идеи, вдъхновени от имперското минало и сино-центризма. Раз-

2 <http://www.eia.gov/countries/regions-topics.cfm?fips=scs>

3 <http://www.stratfor.com/analysis/chinas-moves-south-china-sea-implications-and-opportunities#aZZ3KZbgcQM9> - StratforGlobalIntelligence. China's moves in South China Sea: Implications and opportunities. 10 November 2014.

движването на тези процеси кореспондира и с лансираната от президента Си в началото на управлението му „Китайска мечта“, един от чиито елементи е именно „облеченото“ в красива идеологическа форма желание за възвръщане на някогашното величие на най-многолюдната страна.

III. Отношения на КНР с Виетнам

В сърцевината на проблема стои виждането на Пекин, считащ спорните територии за исторически неделима част от Китай и поставящ ги в т.нар. „линия на деветте пунктира“,⁴ която обхваща по-голямата част от водния басейн, но и съществена част от изключителните икономически зони на неговите съседи, съгласно Конвенцията на ООН за морското право⁵. Напрежението, породено от липсата на морска делимитация и наличието на взаимни претенции на виетнамските и китайски власти за териториите рязко ескалира през май 2014 г., когато нефтена платформа на Китайската национална петролна корпорация бе поставена в териториални води край островите Парасел, приблизително на 120 морски мили от отсрещния виетнамски бряг, с цел проучване за наличие на находища на нефт и природен газ в спорни води. В резултат на маневрата настъпиха сблъсъци между плавателни съдове на двете държави и обстрелване на виетнамски съд с водно оръдие. Напрежението, продължило до изтеглянето на платформата през юли 2014 г., разтърси сериозно общественото мнение във Виетнам, където действията на Пекин бяха интерпретирани като акт на агресия срещу суверенна виетнамска територия. В резултат в столицата Ханой и в Сайгон избухнаха серия от анти-китайски протести и масови безредици, при които бяха атакувани китайски фабрики и индустриални зони, а над 20 човека загубиха живота си. Генерирането на подобни настроения, допълнено от исторически наслоеното недоверие между двете страни вследствие на многовековните опити на Виетнам да излезе от политическата сянка на своя мощен северен съсед и особено изострило се след войната, която страните водят през 1979 г., създава висок риск за сигурността в региона.

Показателно за липсата на доверие между двете съседни страни е и непрекъснатото увеличаване на техните бюджети за отбрана в последните години, като в тази връзка особена красноречива е динамиката на растежа на средствата, които КНР отделя за превъоръжаване и увеличаване боеспособността на китайската армия. През пролетта на 2014 г. Пекин обяви увеличаване на бюджета си за отбрана в размер на 12,2% от предходния едногодишен период, като планираният за настоящата година бюджет се равнява на 132 млрд. долара⁶. По-големите разходи не следва да бъдат задължително разглеждани като подготовка за военно разре-

4 Вж. Приложение.

5 Конвенцията на ООН за морското право е подписана през 1982 г. и влиза в сила през 1994 г. Документът въвежда понятието „изключителна икономическа зона, – пространство, достигащо до 200 морски мили от изходната точка, от която започва измерването на териториалното море. Природните ресурси в тази зона са обект на съхранение и експлоатация от съответната държава, част от която суверенна територия е пространството.

6 http://news.xinhuanet.com/english/special/2014-03/05/c_133162589.htm. China defense budget to increase to 12.2 pct in 2014.

шаване на териториалния спор със съседите, тъй като е необходимо да бъде взета под внимание връзката между бурния растеж на икономиката и аналогични процеси на развитие в областта на военното дело, което тя предизвиква. В подкрепа на горната теза би могло да се посочи, че разходите за отбрана представляват около 2% от БВП на страната – показател, по който Китай далеч отстъпва на десетки страни, сред които САЩ, Руската федерация и др. Възщност увеличеният бюджет има за цел по-скоро да упражнява психологически ефект върху останалите претенденти, възпирайки техните аспирации и улеснявайки реализирането на тактиката на Китай за постепенна промяна на ситуацията в Южнокитайско море, с която да се създадат благоприятни условия за оправдаване на териториалните претенции.

Към изпълнението на споменатата китайска стратегическа визия спадат и действията по изкуствено създаване на малки острови в архипелага Спратли, които според анализатори биха могли да позволят в дългосрочен план развиването на евентуални бази за контрол на близките морски пространства. Механичната намеса се извършва методично и напълно се вписва във визията на Китай за постепенна промяна на ситуацията, посредством единични случаи, които сами по себе си трудно биха представлявали *casusbelli*. Наречена от китайските власти, според военноморския анализатор на Изследователската служба на Конгреса на САЩ Роналд О'Рурк, „*cabbage strategy*“⁷, тактиката има за цел постигането на малки изменения на съотношението на силите в териториални води, които с напредване на времето да акумулират стратегическо предимство за Пекин, по аналогия с отделните листове на зелката, които едно по едно осигуряват защита на оспорваните острови. Тази особеност е свързана с традиционния специфичен начин на мислене на китайските стратегии, който бившият гържавен секретар на САЩ Кисинджър сравнява с популярната китайска игра „*дзюйки*“, – „играта на обграждащите фигури“, създаваща концепция за стратегическа обсада, чрез търпеливо натрупване на преимущество⁸. Тези действия са подкрепяни от постоянно патрулиране на риболовни кораби и плавателни съдове на бреговата охрана. С цел по-голяма оперативност и координация на действията на морските агенции на Китай по отношение на морските спорове, през 2013 г. президентът Си Дзинпин обедини съществуващите дотогава няколко специализирани агенции в централизираното звено „Държавна океанска администрация“.

Динамиката на събитията в Южнокитайско море поставя на преден план въпроса до каква степен действията на Пекин ще засегнат американските интереси в региона и ще се отразят в сближаване на Ханой с Вашингтон. Погобно развитие на ситуацията вероятно ще засили историческите опасения на Китай от обграждане на страната от коалиция от враждебно настроени гържави. В действителност, подобна хипотеза съвсем не изглежда лишена от логика с оглед на разговорите на американския гържавен секретар Джон Кери с неговия виетнамски

7 The Economist. *The Pacific Age. Special report on the Pacific*. p. 12. November 15-21 2014.

8 Кисинджър, Х. *За Китай*. София, 2012. стр. 36-37.

колега през октомври 2014 г., по време на които бе договорена частична отмяна на оръжейното ембарго, което американската администрация налага на Ханой във връзка с Виетнамската война от 70^{те} години на миналия век и което ще се отнася до военноморска техника.

IV. Отношения на КНР с Филипините

По-специфичен е моделът на развитие на отношенията на Китай с Филипините – другата страна в региона, която предприема активни действия в опитите си да парира атаките на новата китайска външна политика по отношение на териториалните спорове. Поставянето на обективна оценка на взаимодействието на двете страни трябва задължително да стъпи на базата на огромната разлика в техния военен потенциал, като се има предвид, че островната държава разполага с една от най-зле въоръжените и слаби армии в Азия. В контекста на териториалния спор, който двете страни водят по отношение на Спратли и плитчината Скарбъро, тази стратегическа уязвимост се компенсира с наличието на съюзни отношения на Манила с Вашингтон, подсилени от подписаното тази година споразумение за сътрудничество в областта на отбраната и договорката за предоставяне на американска военна подкрепа. В този ред на мисли, Филипините стават част от американската система за съержане на Китай в Тихия океан и като такава създават впечатление за противник, с когото китайските военноморски сили биха избягвали конфронтация.

Нямайки ясна представа за степента на готовност на САЩ за намеса в полза на своя съюзник в един потенциален конфликт, след избирането на новото ръководство на КНР китайската страна предприема предпазливи действия, целящи да проверят ангажираността на Вашингтон. Към споменатите вече изкуствени острови в района на архипелага Спратли, чието създаване нарушава интересите и предизвиква протестите и на Филипините и към които претенции предявяват още Тайван, Бруней и Малайзия, от лятото на 2014 г. бе добавена още една нова китайско-филипинска конфликтна точка. Изпълнявайки своята *cabbage strategy*, китайски плавателни съдове обкръжават филипинския кораб „Сиера Магре“, от чиито борд от 1999 г. редовен гарнизон осъществява символичен контрол над близката Втора плитчина на Томас. Китайското присъствие около намиращата се в изключителната икономическа зона на Филипините плитчина има за цел да възпрепятства смените на гарнизона и снабдяването му с провизи, като в крайна сметка го принуди да отстъпи от стратегическата плитчина. Маневрите на военноморските сили на Пекин в района, както и осъщественото през 2012 г. разполагане на китайски военни части в плитчината Скарбъро обтягат двустранните отношения и пораждаат нови опасения за сигурността в морския басейн. Те съвсем естествено раждат вълна от национализъм в Манила в опит да бъдат защитени националните интереси, като филипинското правителство дори прие официално решение, с което преименува източната половина от Южнокитайско море на Западно Филипинско море. В разговор по време на срещата на върха на страните

членки на Асоциацията на гържавите от Югоизточна Азия (АСЕАН) през тази година президентът на Филипините Бениньо Акино III сравни опитите на Китай с извършеното от Хитлеристка Германия по отношение на Судетската област преди избухването на Втората световна война⁹.

Невъзможността на Манила да търси решаване на конфликта с военни средства принуждава страната да интернационализира въпроса, използвайки международноправни инструменти и отнасяйки въпроса до Постоянния арбитражен съд в Хага. Сериозната аргументация, която филипинската дипломация е подготвила в съответствие с принципите на морското право, дава привидно предимство на Манила. Давайки си сметка за това преимущество, властта в Пекин отказа да участва в процеса в Хага, като подчерта, че действията на съседната страна ще се отразят негативно на двустранните връзки, и отправи обвинения за неспазване на принципите на приетата през 2002 г. от страните от АСЕАН „Декларация за поведение в Южнокитайско море“, съгласно която споровете трябва да се решат на основата на двустранни преговори между засегнатите страни. В тази връзка на 7 декември 2014 г. китайското министерство на външните работи разпространи официален документ, излагащ причините на Китай за отказ от участие в предстоящия процес. В своята аргументация китайската страна посочва вече поетия ангажимент за разрешаване на въпроса посредством двустранни преговори, като същевременно изказва твърдение, че същността на казуса се отнася до териториалния суверенитет на няколко морски пространства, като по този начин той попада извън правомощията на съда. Въпреки отказа на Китай, съдът ще излезе с решение, което се очаква не по-рано от края на 2015 г., което означава че китайската дипломация все още има време да повлияе на процеса, било чрез лобирание в международна среда, било чрез извършването на механични промени в ландшафта на Южнокитайско море, с които да оправдае историческите си претенции в морския басейн.

V. Влияние на КНР върху АСЕАН

Установеното статукво в морския басейн, откриващо повече опции пред Пекин, отколкото пред неговите регионални конкуренти, напълно отговаря на интересите на страната и отразява желанието ѝ за заемане на подходящо геополитическо място, кореспондиращо на новата ѝ роля на глобален лидер. Потенциално изменение на ситуацията в ущърб на Китай би могло да бъде постигнато в случай на способност на страните членки на АСЕАН да обединят позициите си, говорейки с един глас, посредством регионалния формат – опит за което те правят чрез полагане на усилия за изработването на „Кодекс на поведение в Южнокитайско море“. Реализирането на подобна обща политика обаче среща две съществени пречки. На първо място, част от страните са с взаимно конкуриращи се претенции по отношение на островите. Не бива да се забравя и успешно използваните от Пекин сериозни икономически връзки със страните от региона като лост за налагане на китайските

9 *Foreign Affairs. The Mission for Manila. A conversation with Benigno Aquino III. November/December 2014 issue. p. 67*

интереси, улесняващи се от сключеното споразумение за свободна търговия. Страната е крупен инвеститор в икономиките на много от държавите от АСЕАН, което се потвърждава и от факта, че девет от десетте членки се присъединиха към иницизираната от Китай Азиатска банка за инфраструктурни инвестиции с капитал от 50 млрд. долара, като преди няколко дни това стори и последната – Индонезия. Така чрез поставянето на конкурентите му в Южнокитайско море в икономическа зависимост Пекин пряко влияе на тяхната липса на интерес от експанзионистични действия по отношение на китайските позиции.

VI. Три сценария за развитие на конфликта

На базата на гореизложените наблюдения биха могли да бъдат оформени три основни сценария за бъдещото развитие на споровете около островните групи в Южнокитайско море в близко бъдеще. Преплитането на множество фактори, интереси и процеси в основната линия на конфликта предполага възможността и от едновременно реализиране на два от предложените варианти, или развитие на ситуация, съдържаща основни характеристики от различни сценарии. Превид катастрофалните икономически последици не само за региона, но и за целия свят, които би предизвикала евентуална ескалация на напрежението в мащабен въоръжен конфликт, би могло да се заключи, че подобно песимистично развитие на ситуацията е слабо вероятно.

Сценарий 1. Сближаване на позициите на страните от Югоизточна Азия като контрапункт на активната китайска външна политика.

Чувствителното увеличаване на военното и политическо превъзходство на Пекин би дало нужния импулс страните от АСЕАН да превъзможат своите различия, насочвайки усилията си към париране на китайските стремежи в Южнокитайско море. Такива плахи опити вече се правят основно от Индонезия, която като страна, оставаща настрана от териториалните спорове, опитва да играе ролята на медиатор между АСЕАН и Китай. Използвайки в по-голяма степен потенциала на регионалния формат, страните биха могли да привлекат САЩ и Япония в процес на по-тясно военно-политическо и икономическо сътрудничество. Последното има особено значение, тъй като представлява алтернатива на китайското икономическо влияние в региона. Създаването на общ фронт срещу КНР трудно би могло да предвиди със сигурност характера на ответната китайска реакция, но би могло да се заключи, че шансовете тези действия да предизвикат преосмисляне на китайската политика са значителни. Реализирането на този сценарий изисква взаимни компромиси и конструктивен диалог, които с оглед на конкуриращите се претенции на няколко от страните предполагат и полагането на сериозни усилия.

Сценарий 2. Положителна развръзка за Филипините в съдебния процес срещу Китай.

Въпреки че не желае въпросът да се решава от международната общност и

декларира, че няма намерение да се съобразява с бъдещо решение на Постоянния арбитражен съд в Хага по отношение на териториалния спор с Филипините, Пекин очевидно придава голямо значение на бъдещото развитие на делото. Действията на китайските власти са израз на опасенията в столицата и са опит за отлагане или възпрепятстване вземането на решение от страната на съда – доказателство, че КНР съвсем ясно си дава сметка за евентуалните последици от положителна развръзка за филипинската страна в Хага. Обявяването на едно подобно решение не гарантира, че то ще бъде изпълнено от властта, въпреки че Китай е една от страните, подписали Конвенцията на ООН за морско право. Във всеки случай обаче отказ от изпълнение на решението има потенциала да нанесе удар върху престижа на Китай в международен план. В допълнение подобен сценарий ще даде увереност на останалите страни, имащи претенции към Китай и ще ги амбицира да пренасочат усилията си към провеждане на аналогични съдебни битки, водени така, че да се гарантират интересите на всяка от засегнатите съседи на КНР.

Сценарий 3. Постепенна промяна на статуквото в Южнокитайско море в интерес на Пекин.

Реализирането на този сценарий ще зависи от успеха на китайската тактика да действа чрез едва доловими многопластови маневри, които да акумулират цялостно стратегическо изменение на отношенията на силите в негова полза. Той предвижда постепенното довеждане на съдебния процес в Хага до загънена улица, именно поради променената ситуация в островната група и невъзможността на съдиите да вземат адекватно решение. В такъв случай ще нарасне увереността на Пекин, който с растящо самочувствие и фини дипломатически и икономически прийоми ще предотвратява сближаването на конкуриращи се страни на анти-китайска основа. Така КНР ще изгради желания модел, в който страната, избягвайки директен конфликт, все повече ще придобива психологическо и политическо преимущество, явно доминирайки над съседните държави.

VII. Изводи

От казаното дотук може да се направи изводът, че след игването на Си Дзинпин начело на КНР страната активно опитва да материализира силно нарасналата си икономическа мощ, желаейки да играе полагащата ѝ се вече геополитическа роля на световна сила. В своя реч през март 2014 г. президентът Си прави препратка към наблюденията на пълководеца Наполеон по отношение на Китай, който сравнява страната със спящ лъв. Този спящ лъв е вече буден, отбелязва китайският държавен глава, но „той е миролюбив, приятен и цивилизован лъв.“¹⁰ В действителност, тласнат от разнородни вътрешнополитически фактори, Китай използва добре обмислени стратегически ходове, с които да ограничи чувствително влиянието и да отслаби позициите на конкурентите си в района на морския

¹⁰ *Economy, Elizabeth C. China's Imperial President. Xi Jinping Tightens His Grip. In Foreign Affairs, November/December issue. p. 88*

басейн. Анализаторите са единодушни, че на този етап най-многолюжната страна няма ресурса да се противопостави военно по успешен начин на САЩ, което налага в близко бъдеще използването на споменатата тактика, с която търпеливо се печелят позиции в Южнокитайско море, като крайната цел е съперниците да бъдат поставени в ситуация, в която полезните за тях ходове липсват.

Редно е да се посочи, че китайските действия все пак срещат отпор, като в тази връзка най-умела стратегия възприемат Филипините, които, лишени от всякаква възможност за военна конкуренция с Китай, търсят алтернативно решение, атакувайки слабите места на съперника си с помощта на международноправния арсенал. В този смисъл събитието с най-голям потенциал да измени курса на развитие на териториалните спорове в Южнокитайско море е именно процесът в Хага.

VIII. Позиция на Р България по споровете в Южнокитайско море

Позицията на България е в съзвучие с изразените виждания на нейните партньори от евро-атлантическата общност. София изразява безпокойство от нарасналото напрежение в Южнокитайско море и подчертава необходимостта от спазването на международните норми, запазването на морската сигурност и възможността за свободно движение на плавателните съдове в района на оспорваните територии. България не взема страна в конфликта, но апелира към проява на сдържаност и търсене на мирни способности, които да допринесат за нормализиране на ситуацията и разрешаване на спора, подчертавайки в тази връзка ролята на международноправните норми, ключово място в които заема Конвенцията за морското право. В този смисъл София приветства инициативата на страните от АСЕАН за изготвяне на „Кодекс на поведение в Южнокитайско море“ и придава на реализирането на документа приоритетна важност по отношение на разрешаването на териториалните спорове. Влияние за изграждането на тази позиция играе и наличието на близки икономически връзки на България със замесените в спора Китай и Виетнам, базирани на историческа традиция. Отчитайки приятелските отношения на София с държавите от Югоизточна Азия, икономизирането на външната ѝ политика чрез засилване на търговско-икономическите връзки с азиатските страни, както и нежеланието на Китайската народна република да допусне интернационализиране на въпроса, трябва да се подчертае, че заеманата от страната ни позиция е подходяща и следва да бъде продължена.

Библиография

1. Йорданов, Я. КНР – от регионален авторитет към глобална „контрабалансираща“ сила? В: Центрове на сила в международните отношения и проблемът за поляритета през XX² Век. С., 2014.
2. Кисинджър, Х. За Кутаю. С., 2012.
3. Economy, Elizabeth C. China's Imperial President. Xi Jinping Tightens His Grip. B: Foreign Affairs, November/December 2014.
4. The Mission for Manila. A conversation with Benigno Aquino III. B: Foreign Affairs. November/December 2014 issue.
5. The Pacific Age. Special report on the Pacific. B: The Economist. November 15-21 2014.
6. StratforGlobalIntelligence. China's moves in South China Sea: Implications and opportunities. 10 November 2014. <http://www.stratfor.com/analysis/chinas-moves-south-china-sea-implications-and-opportunities#axzz3KZbgcQM9>
7. <http://www.eia.gov/countries/regions-topics.cfm?fips=scs> – Доклад на Американската администрация за енергийна информация за енергийния ресурс на Южнокитайско море

Приложение

Граници на китайските териториални претенции в Южнокитайско море (т.нар. „линия на деветте пунктира“ - в червен пунктир) и граници на изключителните икономически зони на съседните на Китай страни. Посочени са островните групи Спратли и Парасел, както и плитчината Скарбъро.

Източник: Your rules or mine? The Economist. November 15-21 2014.

Туипломация или дипломацията в дигиталната ера

Светломира Димитрова

Бурното развитие на социалните мрежи през последните години навлезе и в дипломацията и вече се заговори за **туипломация**. Използването на социалните медии на дипломатическата сцена значително увеличи полето на дейност за политиците и публичната дипломация. Такива инструменти допринасят за засилване на тези политики с голям размах. Ако първоначално имаха ролята да свидетелстват за залозите и действията на държавата извън границите ѝ, сега те станаха прекрасно средство за държавно влияние. Ако практиката все още е колеблива, то някои посланици вече са активни участници в Туитър. Така те могат директно да се обърнат към интернет потребителите, като отговарят на въпросите им в 140 букви. Отвъд интерактивността, която изисква такава медия, вече сме свидетели на излизането на преден план на истински лидери сред дипломатите.

Фактор за прозрачност на дипломатическата дейност

Социалните медии станаха през годините влиятелен фактор в условията на прозрачност на дипломатическата дейност. Новите технологии в интернет съдържат нови и многостранни възможности.

Използването на социалните медии на дипломатическата сцена значително увеличи полето на дейност за политиците и публичната дипломация. Те позволяват да се установи директна връзка с общественото мнение. Вместо едностранна комуникация, сега най-същественото за дипломацията е да се ангажира, както и да взаимодейства с гражданите. Като премахват посредниците, социалните медии – каквито са традиционните медии и политическите организации, допринасят за намаляването на пропагандата, която отделяше гражданите от институциите и управлението.

Американската дипломация в социалните мрежи

Американското правителство все повече разчита на социалните медии като нов метод на дипломация в онези части на света, където традиционни дипломати не винаги са налице. Когато в Южен Судан избухнаха боеве, не дипломат беше този, който се обърна към местното население. Вместо това екипът на Държавния департамент на САЩ във Вашингтон се свърза с бивши студенти от Южен Судан, учили в САЩ в рамките на правителствени програми за обмен. „Помолихме ги да помогнат за прекратяване на насилието и получихме отговор от всички наши южносудански възпитаници“, пояснява Еван Райън, помощник-държавен секретар за образованието и културата. За Иран, където САЩ нямат дипломатическо присъствие, Вашингтон създаде виртуално посолство онлайн, чрез което иранците могат да се информират за визите и възможностите за обучение в САЩ. За да

заглуши гласовете, проповядващи насилие, Държавният департамент е създал и мултимедийно звено, което да се бори с екстремистите в социалните медии. В сградата на Държавния департамент работят хора, които водят непрестанни разговори в екстремистки сайтове по света, за да внесат реалистичност във вярванията им.

Американски официални лица използват тези канали и за да комуникират с медиите и обществеността. Държавният секретар Джон Кери, например, използва акаунта си в Туитър, за да прави важни съобщения. През ноември миналата година Кери обяви в Туитър за успеха на Женевската конференция, на която беше постигната сделка между Иран и шестте световни сили за ядрената програма на Техеран. Неговото кратко съобщение беше използвано като водеща извънредна новина в медиите по целия свят.

Дипломация за влияние на Франция

Дипломацията за влияние цели да представи образа на Франция и нейните интереси – икономически, лингвистични, културни. Тя се използва, за да информира широката публика за дейността на министерството, и е резултат от общото действие на централните служби на Квебек и дипломатическата му мрежа. Френското МВНР все повече прибягва до дигиталните технологии във всички разновидности (приложения, сайтове, социални мрежи). Социалното уеб пространство се превърна в незаобиколим фактор.

Сайтът *France Diplomatie* събира днес повече от 1.7 млн. читатели всеки месец, от които почти една трета изпълняват основната услуга – съвети към пътуващите.

От 2008-2009 г. министерството въведе свободно общуване в социалните мрежи. От началото на 2012 г. е въведена практиката въпроси-отговори в Twitter, което позволява с отговорните лица да се обменят мнения през хаштага #QRdiplo.

В социалните мрежи дипломацията не е вече просто общуване между държави, но и между държавата и гражданското общество. Френското МВНР е представено върху различни платформи на различни езици.

Числата съблазняват правителствата

Съществуват два вида дигитална дипломация – за компаниите и за държавите. Това виждане се подхранва от впечатлението, че икономическата дипломация в интернет е станала фундаментална част от него.

Тези две разбирания съществуват заради тактическата и стратегическата близост, както посочва израелският изследовател Илан Манор, специалист по дигитална дипломация на държавите в Twitter. В своя неотдавнашна статия по повод комуникационния мениджмънт (*community management*) той дава за пример две министерства на външните работи – на Индия и на Кения.

Индийската дипломация на своя акаунт в Twitter показва повече от 288 000 абонати, като подчертава, че Индия печели много с високия си брой потребители. Тя има последователи от всички министерства в Twitter. Но Манор отбелязва, че

количеството не определя качеството. Министерствата на външните работи може да се хвалят, че имат хиляди последователи, но ако се следят от сродни институции или от журналисти, специализирани в международната политика, това означава, че на практика не се и докосват до същинската аудитория – онази, заради която работят.

Към това да уточним също, че трябва да се добавят културни и/или демографски данни, които са най-често забравяни от онези, които замерват влиянието само чрез броя на последователите. Можем например да предположим, че процентът на гражданите сред последователите е много голям, но пък и населението на Индия е едно от най-многобройните в света. Можем ли да сравним рационално 33 милиона последователи в Twitter в Индия с 2,3 милиона във Франция например? Тоест, идваме до първата грешка – да не се съобразяваме с общия брой на населението. Това силно напомня на стратегия за потребители, които не принадлежат към сърцевината на пазара и е малко вероятно да купят продукт.

Затова всеки актьор трябва да огледира от тази гледна точка дигиталната си екосистема и да прецени успеха си в сравнение с тези данни.

Кодифицирана и спонтанна ангажираност – две различни реалности

„Ангажираност“, все повече се превръща в онова, което американците наричат *buzzword** в средите на дигиталната комуникация. Тя е новата плебисцитна метрика след множество опити да се рационализира и систематизира това, което, уви, е трудно за възприемане.

Кодифицираната ангажираност е например една от тези игри на въпроси и отговори, които са организирани за даден период от индийското министерство на външните работи по определена тема. Подобен тип събития не са непременно отрицателни. Те имат предимството да насърчават, да стимулират и впоследствие да създадат ангажираност на последователите. Проблемът се крие другаде – в това, че индийското външно министерство мълчи, винаги когато се стига дотам да завърже контакт с последователите, които търсят такъв.

Неговата стратегия е обратна на тази на кенийското външно министерство, която то окачествява като стратегия за спонтанна ангажираност. Много пъти то е доказало способност да реши направо проблемите, които поставят последователите му. Случаят с интернет потребителя, който се е свързал през Twitter с министерството, за да го уведоми, че сестрите му са били хвърлени в затвор в Саудитска Арабия, доказва реактивността на кенийските власти и способността им да се вслушват в аудиторията, за да дават истински отговор и да действат на време.

* Дума или фраза, която става много популярна за определен период от време. Това може да бъде технически термин и да няма особено значение, но се използва, за да се впечатлят другите. Често произхожда от жаргон, акроними или неологизми. Най-често се употребява в бизнеса, напр. синергия, вертикална, динамична, кибер и стратегия. Съществува и в политиката. Терминът е използван за пръв път през 1946 г. като студентски жаргон.

Спонтанна ангажираност

При криза в мрежите съществуват ведомства и компании, които реагират мигновено, защото ако времето минава, проблемът се задълбочава. Мигновената реакция е да се дебне за такива сигнали и да се действа незабавно.

Трябва да се използва това, което бе кръстено *Smart Power*, т.е. цялата гама с инструменти – дипломатически, икономически, военни, политически, юридически и културни, като важното е да се избере инструментът или групата, които са адекватни за дадена ситуация. "Със *Smart Power* нашата дипломация ще бъде авангардът в международната политика.. Това беше формулата на Хилари Клинтън в речта ѝ по повод встъпването ѝ в длъжност в Държавния департамент през 2008 г. Прибягвайки до неологизъм в речта си – идеята за мека и твърда сила, първият дипломат на САЩ бе обречен на бъдещ успех. Но този успех е свидетелство най-вече за вълната на промяната, която обхвана световната дипломация – най-напред американската, впоследствие и все повече международната, заради необходимостта да се промени публичната дипломация.

Стана традиция през последните години българските министри на външните работи да са активни потребители в социалните мрежи. Дипломатическият институт при министъра на външните работи на Р България също се възползва от интерактивната форма на комуникация в тях. Българското министерство на външните работи обаче все още не е навлязло широко в това пространство. То поддържа например сайт, в който няма форум, и неофициална страница във Фейсбук, в която на зададените въпроси не се отговаря.

Комуникацията като част от публичната дипломация

Така че, освен с "тайната дипломация,, посланиците и министерствата на външните работи трябва да се занимават обстойно с публичната дипломация, защото функцията на комуникацията е неразделна част от нея. Тя се вписва в логиката на целите във външната политика и се проявява като част от умел процес, в който се примесват двойствеността, балансът и реакцията, което всъщност представлява дипломацията.

Дипломатическата комуникация съдържа цяла серия от жестове, послания, декларации, които означават намерение. Дипломацията на пинг-понга бе дипломатически сигнал, че САЩ и Китай са готови да се помирят, което бе прелюдия към дипломатическо признаване на двете държави. Проблемът е в това, че трябва да се знае как да се тълкуват тези сигнали, което може да бъде трудно и да доведе до недоразумения.

Мълчанието може да бъде сигнал сам по себе си, но какво означава то – съгласие или несъгласие?

Комуникацията в дипломацията тук означава разбиране в междудържавните отношения и делова полза за държавата от нейния глас, който се чува в чужбина или в многостранна международна организация. Точно както в дипломацията,

функцията на комуникацията в дипломатическите мисии е юридически регулирана по смисъла на една от двете рамкови конвенции за професията. Член 27.1 от Виенската конвенция от 1961 г. гласи: "Акредитиращата страна позволява и защитава комуникацията на мисията с всички официални власти. Като комуникира с правителството, както и с другите мисии и консулства на акредитиращата страна, където и да се намират, мисията може да използва всички съответни средства за комуникация, вкл. дипломатическа поща и кодирани или шифровани писма. Обаче мисията може да открие и да използва излъчваща радиостанция само със съгласието на акредитиращата страна".

Комуникативната дипломация отговаря на четирите главни въпроса – кой, на кого, как, защо.

Комуникацията в дипломатическата мисия

В рамките на една дипломатическа мисия целта на комуникацията е ясно определена. Каквото и да прави, посолството трябва да запознава публиката с тази дейност. Дейността по комуникацията има двойна функция – да обяснява ролята и действията си пред гържавата домакин, пред международните организации или пред обществеността, от една страна, и да бъде разпознаваема и да разпространява информация, от друга. Тази дейност се извършва от служби, които са специфични за всяка страна. В американските посолства тя се нарича Секция за публични дейности, в канадските – Служба "Преса и нови медии", в британските – Секция "Преса и публични дейности". Всяка от тях се ръководи от началник, натоварен с публичните дейности, като отново се нарича по различен начин – говорител и аташе по печата са най-често срещаните. Посолствата анализират и редактират информацията, която трябва да придобие публичност, за разлика от една информационна агенция, която разпространява сурова информация.

Комуникацията в дипломацията е предназначена за всички слоеве на обществото, но те трябва да се идентифицират. Дори да се наложат тайни преговори, трябва да се комуникира както с партньорите, така и с обществото. Дипломатическата реч може да се адресира до ограничен кръг от инвеститори, дипломати, депутати, журналисти, представители на културата както при преговори, така и на светски събития. Те може и да са пълни с клишета, но в тях посланическата двойка и резиденцията на посланика играят важна роля. В края на краищата безброй сериозни сделки се уговарят по-лесно с чаша в ръка. Тази "дипломатическа," комуникация се превръща в госта заслепявяща, когато получи разгласа пред широка публика и стигне до цялото общество. Днешната дипломация се вписва в самото сърце на информационното общество, което не престава да се развива от края на Студената война. Този процес от вече 70 години включва появата на нови медии, нови тенденции, нови инструменти, които дипломатическите представителства използват в комуникацията.

Нови форми на дипломация

Появата на новите технологии в информацията и комуникацията доведе до обновяване на дипломатическите практики и дълбока еволюция в дипломатическото поведение. В днешната глобализация се повиши ролята на тези технологии. Възникнаха нови форми на дипломацията, които поставят във фокуса дейностите ѝ. Сега говорим за е-дипломация, дипломация 2.0 или за дигитална дипломация. В този контекст изглежда се поставя въпросът за влиянието на новите технологии във външната политика на страните. С множаките се инструменти, които новите технологии дават, комуникиращият дипломат разполага с все повече възможности в мисията си на държавен представител. Никога досега практиката не е давала по-големи възможности за външна политика и влияние върху другите държави. Дигиталната дипломация се превърна през последните години в приоритет за редица правителства в тяхната комуникационна стратегия. С новите технологии вече стана възможно посланиците да се обръщат директно към обществото и да влияят върху общественото мнение, което досега не беше възможно. Тези средства се превърнаха в катализатори на двоен процес – влияние на чуждестранните държавни политики върху приемащата държава или международните организации, както и популяризиране на държавата, която представляват. Въпреки това в почти всички дипломатически мисии с малки изключения все още се забелязва колебание. Очевидно предстои, все едно дали се е превърнало в мода, днешното "ноу хау" на блогите и социалните мрежи да влезе в професионалната характеристика на всеки дипломат.

Светломира Димитрова е магистър по френска филология в Софийския университет "Св. Климент Охридски. Специализирала е журналистика – преса и радио, в Париж и Висбаден. Работила е в БНР и БНТ, българската редакция на "Свободна Европа", и Би Би Си, в редица вестници, между които "Демокрация", "Дневник", "Париж", "Политика". От 2015 г. работи като сътрудник в Дипломатическия институт, където отговаря за неговата медийна политика и участва като лектор в обучения и семинари.

Балканите през второто десетилетие на ХХІ век. Проблеми, предизвикателства, перспективи *

Прегговор

Времето тече бързо! Като че ли вчера беше генят, когато посрещаме с надежда новия век, съвпадащ и с началото на новото хилядолетие, а ето че вече почти петнадесет години се изтърколиха оттогава. Миналото десетилетие го изпратихме с противоречиви чувства. Като цяло то премина под знака на положителните промени, лекуването на стари рани и ускоряването на процеса на евроинтеграция на държавите от полуострова. За това съдейства и благоприятната ситуация на Стария континент и в глобален мащаб. Към края на първото десетилетие на милениума обаче избухна световната икономическа и финансова криза, която разпресе балканските държави, и подобно на останалата част от Европа ни накара да осъзнаем, че въпреки успехите предстоят още много сериозни проблеми да бъдат решавани. Показа ни, че за да се изградят солидни темели, трябва да се направят много и изключително трудни реформи и което е много важно – в правилната посока (при това ако я намерим бързо). Освен вътрешнополитическото развитие на отделните страни от региона те се отнасят и до състоянието на Евросъюза и неговото функциониране, което непременно се нуждае от преформатиране.

Изправени през сериозните предизвикателства през последните пет години, балканските държави – пълноправни или потенциални членки на ЕС, както и страните от „старата Европа“, изминаха сложен път в търсенето и прилагането на лечебни мерки за решаване на социално-икономическите проблеми. А последните бяха предизвикани от световната икономическа криза от 2008 г., която стана причина да излязат наяве редица недооценявани преди това противоречия от структурно естество на национално и общоевропейско ниво.

В тази сложна ситуация отделните държави извървяха по различен начин пътя към справяне с последствията. В икономически план имаше и отличници и изоставащи, но като цяло развитието им през изминалите пет години може да се определи като колебливо и нестабилно. Това пък предопредели и вътрешнополитическата ситуация в балканските страни през този период и излизането на преден план на радикални движения и партии, насърчавани от различни фактори от европейски и извъневропейски характер.

През първата половина на второто десетилетие на ХХІ век продължи, макар и със забавени темпове, процесът на евроинтеграция на Балканите. Наред с вечния кандидат – Турция, в него бяха включени в различна степен и държавите от т.нар. Западни Балкани, а една от тях – Хърватия – стана през 2013 г. и пълноправен член на ЕС. Промени се и отношението на Брюксел. Намиращият се в сложна ситуация ЕС се разкъсва между „твърдите“ привърженици на строгото спазване на критериите за еврочленство и призивите за „реверанс“ към държавите от региона, мотивирани от геополитически причини.

* Сборникът със съставител Александър Костов излезе от печат през 2015 г. Тук са поместени резюмета на включените статии.

Върху процеса на евроинтеграция на Балканите, както и върху обстановката в региона като цяло, оказаха и оказват негативно влияние и редица фактори, свързани с промените в международните отношения, ситуацията в по-близки или по-отдалечени райони. Сред тях трябва да се отбележат конфликтът в Украйна и анексията на Крим от Русия, последвалите санкции от страна на Запада срещу Москва, геополитическият сблъсък между Вашингтон и Москва, последиците от „арабската пролет“, ситуацията в Ирак, Сирия и Афганистан, и свързаните с тях източници на напрежение и рискове за сигурността на балканските държави. Нека не забравяме, че по-голямата част от тях принадлежат не само географски към два геополитически пространства – Черноморието и Източното средиземноморие.

За Балканите последните пет години са свързани с търсенето на изход от сериозни проблеми, които изправиха обществата и местните елити пред големи предизвикателства. На тези сложни и противоречиви явления и процеси през изминалата половина на второто десетилетие на ХХІ век е посветена настоящата колективна монография. Тя е продължение на предишния сборник, издаден от Института за балканистика с Център по тракология при БАН (ИБЦТ) и посветен на развитието на Балканите в началото на новото столетие.¹ С това поредно свое издание Институтът затвърждава постоянния си научно-изследователски интерес не само към по-близкото или по-далечно минало, но и към актуалното състояние на страните от региона, на съвременните тенденции и перспективи в тяхното развитие.

Авторите в настоящата монография – сътрудници от ИБЦТ и техни колеги от други институции – представят развитието на отделните държави основно през периода 2011-2015 г., като държат сметка както за развитието през предишните години, така и за перспективите в протичането на процесите в региона. Обръща се внимание и на два международни процеса, отнасящи се до региона – евроинтеграцията и реализацията на енергийните проекти. Динамиката на процесите в съвременността, на Балканите и в глобален мащаб, прави изключително трудно в подобен род издания да бъдат включени най-новите събития. Авторите в тази публикация проследяват в своите статии разволя на процесите до м. април 2015 г., като единствено изключение е направено за Турция – най-голямата държава от региона, за която са представени и резултатите от парламентарните избори от началото на юни т. г. Същевременно всеки от тях се е опитал да даде прогноза за възможното развитие в краткосрочна перспектива. Накрая искам да отбележа, че авторите са имали пълната свобода да изразяват личните си мнения, като единственото изискване е отговорното и обективно отношение към фактите.

Проф. д.ист.н. Александър Костов
директор на Института за балканистика
с център по тракология към БАН (ИБЦТ)

¹ Костов, Ал., Ек. Никова (съст.) Балканите през първото десетилетие на ХХІ век. София, Парадигма, 2012.

Стратегически подходи на ЕС в Югоизточна Европа

Доц. д-р Соня Хинкова
Нов български университет

Статията разглежда стратегическите подходи на Европейския съюз спрямо Югоизточна Европа през второто десетилетие на ХХ² век, като анализира „наследството“ от предишното, тяхната динамика и конкретика в настоящото, факторите, които ги утвърждават, прилагането им в конкретни инициативи и перспективата за тяхното бъдеще и ефективност. Изследването е насочено към излагането на аргументи в подкрепа на тезата, че ангажиментите на ЕС в сферата на сигурността и стабилността в ЮИЕ са закономерност, която устойчиво присъства и се превръща в цялостна политика с множество измерения – геополитически, политически, икономически и социални. Геополитическите се изявяват с обособяването на специфичен субрегион – Западните Балкани през 2000 г., а политическите и икономическите са видими в конкретното въздействие върху активирани конфликти и при стимулирането на реформи за демократизиране на балканските страни. Изведена е и връзката на стратегическите подходи в ЮИЕ с Европейската стратегия за сигурност, според която ЕС трябва да е активен, последователен и компетентен в сферата на сигурността в съседните райони – Западните Балкани, Средиземноморието, Черноморско-каспийската зона, чрез превенция на кризисните ситуации. Нарасналите ангажименти в сферата на сигурността проектират стратегическите подходи на ЕС и в преговорите за разширяване в ЮИЕ (Западните Балкани), затова те също са обект на анализ в предложената статия. Към страните от субрегиона те са специфични (в сравнение с предишните разширения), съдържат завишени изисквания и са пряко обвързани с постигнатите резултати, което означава, че политиката на условност е засилена. Проследява се също трансферът на отговорности в сферата на сигурността на ЮИЕ от други глобални фактори към Европейския съюз и се очертава перспективата на стратегическите подходи, като се прави полвариантна прогноза за факторите и процесите (вътрешни и външни), които влияят на преговорите за присъединяването на страните от Западните Балкани в ЕС.

„Южен поток“ и/или Южният коридор на ЕС: Балканите като терен на геоенергиен сблъсък

Д-р Пламен Димитров
Българско геополитическо дружество

Статията разглежда развитието на проектите за пренос на нефт и газ на Балканите през второто десетилетие на ХХІ век. Анализът на вече случилите се събития е допълнен с прогнози. Изложението е подгредено на тематичен принцип. Първо са разгледани петролните маршрути на Балканите, а след това – газовете.

Анализът на проектите за нефтопроводите Samsun-Ceyhan и Бургас-Александруполис води до извода, че поне до края на десетилетието тръбопровод, пренасящ нефт от Черно до Средиземно море през територията на балкански държави, няма да бъде построен. Основна причина за това е предимството на по-ниските транспортни разходи, което има маршрутът през Босфора в сравнение с всички планирани нефтопроводи.

По отношение на газовете гоставки са анализирани причините за провала на проекта „Южен поток“ и оформянето на Южния газов коридор, състоящ се от бъдещите тръбопроводи TANAP (Trans-Anatolian) и TAP (Trans-Adriatic).

„Южен поток“ се проваля, защото не отговаря на изискванията на енергийното законодателство на ЕС, а изострянето на отношенията между Брюксел и Москва заради украинската криза засилва решимостта на Европейската комисия да не прави изключение от Третия енергиен пакет за този проект. Балканските държави нямат друг избор освен да се съобразят с волята на Евркомисията, която следи за прилагането на законодателството на ЕС. Освен това санкциите на ЕС и САЩ срещу Русия ограничават международното финансиране за „Газпром“, а в последните години газовото потребление в ЕС намалява. Поради това икономическата целесъобразност на „Южен поток“ става изключително съмнителна.

Русия обаче е твърдо решена да прокара през Балканите нов газов маршрут, за да заобиколи Украйна. Затова в края на 2014 г. президентът Путин лансира нов проект за голям газопровод през Черно море – „Турски поток“, който трябва да свърже директно Русия с европейската част на Турция. Шансовете газът от „Турски поток“ да стигне по-далеч от територията на Турция обаче не са големи поради същата причина, която проваля „Южен поток“ – блокирането от страна на ЕС.

По отношение на Южния газов коридор са обяснени причините за провала на проекта „Набуко (респ. „Набуко-запад“) и е проследена динамиката в промяната на акционерната структура и геополитическата логика на газопроводите TANAP и TAP.

Основният извод е, че най-забележителната тенденция в балканската енергийна геополитика през второто десетилетие на нашия век е появата и утвърждаването на Европейската комисия като нов ключов играч. ЕК подкрепя и насърчава проектите от Южния коридор и същевременно блокира „Южен поток“. Посредством членството в Енергийната общност (*Energy Community*) държавите от Западните Балкани също са принудени да се съобразяват с волята на ЕК, макар че не са членки на ЕС.

Албания: стари проблеми в нови измерения

**Гл. ас. д-р Боби Бобев, ИБЦТ,
посланик на Република България
в Република Албания (1998 - 2006)
и в Република Косово (2010 - 2014)**

Статията е разположена на 23 печатни страници и е подчинена на стремежа да се очертае актуалното общественополитическо състояние на страната и водената от нея външна политика и в регионален, и в по-широк контекст. Материалът е организиран в няколко основни пункта и се явява естествено продължение на текстът в предишния публикуван тематичен сборник – "Албания: контрастните десетилетия в края на ХХ и началото на ХХІ век".

Основен акцент в началото е вътрешното състояние на страната и търсенето на пътища за решаване на съществуващите проблеми. Отчитат се промените в партийната структура, резултатите от различните видове избори, поведението на парламентарните мнозинства и изпълнителната власт и водените от тях политики. Подчертава се ключовото значение на проведените през 2013 г. общи парламентарни избори, довели до реструктуриране на властовия ресурс и до овладяване на ключовите властови позиции от лявата коалиция, формирана от Албанската социалистическа партия, с председател актуалния премиер Еди Рама, и Социалистическото движение за интеграция, с лидер Илир Мета. Дават се нужните сведения за развитието на борбата в местните и президентски избори, допълващи цялостната картина на разположението на силите в албанския политически живот.

Изрично се подчертава фактът, че именно острото противопоставяне на противостоящите основни политически субекти, на първо място между Албанската социалистическа партия и Демократическата партия, в течение на годините се е превърнало в определящ фактор на вътрешнополитическото състояние и развитие на Албания. Тази нетърпимост създава много затруднения, води до блокиране дейността на парламента и групи основни институции и принуждава основните европейски формации (ПЕС и ЕНП) да се намесват и да влизат в ролята на помирители и арбитри.

Очертана е в общ план и картината на цялостното икономическо и социално състояние на албанското общество.

Статията разглежда и основните насоки във водената от страната външна политика – взаимоотношенията със съседните гържави, цялостното присъствие в региона (включително и в рамките на т.нар. албански фактор), поведението на Албания като член на НАТО, усилията за реализиране на напредък по пътя към пълноправно членство в ЕС.

В края на материала е направен и кратък преглед на основните характеристики на външната търговия на страната, където доминираща е позицията на ЕС, а от отделните гържави членки – тази на Италия.

Босна и Херцеговина: двадесет години след Дейтън

Проф. г.ист.н. Александър Костов
директор на ИБЦТ

Изминаха 20 години от края на войната в Босна и Херцеговина (БиХ) и подписването на Дейтънското споразумение. Създадена под външен натиск, тази държава продължава да бъде зависима от международната общност и преди всичко от ЕС. Не трябва обаче да забравяме и други външни влияния, свързани с политиката на съседни страни като Хърватия или Сърбия, а също и на Турция и Русия – държави, имащи ясни геополитически интереси в региона.

При така изградената структура на управление в разделената по етнически и религиозен признак държава така и не може да се премахне олигархичния модел на функциониране, поразяващ корупция, недобро функциониране на администрацията и икономиката, зависимост от международната помощ, и на практика задоволяващ интересите само на ограничен кръг хора от елитите на трите основни етнически групи. От доста време е ясно, че Дейтънската конституция и устройство на БиХ трябва да се променят сериозно. В това са убедени и повечето обществени и политически сили в страната. Въпросът е какви реформи са необходими и по какъв начин те могат да бъдат осъществени. Отговорите на този въпрос, от страна на вътрешните и външните фактори, са различни и често противоречащи си едни на друг.

Във вътрешен план, след 20 години, наложеният в Дейтън етнически модел остава почти непокътнат, като продължава да генерира нестабилност и непредвидимост. В предприеманите действия от страна на ЕС, наред със справедливи и резонни цели като запазване на етническия мир и "нормализация" на обществения живот в БиХ, се съдържат редица противоречия, които минират постигането на желания ефект. Така усилията за укрепване на държавата и нейните институции са в дисонанс с опитите за приватизация на публичния стопански сектор. Развитието на БиХ през последните години дава основание да се отчете ниската ефективност на предприеманите от ЕС мерки. Напредъкът на страната в посока към евроинтеграцията е несъществен, независимо как се оценява той в поредните доклади на ЕК. Приемането на БиХ в ЕС ще зависи не само от вътрешното развитие на страната, но и от влиянието на редица геополитически фактори. За намирането на положително решение на този въпрос непременно трябва да се има предвид и опитът на други федерални държави, вкл. и на Стария континент, като например Белгия. Очевидно е, че и през следващите години външният натиск и международните фактори ще бъдат в основата на опитите за изграждане на едно по-добро бъдеще на БиХ и нейните граждани. Остава да видим как ще се развива процесът на евроинтеграцията ѝ след ускоряването му в началото на 2015 г. При всички случаи той няма да бъде толкова лесен, както се струва на мнозина, вкл. и в Брюксел. Все още не можем да се убедим, че пътят за пълноценно членство на БиХ в ЕС минава непременно през силна централна власт в страната.

Изградената обществена и административна система безспорно има и положителни страни, но колкото и да е парадоксално, една от тях се отнася преди всичко до елитите на трите "конститутивни народа". Не случайно БиХ е определена като "най-доброто място да бъдеш политик".

България: „изкупителна жертва“ или „Троянски кон“ в Европейския съюз?

**Проф. д-р Раймонд Детрез,
Университет на Гент - Белгия**

Българите по принцип са много загрижени за репутацията на страната си в чужбина. Самите те обаче гледат доста надменно на това. В тази своя статия бих искал не толкова да опиша подробно конкретни събития или тенденции в българския политически, икономически и социален живот през първата половина на второто десетилетие на ХХ² век, а по-скоро да се спра на някои аспекти на имиджа, който българите имат за собственото си общество, както и на имиджа, който имат техните съграждани в Европейския съюз за самите тях.

В интерес на истината голяма част от явленията, които българските политолози считат за подчертано отрицателни и типични за българския политически живот по време на късния преход, както и след това, като например политическата нестабилност, трудното създаване на коалиционни правителства, наличието на националистически и ксенофобски партии, липсата на доверие от страна на гражданите в почтеността и експертния опит и знания на политическите лидери и депутатите, най-общо казано липсата на доверие в държавните институции, както и непрекъснато растящият евроскептицизъм, могат да се наблюдават в голяма част от държавите членки на ЕС, и то в доста по-силно изразен вариант, отколкото в България. Всъщност сякаш единствено широко разпространената и явно непреодолима корупция във всички слоеве на обществото, както и недостатъчно добре функциониращата съдебна система различават България от останалите, но далеч не всички европейски страни.

През последните години в България се наблюдава забележителна бюджетна стабилност – често постигана в ущърб на жизнения стандарт на голяма част от населението. Огромното социално неравенство, често дължащо се на незаконната търговска дейност на "олигархията", както и на безсилието – или нежеланието – на политиците, голяма част от които самите са "олигарси", да ограничат тази дейност, не доведоха до насилствени социални конфликти.

И въпреки напрежението, което възниква от време на време между основните етнически групи в българското общество – българи, турци и роми – и което често се експлоатира охотно от някои политически партии от предизборни съображения, българският доста оспорван "етнически модел" продължава да съществува. Страхът на българите, че ромските емигранти могат да нахърнат репутацията на страната им в чужбина изглежда доста пресилен – както например в случая с белгийския град Гент, където от няколко години българските роми представляват пет процента от цялото население. Според кмета на града този случай показва, че с изключение на дузина семейства, българските роми не създават сериозни проблеми и даже са смятани за по-малко финансово бреме за градския бюджет, отколкото може да се предположи.

Що се отнася до българската външна политика – както стана ясно отново по време на украинската криза, България следва неотклонно своята евро-атлантическа ориентация, която избра сама в края на 90-те години на миналия век, независимо от традиционните про-руски настроения на голяма част от населението, както и на множеството изгодни икономически взаимоотношения, съществуващи между България и Руската федерация. Твърдението, че България е руският "Троянски кон" в Европейския съюз, е нещо, което се използва най-често от български политици за вътрешна употреба, като не се взима на сериозно от техните европейски колеги.

Гърция – диагноза криза

Доц. д-р Юра Константинова
ИБЦТ

Ако трябва с една дума да характеризираме състоянието на Гърция през второто десетилетие на ХХ² век, то тази дума безспорно е *криза* – за шест години БВП на Гърция спадна с близо 1/4, безработицата се увеличи почти 4 пъти, бюджетът на домакинствата намаля средно с 1/3, а хиляди гребни бизнес предприятия фалираха. Икономическата криза повлече след себе си криза в социалната и в политическата сфера, която издигна на гребена на вълната коалицията на радикалната гръцка левица СИРИЗА. Нейната програма включва изграждането на нова връзка с Европа, договарянето на по-добри условия с кредиторите, по-справедливо разпределение на тежестта от кризата, премахване на клиентелизма, от който традиционно страда гръцкият политически живот. Тази програма натоварва с големи очаквания и отваря твърде много фронтове пред дошлата на власт през януари 2015 г. гръцка левица. Дали СИРИЗА ще успее да измъкне гържавата от кризата, как ще изпълни предизборните си обещания без Гърция да напусне еврозоната, колко и какви са всъщност компромисите, които коалицията може да направи без да се разпадне като формация? Това са само част от въпросите, пред които днес е изправена не само Гърция, но и Европа. Гърците обаче повярваха в надеждата, донесена от А. Ципрас – надеждата да сложи край на несигурността, на противопоставянето и страха. Така шест години след началото на кризата, намирайки се на икономически, политически и обществен кръстопът, Гърция си върна надеждата. Предстои ѝ потрудното – да докаже, че това е правилният път към бъдещето.

Косово между проблемите и напредъка

**Гл. ас. д-р Боби Бобев, ИБЦТ,
посланик на Република България
в Република Албания (1998 - 2006)
и в Република Косово (2010 - 2014)**

Статията, третираща проблемите на най-новия държавнополитически субект в региона, е в обем 36 страници. Акцентите са насочени в две основни сфери – вътрешно състояние и присъствие в международния живот, при отчитане спецификите и особеностите в развитието на страната, включително преминаването през периода на т.н. наблюдавана независимост, при силно присъствие на международния фактор и водеща роля на ЕС.

По отношение на вътрешнополитическото състояние е очертано съотношение-то на силите и са направени характеристики на основните играчи – от най-старата партия (Демократичната лига на Косово), през доминиращата в последно време Демократическа партия на Косово, до националистическата формация Ветвенгосие (Самоопределение) и няколко по-малки субекти, включително нововъзникнали. Проследява се генезисът на тези формации, включително фактът, че немалко от тях имат своите корени в реговете на бившата Армия за освобождение на Косово. Подчертава се липсата на ясно позициониране в рамките на традиционния политически спектър (ляво-център-дясно), както и практическото отсъствие на ясни идеологически основи. Ясно е показан недостигът на електорален ресурс и при основните партии, които води неизбежно до необходимост от коалиционни управления, въпреки всичките трудности при формирането им.

Посочени са данни за лошото икономическо и социално състояние на обществото, като е подчертано високото ниво на безработица. Това е факт с особено тежки последствия с оглед на демографската структура на населението и огромния процент млади хора.

В материала ясно са очертани приоритетите на външната политика на Косово и е обоснована тяхната логика. Основна задача продължава да е признаването на независимостта с оглед крайната цел – постигане необходимата бройка гласове за членство в ООН, респективно във всички възможни международни структури. Много важна цел е и успешният напредък по пътя на европейската интеграция – Косово постави истински рекорд, като приключи преговорите за парафиране и подготовка за подписване на Споразумение за стабилизиране и асоцииране (ССА) в рамките на девет месеца. Тук усложняващ е фактът, че пет държави-членки все още не са признали косовската независимост, но и в тази посока се регистрира напредък. Много важно е присъствието на Косово в регионалните инициативи, а провежданятият при посредничеството на Брюксел диалог с Белград е крайъгълен камък както за нормализиране на отношенията между двете съседни държави, така и за напредъка им в европейската интеграция.

Република Македония: реални или надценени амбиции

**Гл. ас. д-р Мариана Стамова
ИБЦТ**

Република Македония от конституирането ѝ като самостоятелна и независима държава е пред постоянни предизвикателства за нейното съществуване. Най-значителен е сблъсъкът от 2001 г. между албанската армия за освобождение на Македония и македонската войска и полиция. Същият завършва с Охридския (Рамков) договор, в резултат на който са извършени конституционни промени, от които не са доволни нито албанската, нито македонската общност. В последвалия период политическите проблеми се решават с променлив успех. На последните местни, парламентарни и президентски избори за пореден път победител е ВМРО-ДПМНЕ, която формира правителство с албанската партия Демократичен съюз за интеграция. ДСИ не е много доволна от ВМРО-ДПМНЕ, но остана като неин коалиционен партньор. От една страна, управляващата ВМРО-ДПМНЕ декларира желание Република Македония да бъде приета в ЕС и НАТО, но не приема ултиматума на Гърция за промяна на името. Това създаде пречка в отношенията на коалиционните партньори, тъй като албанците са съгласни с промяна на името, но не и македонците. Опозицията в лицето на СДСМ няма ясно становище, но декларира също желание за промяна на името. Нерешеният проблем с ЕС и НАТО създаде и вътрешнополитически проблеми, чиято кулминация идва през 2015 г. с организирането на протести и палаткови лагери от страна на опозицията с няколко искания, като едно от тях е съставянето на техническо, преходно правителство, което да подготви нови избори в страната. В тази ситуация като проблем се появи и незаконното подслушване, за което не е ясно кой го направи и с каква цел. От него се видя, че в управлението на страната има елементи на корупция, но начинът, по който се иска да падне правителството, управляващите го смятат за недемократичен. Опозицията настоява за оставка на правителството, а властта смята, че това може да се случи само на редовни избори. Тази конфронтация довежда страната пред дестабилизация. Договорът от 2 юни между управляващите и опозиционните партии за излизане на страната от политическата криза, потвърден на 14 юли с посредничеството на пратениците на ЕК, дава надежда, че неговото реално изпълнение и организирането на предсрочните парламентарни избори, насрочени за април 2016 г., ще доближат Република Македония до ЕС и НАТО.

Румъния: стремеж към излизане от периферията

Гл. ас. д-р Анета Михайлова
ИБЦТ

След като през първото десетилетие на ХХІ век Румъния успява да постигне основните си външнополитически цели – членство в ЕС и НАТО, през второто десетилетие на века тя заявява своя стремеж да засили ролята си в международната политика и да се утвърди като ключов регионален фактор. Кризата в съседна Украйна предизвиква сериозно безпокойство в страната, не само поради наличието на значително румънско малцинство там, но най-вече поради възможните последици за Молдова и нейния отцепнически регион Приднестровие. В същото време тя ѝ дава възможност да подчертае своята ключова стратегическа роля в черноморския регион и верността си към евроатлантическите партньори. Румъния не може да се примири и с ролята си на "второстепенен" член на ЕС. За да успее да си извоюва ново място в системата на международните отношения и да стане пълноценен член на ЕС обаче, Румъния трябва да се справи преди всичко с вътрешнополитическите си проблеми.

И през второто десетилетие на века политическата нестабилност, корупцията по високите етажи на властта и честите политически скандали продължават да раздират вътрешнополитическия живот на страната. Изненадващият избор на етническият германец Клаус Йоханис като нов президент на Румъния е светъл лъч на надежда за промяна в политическия модел. Въпреки че мониторинговият механизъм продължава да действа, както и оставането на страната извън Шенген, последните два мониторингови доклада по МСП отбелязват значителен напредък в борбата с корупцията и съдебната реформа. Обнадеждаващи изглеждат и икономическите перспективи за Румъния, която се радва на динамичен икономически растеж.

Румъния продължава да е европейска периферия, не само като външна граница на ЕС, но и като функция и значимост. Перспективите пред страната обаче са добри и в много голяма степен от нея самата зависи дали ще успее да заеме така желаното ново място и роля в международната политика.

Сърбия – завръщането в Европа като бягане с препятствия

Д-р Бисер Банчев
ИБЦТ

През 2012 г. Сърбия получава кандидат-членски статус в ЕС, но остава изправена пред много трудности във вътрешен и външен план. Председателят на Сръбската прогресивна партия (СПП) Томислав Николич е избран за президент, а партията му печели парламентарните избори. Премиерският пост е отстъпен на Социалистическата партия на Сърбия и нейния лидер Ивица Дачич. Практическите управленски действия на правителството нямат много общо със задължителните в съвременната политика, и особено на Балканите, популистки послания, довели до изборния успех. Поредица от срещи на Дачич с премиера на Косово Хашим Тачи завършват на 19 април 2013 г. в Брюксел с подписване на споразумение за нормализиране на отношенията между Сърбия и Косово. Вицепремиерът и втори човек в СПП Александър Вучич провежда мащабна антикорупционна кампания по високите нива на икономиката и управлението, с което покрива очакванията на ЕС за по-енергични действия срещу престъпността. Сърбия получава дата за начало на преговорите за присъединяване, които са открити през януари 2014 г. Моментът е използван от СПП да препотвърди подкрепата на избирателите на фона на започналите тежки икономически реформи. Партията, водена от Вучич, получава мнозинство, небивало от времето на Свободан Милошевич, но опровергава опасенията от залитане към авторитарност, като включва в следващото правителство социалистите и партията на етническите унгарци. Наред с проевропейската реторика, Сърбия не спира да търси приятели и в други части на света. Привличат се инвеститори от арабските страни и Китай. Много се разчита на Русия, която е един от малкото източници на "свежи пари" и по тази причина Белград не може да се присъедини към санкциите на Брюксел срещу Москва, които се оказват поредната непредвидена спънка пред сръбската интеграция в ЕС. Страната трябва да продължи с трудното преодоляване на препятствията пред вътрешното си развитие и по пътя към ЕС – най-големите наводнения за последните 120 години, реформите в икономиката, участието на сръбски граждани като джихадисти в Сирия, бавното подобряване на отношенията с Албания и Хърватия и т.н.

Второто десетилетие на Ердоган – бъдещето на Турция в глобализация се свят

Гл. ас. g-р Бойко Маринков
ИБЦТ

В статията е направен критичен преглед на събития и тенденции, обобщени като "политически цикъл 2013 – 2015". Те включват характера и резултатите от местните избори през март 2014 г., първите общи президентски избори през август 2014 г. и общите парламентарни избори през юни 2015 г.

На второ място са изведени процесите, чието начало поставиха събитията от юни-юли 2013 г., известни като "Движението Гези Парк". Тази вълна от анти-правителствени в проявлението си и анти-авторитарни по своята същност протести дадоха всички възможни доказателства за новата роля на турското гражданско общество, за отстояването на демократичните му ценности и за силните опозиционни настроения, които тепърва ще търсят своя ясен изразител.

На трето място е изведен грандиозният скандал, започнал с арестите от 17 декември 2013 г. и сериозните доказателства, които съдебната власт и медиите представиха за разрастваща се корупция в управляващата партия, последвалата репресия не само срещу независимите медии и социалните мрежи, но и широкомащабната чистка сред разследващите органи и полицейските сили.

На четвърто място, в двусмислено и нестабилно състояние се намират декларирани, но нереализирани от управляващата партия "решения" по кюрдския проблем. В тях има повече политическа и предизборна пропаганда, повече медийни демонстрации с цел туширане на огромните обществени очаквания, отколкото реални законодателни инициативи и политически резултати.

В статията е направен подробен преглед на основните външнополитически инициативи на правителството на ПСР в отношенията с ЕС, САЩ, Русия, както и специфичните геополитически проекти в района на Големия Близък Изток. Самостоятелно място в този раздел на статията заемат двете ключови кризи – сирийската и украинската, както и тяхното специфично място в турската външнополитическа стратегия.

В заключителната си част анализът съдържа подробен преглед на резултатите от парламентарните избори, както и възможните политически и коалиционни комбинации за формиране на бъдещото правителство на Турция, без да са изключени и възможностите за нови парламентарни избори.

Хърватия в Европейския съюз – надежди и разочарования

Доц. г-р Ирина Огнянова
ИБЦТ

Преговорите на Република Хърватия за членство в Европейския съюз продължават близо шест години – от 2005 до 2011 г., а страната официално става негов 28-и член едва на 1 юли 2013 г. След последната вълна на разширяването през 2007 г., която включва Румъния и България, това е първата държава от Източния блок, която се присъединява към ЕС индивидуално, а не в група.

И въпреки евроскептицизма на част от хърватите, като цяло те реагират позитивно на визането си в Евросъюза и се надяват на по-добро бъдеще в него – в политически, икономически и културен план. Хърватия обаче става член на ЕС в момент, когато Съюзът преживява силни финансови и икономически сътресения, а не са малко и политическите проблеми, които се задълбочават в Европа заради кризата в Украйна и влошаващите се отношения с Русия.

Европа се надява, че с присъединяването на Хърватия към ЕС в региона на Западните Балкани ще се смегчи национализмът, ще се предотврати по-нататъшната териториална фрагментация и ще се наложи европейската политическа култура. Хърватите подкрепят европейската интеграция на Западните Балкани, но същевременно имат резерви към стремежа на сръбското малцинство да извоюва повече права за себе си. Това ескалира напрежението с Белград и хърватско-сръбските отношения периодично се "замразяват". При това Загреб създава проблеми на европейските си партньори, тъй като не е склонен да "сдаде" частично суверенитета си, за който така упорито се бори през 90-те години на ХХ век, и на моменти дори не се съобразява с европейското законодателство.

От 2009 г. хърватската икономика е в сериозен колапс, а макроикономическите показатели на страната са тревожни, което създава допълнителни проблеми за ЕС. Хърватското общество е разтърсвано и от корупционни скандали. Осъдени ефективно са няколко висши държавни служители и известни политици, включително бившият хърватски премиер и лидер на Хърватска демократична общност (ХДО) Иво Санагер и дългогодишният кмет на Загреб Милан Бандич.

В края на 2011 г. в страната идва на власт лявоцентристка коалиция начело със Социалдемократическата партия. На балотажа на президентските избори през януари 2015 г. нейният кандидат и действащ президент на страната Иво Йосипович обаче губи от кандидата на опозиционната ХДО Колинда Грабар-Китарович, която става първата жена президент в историята на Хърватия. Това дава сериозен шанс на ХДО в следващите парламентарни избори, които ще се проведат в края на 2015 г.

Черна гора – малката държава с големи амбиции

Д-р Бисер Банчев
ИБЦТ

Голямата амбиция на Черна гора през второто десетилетие на ХХ² век е свързана с присъединяването на страната към ЕС. То е поставено под условие. Черна гора е първата кандидатка, която започва преговори по нов модел. Първо се отварят глави 23 и 24 – за съдебната система и правата на човека и борбата срещу корупцията. Главите остават отворени до приключването на преговорите, за да може напредъкът в тези области да бъде наблюдаван постоянно от Брюксел.

Черна гора започва преговорите за присъединяване към ЕС със същите партии и дори със същите лица, които са започнали прехода към демократично общество в началото на 90-те години на ХХ век. През 2012 г. Мило Джуканович става премиер за седми път, а през 2013 г. Филип Вуянович – президент за трети път. Наблюдателите имат основания да говорят за "интимно сливане" между управляващата партия и държавата. Монополът върху властта създава възможности за злоупотреба с обществени ресурси по време на избори, за дискредитиране на опонентите и за утвърждаване на патронажните позиции на водещите партийни фигури. Особено остро е противопоставянето при изборите за местна власт, които често се възприемат като по-важни от националните в миниатюрната държава.

В нито един друг период на черногорската история не е имало толкова пряко задължение за спазване на определени правила, съчетано с външен контрол. Всички съществуващи конфликти излизат наяве. Протести на социална основа се редуват с протести на антикорупционна основа, и с протести на етническа и религиозна основа. Последните изразяват една особена черногорска специфика. Те не засягат вярващите мюсюлмани или католици, както и етническите албанци или хървати, а са затворени предимно в рамките на православно мнозинство. Тече процес на държавно спонсорирано създаване на нова черногорска нация. Тя се отграничава от сръбската, от която тогава е била смятана за част.

Управляващите се стремят да осигурят подкрепата на западните си партньори. Провежда се мащабна кампания за членство в НАТО и се демонстрира реформаторска активност по изпълнение на европейските критерии, предимно в месеца, предхождащ съответния Европейски съвет. При смяната на властта в Киев и откъсването на Крим от Украйна, властите в Подгорица осъждат "откритото нарушаване на суверенитета и териториалната цялост на Украйна и агресията на руските въоръжени сили". Черна гора се присъединява към санкциите на ЕС срещу Русия, но става и потърпевш от руските контрасанкции, защото се опитва да реекспортира селскостопанска продукция от други европейски страни за руския пазар.

Бремето на югославското наследство продължава да тежи върху външната политика на страната. Със Сърбия остава открит въпросът за двойното гражданство, което имат много черногорци, но Черна гора го забранява като част от процеса на утвърждаване на нова национална идентичност. Има спорове за детайлното очертаване на границите с Хърватия и с Босна и Херцеговина. Подгорица търси изход чрез най-значителната си външнополитическа инициатива за създаването на т.нар. "балканска шесторка", но нейните резултати не могат да бъдат оценени еднозначно.

Приложение

БАЛКАНИТЕ ПРЕЗ ВТОРОТО ДЕСЕТИЛЕНИЕ НА ХХІ ВЕК

Развитие, проблеми, перспективи

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР / 7

Александър Костов

ПЪРВА ЧАСТ

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПОДХОДИ НА ЕС В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА / 13

Соня Хинкова

"ЮЖЕН ПОТОК", ИЛИЛИ ЮЖНИЯТ КОРИДОР НА ЕС: БАЛКАНИТЕ КАТО ТЕРЕН НА ГЕОЕНЕРГИЕН СБЛЪСЪК / 57

Пламен Димитров

ВТОРА ЧАСТ

АЛБАНИЯ: СТАРИ ПРОБЛЕМИ В НОВИ ИЗМЕРЕНИЯ / 83

Боби Бобеv

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА: ДВАДЕСЕТ ГОДИНИ СЛЕД ДЕЙТЪН / 106

Александър Костов

БЪЛГАРИЯ В ЕС – "ЧЕРНАТА ОВЦА", ИЛИ "ТРОЯНСКИЯТ КОН", НА ЕС? / 144

Раймонд Детрез

ГЪРЦИЯ – ДИАГНОЗА КРИЗА / 164

Юра Константинова

КОСОВО МЕЖДУ ПРОБЛЕМИТЕ И НАПРЕДЪКА / 185

Боби Бобеv

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ: РЕАЛНИ ИЛИ НАДЦЕНЕНИ АМБИЦИИ / 221

Марияна Стамова

РУМЪНИЯ: СТРЕМЕЖ КЪМ ИЗЛИЗАНЕ ОТ ПЕРИФЕРИЯТА / 255

Анета Михайлова

СЪРБИЯ: ЗАВРЪЩАНЕТО В ЕВРОПА КАТО БЯГАНЕ С ПРЕПЯТСТВИЯ / 282

Бисер Банчев

ТУРЦИЯ: ВТОРОТО ДЕСЕТИЛЕНИЕ НА ЕРДОГАН – БЪДЕЩЕТО НА ТУРЦИЯ В ГЛОБАЛИЗИРАЦИЯ СЕ СВЯТ / 310

Бойко Маринков

ХЪРВАТИЯ В ЕС: НАДЕЖДИ И РАЗОЧАРОВАНИЯ / 333

Ирина Огнянова

ЧЕРНА ГОРА – МАЛКАТА ДЪРЖАВА С ГОЛЕМИ АМБИЦИИ / 360

Бисер Банчев

„Създаване на банков съюз в ЕС“

Новата книга на доц. д-р Калоян Симеонов

РЕЗЮМЕ

В средата на 2015 г. Университетско издателство "Св. Климент Охридски," издаде нова книга от поредицата "Европейски изследвания," която поредица е инициатива на преподавателите от Катедра "Европеистика," към Философския факултет на Софийския университет и която има за цел да подпомогне развитието на европейските изследвания в България. Книгата е със заглавие "Създаване на банков съюз в ЕС," а неин автор е доц. д-р Калоян Симеонов, преподавател в Катедра "Европеистика," а също така и дългогодишен лектор на Дипломатическия институт към МВНР.

Изследването си поставя за цел да анализира основните стъпки и елементи на създаването на банковия съюз в ЕС, както и най-сериозните предизвикателства и възможности, които предоставя неговото изграждане. Специално внимание е отделено на перспективите за участие в банковия съюз за държавите членки извън еврозоната, в т.ч. и на България.

Кризите са нещо неизбежно. Икономическите и финансовите кризи също са част от съвременното развитие – се пояснява в увода към книгата. Те са нещо естествено в рамките на икономическия цикъл. Проблемът не е в тяхното възникване и разпространение. Проблемът на кризите е в тяхната сила, дълбочина и продължителност. Кризите могат дори да допринесат за иницирането на реформи и предприемането на мерки, които в условията на икономически растеж да изглеждат трудно реализуеми. Кризите могат и да са полезни, ако в следствие на тях неконкурентните финансови посредници и фирми излязат от пазара, а другите станат по-ефективни и устойчиви. Последното би следвало да доведе впоследствие до икономически подем и подобряване на конкурентоспособността на цялата икономика. Може да се опитаме да прогнозираме и да намалим ефекта от настъпването на една или друга икономическа и финансова криза. Но няма как да ги избегнем напълно.

В интеграционните общности, каквато е Европейският съюз и в частност еврозоната, съществуват два основни подхода за реагиране на кризите. Единият е отделните държави в общността да предприемат индивидуални мерки. Това може да доведе до засилване на националните протекционистични мерки, до фрагментиране на пазарите и дори до дезинтеграция вътре в общността. Вторият подход е свързан с търсене на общи решения в рамките на общността и опит да се постигне единен и съгласуван отговор на възникналите проблеми. Последното невинаги е много лесно, защото е вероятно кризата да засегне отделните държави от общността в различна степен и дори по различен начин.

В изследването се пояснява, че Европейският съюз и друг път е реагирал на икономическите и финансови кризи с "повече Европа,.." На кризите и проблемите той почти винаги се е опитвал да противодейства посредством втория подход, търсейки общи отговори и решения, стремейки се да ускори интеграцията между държавите членки. И може би точно в това е силата на Европейския съюз. И точно затова Европейският съюз, поне засега, успява да излезе все по-сплотен и единен след всяка

нова криза или проблем.

Банковият съюз е именно такъв наднационален отговор на проблемите във финансовите пазари, които в ЕС са силно доминирани от банките. Изграждането на банков съюз е стремеж да се отговори с повече интеграция и с нови общи правила на фрагментирането на финансовите пазари в ЕС.

Все още няма единно определение на термина банков съюз. Той се дефинира най-добре с отделните елементи, от които е съставен. Основен елемент на банковия съюз е Единният надзорен механизъм, в рамките на който на Европейската централна банка се възлага да осъществява пряк надзор над най-значимите и системно важни банки в банковия съюз, а на националните надзорни органи се оставят правомощия по отношение на по-малко значимите банки и дейности. Важна съставна част от банковия съюз е и Единният механизъм за реструктуриране и принадлежащият към него Единен фонд за реструктуриране, които имат за задача да се справят с проблемните банки. Неразделна част от банковия съюз са и единните изисквания по отношение на националните схеми за гарантиране на влоговете в банките, взаимодействието между тях и перспективата в бъдеще да се изгради Единна схема за гарантиране на влоговете. Съществен елемент на банковия съюз са също така общите пруденциални правила (правила за благоразумност) по отношение на банките, единните изисквания за тяхната дейност, както и ролята на Европейския банков орган като медиатор и създател на общи надзорни практики и решения. Този последен елемент и единните изисквания за националните схеми за гарантиране на влоговете в банките се прилагат понастоящем не само за участващите в банковия съюз държави членки, но и за целия вътрешен пазар на ЕС-28.

Изграждането на банков съюз трябва да се разглежда също и като неразделна част от реформите в ЕС, които имат за задача създаването на един истински Икономически и паричен съюз. Основаването на Икономическия и паричен съюз през 90-те години на миналия век е безспорно едно от най-големите достижения на процеса на европейско обединение. Икономическият и паричен съюз остана обаче в известна степен незавършен. Задачата сега е този пропуск да бъде поправен, в т.ч. с осъществяването на по-тясна интеграция в областта на координацията на икономическите и бюджетните политики. Банковият съюз и другите мерки в областта на финансовите пазари са също важна част от реформите в ЕС за доизграждането на Икономическия и паричен съюз.

Изследването в монографията е представено по следния начин. В първа глава се прави кратък преглед на идеята, структурата и някои от най-специфичните характеристики на банковия съюз. Във втора глава се анализира най-завършеният към настоящия момент елемент на банковия съюз, а именно Единният надзорен механизъм. В трета глава се разглежда напредъкът по отношение на втория елемент – създаването на Единния механизъм за реструктуриране, като специално внимание се обръща и на изграждането на Единния фонд за реструктуриране. В тази глава е отделен сериозен акцент и на директивата за възстановяване и реструктуриране на кредитните институции и инвестиционните посредници, която създава националните рамки за реструктуриране и си взаимодейства тясно с правилата на Единния механизъм за реструктуриране. Четвърта глава е посветена на дебата за необходимостта от създаването на Единна схема за гарантиране на влоговете в банките. В рамките на тази глава е направен подробен анализ и на новите изисквания на ЕС по отношение на националните схеми за гарантирането на влоговете

в банките. В пета глава е отделено внимание на Единния наръчник на банковите услуги, който се прилага в целия ЕС-28. Двата основни акцента в тази глава са новите пруденциални правила за банките, както и значението и правомощията на Европейския банков орган. Последната шеста глава е посветена на възможностите за участие в банковия съюз за гържавите членки извън еврозоната. В нея е очертана правната рамка на едно подобно участие. Направен е също така преглед на най-важните предимства, недостатъци и предизвикателства от участие в банковия съюз за гържавите членки, чиято парична единица не е еврото. Посочени са най-съществените особености на първоначалните позиции на гържавите членки извън еврозоната относно тяхното евентуално участие в банковия съюз. Специално внимание е отделено и на България, както и на нейната позиция за участие в банковия съюз преди приемането на единната европейска валута.

Книгата е посветена на една актуална тема по европейските въпроси, която има силно значение както за целия Европейски съюз, така и за България.

От тази гледна точка изследването има значение не само за студентите по европеистика, по икономически, финансови и други дисциплини в СУ "Св. Климент Охридски", и в другите университети в страната. То би било полезно също така за дипломатите, за икономическите и финансови среди, за организациите в областта на европейските въпроси и бизнеса, за икономически и финансови анализатори, за изследователи и представители на медиите, както и за широката общественост, тъй като темата за банковия съюз се вписва в цялостния дебат за бъдещото икономическо развитие на страната.

Доц. д-р Калоян Симеонов е преподавател в катедра Европеистика на Философския факултет на СУ "Св. Климент Охридски,. Той има над 12-годишен преподавателски опит, включително в Дипломатическия институт към Министерство на външните работи, Института по публична администрация, Центъра за европейски програми към Американския университет в Благоевград, Университета за национално и световно стопанство и други. Той има също така близо 20 годишен опит в гържавната администрация като експерт в процеса на преговори за членство в ЕС, както и в периода след присъединяването на България към ЕС. Участвал е в проекти и мисии в Косово, северен Кипър, Босна и Херцеговина, Македония, Черна гора, Украйна, Турция, Азербайджан и други.

14/2015

May/September

DOCENDO

DISCIMUS

JOURNAL

DIPLOMACY

DIPLOMATIC
INSTITUTE

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
REPUBLIC OF BULGARIA

Role of the demographic factor in the migratory pressure exerted upon Bulgaria

Spas Tashev, PhD

Over the past few years, the notion of „migratory pressure“ has become particularly popular in the mass media – both in this country and abroad. The policies implemented on a government level with respect to the migratory pressure have already become part and parcel of an increasing number of national and international documents.

There has been such a tendency in Bulgaria, too. The migratory pressure exerted currently upon this country, along with the prognostication that this pressure is going to become even more intense, have made the government formulate the following documents: National strategy in the area of migration, asylum, and integration (2011-2020); National strategy for the integration of persons who have received international protection in the Republic of Bulgaria (2014-2020); and Strategy for integrated border control in the Republic of Bulgaria (2014-2017). In 2013, the Bulgarian Council of Ministers adopted a plan to take control of the crisis situation resulting from the relentless migratory pressure upon the Bulgarian territory. In 2014, the Ministry of Interior produced a report on what steps had been taken by the government authorities to defuse the crisis resulting from the intense migratory pressure.

Notwithstanding the frequent use of the phrase „migratory pressure“, this notion has not been defined yet and, unlike the numerous empirical studies, the number of the theoretical ones is still rather limited. An exception are the analyses made by Bruni&Venturini (in 1991 and 1995) and Bohning, Schaeffer&Straubhaar (in 1991) who managed to develop migratory pressure analysis theoretical models but were not in a position to formulate a definition valid for all types of migration.

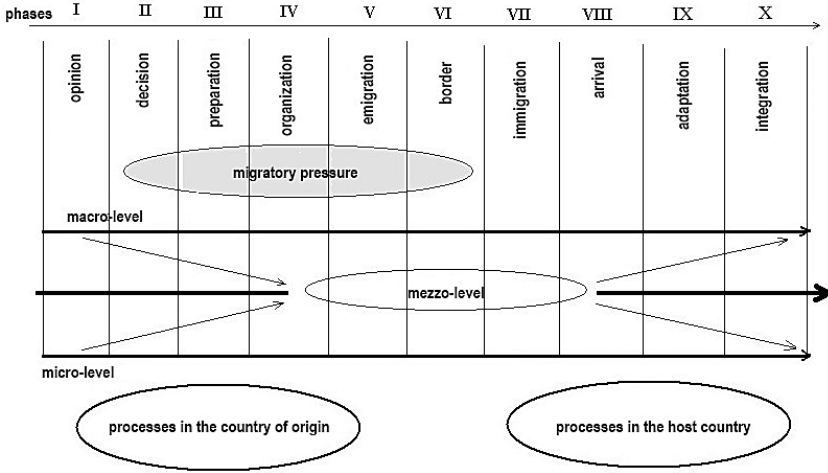
On the basis of the existing theoretical methods, as well as of the practical experience gained over the past few years, I will venture here the following working definition of „migratory pressure“:

Migratory pressure is a phenomenon involving the exertion of pressure on a state border by migratory flows in their endeavors to find a way to cross the said border. Migratory pressure indicates the potential and the level of development of the migration process, unless this process is brought under control. The migrants exerting the migratory pressure are part and parcel of the migratory potential of the relevant country of origin, which potential is not allowed to be fully put into effect because of the limits imposed as a result of the difficulties or the impotence of the economic and the social system of the host country to admit and integrate a larger number of immigrants.

We have to bear in mind, however, that any pressure is a consequence of the presence of some obstacles. If there are no such obstacles, i.e. if the movement is free, there is going to be no pressure whatsoever. Therefore, the migratory pressure analyses should concentrate on the different factors that give rise to the migratory flows, as well as on the obstacles in the way of these flows.

The diagram below shows quite clearly the role and the place of migratory pressure in the overall migration process. For this reason, this diagram can be used in the analysis of all types of migration (Fig. 1).

Fig. 1
The place of migratory pressure in the overall migration process

The above diagram makes it possible to examine and follow up all the phases of the migration process starting from forming a migration opinion and making the relevant decision and ending by putting the very migration into effect. This process also has two final phases: of adaptation and integration. One can follow up the individual phases on a micro-level (which involves the relevant individual or his family as a migration unit), on a macro-level (which involves the relevant community or a couple of migratory communities together), and on a mezo (intermediate) level (which is a transitory level resulting from re-grouping of the relevant individuals). The diagram also shows clearly the place of the migratory pressure phenomenon, which makes it possible to track out this phenomenon through all the phases – from its very emergence to the actual exertion of pressure in terms of the migrants’ endeavors to try and find a way across the national border.

We should bear in mind, however, that some migrants within the migration flow that exerts the migratory pressure manage eventually, in one way or another, to cross the national border „disguised“ as either illegal immigrants or as asylum-seekers. It is in this way that the effect of migratory pressure spreads out over the territory of the host country. Therefore, we could adopt a much broader understanding of migratory pressure which finds expression in the „pressure exerted upon the admitting country’s social system“ resulting from the admission, integration, socialization or refolement of this type of immigrants.

An important element of the migratory pressure examination models developed by Bruni&Venturini and Bohning, Schaeffer&Straubhaar is their finding that the opposing demographic tendencies existing in the developed and the developing countries do not necessarily lead to an equilibrium because this equilibrium is a function of the people’s need to work in the countries of origin, as well as of the economic capacity of these countries to provide the necessary number of jobs. For this reason, any sharp increases in the number of potential emigrants in these countries calls for modification of their immigration policies. The very realization of this dependency could help the relevant authorities foresee the future employment problems and formulate policies finding a solution to these problems or bringing under control the consequences of the demographic growth in some countries (usually the countries of ori-

gin), as well as of the worsened demographic indicators in some other countries (usually the host countries).

The first migratory pressure examination models, which were developed in the 1980s and the 1990s, were based on the understanding that migratory pressure as a phenomenon involves „exportation“ of the work force surpluses in the countries of origin to the hosting countries due to the negative differences in the per capita income in the two types of countries. It was realized as early as that time, however, that the effect of such „intervention“ was going to be on a macro-level. For this reason, the studies shifted onto the micro-level seeking there an answer to the question as to why should a person emigrate in certain circumstances and why he will not emigrate under different circumstances. In this context, the analyses centered on the potential migration which was defined as a „work force surplus“ in relation to the jobs available or as a „work force surplus“ resulting from the impotence of the relevant country's economy to offer adequate jobs. Consequently, it was concluded that, if there were some inclinations towards emigration, the migration potential was going to be transformed into a migratory flow. A migratory flow is a function of some economic and non-economic variables, such as the pay gaps, one's chances to find a job, the size of the particular groups in the countries of origin to which the potential migrants belong (e.g. family or relatives' groups, as well as occupational or some other structures), the economic relations between the countries of origin and the hosting countries, the cultural and the religious preferences of the potential migrants, etc.

The conception of „migration potential“ becomes particularly important, if the size of this potential in a particular country or region becomes fairly high. What really matters here, however, are the structural differences resulting from the demographic processes current in some population groups, rather than the differences between the labor supply and demand.

On the basis of the migratory pressure examination theoretical models, Bruni&Venturini conducted a practical survey of the migration processes in the Mediterranean region, focusing on Turkey, Tunisia, and Morocco whose total population accounts for 50 per cent of the developing countries' population in this region.

Irrespective of the lack of some demographic data, they quite justifiably arrived at the conclusion that the past 50 years had witnessed an unprecedented population growth in these countries. That was the main distinctive demographic characteristic feature that was found between the two Mediterranean coasts, which corresponded, in general lines, to the demographic differences between the North and the South. In the period 1950–1980, the average annual growth rate of the total population along the Southern Mediterranean coast had been 2.6 per cent, as compared to the 2.3 per cent population growth in the period before 1990. These indicators were 0.8 and 0.4 per cent respectively in relation to the Northern Mediterranean coast. In actual terms, in the period 1950–1980, every new citizen along the Northern coast had corresponded to 3.25 citizens along the Southern coast, while, in the 1990-ies, this ratio had been 1 : 5.75.

The demographic growth in the countries along the Southern Mediterranean coast had been due to the formation, during the first phase of life, of increasingly larger cohorts, which were going to determine later the number of population in all other life phases. In the period 1950-1990, the school-age population had doubled in number and the annual flow had increased from 2.4 to 5.4 million. These data indicate quite clearly the problems, which the educational systems of the countries along the Southern Mediterranean coast had encountered, but they also show a constant increase in the number of young people who were entering upon a new, working-age phase of their lives. In the period 1950-1990, the number of people joining the economically active population group had increased by 138 per cent and the number of

people joining the middle-aged group had increased from 1.5 to 3.8 million, reaching an average value of 4.6 million people in the early 21st century.

By 1970, the annual inflows into the school-age population group had been less than 3 million people in the countries along the Northern Mediterranean coast. Afterwards, they gradually diminished, reaching today a number much smaller than the number registered in the early 1950-ies. What is more important, however, is that, currently, the total number of new inflows into the educational systems of the countries along the Northern Mediterranean coast is half the total number of new inflows into the educational systems of the countries along the Southern Mediterranean coast.

The labor market situation in the countries along the Southern Mediterranean coast has also been deteriorating as a result of the very low level of outflows from the economically active population group. The value in these countries used to be 0.28 in the 1990-ies, while the respective value in the countries along the Northern Mediterranean coast used to be 0.94.

The theoretical migratory pressure examination models have been trying to combine analyses of the demographic and economic processes unfolding in the countries of origin, which have an effect on the emigration pressure. Therefore, these analyses are carried out simultaneously with the examination of the tendencies of emigration. The weakness of this theoretical framework is that, when trying to forecast the migratory pressure, the demographic prognoses are not coupled with serious prognostications for the economic development of the individual countries of origin. Therefore, while the regional migratory pressure forecasts turn out to be true, the prognostications for the individual countries do not always sound reasonable. In the early 1990s, for example, Turkey was considered to be a country that was going to continue generating migration flows to exert pressure on the EU. The statistical data of the past 20 years, however, have refuted this prognostication. The explanation is contained in Turkey's successful economic development over this period. The table below provides some information on the changes having taken place in Turkey's total number of population, as well as in the country's GDP per individual years (Table 1):

Table 1. Turkey's average GDP and average population number in the 1980-2014 period. World Bank and UN information sources (2015)

Indicator	Period						
	1980-1984	1985-1989	1990-1994	1995-1999	2000-2004	2005-2009	2010-2014
Average population number over this period (million people)	47.7	53.6	59.3	65.0	68.5	70.4	75.7
Average GDP over this period (USD)	1421.5	1668.2	2768.3	3499.7	4263.1	8636.7	10593.2

The above information indicates that, while the Turkish population, in the 2010-2014 period increased by 158.7 per cent as compared to the early 1980s, the Turkish GDP over the same period went up by 745.2 per cent. Meaning that Turkey's successful and sustainable economic development in the 1980-2014 period had made it possible for the country to create new jobs, which, on their part, had made it possible for a large portion of the increased working-age population to avail itself of the local labor market, thus reducing the Turkish migratory pressure upon the EU. The Turkish example can help us avoid the mistakes, which we usually make, when attaching too much significance to the demographic factors. It also shows clearly that these

factors need to be jointly and thoroughly analyzed, along with the economic factors.

We have to also bear in mind that, irrespective of the mathematical migratory pressure determining models, the very notion of „pressure“ presupposes some subjective perceptions. Moreover, you could not place all the immigrants under a common denominator. The perception of the migratory pressure phenomenon is largely connected with the demand for immigrants on the labor market. In the developing economies, some categories of immigrants could be considered to be more than „welcome“. In addition, these countries sometimes implement policies designed to attract particular categories of foreign workers. Most developing countries regard favorably their own migrants who have returned home and they are looked upon differently from all other categories of migrants.

In the course of further developing the migratory pressure theories, it gradually becomes clear that the existing models are mostly based on the understanding of the emigration pressure, which, on its part, rests upon the theory of the market participants who offer their labor of their own free-will. These cases do not involve any forcible transfer of population from the national territories. At the same time, this kind of migrants, e.g. refugees, also participate in the formation of migratory pressure; therefore, this fact should be never neglected. The rational element in such an approach is that, regardless of the varied reasons for the emigration pressure in the countries of origin, the effect of the immigration pressure upon the host countries is always the same. For this reason, the future theoretical migratory pressure analyses, especially when they are made from the viewpoint of the host countries, should increasingly place the emphasis on the immigration pressure.

It is evident that the migratory pressure forecasts can be more easily done on a regional level because the markets that could „take in“ the migrants there are mutually connected. Consequently, the changes that take place in a single country can have their effect on a number of other countries. Any looking for opportunities for realization of migrants depends on the price (e.g. the cost) of migration and the characteristic features of the host countries, as well as on the economic, legal, and social situation expected by the migrants with respect to these countries, in comparison with the situation in their own states (e.g. the countries of origin). If, say, a country refuses to admit new immigrants or, for some reason, changes its admission rules, this is going to have an effect on some other host countries, taking the form of a larger number of immigrants, or of an immigrant cohort that has different characteristics from those of the previous immigrant cohorts. In order to avoid such phenomena, there should be some relative homogeneity of the immigration control policies implemented by the countries that offer the same conditions and pursue the same objectives. It also accounts for the fact as to why the changes in the immigration control in one country make some other similar host countries follow suit very quickly.

The current increases in the migratory flows towards the EU caused by the demographic and economic processes, as well as by the climate change and the military and political conflicts in Northern Africa and the Middle East, have made the researches shift their attention onto the refugee flows and make their analyses more practical in nature.

In order to be able to counter the migratory pressure, the European Union set up, in 2004, a European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union – Frontex. Later on, in 2011, due to the more intense migratory pressure on the EU Southern borders resulting from the Arab Spring, as well as from the deteriorated situation along the Greek external border, some modifications were made to the Agency's mandate so that Frontex could face up to the new challenges and live up to the expectations of the European Commission, the Council of Europe, and the European

Parliament.

In order to be able to better plan its activity, the Frontex Agency risk analysis department has started analyzing the processes and the patterns of illegal immigration already existing within the European Union. The global and regional security and, more specifically, the political, economic, social, technological, legal, and climatic factors that could have an impact on this security have been subjected to purposeful monitoring procedures. All these make up the security environment that is closely connected with the illegal migration. In addition, the Frontex Agency regularly prepares quarterly and annual reports which offer risk analyses made on the basis of special, tailor-made methodology.

This methodology is based on statistical analyses of the quarterly variations of eight FRAN (Frontex Risk Analysis Network) indicators, which characterize illegal migration, and of yet another indicator that is specially related to the refugee flow analyses (Frontex, FRAN Quarterly Q3 2014). The FRAN Member States regularly exchange, once every month, data about the following indicators:

- 1A – registered illegal border-crossing cases outside the border checkpoints
- 1B – registered illegal border-crossing cases in the area of the border checkpoints
- 2 – detected suspects having organized illegal border-crossing channels
- 3 – detected cases of unauthorized sojourns in the relevant countries
- 4 – entry refusals
- 5 – number of filed asylum-seeking applications
- 6 – detected documentary fraud in the course of the risk analysis procedures
- 7A – number of decisions made on the refoulement of illegally residing third-country nationals

als

- 7B – refoulement of illegally residing third-country nationals

The indicators numbered 1-6 are closely related with the migratory pressure. They indicate the resulting consequences on the basis of how difficult it is to bring this pressure under control. In this context, the variations of the 1-6 FRAN indicators could be used to analyze the effectiveness of the steps that have already been taken to get the migratory pressure under control. In addition, by simply gathering data about the individual indicators, one could render an account of the effect of the migration networks which have already been established. It is in this way that we could answer the question as to why, given the approximately same condition in a group of potential host countries, the migration processes do not flow evenly and in the same manner towards these countries. Such analyses can be made by using varied migratory pressure examination demographic and economic methods.

The information collected by Frontex is then summarized by various groups that concentrate on the major migration routes leading to the EU.

The above map shows that, in addition to Cyprus and Greece, Bulgaria has also been functioning as an EU front door at the end of the Eastern Mediterranean route. This route is used mainly by migrants from the Middle East. According to Frontex information, in 2014, a total of 50,834 illegal migrants were detected along this route on their way to the EU. It was established that, in comparison with 2013, this particular migration flow has increased by 105 per cent.

The Black Sea migration route also passes in close proximity to the Bulgarian territory. This is a fairly new route along which 433 illegal migrants were detected in 2014. The increases in the migration flows along this route, however, were found to be 193 per cent, which indicates that the migratory pressure along the Black Sea migration route has the potential to develop even further. This is going to require additional effort so that this pressure could be brought under control.

Fig. 2
Major migration routes leading to the EU. Frontex information source (2015)

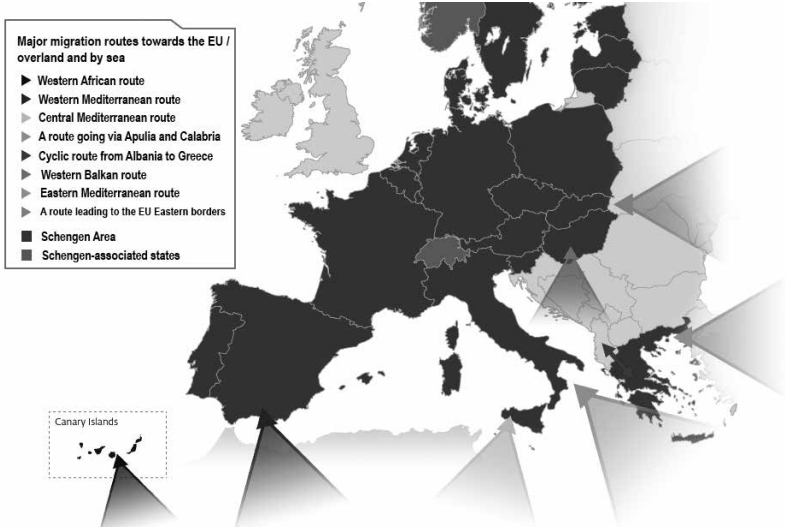

Table 2 offers some rather detailed annual information on the number of illegal immigrants that have been detected outside the border check-points along the Eastern Mediterranean and the Black Sea migration routes.

Table 2.

Illegal immigrants detected in the 2009-2014 period outside the border check-points along the Eastern Mediterranean and the Black Sea migration routes, as well as along all migration routes leading to the EU. Frontex information sources.

Migration route	Year						Total	2014 compared to 2013 (%)
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Eastern Mediterranean route	39 975	55 688	57 025	37 224	24 799	50 834	265 545	105
	38.2 %	53.5 %	40.4 %	51.4 %	23.1 %	17.9 %	32.7 %	
By sea	28 848	6 175	1 467	4 370	11 831	44 057	96 748	272
Syria	184	139	76	906	5 361	27 025	33691	404
Afghanistan	11 758	1 373	310	1 593	4 080	11 582	30 696	184
Somalia	5 675	416	42	56	526	1 621	8 336	208
Overland	11 127	49 513	55 558	32 854	12 968	6 777	168 797	-48
Syria	354	495	1 216	6 216	7 366	4 648	20295	-37
Afghanistan	639	21 389	19 308	7 973	2 049	893	52251	-56
Iraq	2 674	2 704	1 054	987	372	483	8 274	30
Black Sea route	1	0	0	1	148	433	583	193
	-	-	-	-	0.14 %	0.15 %	0.07 %	
Afghanistan	0	0	0	0	62	261	323	321
Iraq	0	0	0	0	0	90	90	-
Iran	0	0	0	1	0	45	46	-
All migration routes leading to the EU	104 599	104 060	141 051	72 437	107 365	283 532	813 044	164

In 2009-2014, the total number of registered immigrants who had crossed illegally the borders along the Eastern Mediterranean migration route was 265,545. This number accounts for 32.7 per cent of the total number of immigrants, in this period, that had been heading for the EU. The data are indicative of the very busy Eastern Mediterranean migration route, which ranks this itinerary among the primary ones exerting migratory pressure upon the EU.

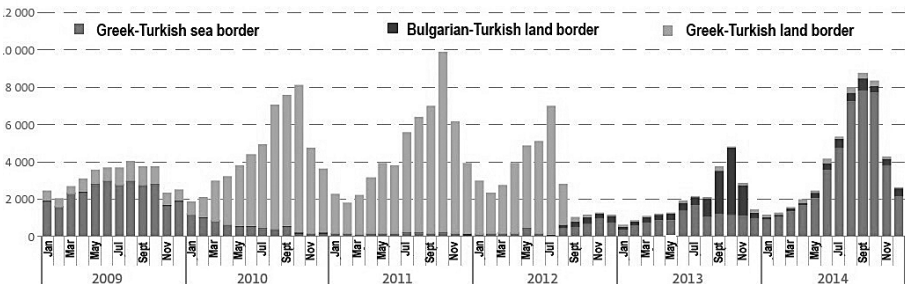
The above data show that the number of detected illegal immigrants heading for the EU by sea had increased, in 2014, by 217 per cent in comparison with 2013. The large number of cases involving illegal immigrants travelling by sea is indicative of the relatively small number of such immigrants that have opted to travel overland. In 2013, 12,262 illegal immigrants were registered along the Bulgarian-Turkish and the Greek-Turkish border, while, in 2014, their number was 5,938. And, irrespective of the incessant improvements that have been introduced to the border control systems, it is impossible to detect all illegal immigrants trying to cross the EU external borders. Once they have entered into Greek or Bulgarian territory, these immigrants avail themselves of the migration route that goes across the Western Balkans (some of them opting to travel via Macedonia, others – via Serbia), from where they then head for Central and Western Europe. In 2014, 39 illegal immigrants were registered while crossing the Bulgarian-Macedonian border, and another 820 – while crossing the Bulgarian-Serbian border. The imaginary line connecting Bulgaria with Serbia and Hungary has already turned into a secondary migratory route.

Syria, Afghanistan, Iraq, Somalia, and Iran are the main countries of origin whose emigrants usually take the Eastern Mediterranean migration route. In the 2009-2014 period, this route was used by 46.8 per cent of all illegal immigrants coming from Syria and registered in the EU, by 84.2 per cent of the same category of migrants coming from Afghanistan, and by 98.9 per cent of all illegal migrants coming from Iraq and registered in the EU. This trend has also had its effect on the characteristic features of the illegal migrants registered in Bulgaria.

In order to establish the consequences of the institutions' impotence to curb the migratory pressure exerted upon Bulgaria, we need to track down what portion of all illegal immigrants using the Eastern Mediterranean migration route have been detected on Bulgarian territory. You can find the answer to this question on Figure 3.

Figure 3.

Number of illegal immigrants detected along the Bulgarian-Turkish and the Greek-Turkish border in the period 2009-2014. Frontex information sources (2015)

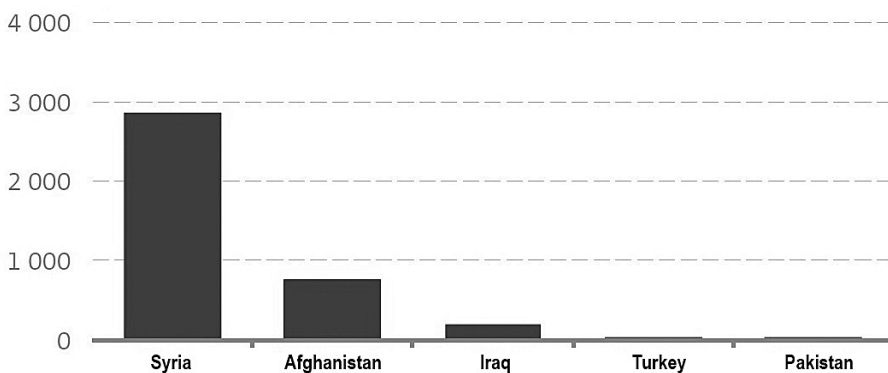

The above data indicate clearly that, in the period ranging between 2009 and mid 2012, the number of illegal immigrants registered along the Bulgarian-Turkish border was relatively small. After June, 2012, this number gradually increased reaching, by the end of the same year, 2,100 persons. The peak, however, was in October, 2013, when the number of illegal immigrants reached 3,600 people, while a total of 11,200 such immigrants were detained in the course of the entire 2013. In 2014, 3,900 illegal immigrants were registered along the Bulgarian-Turkish border. Meaning that, in 2012-2014, 3.7 per cent of all illegal immigrants registered along the Eastern Mediterranean migration route had been detected in Bulgaria. Frontex has been using the same illegal immigrant-detecting techniques in all EU Member-States. So, we could assume that 3.7 per cent of all migrants that have used the Eastern Mediterranean migration route have passed through Bulgaria.

Figure 4 shows the distribution per individual main countries of origin of all illegal immigrants that were detected along the Bulgarian-Turkish border in 2014.

Figure 4.

Distribution per individual main countries of origin of all illegal immigrants detected along the Bulgarian-Turkish border in 2014. Frontex information sources (2015).

The statistical data on the number of illegal immigrants that have crossed the Bulgarian-Turkish border is very important as 99 per cent of this kind of migrants usually chose to cross this particular border. Out of the 3,820 illegal immigrants that were detected along the Bulgarian-Turkish border in 2014, 74.3 per cent (the largest number) said they were coming from Syria, 19.1 per cent – from Afghanistan, 5 per cent – from Iraq, 0.9 per cent – from Pakistan, and 0.7 per cent – from Turkey. We need to point out, however, that it is fairly difficult to establish the identity and the exact nationality of the illegal immigrants. Because of the numerous illegal immigration channels, it has become customary for the traffickers to destroy the migrants' national IDs and, upon detention, make these migrants file asylum-seeking applications as if coming from some crisis-ridden regions.

Once they have managed to enter into the country, the illegal migrants are faced with three options to choose between: to either continue their „journey“ along the Western Balkan migration route leading to Central and Western Europe; to apply to the Bulgarian authorities for asylum; or to be refouled on the basis of readmission agreements.

From the viewpoint of the migratory pressure actual demographic effect, the group of persons that have applied for asylum in Bulgaria is the most important one (Table 3).

Table 3. Information on the persons having applied for asylum in the 1993-2014 period, along with the relevant decisions taken. Bulgarian Refugee Agency information source (2015)

Year	No of persons having applied for asylum	No of persons having been conferred refugee status	No of persons having been conferred humanitarian status	Refusals	Suspended proceedings	Total No of decisions
1993	276	0	0	0	0	0
1994	561	0	0	0	0	0
1995	451	73	14	6	28	121
1996	283	144	13	28	132	317
1997	429	145	2	28	88	263
1998	834	87	7	104	235	433
1999	1349	180	380	198	760	1518
2000	1755	267	421	509	996	2193
2001	2428	385	1185	633	657	2860
2002	2888	75	646	781	1762	3264
2003	1549	19	411	1036	528	1994
2004	1127	17	257	335	366	975
2005	822	8	78	386	478	950
2006	639	12	83	215	284	594
2007	975	13	322	245	191	771
2008	746	27	267	381	70	745
2009	853	39	228	380	91	738
2010	1025	20	118	386	202	726
2011	890	10	182	366	213	771
2012	1387	18	159	445	174	796
2013	7144	183	2279	354	824	3640
2014	11081	5162	1838	500	2853	10353
Total	39492	6884	8890	7316	10932	34022

In the period 1993-2014, 39,492 persons applied for asylum in the Republic of Bulgaria. Out of this number, only 15,774 applications were satisfied, which accounted for 39.9 per cent of all the applications filed. When you apply for a refugee or a humanitarian status, your biometrical data have to be taken down. At a later time, some of the refugees belonging to this category tried to settle down in some other EU Member States where the conditions of life were better. Under the Dublin Regulation, however, the persons who have been afforded protection have to stay in the country which has conferred to them this status. Still later, in the early 2015, this country was informed by Germany, Austria, and Hungary that these countries were going

to return to Bulgaria 7,500 refugees who had been registered here, or conferred a refugee or a humanitarian status, but had afterwards emigrated to the West. At the same time, by the end of 2014, 232 aliens that had acquired a refugee status, and another 46 that had been conferred a humanitarian status, were granted Bulgarian citizenship after the required legal time limit had expired.

The distribution of the asylum applicants per individual countries of origin is in full compliance with the composition of the migration flow that passes through Bulgaria. In the period January 1, 1993 – April 30, 2015, the largest number of asylum applicants turned out to be from Syria – 15,582 people, followed by the Afghans – 11,335 people, and the Iraqi – 7,570 people. In order to find out why it is these countries that generate the migration flows exerting migratory pressure on Bulgaria, we need to analyze the demographic and the economic processes that had been current in the late 20th and the early 21st century in these states.

Table 4 provides information about the changes that had occurred in the three main countries of origin in their annual average number of population and their average GDP in individual five-year intervals throughout the 1980-2014 period.

Table 4. The Afghan, Iraqi, and Syrian annual average number of population and average GDP in individual five-year intervals throughout the 1980-2014 period. World Bank and UNO information sources (2015).

Country	Indicator	Period							2014 increases in comparison with 1980 (%)
		1980 - 1984	1985 - 1989	1990 - 1994	1995 - 1999	2000 - 2004	2005 - 2009	2010 - 2014	
Afghanistan	Average annual number of population in the relevant periods (in million people)	11.5	11.6	13.9	18.4	22.7	26.6	30.2	262.6
	Average GDP in the relevant periods (in USD)	272.3*	-	-	-	179.9*	345.8	631.9	232.1
Iraq	Average annual number of population in the relevant periods (in million people)	14.7	16.6	19.1	22.2	25.6	29.2	33.4	227.2
	Average GDP in the relevant periods (in USD)	3083.1	3434.9	-	-	1373.2*	3082.2	5954.1	193.1
Syria	Average annual number of population in the relevant periods (in million people)	10.2	11.7	13.4	15.4	17.3	19.9	21.9	214.7
	Average GDP in the relevant periods (in USD)	1657.9	1091.8	948.4	930.7	1279.0	1808.9*	-	109.1

* incomplete data

The above data show quite clearly that the population of the three countries had doubled over the 30-year period. In 2000-2010 alone, the Afghan population aged 15-64 had increased by 5.5 million people, the Iraqi population – by 4.9 million people, and the Syrian population – by 4.6 million. This had exerted an enormous pressure on the labor markets of the three countries. And, as the economies of these countries had not managed to provide the necessary number of jobs, this had generated the migratory pressure that we are witnessing today.

This conclusion has been further proven by the information on the three countries' GDP. Notwithstanding the insignificant growth, the GDP levels in these states remained fairly low, which made the EU attractive for the [new] migratory flows.

All these processes are bound to have an impact on the future migratory pressure exerted on the EU. When prognosticating the future migratory pressure upon Bulgaria, however, we will have to examine the functioning of the migration networks that have been established by the immigrants or refugees that have already settled in one country or another, in addition to the demographic and economic analyses that are being made of the current processes unfolding in the three main countries of origin (Syria, Afghanistan, and Iraq). Because these networks tend to „hand down“ to their relatives and friends the migration experience they have acquired, thus providing them with the necessary information of how to reach and cross the Bulgarian border.

Notwithstanding the current ambiguity about the exact number of the Syrian population, caused by the political crisis and the armed conflict, on the basis of the UN predictions about the age structure of this population over the next 10 years, one could predict that another 4.7 million people are going to join the economically active population group as these people are currently school-age children or adolescents. During the same period, the group of the working-age population is going to be definitely left by 1 million people. Thus, we get a difference of some 3.7 million people who are not necessarily going to appear on the labor market. For example, only some 20 per cent of the Syrian women are employed. Given the situation, some 2.2 million Syrian citizens are going to look for jobs over the next 10 years, and, if they do not find jobs in Syria, they will have to leave the country. Bearing in mind the serious nature of the civil conflict in Syria, of the world economic crisis, and of the global tendency towards longer and more frequent dry spell periods, nobody can come up with a favorable prognosis about Syria's future economic development. Therefore, we could assume that, by 2025, there is going to be an annual emigration pressure in Syria involving some 220 thousand people. And, should the current trends be preserved, we could expect that some 45 per cent of these people (about 100 000 persons) are going to set off on the Eastern Mediterranean migration route towards the EU, which goes via Bulgaria.

The situation is very much similar in respect of Afghanistan, the next significant country in terms of exerting migratory pressure upon Bulgaria. By 2025, 7.2 million people in this country are going to join the working-age population group for the first time in their lives. At the same time, 1 million people are going to leave this group for good. Thus, we are left with a difference of 6.2 million people out of which 4.3 million are going to look for employment. The potential annual emigration pressure is going to involve about 430 thousand people. And, if the current trends should be preserved, 84.2 per cent of these people (about 360 000 per year) are going to set off on the Eastern Mediterranean migration route.

The information about Iraq is as follows: by 2025, some 7 million people joining the economically active population group and 1.2 million people leaving permanently this group. Out of all the people who have joined this group, some 4.1 million are going to need new jobs. This is going to keep the intensity of the current migratory pressure and could even make it more intense. The emigration flows could reach an annual number of some 400 thousand people who, if keeping the standard practices, could follow in the footsteps of their predecessors along the Eastern Mediterranean migration route.

Of course, all these prognostications are rather conditional but they reveal the actual potential of the future migratory pressure, part of which is going to be exercised upon Bulgaria, too. Even if the political crises in the countries of origin could be overcome, the economic recovery of these countries is going to be slow. Given the situation, the differences in the population

age structure are going to continue to act as a strong pushing-out factor. Therefore, we have to expect, in any case, an increase in the migratory pressure along the Eastern Mediterranean migration route. But, in order that Bulgaria could bring this pressure under control, it will need additional resources and extensive experience. All this assigns to the future Bulgarian politics and diplomacy new tasks and responsibilities.

References:

1. Avato, Johanna. Migratory pressures and Immigration Policies: New Evidence on the Selection of Migrants. Tuebingen 2009, p. 69
2. Bohning, W. R., Schaeffer, P. V. And Straubhaar, Th. Migratory pressure: What is it? What can one do about it? Geneva 1991, p. 69
3. Bruni, M., Venturini, A. Pressure to Migrate and Propensity to Emigrate: The Case of the Mediterranean Basin. In: International Labour Review. Vol. 134, 1995, № 3, p. 377 – 400
4. Frontex, FRAN Quarterly · q3 2014, Warsaw, 2014, p. 62
5. Frontex. Annual Risk Analysis 2015, Warsaw, 2015, p. 68
6. Frontex. Western Balkans Annual Risk Analysis 2015, Warsaw, 2015, p. 52
7. International Organization on Migration, Migration Glossary. Geneva, 2011, p. 118
8. United Nations. Demographic Indicators of Countries. Estimates and Projections as Assessed in 1980. New York, 1982, p. 258
9. United Nations. World Population Prospects. The 2012 Revision. New York, 2013, p. 94
10. European Commission, Communication of the Commission to the European Parliament and the Council. Financial justification accompanying Regulation (EU) № 1168/2011, Brussels, 23.10.2012
11. World Bank web site at: <http://www.worldbank.org/>

Spas Tashev is a former deputy chairman of the State Agency for the Bulgarians Abroad and the founder and first director of the Cultural and Information Center of the Republic of Bulgaria in Skopje. He has defended a doctorate thesis on „Immigration policy and demographic perspectives of Bulgaria“. He is currently a Statistics and Demography assistant in the Institute for Population and Human Studies to the Bulgarian Academy of Sciences. He is working on the planned topic „Migratory pressure upon Bulgaria and potential demographic and social effects“. He has completed the Basic Course in Diplomacy of the Diplomatic Institute to the Minister of Foreign Affairs. He is nominated for Honorary consul of Honduras in Bulgaria.

The NATO countries' curtailed defense expenditures: from a deficit of funds to a deficit in security

Nevena Mandadjieva

At the NATO summit meeting, held in Newport, Wales, in September, 2014, the participating Member States set out in the final declaration some requirements concerning the states' financial contributions to the North Atlantic Alliance. In the first place, it was decided that the Member States that had been satisfying the requirement to allocate 2% of their GDP for defense purposes should continue to do so. And, secondly, that the countries that had not managed to reach this financial threshold yet, had to, on one hand, put an end to the trend towards curtailing their defense expenditures and, on the other, make an effort to increase the amount of funds allocated for defense and security purposes by boosting their GDPs, the ultimate objective being to reach the required defense expenditure threshold within a decade.

Playing symbolically host to the NATO meeting, the British Prime Minister, David Cameron, underlined in his welcome address that it was particularly important to the NATO Member States not only to boost their defense expenditures to the required level, but also to reallocate their defense budgets in a way, in which the expenditures earmarked for the purchase of major weapons could account for one fifth of the relevant national defense budgets.

The Newport declaration was adopted in a situation where, irrespective of the new threat of Islamic terrorism posed by ISIL, of Crimea's annexation by Moscow, of Russia's aggressive conduct, and of the unstable situation in North Africa, there had been a decline in the NATO countries' aggregate defense expenditures for a third year in a row.

A couple of months after the Newport forum, a report, published by NATO on June 22, 2015, disclosed some information according to which only five NATO countries had been satisfying the requirement to allocate 2.0% of their national GDP for defense purposes, namely the US /3.6%/, Great Britain /2.1%/, Poland /2.2%/, Greece /2.4%/, and Estonia /2%/. And also, that after 2011, the defense expenditure cuts had been both in absolute value and as percentage of these countries' GDP. The 2015 projections indicate that eighteen out of the twenty eight NATO Member States are going to boost their defense expenditures, while nine NATO countries are going to cut down on them.

At the NATO ministerial meeting, held in Brussels, on June 24, 2015, NATO's Secretary General, Jens Stoltenberg, *referred to the results produced in this context thus far as being unsatisfactory*. „There has been some progress“, he said. „However, we need much more than that“. Stoltenberg warned the participants that, in 2015, the NATO countries' aggregate defense expenditures were going to be reduced by some 1.5%. At the press conference that followed, Mr. Stoltenberg underlined that the Member States should not continue „to achieve more without an additional effort“. He appealed to the participants to „double their efforts“ in order to be able to put an end to the reductions in their defense budgets.

As regards the increases in the share of funds earmarked for the purchase of major weapons, only seven NATO Member States have satisfied the requirement that these expenditures should account for one fifth of the national defense budgets. These Member States include: the US /26% in 2014 and 26,1% in 2015/, Great Britain /20,2 in 2014 and 23,4 in 2015/, Turkey /24,9 in 2014 and 26 in 2015/, Poland /18,8% in 2014 and 31,1% in 2015/, Norway /21,2% in

2014 and 25,2 % in 2015/, Luxembourg /22,2% in 2014 and 34,7% in 2015/, and France /24,7% in 2014 and 25% in 2015/.

The countries in which the share of expenditures allocated for the purchase of weapons is the lowest incorporate: Belgium /3,5% in 2014 and 4% in 2015/, Bulgaria /1% in 2014 and 1.7% in 2015/, Slovenia /0.7% in 2014 and 0.8% in 2015/, and the Czech Republic /6,5% in 2014 and 6,6% in 2015/.

The government expenditures earmarked for the purchase of weapons in the rest of the NATO Member States range between 8% and 20% of the aggregate national defense expenditures. This is the lower category, which embraces Albania, Croatia, Estonia, Hungary, Italy, Latvia, and Portugal, while the higher category (where these expenditures account for over 15% of the countries' aggregate defense expenditures) comprises Canada, Denmark, France, Germany, Lithuania, Luxembourg, the Netherlands, Norway, Poland, Spain, Turkey, Great Britain, and the US.

Bearing in mind the fact that a higher share of expenditures in the defense budget of a particular state earmarked for the maintenance of the armed forces personnel in the said state does not necessarily contribute to the better defense potential of this state and, hence, to NATO's overall defense potential, we need to specify here the values of this indicator in the individual countries.

The NATO Member States in which the share of expenditures intended for the maintenance of the military personnel is the lowest include, first and foremost, the United States and Great Britain (this share accounting for less than 50% of these countries' national defense budgets) – 36% u 38% respectively. They are followed by Poland /43.4/, Norway /37.2/, Luxembourg /39.3/, Lithuania /49.3/, France /47.8/, Estonia /40.1/, and Canada /47.1/.

The countries in which the personnel maintenance share of expenditures in the national defense budgets is the highest /over 70%/ include: Bulgaria /74.7/, Belgium /78.8/, Albania /79%/, Portugal /76.8%/, Slovenia /80.7%/, and Greece /73.3%/.

NATO countries, which have been reducing their defense expenditures in 2015

The report has identified eight countries that have been reducing their defense expenditures as percentage of their national GDP. These include Albania, Belgium, Bulgaria, France, Italy, Germany, Great Britain, and the United States.

Some of these countries, namely Great Britain, Germany, and France, have the most stable economies in the EU and have traditionally had the highest defense budgets. This fact is going to further deepen the differences in defense expenditures between the United States and their transatlantic partners.

Great Britain

In the run-up to the recent general elections, David Cameron shared his intention to reduce the share of defense expenditures in the national budget. This could have led to reducing this share to less than 2% of the GDP threshold.

A number of analysts, along with some British partners and official NATO representatives expressed quite openly their apprehension that this intention was going to result in a serious deterioration of the defense capacity of this state and, hence, of its contribution to NATO's defense capacity and the overall collective defense potential.

This fact, coupled with the security environment that has been getting increasingly difficult, had its impact on Mr. Cameron's intention and, as a result, the British financial minister, Mr.

George Osborne, declared that Great Britain was going to allocate additional funds for defense purposes. He also pointed out that London was going to maintain the 2% threshold until 2020, something that was immediately welcomed by the United States.

Germany

Notwithstanding the fact that the German government has adopted a plan for a step-by-step increase in the country's defense budget, aiming to reach 6.2% within the next five-year period, this growth rate will be much slower than the projected German GDP growth rate over the said period.

As a result, in spite of the planned increases, the most powerful economy in Europe is not going to reach the 2% threshold, which all NATO Member States agreed upon in their final declaration adopted at the Newport summit meeting. According to *General Bruno Kasdorf*, an inspector with the German armed forces, the level of armament of the German army is 30% below the required level. In addition, most of the German helicopters and fighter planes are already unfit, which „casts serious doubts about the country's ability to contribute to the defense capabilities of its NATO allies“.

France

Since 1995, the French defense expenditures as percentage of GDP have been the lowest in the past two years. Therefore, in May, 2014, the commanding officers of the varied types of armed forces threatened that they were going to resign. In addition, the minister of defense warned that the French capabilities to meet the country's NATO obligations with respect to the missions abroad had also been threatened. Following the terrorist attacks against Charlie Hebdo, the French president, Francois Hollande, declared that France was going to rethink the future reductions in the country's defense budget and also that Paris was going to increase its defense expenditures by Euro 3.9 billion over the period 2016-2019. He also asserted that the 2015 defense budget was going to be kept intact, irrespective of all other budget cuts that were going to be made for savings purposes.

Italy

The Italian defense budget has also been curtailed – a discernible trend that has existed ever since 2011. The budget report, published by the Italian ministry of defense, indicates that the cuts on expenditures are going to continue over the next two years, too, by Euro 1.95 billion – in 2016, and by further Euro 1.93 – in 2017.

The United States

The US have been bearing over 70% of NATO's total expenditures. However, irrespective of their largest share in maintaining the defense potential of the North Atlantic Alliance, the US have also been curtailing their own defense expenditures. The Pentagon's 2016 draft budget was the subject of fierce debates in the US Congress. The republicans refused to agree to the \$39 billion increase in the targeted funds intended for oversea operations, which had been put forth by President Obama, claiming that, if the budget of this program was going to be increased, this had to apply to all other programs, too. As a result of the threatened budget increases, Defense Secretary, Ashton Carter, together with *General Martin Dempsey*, head of the Joint Chiefs of Staff of the U.S. Army, declared that the American armed forces „were not going to be in a position to apply the current national security strategy“; and also that „the US national interests worldwide were going to be seriously threatened“, if the budget was not ad-

opted as it had been submitted. Eventually, after President Obama had threatened that he was going to impose a veto, should the Pentagon's budget be curtailed, the budget was adopted regardless of the fact that this was a retreat from the budget values from the preceding years. In terms of comparison, the 2015 US defense budget accounted for 3,6% of GDP, while the 2014 and the 2013 budgets accounted for 3.8% and 4.1% respectively .

Canada

Canada is yet another NATO Member State that has curtailed its defense budget. Before the results of this study had been published, however, the Canadian budget expenditures had not been put to the vote yet. And, notwithstanding that the Canadian Prime Minister's rhetoric in relation to Russia's annexation of Crimea had been among the most accusing and denunciatory ones, the 2015 Canadian defense budget was curtailed by \$2,7 billion in comparison with 2011. Ottawa is still refusing to succumb to the pressure exerted by some official NATO representatives to make more investments in the defense sector. The Canadian economic and financial system was not seriously affected by the 2009 crisis, which had hit the United States very severely. Nevertheless, the Canadian defense budget is 1% of GDP, which makes it comparable with the budgets of some EU Member States, such as Spain, Slovakia, and Hungary, which were most seriously affected by this financial cataclysm. Ottawa was contemplating last year to purchase some new fighter planes; however, Canada was forced to give up its idea of modernizing the Canadian air forces under the pressure of the public opinion and of the forthcoming elections.

In terms of nominal value, the defense expenditures in some countries have been decreasing more sharply, or have been increasing insignificantly. Because it all depends on the relevant trends in the GDP growth rates in these countries. For example, Bulgaria, Canada, Greece, Latvia, Norway, Slovenia, and Luxembourg are the countries in which the 2015 GDP is lower than the 2014 GDP.

Countries which have been boosting their defense expenditures

Most of the countries that have been increasing their defense budgets have been doing so as a result of some sort of threat endangering their own national interests. The Baltic States and Poland, for example, have significantly boosted their defense budgets as a consequence of Russia's growing expansionism. The Estonian and the Polish defense expenditures have already reached the required 2% GDP level, while Latvia and Lithuania have planned a gradual increase of their defense expenditures, hoping that they will reach the 2% threshold in the course of the next ten years. These countries have also been increasing the relative share of expenditures allocated for modernization of their armed forces. In 2014, for example, the percentage of the total defense expenditures allocated for the purchase of armaments in Estonia was 22, while in 2015, Lithuania has planned to allocate for this purpose 19%. Poland has been allocating a relative share of 31% of its defense budget for the purchase of weapons. As early as 2013, the country allocated expenditures amounting to Euro 33 billion for army modernization purposes, which had to be used over a 10-year period.

Because of its tension with Russia, which has also been having an effect on neighboring Moldova, the increases in the Rumanian defense budget are also a fact in spite of the unstable and increasingly unforeseeable situation in this country. Over the past three years, the budget increases have been as follow: 8.4% in 2013, 8.6% in 2014, and 8.9% in 2015. The same applies to the increases in the share of expenditures earmarked for the purchase of equipment: 15.8% in 2014, and 14.4% in 2015.

At the same time, and, irrespective of the economic sanctions imposed on Russia, the Russian defense expenditures in the period 2013-2014 were on the increase. This tendency is expected to continue throughout 2015, as well. In the month of April this year, the Russian Prime Minister, Dmitry Medvedev, declared before the lower chamber of the Russian Parliament that the public procurement contracts in the Russian defense sector amounted to Rubles 1.5 trillion in 2013, and Rubles 1.9 trillion (equivalent to \$ 35.54 billion) in 2014.

According to Admiral Komoedov, chair of the Defense Parliamentary Committee of the Russian Parliament, the defense budget of the Russian Federation in 2015 is \$ 81 billion, or 4.2% of GDP. This is, in fact, an increase of \$ 20 billion as compared to the previous year.

According to the *Stockholm International Peace Research Institute* (SIPRI), Russia has been planning to rearm and modernize 70% of its army up to the year 2020.

According to an American NGO named Atlantic Council, Russia can be still expected to provoke a nuclear conflict as a result of the requirements concerning the use of the Russian nuclear weapons by Moscow, which requirements have been dramatically reduced.

At the same time, a large number of military exercises conducted by the Russian Federation have also been sending alarming signals about the selected theater of operations and the type of weapons used. These exercises are claimed to have been provoking a conflict with NATO, which is expected to involve nuclear submarines, bombers, and conventional missiles. According to a piece of information released by the STARTFOR analytical agency, in the course of such military exercises, some elements of the Russian strategic weapons (which are part and parcel of Russia's nuclear weapons) have been deployed in the vicinity of Russia's borders with some neighboring states.

Notwithstanding the fact that, according to the new Russian military doctrine, NATO and the US are Russia's major enemies, the NATO Member States are well aware of the threat posed by Russia's aggression. They, however, believe that this aggression is localized and targeted mainly at the Eastern European countries.

Conclusions

In a nutshell, and, regardless of the reductions that have been made to the defense budgets of a number of NATO Member States, the North Atlantic Alliance continues to allocate the largest expenditures for defense purposes worldwide. NATO's aggregate defense expenditures account for 60% of the world expenditures in the military sector. As a military power and, in terms of military equipment, the North Atlantic Alliance outweighs by far – individually or in aggregate – all NATO's potential foes.

Having said this, there have been a number of problems related to NATO's funding in general, as well as to the individual Member States' contribution to the Alliance's aggregate defense expenditures. And these are bound to have a potential negative effect on NATO's defense capabilities.

For example, irrespective of the solidarity declarations and of the „shouldering together“ of the collective defense burden, the NATO Member States are not inclined to overcome the political and social barriers in their own countries, so that they could be able to increase the amount funds allocated for defense purposes. A number of countries, which believe that their national security is not immediately threatened, do not make sufficient financial contributions to the collective defense – to an extent that would correspond to the level of development of their own economies. As a rule, defense expenditures are usually perceived by the individual societies as being overestimated. Therefore, it is particularly difficult to explain to the people that their countries' defense budgets need to be increased. For example, a recent public opin-

ion poll disclosed that the citizens of some European NATO Member States were not willing to contribute to the security of the Baltic States, should these states be attacked by Russia.

The countries that have been increasing their defense budgets have been doing so under the pressure that their own national interests might be threatened. This is the case of the Baltic States, Poland, and Rumania. Following the terrorist attacks against Charlie Hebdo and the resulting change in the level of terrorist threat to the country as a whole, France has also decided to boost its defense budget. In practical terms, this comes to show that the risk and the threat definition in the current security environment do not apply equally to all NATO countries in terms of volume and content. As a result, the particular measures taken by the individual states against the particular threats, as well as the resources needed for preventing and counteracting the potential terrorist acts, vary from one country to another.

About one third of all NATO Member States do not generate substantial defense capabilities either because they allocate a negligible percentage for the purchase of weapons, or because they allot a disproportionately large percentage of defense expenditures for the maintenance of their military staff, which involves the payment of wages and pensions, together with some other social costs.

Therefore, the division of NATO into countries consuming security and countries producing and guaranteeing security still exists.

Ultimately, the financial contributions of the NATO Member States to the collective defense continues to be interpreted by a number of states as a budgetary issue alone, which has to be decided according to the domestic political set-up in each and every NATO Member State.

Nevena Mandadjieva holds a Master degree of Bulgarian Philology from the Sofia University "St. Kliment Ohridski" as well as a Master degree of Political Sciences from the Institute of Political Studies of Paris /Institut d'études politiques de Paris-Sciences Po/. She is a member of Sofia Security Forum where she is responsible for the "NATO, USA and Canada" programme.

She works at the Analytical Department of the Ministry of Defense, providing expertise related to analyses, forecasts and proposals on defense policy and security environment, NATO and the Common Security and Defense Policy of the European Union, as well as development and updating of documents in these areas. Between 2005 and 2009 Ms. Mandadjieva was a correspondent of the Bulgarian News Agency /BTA/ in the United States and was appointed at the same time as a member of the Executive Committee of the Foreign Press Association of New York.

Last publications: Reinventing the transatlantic relationship: the US and Canada strategies toward the Crimea crisis, in Security in the Black Sea region – Shared challenges, sustainable future, 2015.

Germany, NATO and the Ukraine crisis: leading from the centre

Christiana Christova

Abstract

The aim of this article is to analyse Germany's contribution to NATO's answer to the Ukraine crisis. The author suggests that Germany has played a major role in defining both the political and military answer of the Alliance. The article shows the country's strategic orientation towards achieving a mutually acceptable solution between Russia and Ukraine and preventing a regional spill over of destabilisation. At the same time, Germany's course has been motivated by an ethics of responsibility rather than by an ethics of conscience. Germany has also gradually stepped up its participation in NATO's Readiness Action Plan, contributing to both its design and implementation, yet simultaneously excluding the use of force. In a wider context, the article shows the correlation with Germany's increasing role in international affairs, as evidenced in additional issues such as the decision to boost defence spending and to strengthen the transatlantic link or in security cooperation with allies in the field of defence capabilities. Recent claims by German politicians and the humanities for a „shaping“ role of Germany in international relations are further proof of this.

Introduction

In 2015, Germany celebrated the 60th anniversary of its NATO membership. On this occasion, NATO Secretary General Jens Stoltenberg expressed high appreciation for it as a „respected and influential Ally“¹. Similarly, German Foreign Minister Frank-Walter Steinmeier brought out Germany's special responsibility in preserving a peaceful order in Europe through NATO².

Looking at the Ukraine crisis as one of the major challenges to this peaceful order, Germany's reaction to it has strengthened its leadership within the EU³. Reviews of Germany's role in NATO have also undergone a significant shift. While initially there were no indications of Germany playing a major role⁴, more recent assessments have viewed Germany as a „recognized political shaper“ of NATO's policy towards Russia⁵.

This article focuses on Germany's role in shaping NATO's approach to the Ukraine crisis. It argues that Germany's answer to the Ukraine crisis has highlighted Germany's role as a „geostrategic player“⁶ and that the Ukraine crisis has been a defining factor of an ongoing reassessment of German security policy. The article highlights the influence which Germany, as a „continental and non-nuclear“ NATO ally at the centre of Europe⁷, has been exerting on both the political and

- 1 Stoltenberg, Jens: 60 Years of Germany in NATO. Speech by NATO Secretary General Jens Stoltenberg at the international ceremony marking the 60th anniversary of Germany's accession to NATO, 30.06.2015, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_121378.htm
- 2 Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Steinmeier zum 60. Jahrestag des Beitritts Deutschlands zur NATO, 30.06.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2015/150630_BM_NATO.html
- 3 Kwiatkowska-Drożdż, Anna: Germany in the Russian-Ukrainian conflict: a political or a humanitarian mission?, OSW Commentary, 18.02.2015
- 4 Ibid.
- 5 Major, Claudia: NATO's Strategic Adaptation: Germany Is the Backbone for the Alliance's Military Reorganisation. In: *The International Relations and Security Network*, 01.04.2015
- 6 Brzezinski, Zbigniew: *The Grand Chessboard. American Primacy and Its Geostrategic Imperatives*, 1997
- 7 Bundesministerium der Verteidigung: *Verteidigungspolitische Richtlinien*, 26.11.1992, p. 3, URL: <http://www.ag-friedensforschung.de/themen/Bundeswehr/VPR1992.pdf>

military answer of NATO to the Ukraine crisis first by winning a „critical mass“ in Europe and then by gaining transatlantic support. It shows that Germany's leverage has increased by cooperating with allies, particularly from the East, in the crucial field of defence capabilities which is all the more important in view of the political significance of interdependence between nations. Last but not least, the announced increase in defence spending has been essential in approaching the issue of transatlantic burden sharing and further reinforcing Germany's leadership position both in Europe and NATO.

Remarks on German security policy since 1990

According to the current White Paper of German Security Policy and the Future of the Bundeswehr, structural conditions of Berlin's security policy are the country's geographical location at the centre of Europe, its historical legacy, its worldwide economic integration and its multilateralism embodied in international obligations via its membership in the UN, the EU and NATO⁸. From each of them, special responsibilities and opportunities ensue. While the historical legacy accounts for a strong multilateral approach in foreign and security policy, a particular geopolitical importance of the eastern part of the continent for Germany's security results from the geographical location.

Since reunification, Germany has considered itself the main beneficiary of security and stability of Eastern and Central European countries, including Russia⁹. At the same time, NATO's particular importance for Germany consists of the „bond to the nuclear and maritime powers in the Alliance, since Germany, being a non-nuclear and a continental middle power with global interests, is not able to assert itself alone“¹⁰. „Accordingly, the 2003 Defence Policy Guidelines attach to Germany „a special role and responsibility for the future course of NATO“¹¹.

After 1990, Germany has had a strategic interest in the Euro-Atlantic integration of its Eastern neighbours. As early as 1992, the then Defence Policy Guidelines emphasized the particular importance of NATO's outreach to them¹², also seen as a way of transforming Germany's peripheral position to a central one in a united Europe¹³. The completion of the Euro-Atlantic integration of Central European countries and their accession to NATO and EU marked the accomplishment of Germany's strategic objective.

Further to the East, Germany's views on Russia have undergone major shifts. The 1992 Defence Policy Guidelines laid a stronger emphasis on Russia's weakness. They assumed that there were no preconditions for an attack on an Ally and that even in the unlikely scenario of such, there would be a military useful warning period of at least one year¹⁴. Later, Germany placed a special emphasis on Russia's indispensability for Europe's security and prosperity, particularly in the common area of the post-Soviet space and the European neighbourhood¹⁵, paying also tribute to the fact that Russia „has the biggest potential to threaten German security, as it did for decades during the Cold War“¹⁶.

8 Bundesministerium der Verteidigung: *White Paper on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr*, 2006, p. 21, URL: http://responsibilitytoprotect.org/Germany_White_Paper_2006.pdf

9 Bundesministerium der Verteidigung: *Verteidigungspolitische Richtlinien*, 26.11.1992, op. cit., p. 4.

10 Ibid. p. 3.

11 Bundesministerium der Verteidigung: *Defence Policy Guidelines*, 2003, p. 11.

12 Bundesministerium der Verteidigung: *Verteidigungspolitische Richtlinien*, 26.11.1992, op. cit., p. 12.

13 Ibid., p. 4, 8.

14 Ibid., p. 7/8.

15 Bundesregierung: *Deutschlands Zukunft gestalten. Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und SPD*. 18 Legislaturperiode, Berlin, 14.12.2013, p. 118, URL: http://www.bundesregierung.de/Content/DE/_Anlagen/2013/2013-12-17-koalitionsvertrag.pdf?__blob=publicationFile&v=2

16 Speck, Ulrich: *German Power and the Ukraine Conflict*, in: *Carnegie Europe*, 26.03.2015

Germany, NATO and the Ukraine crisis

1.1. The political answer

From German perspective, Russia's policy towards Ukraine has amounted to a restoration of 19th and 20th century spheres of influence and territorial claims¹⁷. The tension in German security policy between the support for the Euro-Atlantic integration of its neighbours on the one hand and acknowledging Russia's leverage on the other hand can be reconstructed in Germany's initiatives in approaching the Ukraine crisis. It found its way in the first political agreement between government and opposition in Ukraine, signed on 21 February 2014, which was the result of the diplomacy of the *Weimar triangle* (Germany, France, and Poland). The latter also proposed a comprehensive NATO approach encompassing strengthened security measures for partners, a new relationship with Russia as well as an intensified cooperation with partners, particularly Ukraine¹⁸. This found its expression in NATO's decisions taken in April 2014, namely a package of measures in support of NATO's Eastern European partners and the suspension of all military and civil cooperation with Russia except for the political communication¹⁹. The Alliance called on Russia to withdraw from Crimea, to de-escalate tensions by reducing its troops there, but it also urged Ukraine to promote an inclusive domestic political process²⁰. This encouraged further diplomatic efforts – the meeting between Angela Merkel, major European politicians (Matteo Renzi, François Hollande, David Cameron), Barack Obama and Petro Poroshenko ahead of the NATO Wales summit on 4/5 September 2014 preceded the signing of the Minsk protocol. The protocol, later endorsed by NATO as a „route towards a sustainable political solution of the crisis“²¹, envisaged, *inter alia*, an immediate bilateral ceasefire, monitored and verified by the OSCE, and a high degree of autonomy for the so called Peoples' republics of Donetsk and Luhansk²².

In fact, the Minsk protocol mirrored the then situation on the ground and the advances made by separatists. It remained the „yardstick“²³ in further negotiations and lay behind a new proposal by the *Normandy format* (Russia, Ukraine, France, and Germany). Following a German initiative, in February 2015 the Normandy format negotiated a new political agreement on the implementation of the Minsk protocol²⁴. It highly resembled its predecessor's political spirit by urging a comprehensive ceasefire in the Eastern Ukraine, holding of local elections, initiating a constitutional reform with the aim of decentralization, termination of Ukrainian border control after the local elections in Donetsk and Luhansk and consultations and agreements with representatives of the separatist republics²⁵. This was further strengthened by the four countries' pledge to use their in-

- 17 Bundesregierung: Regierungserklärung von Bundeskanzlerin Merkel, 13.03.2014, URL: <https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Regierungserklaerung/2014/2014-03-13-bt-merkel.html>
- 18 Deutsche Botschaft Minsk: Weimarer Dreieck: Erklärung zur Ukraine vom 31.03.2014, URL: http://www.minsk.diplo.de/Vertretung/minsk/de/03/Erkl_C3_A4rungen/Weimarer__Dreieck__31.03_DE.html
- 19 NATO: Statement by NATO foreign ministers, 01.04.2014, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_108501.htm
- 20 NATO: Statement of the NATO-Ukraine Commission, 01.04.2014, URL: http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_108499.htm
- 21 NATO: Joint Statement of the NATO-Ukraine Commission, 02.12.2014, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_115474.htm
- 22 Auswärtiges Amt: NATO: Gipfel in bewegten Zeiten, 04.09.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Friedenspolitik/NATO/Aktuelles/140904_NATO_Gipfel_Wales.html
- 23 Bundesregierung: Keeping communication channels open with parties to the conflict, 14.01.2015, URL: http://www.bundesregierung.de/Content/EN/Artikel/2015/01_en/2015-01-14-merkel-poroshenko-hollande_en.html
- 24 Bundesregierung: Pressestatements von Bundeskanzlerin Merkel und dem französischen Präsidenten Hollande am 12. Februar 2015, 12.02.2015, URL: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2015/02/2015-02-12-merkel-minsk.html>
- 25 Full text of the Minsk agreement, in: *Financial Times*, 12.02.2015

fluence on the conflict parties and to monitor the implementation of the agreement²⁶. Whereas the OSCE saw in it an „opportunity...to cease hostilities and ease tensions²⁷“, it acquired additional legitimacy by NATO Defence and Foreign Affairs Ministers which declared their support for it in May and June 2015.

Whereas German diplomacy was directed towards achieving a balanced solution between Ukraine and Russia, in a wider geopolitical radius, it proposed security measures and emphasized its support for the territorial integrity and sovereignty of countries, vulnerable to Russian influence (Moldova, Georgia and the Balkan countries)²⁸, warning it would not tolerate a possible extension of destabilization²⁹. Here, Germany's „special relationship to Russia“ resurfaced again. As in previous years, it rejected a NATO membership for Georgia. Instead, it proposed a substantial package of defence capabilities for Tbilisi. At NATO Wales summit, Allies endorsed the package which included defence capabilities and enhanced interoperability opportunities, aiming to bring it closer to the Alliance³⁰. Furthermore, Georgia and Moldova were offered assistance in the field of capacity building as part of NATO's policy of projecting stability without deploying large combat forces³¹. Moreover, Germany announced support for an invitation to Montenegro to join NATO by the end of 2015 as part of NATO's Open door policy³².

1.2. The military answer

Germany's participation in NATO's military answer has been framed by two preconditions. On the one hand, it ruled out a military solution to the Ukraine conflict *a priori*³³. On the other hand, the political support for its Eastern neighbours was complemented by continually reiterating its commitment to article 5 of the Washington treaty on collective defence³⁴.

Throughout the Ukraine crisis, Germany has been consistently adhering to the 1997 NATO-Russia founding act on mutual relations³⁵. Accordingly, it rejected proposals for a permanent deployment of armed forces at NATO's Eastern flank³⁶ opposing Allies which considered the founding act *de facto* obsolete³⁷. Ultimately, NATO decided to unilaterally abide by the NATO-Russia

26 Vier Mächte sollen Friedensplan überwachen, in: Handelsblatt, 12.02.2015

27 OSCE: OSCE Chairperson-in-Office gives full backing to Minsk package, 12.02.2015, URL: <http://www.osce.org/cio/140196>

28 Bundesregierung: Regierungspressekonferenz vom 25. April, 25.04.2015, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/04/2014-04-25-regpk.html>

29 Auswärtiges Amt: Gemeinsame Erklärung zur Ukraine der drei Außenminister des Weimarer Dreiecks Frank-Walter Steinmeier (Deutschland), Laurent Fabius (Frankreich), und Radosław Sikorski (Polen) in Weimar, 31.03.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Meldungen/2014/140331_Gemeinsame_Erklaerung_zur_Ukraine.html

30 Bundesregierung: Regierungspressekonferenz, 25.04.2015, URL: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2015/04/2015-04-27-regpk.html>

31 NATO: Wales Summit Declaration, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm

32 Auswärtiges Amt: Euro-atlantische Zukunft des Westbalkans fördern, 06.05.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Aktuelle_Artikel/Montenegro/150506_BM-Djukanovic_txt.html

33 von der Leyen im Interview: "Waffenlieferungen wären ein Brandbeschleuniger", in: SZ, 04.02.2015

34 Bundeskanzlerin: Pressestatements von Bundeskanzlerin Merkel und dem kanadischen Premierministers Harper, 27.03.2015, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/03/2014-03-27-merkel-harper.html>

35 Bundeskanzlerin: Pressekonferenz von Bundeskanzlerin Merkel und dem Nato-Generalsekretär Rasmussen, 02.07.2014, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/07/2014-07-02-pk-merkel-rasmussen.html>

36 Auswärtiges Amt: Keynote-Speech von Staatsminister Michael Roth beim Deutschen Forum Sicherheitspolitik: "Europas Stabilität – Deutschlands Sicherheit" in der Bundesakademie für Sicherheitspolitik, 07.10.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2014/141007-StM_R_DFS.html

37 "Nato-Russland-Gründungsakte": Litauen kritisiert Merkels Aussage als "völlig unverständlich", in: Der Spiegel online, 04.09.2014

agreements, simultaneously stepping up its support for Eastern Allies by ensuring, *inter alia*, a rotating and continuous presence of Allied Forces and greater involvement in military exercises³⁸.

NATO's reaction to the Ukraine crisis included a re-emphasis on collective defence as compared to its other constitutive tasks (cooperative security and crisis management) according to its 2010 Strategic Concept. This has been translated in its biggest military reinforcement since 1990. The Readiness Action Plan (RAP), adopted at Wales, envisaged immediate assurance and long-term adaptation measures such as military support for Eastern Allies, enhancing the NATO Response Force, creating a Spearhead force within it (Very High Readiness Joint Task Force, VJTF), establishing multinational command and control elements (NATO Force Integration Units) in Eastern Allies and raising the readiness of Multinational Headquarters.

Germany gradually extended its participation in the RAP. While initially it took part on a considerably smaller scale compared to other Allies such as UK or Denmark³⁹, it increased its naval participation in the Baltic region in 2015⁴⁰, and among European Allies, Germany pledged the largest contribution to strengthening the Eastern flank by sending 5200 troops to exercises in Lithuania, Latvia and Estonia⁴¹.

In the field of adaptation measures, Germany announced a contribution of 4.000 troops for the NATO Response Force in 2015⁴². Along with Italy, France, Poland, Turkey, Spain and the UK, it offered to be one of the lead nations of the VJTF⁴³. In the meantime, together with Denmark, the Netherlands and Norway, it established an interim Spearhead force⁴⁴. Berlin also announced contribution to all NFIUs along NATO's Eastern flank⁴⁵ and increased its participation in the Multinational Corps Northeast Headquarters in Szczecin from 60 to 120 soldiers⁴⁶ which is one third of the military personnel there⁴⁷. It is worth noting that in the long term, it will become a command structure for all NATO activities related to article 5 in the Baltics and Poland⁴⁸.

Analysis and conclusions

As outlined, Germany has contributed both politically and military to the Alliance's response. Politically, two aspects have been distinguished. First, formally, Germany has embedded its diplomatic efforts in a multilateral context. By virtue of its geographical location, it has been together with France, at the junction of the Weimar triangle and the Normandy format. By balancing between them, it managed to engage partners/ allies with different perspectives on international relations and to gain overwhelming legitimacy for the results of its diplomacy. It has not been an institutionalized single actor in tackling the Ukraine crisis; this notwithstanding, its efforts have had a far-reaching political importance. As a European NATO ally, Germany linked two „geopolitical

38 Gotkowska, Justyna: *NATO's presence in the Baltic states – reassurance of allies or deterrence for Russia?*, OSW commentary, 29.04.2014

39 *ibid*, *op. cit.*

40 Major, Claudia: *NATO's Strategic Adaptation*, *op. cit.*

41 Gotkowska, Justyna: *NATO's presence in the Baltic states*, *op. cit.*

42 Bundesministerium der Verteidigung: *NATO Response Force 2015: Deutschland ist Rahmennation*, 14.01.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/lut/p/c4/NYu7DslwEAT_yGeDFAEdURraUITQOY7IHPilyU0fDx-2wa40xY4WnlAa9Y5OM6aoPTxgNHIZPmlKuxOvtFFZxYpmsbRY5DUnj4xvGOp1tsKkaLmSbWQsdKQ5kciJ-2FezERUjclZRqq6VSv6jvud735yG5nDsbm0POYTrDyUxmFY/

43 Gotkowska, Justyna: *NATO's presence in the Baltic states*, *op. cit.*

44 NATO: *The Readiness Action Plan*, 25.06.2015, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_119353.htm?selectedLocale=en

45 Major, Claudia: *NATO's Strategic Adaptation*, *op. cit.*

46 *Ibid*.

47 Galyga, Anna: *The moment has just come*, 24.04.2015, URL: <http://mncne.pl/the-moment-has-just-come/>

48 *Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Steinmeier zum 60. Jahrestag des Beitritts Deutschlands zur NATO*, 30.06.2015, *op. cit.*

axes“ (Brzezinski 1997: 70) – a continental and a transatlantic one – in achieving European support and maintaining transatlantic unity.

Second, in terms of content, Germany’s policy has been driven by the intention to bring about a „consensual solution“⁴⁹ between Ukraine and Russia. Starting with the 2014 political agreement, Germany has stressed the importance of an inclusive political process in Ukraine. In opposition to Allies which have preferred a tougher stance towards Russia, Germany has called on Russia’s „politische Vernunft“⁵⁰ (political reason) and recommended a renewal of political dialogue with Russia „at least at ambassadorial level“⁵¹.

By including the separatists in the negotiations, it has *de facto* legitimized them. Despite the change in the tone towards Russia, a deconstruction of this discourse reveals that it has been consistently motivated by *Verantwortungsethik* (ethics of responsibility) rather than by *Gesinnungsethik* (ethics of attitude) in the Weberian sense. Even if „concessions and benefits to Russia’s puppet states (have been) designed as a reward for de-escalation and withdrawal“⁵², this has strengthened the course towards the creation of new „frozen conflicts“⁵³. Given that a constructive approach towards Russia is one of the long-term parameters of German security policy, the tension in German policy has been implicitly confirmed by German politicians referring to the Minsk agreements as to the political baseline to avoid further escalation: „I ... believe that further confrontation will not lead us out of this conflict, but only drive us deeper inside! ... And even though we are not nearly there yet, we at least have a roadmap. That roadmap is called Minsk! ... For the time being, it’s the only chance we’ve got! It’s the only document which is signed by all conflict parties“⁵⁴.

In a wider geographical context, Germany has concentrated its efforts on preventing a regional „ripple effect“ of destabilization of NATO’s external environment. Against this background, the significance of Germany’s initiatives in favour of Georgia and Montenegro is revealed and can be seen as a policy of creating a strategic balance of power and enhancing partnerships with geopolitically significant countries, simultaneously vulnerable to Russian influence. This is especially important against the background of Russia’s strategic posture, particularly with regard to the Black sea and its Eurasian geopolitical ambitions as evidenced in Crimea’s annexation as well as Russia’s agreements with the breakaway Georgian regions Abkhazia and South Ossetia on closer military and economic integration.

Germany has played a major role both in the design and the implementation of the RAP which has made it „not a hegemon, but the backbone“⁵⁵ of the Alliance. In this area, a clear tendency towards closer cooperation with Eastern Allies has crystallized. First, Germany has enhanced its participation in the Multinational Corps Northeast Headquarters which is planned to become a command structure for all NATO activities under art 5 of the Washington treaty in the Baltic countries and Poland⁵⁶. Second, it has announced participation in the logistical

49 Bundesregierung: *Keeping communication channels open with parties to the conflict*, 14.01.2015, op. cit.

50 Bundesregierung: *Appell an die politische Vernunft Russlands*, 13.03.2014, URL: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2014/03/2014-03-13-regierungserklaerung-merkel-ukraine.html>

51 Auswärtiges Amt: *Rede von Außenminister Steinmeier zum 60. Jahrestag des Beitritts Deutschlands zur NATO*, 30.06.2015, op. cit.

52 Gressel, Gustav: *Berlin and the Minsk trap*, ECFR, 03.07.2015

53 Ferguson, Niall: *The meaning of the Minsk agreement*, in: *Financial Times*, 13.02.2015

54 Auswärtiges Amt: *Rede von Außenminister Frank-Walter Steinmeier bei der 8.Kyiv Security Conference*, 29.05.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2015/150529-BM_Kyiv_Security_Conference.html

55 Major, Claudia: *NATO’s Strategic Adaptation*, op. cit.

56 Auswärtiges Amt: *Rede von Außenminister Steinmeier zum 60. Jahrestag des Beitritts Deutschlands zur NATO*, 30.06.2015, op. cit.

reinforcement of NATO's Eastern flank, as evidenced in its contribution to all NATO Force Integration Units. Third, in light of its intention to „enable⁵⁷“ other countries to contribute on equal basis, Germany has taken the initiative as a framework nation in a project aiming at mutual complementarity in defence capabilities between allies⁵⁸. So far, it has been joined by 16 Allies, including Bulgaria, the Baltic countries, Romania, and the Czech Republic. Given the political significance of interdependence⁵⁹, as well as the doubts voiced by Eastern Allies with regard to Germany's willingness to participate in collective defence⁶⁰, this has only reinforced the German position toward them.

To sum up, Germany has followed a dual approach, aiming at achieving a bilateral non-military solution between Ukraine and Russia and reinforcing collective defence. Yet ruling out a forceful solution *a priori* can undermine deterrence measures since it ignores that, from a realist point of view, the „constant possibility that force will be used limits manipulations, moderates demands and serves as an incentive for the settlement of disputes⁶¹“. This is all the more striking in view of the announced acquisition of combat drones by Germany described as a „change of paradigms in German military policy⁶²“ or the interest displayed by Eastern Allies in acquiring German heavy weaponry⁶³.

Cooperation with European Allies has reflected one of the major goals of German security policy, namely creating a strong European pillar within the Alliance. From German perspective, a strong European pillar would contribute to burden sharing within NATO between European and transatlantic Allies and thus strengthening the transatlantic bond. At the same time, a more effective burden sharing within the Alliance implies a greater weight and responsibility to European nations⁶⁴ which Germany has proved willing to assume, not least as a framework nation.

This dialectical relationship between a strong Europe and a strong NATO has also crystallized in the issue of defence spending. The Ukraine crisis has caused a major reassessment of threats and correspondingly, of defence expenditures in Europe. At the same time, Allies with smaller defence expenditure pledged to increase them to meet the benchmark of 2% of the GDP. Germany's position in this respect has evolved significantly. Although its defence budget is considerably lower than that of UK or France, it has been among the countries which declared they would further reduce defence expenditures⁶⁵ in 2015. In February 2015, the German minister of finance announced an increase⁶⁶ by EUR 8 billion by 2019 when German defence budget is expected to amount to €35 billion. In addition, Germany is the second biggest contributor to

57 von der Leyen, Ursula: *Speech by the Federal Minister of Defense, Dr. Ursula von der Leyen, on the Occasion of the 51st Munich Security Conference Munich*, 6.2.2015, op. cit.

58 Bundesministerium des Verteidigung: *Ministerin von der Leyen: „Uns ist wichtig, ein starker Pfeiler der Allianz zu sein“*, 24.06.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYu7DslwEAT_yGc3iNARRUhABwUJne-NYzoFfulxCw8djF-xKU-xo4QmIUW_oNGOK2kMPg8HD-BFj2Jx4pZXXKhY0s6Zli85eWR8w6NeJytMipYr2Uub-GQkeaE4mciH01K1ExAicYpOpaqeQ_6tv098vp2ux33bm9QQ7h-AozMoh3/

59 Waltz, Kenneth: *Theory of International Politics*, Reading 1979, p. 104.

60 Palowski, Jakub: *Germany will be a NATO "framework nation" which is to cooperate with Poland in the area of anti-missile defence*, in: *Defence24*, 09.09.2014

61 Waltz, Kenneth: *Theory of International Politics*, op. cit., p. 113.

62 Gebauer, Matthias/ Gordon Repinski: *Bundeswehr: Die bewaffneten Drohnen kommen*, in: *Spiegel Online*, 31.03.2015

63 Vasagar, Jeevan: *Ukraine conflict drives German tank orders*, in: *Financial Times*, 20.08.2015

64 Bundesministerium der Verteidigung: *Festakt: 60 Jahre Deutschland in der NATO*, 30.06.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYuxDoMwDET_yE6GSqUbCkNq2g6EbgGiyBVJkOvAwsc3GXonveGeDt9Y-Gu1O3gqlaFc0OM50mw6Ywu7hkzKXFQJF-opjygGH-IkczCk6kRQXhQo9W0kMW2Jzq8nMxQAAtOCrdd0qrf_TZGNO-7tfm0j-6J24htD91DTvg/

65 NATO: *NATO publishes defence expenditures data for 2014 and estimates for 2015*, URL: http://www.nato.int/nato_static_files2014/assets/pdf/pdf_2015_06/20150622_PR_CP_2015_093-v2.pdf

66 Bundeswehr soll acht Milliarden Euro mehr bekommen, in: *SZ*, 17.03.2015

NATO's common-funded budgets and programmes covering almost 15% of them⁶⁷.

At strategic level, the Ukrainian crisis has had a wide-ranging impact on German security policy foundations as formulated in the 2006 White paper. The new planned White paper⁶⁸ will likely reflect the threats stemming from the Ukraine crisis such as hybrid warfare and the revival of traditional power politics, to mention but a few.

To conclude, in the context of the Ukraine crisis Germany has retained a highly influential position in shaping both the political and military answer of the Alliance. Yet a deconstruction of Germany's policy reveals that the Minsk agreements reflect the „strategic patience“ in dealing with Russia, with the Minsk agreements being a „shallow water“⁶⁹, while its broad participation in the RAP has undermined deterrence measures by ruling out a military solution *a priori*.

Over the course of the Ukraine crisis, Germany has succeeded in committing Allies to support the initiatives taken by it. It should be also noted that the Geneva format, comprised of Ukraine, Russia, the US and the EU, has been suspended⁷⁰, having operated briefly in April 2014.

As announced by Germany's defence minister, Ursula von der Leyen, Germany has been „at the centre of transatlantic and European policy“⁷¹. This has been only consistent with further claims made by both German politicians and humanities for the assumption of greater international responsibility by Germany such as the concept of Germany as „Europe's chief facilitating officer“⁷² put forth by Frank-Walter Steinmeier, as a „shaping power“⁷³ of globalization or as a country whose power implies new responsibilities⁷⁴.

This article reflects solely the author's personal views.

67 NATO: NATO Common-Funded Budgets and Programmes. Cost share arrangements valid from 1/1/2014 to 31/12/2015, URL: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2014_06/20140611_20140601_NATO_common_funded_budgets_2014-2015.pdf

68 Bundesministerium der Verteidigung: Weißbuch-Prozess: die Organisation des großen Diskurses, 27.04.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/lut/p/c4/NYu7DglhEEX_aAY6tHPdmNhaqNgBS5DIYwPD-buPHC4X3JKc5ufjCTIKbd4p8TirgE6XxR72DjpuD3fpadTnVUB9qNgRb8TE-iwWTK6Vhsol8tyuKcoE1FwqjtFJ6A b-gZHYeGGf_8e_hLs_ivoWYr9MN1xhPP6UbnEE!

69 Рыбачук, Олег: Минский формат – мутная водичка, где каждый ловит свою рыбку, in: Сегодня.ua, 20.08.2015, URL: <http://www.segodnya.ua/opinion/olegrubachukcolumn/minskiy-format-takaya-mutnaya-vo-dichka-gde-kazhdyy-lovit-svoyu-rybku-642259.html>

70 Socor, Vladimir: Rebooting the Geneva Negotiations: Ukraine's Possible Escape From the Minsk Trap, in: Eurasia Daily Monitor, 17.11.2014, URL: [http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews\[swords\]=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews\[any_of_the_words\]=McDermott&tx_ttnews\[pointer\]=13&tx_ttnews\[tt_news\]=43092&tx_ttnews\[backPid\]=7&cHash=730aa29f1f7e8ef6ddfd775957b4d72#.Vd2PvII_ty4](http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews[swords]=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews[any_of_the_words]=McDermott&tx_ttnews[pointer]=13&tx_ttnews[tt_news]=43092&tx_ttnews[backPid]=7&cHash=730aa29f1f7e8ef6ddfd775957b4d72#.Vd2PvII_ty4)

71 Bundesministerium der Verteidigung: Speech by the Federal Minister of Defence, Dr. Ursula von der Leyen, on the Occasion of the 51st Munich Security Conference Munich, 06.02.2015, URL: [http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/lut/p/c4/NYvBCslwEET_aDfpTW_WgngREUhrdJmCQINuItZtvfjxJofOwiPhMfjCOuRWDk45JzfhE_uR98MXhrgGiJz4oyS8RPAk722DkKeEj3r3BGNOpJVKsBkwiNmMGfRqZpFpBhgj72xXWus2WJ_u_vpeLk2je3O7Q3nGA9_o3h5fQ!//](http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/lut/p/c4/NYvBCslwEET_aDfpTW_WgngREUhrdJmCQINuItZtvfjxJofOwiPhMfjCOuRWDk45JzfhE_uR98MXhrgGiJz4oyS8RPAk722DkKeEj3r3BGNOpJVKsBkwiNmMGfRqZpFpBhgj72xXWus2WJ_u_vpeLk2je3O7Q3nGA9_o3h5fQ!/)

72 Auswärtiges Amt: "Maintaining Transatlantic Unity in a Complex World". Rede von Außenminister Frank-Walter Steinmeier im Zentrum für Strategische und Internationale Studien, Washington, 12.03.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/InfoService/Presse/Reden/2015/150312-BM_CSIS.html

73 Bundesregierung: Shaping Globalization – Expanding Partnerships – Sharing Responsibility. A strategy paper by the German Government, Berlin 2012, URL: <http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/616584/publicationFile/190262/Gestaltungsmaechtekonzept%20engl.pdf>

74 Stiftung Wissenschaft und Politik/ German Marshall Fund: New Power New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world, Berlin 2013

References:

1. Auswärtiges Amt: "Maintaining Transatlantic Unity in a Complex World". Rede von Außenminister Frank-Walter Steinmeier im Zentrum für Strategische und Internationale Studien, Washington, 12.03.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2015/150312-BM_CSIS.html
2. Auswärtiges Amt: Euro-atlantische Zukunft des Westbalkans fördern, 06.05.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Aktuelle_Artikel/Montenegro/150506_BM-Djukanovic_txt.html
3. Auswärtiges Amt: Gemeinsame Erklärung zur Ukraine der drei Außenminister des Weimarer Dreiecks Frank-Walter Steinmeier (Deutschland), Laurent Fabius (Frankreich), und Radoslaw Sikorski (Polen) in Weimar, 31.03.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Meldungen/2014/140331_Gemeinsame_Erkl_%C3%A4rung_zur_Ukraine.html
4. Auswärtiges Amt: Keynote-Speech von Staatsminister Michael Roth beim Deutschen Forum Sicherheitspolitik: "Europas Stabilität – Deutschlands Sicherheit" in der Bundesakademie für Sicherheitspolitik, 07.10.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2014/141007-STIM_R_DFS.html
5. Auswärtiges Amt: NATO: Gipfel in bewegten Zeiten, 04.09.2014, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Friedenspolitik/NATO/Aktuelles/140904_NATO_Gipfel_Wales.html
6. Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Frank-Walter Steinmeier bei der 8.Kyiv Security Conference, 29.05.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2015/150529-BM_Kyiv_Security_Conference.html
7. Auswärtiges Amt: Rede von Außenminister Steinmeier zum 60. Jahrestag des Beitritts Deutschlands zur NATO, 30.06.2015, URL: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2015/150630_BM_NATO.html
8. Brzezinski, Zbigniew: The Grand Chessboard. American Primacy and Its Geostrategic Imperatives, 1997
9. Bundeskanzlerin: Pressekonferenz von Bundeskanzlerin Merkel und dem Nato-Generalsekretär Rasmussen, 02.07.2014, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/07/2014-07-02-pk-merkel-rasmussen.html>
10. Bundeskanzlerin: Pressestatements von Bundeskanzlerin Merkel und dem kanadischen Premierministers Harper, 27.03.2015, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/03/2014-03-27-merkel-harper.html>
11. Bundesministerium der Verteidigung: Defence Policy Guidelines, 2003
12. Bundesministerium der Verteidigung: Festakt: 60 Jahre Deutschland in der NATO, 30.06.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYuxDoMwDET_yE6GSqUbCkNq2g6EbgGiyBVJkOvAwsc3GXonveGeDt-9YGu1O3gqlaFc0OM50mw6Ywu7hkzKXFQJF-opjygGH-lkczCk6qRQXhQo9W0kMW2Jzq8nMxQAtOicrdd0qrf_TZGNO-7tfm0j-6J24htD91DTvg/
13. Bundesministerium der Verteidigung: NATO Response Force 2015: Deutschland ist Rahmennation, 14.01.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYU7DslwEAT_yGEDFAEdURaUITQOY7IHPIlyyU0fDx2wa40xY4WnIAa9Y5OM6aoPTxgNHIZPmlKuxOvtFFZxYpmsbRY5DUnj4xvGOp1tsKkaLmSbWQsdKQ5kciJ2FzERUj-clZRq6V5v6jvud735yG5nDsbm0POYTrDyUxmFY/
14. Bundesministerium der Verteidigung: Speech by the Federal Minister of Defence, Dr. Ursula von der Leyen, on the Occasion of the 51st Munich Security Conference Munich, 06.02.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYvBCslwEET_aDfpTW_WgngREUhrRdJmCQtNtZtvfxJofOwlPhMfjC0uURWdk45JzfhE_uR-98MXhrGijz4oyS8RPAK722DkKeEj3r3BGNOpJVKsbkwiNmSMGfRqZpFpBhjj72xXWus2WJ_u_vpeLk2je3O-7Q3nGA9_o3h5fQ!!/
15. Bundesministerium der Verteidigung: Verteidigungspolitische Richtlinien, 26.11.1992, URL: <http://www.ag-friedensforschung.de/themen/Bundeswehr/VPR1992.pdf>
16. Bundesministerium der Verteidigung: Weißbuch-Prozess: die Organisation des großen Diskurses, 27.04.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYU7DglhEEEX_aAY6tHPdmNhaqNgBSSDIYwPDbuPHC4X3JKc5ufjCTIKbd4p8TirgE6XxR72DjpuD3fpadTnvUB9qNgRb8TE-iwWtK6Vhso18tyuKcoE1FwqjtfJ6AbgZHyeGGf_8e_hLs_!woWYr9MN1xhPP6UbneE!/
17. Bundesministerium der Verteidigung: White Paper on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr, 2006, p. 21, URL: http://responsibilitytoprotect.org/Germany_White_Paper_2006.pdf
18. Bundesministerium der Verteidigung: Ministerin von der Leyen: „Uns ist wichtig, ein starker Pfeiler der Allianz zu sein“, 24.06.2015, URL: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/NYU7DslwEAT_yGc3inARRUhAbWUjneNYzoFuixCw8djf-xkU-xo4QmIUW_oNGOK2kMPg8HD-BFj2Jx4pZXXKHYS6XZli85eWRw86NeJyMipYr2UbgGQkeaE4mciH01K1ExAicYpOpaqeQ_6tv098vp2ux33bm9QQ7h-AOzMoh3/
19. Bundesregierung: Deutschlands Zukunft gestalten. Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und SPD. 18. Legislaturperiode, Berlin, 14.12.2013, p. 118, URL: http://www.bundesregierung.de/Content/DE/_Anlagen/2013/2013-12-17-koalitionsvertrag.pdf?__blob=publicationFile&v=2
20. Bundesregierung: Keeping communication channels open with parties to the conflict, 14.01.2015, URL: http://www.bundesregierung.de/Content/EN/Artikel/2015/01_en/2015-01-14-merkel-poroschenko-hollande_en.html
21. Bundesregierung: Pressestatements von Bundeskanzlerin Merkel und dem französischen Präsidenten Hollande am 12. Februar 2015, 12.02.2015, URL: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2015/02/2015-02-12-merkel-minsk.html>

22. Bundesregierung: Regierungserklärung von Bundeskanzlerin Merkel, 13.03.2014, URL: <https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Regierungserklaerung/2014/2014-03-13-bt-merkel.html>
23. Bundesregierung: Regierungspressekonferenz vom 25. April, 25.04.2015, URL: <http://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/04/2014-04-25-regpk.html>
24. Bundesregierung: Shaping Globalization – Expanding Partnerships – Sharing Responsibility. A strategy paper by the German Government, Berlin 2012, URL: <http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/616584/publicationFile/190262/Gestaltungsmaechtekonzept%20engl.pdf>
25. Bundeswehr soll acht Milliarden Euro mehr bekommen, in: SZ, 17.03.2015
26. Deutsche Botschaft Minsk: Weimarer Dreieck: Erklärung zur Ukraine vom 31.03.2014, URL: http://www.minsk.diplo.de/Vertretung/minsk/de/03/Erkl_C3_A4rungen/Weimarer_Dreieck_31.03_DE.html
27. Ferguson, Niall: The meaning of the Minsk agreement, in: Financial Times, 13.02.2015
28. Full text of the Minsk agreement, in: Financial Times, 12.02.2015
29. Galyga, Anna: The moment has just come, 24.04.2015, URL: <http://mncnc.pl/the-moment-has-just-come/>
30. Gebauer, Matthias/ Gordon Repinski: Bundeswehr: Die bewaffneten Drohnen kommen, in: Spiegel Online, 31.03.2015
31. Gotkowska, Justyna: NATO's presence in the Baltic states – reassurance of allies or deterrence for Russia?, OSW commentary, 29.04.2014
32. Gressel, Gustav: Berlin and the Minsk trap, ECFR, 03.07.2015
33. Kwiatkowska-Drozd, Anna: Germany in the Russian-Ukrainian conflict: a political or a humanitarian mission?, OSW Commentary, 18.02.2015
34. Major, Claudia: NATO's Strategic Adaptation: Germany Is the Backbone for the Alliance's Military Reorganisation. In: The International Relations and Security Network, 01.04.2015
35. NATO: Joint Statement of the NATO-Ukraine Commission, 02.12.2014, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_115474.htm
36. NATO: NATO Common-Funded Budgets and Programmes. Cost share arrangements valid from 1/1/2014 to 31/12/2015, URL: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2014_06/20140611_20140601_NATO_common_funded_budgets_2014-2015.pdf
37. NATO: NATO publishes defence expenditures data for 2014 and estimates for 2015, URL: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2015_06/20150622_PR_CP_2015_093-v2.pdf
38. NATO: Statement of the NATO-Ukraine Commission, 01.04.2014, URL: http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_108499.htm
39. NATO: The Readiness Action Plan, 25.06.2015, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_119353.htm?selectedLocale=en
40. NATO: Wales Summit Declaration, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm
41. "Nato-Russland-Gründungsakte": Litauen kritisiert Merkels Aussage als "völlig unverständlich", in: Der Spiegel online, 04.09.2014
42. OSCE: OSCE Chairperson-in-Office gives full backing to Minsk package, 12.02.2015, URL: <http://www.osce.org/cio/140196>
43. Palowski, Jakob: Germany will be a NATO "framework nation" which is to cooperate with Poland in the area of anti-missile defence, in: Defence24, 09.09.2014
44. Socor, Vladimir: Rebooting the Geneva Negotiations: Ukraine's Possible Escape From the Minsk Trap, in: Eurasia Daily Monitor, 17.11.2014, URL: [http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews\[swords\]=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews\[any_of_the_words\]=McDermott&tx_ttnews\[pointer\]=13&tx_ttnews\[t_news\]=43092&tx_ttnews\[backPid\]=7&cHash=730aa29f1f7e8ef6dffd775957b4d72#.Vd2PVfi_ty4](http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews[swords]=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews[any_of_the_words]=McDermott&tx_ttnews[pointer]=13&tx_ttnews[t_news]=43092&tx_ttnews[backPid]=7&cHash=730aa29f1f7e8ef6dffd775957b4d72#.Vd2PVfi_ty4)
45. Speck, Ulrich: German Power and the Ukraine Conflict, in: Carnegie Europe, 26.03.2015
46. Stiftung Wissenschaft und Politik/ German Marshall Fund: New Power New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world, Berlin 2013
47. Stoltenberg, Jens: 60 Years of Germany in NATO. Speech by NATO Secretary General Jens Stoltenberg at the international ceremony marking the 60th anniversary of Germany's accession to NATO, 30.06.2015, URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_121378.htm
48. Vasagar, Jeevan: Ukraine conflict drives German tank orders, in: Financial Times, 20.08.2015
49. Vier Mächte sollen Friedensplan überwachen, in: Handelsblatt, 12.02.2015
50. von der Leyen im Interview: "Waffenlieferungen wären ein Brandbeschleuniger", in: SZ, 04.02.2015
51. Waltz, Kenneth: Theory of International Politics, Reading 1979
52. Рыбачук, Олег: Минский формат – мутная водичка, где каждый ловит свою рыбку, in: Сегодня.ua, 20.08.2015, URL: <http://www.segodnya.ua/opinion/olegrubachukcolumn/minskiy-format-takaya-mutnaya-vodichka-gde-kazhdyy-lovit-svoyu-rybku-642259.html>

Christiana Christova is Doctor of Political science. She studied at the Ludwig-Maximilians-Universität München and the Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Germany, where she obtained her Master and Ph. D. degrees. Currently, she works at the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Bulgaria and is also lecturer at the University of Sofia.

The burning Middle East, bouncing Turkey, and the sleeping Balkans

Prof. Vladimir Choukov, Doctor of Economics

There have been too many political developments in our two regions (the Balkans and the Middle East) since we last met in *Riyadh* last year. Undoubtedly, the changes in the political and the security sphere in the Arab world have been particularly dynamic because it was as if a couple of parallel volcanoes erupted there simultaneously. Terrorism has seriously shaken the foundations of the state systems in Iraq, Syria, and Libya, and – quite recently – in Yemen, too. None of the Arab countries has been left intact. The security in the Middle East has been acquiring an increasing number of new military and strategic dimensions but this has been accompanied by an enormous loss of civilian lives and material devastation. Most affected by all this has been Syria where, unfortunately, we can already openly speak of genocide. The genocide in this country has turned the Syrian people into the second largest refugee group in the world numbering over four million persons (ranking immediately after that of the Palestinians). Syria has been the country of origin of mighty emigration processes which have seriously affected our continent, our region, and our country. A great number of geopolitical plans in the region have been seriously transposed creating in this way „frozen conflicts“ that have been generated chiefly by religious extremism and confessional confrontation. I do share the opinion expressed by Saudi Arabia's head of state, King Salman that terrorism and confessionalism are closely interrelated and constitute the major problems in this region.

The crisis in Yemen is much more like the one in Syria than the one in Iraq. The hallmark of Iran, however, is very similar. It all boils down to relying on the local Shia minority by isolating these people from their compatriots making them in this way more radical. Next comes the setting-up of local militia groups, arming these groups and turning them into a parallel political entity. I was in Syria in 1982 and witnessed myself how the Iranian pazardarani set up Hezbollah in the Bekaa Valley. Today we have been witnessing the same process, but in a more advanced stage, which this time involves the Houthi militias and their political product, „Ansar Allah“. Even the two names, Hezbollah and „Ansar Allah“, rest upon the same logical foundation. Yemen today is very much like Lebanon in the 1980s, though to a somewhat lesser extent. Let us hope that this Arab country is going to skip the 15-year civil war waged in Lebanon in the late 20th century because, in terms of confession, today's Yemen is very similar to Lebanon in those times.

The violation of the international laws, alongside the breach of the rules established by the UN as the admissible ones and sanctioned across the world, have been the main distinguishing features of the newly-born radical and extremist ideological school and of the organization that gave birth to this school. We need to note here that, in the course of identifying the international offenders, the current system of international relations is equally flexible and persevering. In these particular Middle East cases, this applies to both the Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL) and Yemen's Houthi militias, where there is a sign of equality. The two entities have made the UN Security Council issue two separate resolutions, however, with a different degree

* *Paper presented at the third Bulgarian-Romanian-Saudi Workshop, organized by the Diplomatic Institute in cooperation with the Institute of Diplomatic Studies of Saudi Arabia, the NGO "Friends of the Arab World" and the Saudi-Bulgarian Business Council (23 April 2015)*

of sanctions. To put it in a nutshell, no matter how imperfect or ambiguous the interpretations of the notion of „international law“ or „international legitimacy“ might be, there are still some dividing lines that make it easy to differentiate between the aggressors and the victims. The problem is that it is the civilian population that always suffers heavy losses before a particular case is proven before the international community and before the UN Security Council takes the relevant decision.

Against the background of the burning Middle East, we can conclude that the rise of ISIL has changed the genesis of the terrorist movement. This has been the result of a bitter dogmatic, political, and military collision between the two factions of religious extremism, namely Al-Qaeda and ISIL. ISIL managed to get the upper hand over Al-Qaeda after al-Nusra, the Syrian branch of Al-Qaeda, declared openly that it was renouncing Al-Qaeda's etiquette. In addition, an almost sensational assertion was made by some information sources that, in a conversation between the leaders of the two organizations, Ayman Zawahiri and Abu Mohammad al-Julani, the first one had openly announced his intention to close down Al-Qaeda by the end of 2015 – something that is going to resound seriously in the world of terrorism. We need here a brief explanation. Al-Qaeda was a predominantly religious project, while ISIL is a political one. And, if this information turns out to be true, we could openly say that, in the world of terrorism, politics has triumphed over religion. Yet, there is something more to it. A mafia with clearly outlined national characteristics (such as the mafia in Iraq) supported by Saddam Hussein's army and, even more importantly, by the former Baath party, has managed to set up a quasi state organization of its own. It is not yet clear, however, what type of state organization is going to be set up in yet another Islamist canton in the territory around the Syrian city of Idlib, which was conquered by the insurgents after Bashar al-Assad's troops had been driven away. Probably this state organization is going to be very similar to that established in Rakka and only the rulers are going to have different names. All this means that something very dangerous is brewing only 1 500 kilometers away from the Bulgarian borders. Because it is not only going to involve a serious influx of refugees, but also the imposition of a state system matrix whose institutions and regulations date back to times that have nothing in common with the current century. We have all been witnessing a social and political regress that is going to reverberate across neighboring Turkey and will affect its political and confessional regime.

The Bulgarian society has always supported the international law and legitimacy expressing in this way its solidarity with all the affected persons and victims. In this context, we have been contributing to the alleviation of the sufferings of the Syrian people by receiving on our territory large numbers of refugees fleeing from the terror and the civil war. Since 2012, we, the Bulgarian government and the Bulgarian people have faced up to this social problem, unknown to us thus far. The government has been setting aside material resources that exceed by far its own capacity. Moreover, according to the information released by some official representatives, the Syrian refugee problem can even threaten Bulgaria's accession to the Schengen area.

I am drawing your attention to this issue because I am convinced that, regardless of the cost, my country is never going to renounce its humanitarian obligations to give a hand to civilian people fleeing from the terror of war. At the same time, the Syrian refugees are an incarnation of the particular, material link between Bulgaria, the Balkans and the Middle East. As I pointed out during my presentation in Riyadh, this link has existed ever since Medieval times when the Bosphorus used to be still under Byzantine domination. On the other hand, Turkey can be regarded as a buffer or a corridor zone; however, this country has been having the ambition to play an increasingly important role in the two regions.

From a geopolitical perspective, Turkey, an EU candidate country, is located between two regions (the Balkans and the Middle East) of utterly disparate political, social, economic, and demographic profile. Currently, these regions might be even three in number, i.e. three individual geopolitical zones, which are different in every way in terms of rhythm and development parameters and co-exist within a distance of only 1,500 – 2,000 kilometers. A war is raging today in Syria and Iraq causing total destruction and mass emigration; there is an economic upsurge and demographic explosion in Turkey whose Southern border is not controlled very well; and the Balkans are in an economic recession, as well as on the verge of demographic collapse. Incompatibilities like these could be maintained only by political and economic borders, within a very short term, at that. In the long run, however, in a period of, say, 10 or 20 years, the barriers that the EU has set up before Turkey will be hardly able to be so effective, regardless whether Ankara accedes to the EU. The relationship and the interdependency existing between geopolitics and geo-economics are more than obvious. In the geo-economic area, the political boundaries, or even the regulations, are very weak and inefficient. There are foreign political entities in the two neighboring regions of different geopolitical codes, i.e. of a local, regional or supra-regional code. At present, the varied logical combinations of interaction between these entities show only movement from the South to the North. I mean movement of people (for the time being, illegal emigrants) because the people are most mobile of all. And it is only logical that the capital will also start moving at the most suitable time. For the time being, the capital is missing altogether. But, in the long run, it is bound to follow the people.

Turkey is the 17th largest economy in the world and a G-20 member-state. The Turkish per capita GDP is over \$15 000, Turkey's economic growth is about 4 per cent, and the annual foreign direct investments in the country total some \$15-20 billion. The number of population is over 80 million, the population growth rate is about 1.5 per cent, and the average age in the country is 29. After some information was released last month that Egypt is planning to build a new capital and the country had attracted some \$75 billion in foreign investment (mostly from the Persian Gulf countries and, more particularly, from the Saudi states), Turkey decided to establish an investment center of its own. The political competition between Cairo and Ankara is obvious. We do not even need to recall the deteriorated relations between the two states after the Egyptian authorities had declared the Muslim Brothers a terrorist movement. In a nutshell, Egypt and Turkey have been the two poles of the two „pro“ and „anti“ Muslim Brothers axes that emerged in the Sunni block in the wake of the Arab Spring. From now on, the competition between Egypt and Turkey is going to acquire mainly economic dimensions. While, on the other hand, Saudi Arabia is going to assume the role of a political moderator, in addition to that of an economic regulator.

Quite recently, an official Turkish government representative announced that Turkey has the ambition to turn Istanbul into a regional investment center by attracting \$100 billion over the next five years. This is a very serious ambition bearing in mind Ankara's future role in the Middle East. This competition in the East, however, is going to have far-reaching repercussions on the neighboring Balkan region. And the Balkan countries will not be in a position to take on their own the serious economic challenge coming from the South.

Both Bulgaria and Romania are EU Member States and a couple of other countries in the region, such as Moldova, Serbia, and Macedonia, are EU candidate countries. Brussels has been a geopolitical center for the Balkan countries because all the Balkan political, economic, and legal regulations are coordinated with this „center“. At the same time, eight years after Bulgaria and Romania have acceded to the EU, the economic and social indicators of these countries clearly show that their rates of development have assigned them the role of EU

periphery states, without a clear idea as to when their rates of development are going to catch up with those of the center, so that the standards-of-living could be equalized. The countries mentioned thus far share the same defects, for example:

1. Low standards-of-living in terms of per capita GDP: \$14 400 in Bulgaria, \$14 400 in Romania, \$4 000 in Moldova, \$11 100 in Serbia, and \$10 800 in Macedonia;
2. Demographic collapse: 0,83 per cent in Bulgaria (a negative number); 0,3 per cent in Romania (a negative number); 1,2 per cent in Moldova (a negative number); 0,46 per cent in Serbia (a negative number); and 0,21 percent in Macedonia (a positive number) where the Albanian factor has had its effect;
3. Mass migration: minus 2,89 per 1000 population in Bulgaria; minus 0,3 per 1000 population in Romania; minus 9,8 per 1000 population in Moldova; minus 0,48 per 1000 population in Macedonia. There is no information about Serbia.

The average annual growth rate of the Balkan countries ranges between 2 and 3 per cent. Some Bulgarian analysts claim that, if the above rates of development are preserved, Bulgaria is going to reach the standards-of-living of the West-European economies in half a century, provided that these economies preserve their today's rates of development.

The Balkan states' citizens leave the countries in which they were born because of the peripheral status of these countries and also because nobody knows when (or if) this status is going change. Brussels is the political center of 28 countries and its role of a major factor for the economic and social regulations in all the EU Member States derives from this fact. By simply adhering to the notorious principle of free movement of goods, persons, and capital, you cannot guarantee well-balanced economic development. I personally fear to realize how the economic shadow of Istanbul has been spreading over the Balkan region as a substitute for Brussels. Turkey's economic genesis and demographic profile are quite distinct from those of the country's neighboring Balkan post-communist states. It is quite possible, however, that over time – say, a couple of decades ahead, the Balkan economic realities and the social erosion of the Balkan communities might develop into erosion of the Balkan states. To put it differently, it is a must for the Balkan countries to improve their economic indicators and social parameters because it is quite probable that all this could lead to undesired political changes.

I personally believe that the tight local markets in the Balkan post-communist countries are among the major reasons for the economic slow-down in these countries that gives rise to social cataclysms. This has been the main reason for the low level of foreign investment. A series of large investors simply tend to neglect the small Balkan states as the return on capital in these states is fairly slow. In 2011, for example, Qatar declared its intention to invest \$200 million in the construction of a high-speed section between Rousse and Kapitan Andreevo, which had to connect Romania with Turkey via Bulgaria. On its part, Turkey made a commitment to back this project and become a contractor. There was actual good will on the part of the Bulgarian government at the time because Sofia had announced its support for the developments within the Arab Spring. At the same time, a feasibility study established a fairly low passenger and freight flow for which reason the project was abandoned.

The statistical data indicate that Turkey's average investment potential is about three-fold higher than that of Bulgaria and Romania taken together. This has been due to the Turkish policy of economic neo-liberal authoritarianism, to the country's large number of consumers, and to the Turkish enormous territory that represents, in fact, Turkey's national market. The Balkan countries need to identify an economic center of their own and eventually set up a Balkan common market. They need to create a homogeneous economic space within the ter-

ritory of a couple of Balkan states, without violating the national sovereignty or the political independence of these states. Pressed by their geopolitical and, even more importantly, their common geo-economic predestination, Bulgaria and Romania should become the pillars of such a market. Because the two countries provide natural access to the Black Sea to a large number of mighty European geopolitical and geo-economic organizations. This is mostly true of the EU organizations. If the 20th century is considered to have been the century of nationalism and of Balkan wars, the 21st century has to be the century of cooperation and prosperity. The multifarious ideological reshuffling among the individual political blocks calls for uniform economic logic. Bulgaria and Romania acceded together to the two communist military and economic organizations, namely the Warsaw Treaty Organization and CMEA (the Council for Mutual Economic Assistance). The same is true of their simultaneous accession to the two West-oriented „identical“ organizations, namely NATO and the EU. This indicates that, according to the economic and geopolitical logic, Brussels and Moscow have been rating Sofia and Bucharest on an equal footing.

As a matter of fact, it is not only the natural geopolitical centers in Europe that perceive the Balkan countries as a uniform whole. In 2010, there was a set-back in the relations between Israel and Turkey (through the fault of Israel). This had a devastating effect on Israel, bearing in mind the country's incessant antagonism towards Teheran. In addition, the „constructors“ of the Israeli foreign policy managed to find a substitute for their former strategic ally, Turkey. This substitute, however, incorporated three Balkan countries, rather than one, namely Bulgaria, Romania, and Greece. The Israeli national security concept regarded these countries as an alternative to Turkey on an equal footing. This particular case involved, first and foremost, the air space of the three Balkan states. Let us recall the exercises of the Israeli air Force in the skies of the three countries.

The very fact that today we are in a Bulgarian-Romanian-Saudi format is an indirect argument in support of my thesis.

The high level of integration in the economic, and later on, in the political and the security spheres, is not a precedent within the framework of the EU. For example, let us take a look at the economic union formed between Belgium, the Netherlands, and Luxembourg (Benelux) as a model to be followed. The three countries were trying to overcome the difficulties arising from their small markets and, eventually, set up a common market. It took them 10 years to remove all the economic barriers and to harmonize fully the economic regulations, including legislation, fees and taxes. Then they gradually harmonized the regulations in the social policy sphere. They also established supra-natural political bodies, such as General Secretariat, a Committee of Ministers, a parliament to ratify the norms put forward by the Committee of Ministers, a Union Law-Court, etc. What has to be underlined here, however, is that the economic entities could produce and offer their products on a much larger market, which boosted the turnover, brought down the production costs and raised the producers' profits. The sum total of the territories of Bulgaria, Romania, Moldova, Serbia, and Macedonia is approximately equal to the territory of the Kingdom of Spain, some 500 000 km², and the population of the five countries together is also similar to that of Spain, numbering some 45 million people.

At the same time, the Spanish GDP amounts to \$1,4 trillion, with \$40 000 GDP per head of the population. In contrast, the GDP of the five Balkan countries together approximates \$500 billion, with an average of \$10 500 GDP per head of the population. Each and every enlarged market is a prerequisite for economic prosperity. The implementation of a project like this one, however, requires strong political will that surpasses by far the solidarity between Sofia and Bucharest in relation to their simultaneous accession to the Schengen area.

There has always been integration trends present in the minds of the peoples living on the Balkan Peninsula. These trends used to be particularly intensive in the early 20th century. That was the time, however, when the political formula was the predominant one. The political culture one century ago would never permit the implementation of regional cooperation project of this kind. A process like this one was going to be impeded by the strong local nationalism, which was unleashing regional wars, as well as by the non-favoring approach of the Great Powers. The national interests today, however, call for strong regional cooperation that goes far beyond the joint EU membership. It is obvious that one should seek and find some additional levers so that the Balkan countries could reach the desired standards-of-living. Such standards-of-living today are an absolute necessity, particularly against the background of the highly explosive Middle East and the absolutely dynamic development of neighboring Turkey.

Vladimir Chukov was born in Athens, Greece. He studied in the French Lyceum in Tunisia and graduated from the Social Sciences Faculty of the Damascus University, Syria. He is a professor, doctor of economics. He teaches in the Free University of Varna, the University of Rousse, the Sofia University and the New Bulgarian University. During the period of 1994-1998 he was chief editor of „International Relations“ journal. Since 2001 he has been a part of the editorial staff of „Geopolitics“ journal. He has specialized in the UK, Hungary, Romania and Turkey. He is the author of eight books and hundreds of scientific and popular science articles published in Bulgaria, USA, France, Germany, Italy, UK, Romania, Turkey, and Saudi Arabia. He is a founder and member of many civil and professional Bulgarian and international organizations.

Russia's foreign policy under Putin

Janusz Bugajski

Objectives: The primary objective of Moscow's foreign policy is to restore Russia as a major center or pole of power in a multi-polar or multi-centric world. It therefore seeks to establish an exclusive Eurasian zone that necessitates undermining NATO and EU influence throughout Europe's east. Even where it cannot pressure or entice neighbors to join its mechanisms of integration, it tries to neutralize them and prevent them from moving into Western institutions, as we see in Ukraine. In several cases, it also seeks to influence countries that are already NATO and EU members so they support or do not block Russia's objectives. This can provide Russia with strategic depth in its active opposition to the West.

Moscow's Strategies and Tactics: Tactics are short-term means, strategies are longer-term policies; both are intended to achieve certain objectives. While its goals are imperial, Kremlin strategies and tactics are flexible, and this can make them more effective than rigidity. They include enticements, threats, incentives, and pressures where Russia's national interests are seen as predominating over those of neighbors.

Assertive Opportunism: Putin is often described as an „opportunist“ and not a strategist. But opportunism is simply a method of benefiting from favorable circumstances and not an objective in itself. The real question is twofold: what are Putin's objectives in benefiting from opportunities to assert Russian power and how successful are his policies? While Moscow's goals remain clear, the extent of this Russian sphere, the response of each targeted country and of international actors is much less predictable. Hence, the methods employed by the Kremlin require flexibility, opportunism, and improvisation.

Putin's Methods: Russia's neo-imperial project does not rely on Soviet-era instruments such as ideological allegiance, military force, or implanting proxy governments. The primary goal is to exert predominant influence over the foreign and security policies of immediate neighbors so they will either remain neutral or support Russia's agenda. In effect, Russia seeks dependent protectorates along its borders. It is also important to distinguish between Russia's national interests and state ambitions. Moscow's security is not challenged by the NATO accession of neighboring states. However, its ability to control the security policy and foreign policy orientation of these countries is thereby challenged.

Russia's Capabilities: Although Putin's ambition to create a new Russia-centered Eurasia Union as the core of his integrationist project is unlikely to succeed, given Russia's escalating economic problems and the resistance of neighboring states, attempts to create such a bloc could destabilize a broad region in Europe's East. As the largest Kremlin target, Ukraine serves as a valuable example of the impact of Moscow's imperial ambitions.

Arsenal of Subversion

Diverse tools are employed by Moscow to undermine its adversaries. The Kremlin arsenal can be grouped into eight main clusters: international, informational, ideological,

economic, ethnic, political, social, and military. We have listed and explained over 60 different weapons used by Moscow in our forthcoming book that I am co-authoring with my colleague at the Jamestown Foundation, Margarita Assenova, entitled *Eurasian Disunion: Russia's Vulnerable Flanks*. I will supply just a few highlights.

International Front

Deceptive Diplomacy: This can include offers of mediation, peace talks, and conflict resolution at a time when Moscow pursues state dismemberment and other forms of subversion against neighbors. Deception, disinformation, and denial of responsibility for aggression is now a hallmark of Russian foreign policy.

Espionage Enhancement: There has been an extensive resurgence in Russian espionage activities. Russia has hundreds of intelligence officers at work in Europe, running thousands of agents. Russia's espionage networks identify corruptible politicians and vulnerable businesses and recruit law enforcement personnel and government workers as informers. Moscow also conducts „false flag“ operations, in which the target is recruited under the guise of a different cause, such as environmentalism or media freedom. Periodic revelations about the extent of Russian espionage also serve Moscow's objectives by discrediting the trustworthiness and competence of government agencies in targeted states.

Informational Front

Cyberspace Warfare: This includes systematic assaults and denial of service attacks on government sites by Kremlin-orchestrated hackers, as witnessed in Estonia, Georgia, and Ukraine. It can also entail the monitoring of telecommunications and infecting targeted networks with viruses.

Propaganda Attacks: Moscow's control over numerous television outlets that broadcast programs to most former Soviet republics is a valuable instrument for influencing public opinion and political elites in neighboring states. This has been plainly evident in Belarus, Ukraine, and Moldova where a majority of citizens, and not only Russian ethnics, regularly watch the Moscow media.

Psychological Operations: Spreading confusion, fear, insecurity, panic, hysteria, and paranoia among targeted audiences abroad to deflate public morale, foster defeatism and demoralization, and reduce trust in national governments and international institutions. Propaganda can create uncertainty and ambiguity, thereby preventing any immediate response to Russia's aggression. The ultimate goal of all psychological operations is to influence political decisions in other countries and to undermine the will to oppose Moscow's policies.

Ideological Front

Russian Supremacism: Moscow's imperial ambitions are undergirded by the concept of the „Russian World.“ According to this notion, there are no such ethnic groups as Ukrainians and Belarussians; they form part of one Russian nation and should be brought within the same state or union. The manifest destiny of the allegedly unique Russian culture and the deep „Russian soul“ are frequently stressed by preachers of Russism. Several categories of

people are included in the „Russian World“: ethnic Russians, regardless of where they live; Russian-speakers regardless of their ethnicity; compatriots and their offspring who ever lived on the territory of the USSR or the Russian Empire.

Russian Unification: The concept of a „Russian world“ is based on the assumption of a divided nation following the collapse of the Soviet Union. By promulgating Russian culture, language use, and political organization in neighboring states Moscow tries to create the illusion that these countries belong in the Russian cultural space. The Russian World concept has been introduced into laws creating the legal basis for protecting compatriots abroad. Another law provides the legal right to use Russian troops in other countries to defend these compatriots.

Spreading Anti-Europeanism: Among the themes stressed by Kremlin propaganda outlets against the EU are: the degenerate nature of European liberalism; Western immorality and its alleged anti-religious campaigns; lack of sovereign state decision making; democratic paralysis and political chaos; failed multiculturalism; uncontrolled immigration; and an inability to deal with radical Islamism and jihadist terrorism. Moscow stimulates a „fifth column“ of movements and parties inside the EU that resemble the communist international. Moscow uses an assortment of radical groupings in Europe to reinforce its message of Western decadence and Russian superiority. These may not openly support Russia's policies but their opposition to Western governments can be useful. Diverse groups include anti-globalists, anti-capitalists, ultra-leftists, environmentalists, neo-Nazis, nihilists, and anarchists.

Economic Front

Energy Pressures: As the dominant supplier of oil and natural gas, Moscow seeks to deepen the dependence of all CEE states and various EU countries. The promotion of economic vulnerability is a mechanism for both financial profit and political leverage. Energy and other strategic resources can be decreased or severed at important junctures to exert pressure on particular capitals. Russian company buyouts and ownership of key energy infrastructure in CEE, such as pipelines, refineries, and storage sites, enables Moscow to exert additional leverage. After Moscow's cancellation of the South Stream natural gas pipeline in 2014, the Kremlin has tried to mobilize a small circle of allies to lay the groundwork for Turkish Stream, an alternative to South Stream that would help it maintain leverage against the West.

Economic Enmeshment: Moscow's objective is to enmesh states in a web of commercial and financial ties that buttress its political penetration. Purchasing strategic economic sectors, in energy, banking, and telecommunications, gains political influence. Additionally, large debts owed to Russia provide opportunities for leverage, either by demands for prompt payment or debt forgiveness in exchange for ownership of strategic assets. Russia's business penetration also fosters corruption, non-transparency, and links with organized crime.

Ethnic Front

Inciting Russian Speakers: The most obvious secessionist targets are Russian ethnics in neighboring states, or Sovietized and russified populations that use Russian as their first language and can be linked with the „Russian World.“ Over 25 million Russian ethnics and

Russian-speakers reside in nearby states, with Ukraine, Moldova, Estonia, Latvia, Belarus, and Kazakhstan as the principal hosts. The Kremlin can whip up an atmosphere of threat against Russian speakers and provide justifications for its own involvement.

Fostering Cross-Border Disputes: Russian authorities manipulate inter-ethnic tensions between neighboring states in order to benefit from ensuing conflicts. A major focus are the ethnic kindred of states friendly toward Russia and whose governments can be enticed to support collective rights across borders to undermine the integrity of particular countries. Russia has aided Armenia-backed separatists in Nagorno-Karabakh both to partition Azerbaijan, whose government is perceived as excessively pro-Western, and to reward Armenia for its close alliance with Moscow. The Kremlin encourages Budapest to campaign for the Hungarian minority in Ukraine's Transcarpathia. Serbs in Bosnia-Herzegovina, Montenegro, and Kosovo are also supported by various Russian agencies to create constituencies for resistance against integration into NATO and the EU. And in recent weeks Moscow has sought to drive a wedge between Bulgaria and Macedonia and benefit from the conflict it hopes to promote.

Political Front

Undermining Political Trust: The trustworthiness of East European officials is questioned by Russian officials or media. They stand accused of corruption, dishonesty, susceptibility to blackmail, and of maintaining contacts with foreign intelligence services. This is particularly troubling to NATO leaders where local officials are expected to deal with sensitive information.

Funding Political Parties: Russian sources may channel funds to a broad spectrum of parties in CEE to buy political influence. The Kremlin exploits cash-starved politicians particularly during election campaigns. Russian companies tied to mother organizations in Russia have developed political lobbies in some countries and make campaign contributions to pro-Moscow or anti-NATO political parties.

Social Front

Social Media Offensives: This includes the use of trolls or paid internet commentators, working according to a precise script. The extensive network of online contacts has helped Moscow gain a great number of fanatic supporters. Instead of spontaneously formed discussion groups, these are organized and hierarchical structures controlled by headquarters and commissioners.

NGO Promotion: Funding and establishing NGOs and policy institutes in the West to assist in Moscow's propaganda offensive, and sometimes bribing Western experts to contribute. These include policy institutes, human rights formations, environmental movements, veterans groups, and historical societies.

Military Front

Close Military Encounters: Moscow uses its military to engineer close encounters with numerous Western states, especially NATO members, to raise levels of threat and tension and test the military and political responses of nearby capitals. This can include aircraft

overflights or navy incursions on the territory of nearby countries.

Military Threats: These are periodically issued in response to policies Moscow has opposed in CEE, such as NATO expansion. Russia reserves the right to conduct a preemptive military strike if it perceives a distinct and inevitable military threat to the country, or if Moscow felt threatened by reduced access to regions where it possesses crucial economic or financial interests. Russia could also use its military within the CIS if an „unstable situation develops“ or if there is a direct threat to Russian citizens or ethnic Russians.

Intimidating Exercises: Russian military exercises are notable for their magnitude and the frequency of „spot“ exercises, involving the sudden and unannounced deployment of forces. Since 2012, Russia has conducted six major military exercises involving between 65,000 and 160,000 personnel, dwarfing the size of all NATO exercises. After launching its attack on Ukraine, Russia enhanced its capabilities in moving around sizable number of troops and equipment. It has also improved and modernized its electronic and technical capabilities. Russian exercises have also developed in quality and the armed forces can perform increasingly complex joint operations.

Nuclear Blackmail: Kremlin officials have regularly warned that they will suspend various nuclear and conventional arms control agreements and maintain tactical nuclear missiles along Russia's western borders. Such threats have included the simulated nuclear annihilation of neighboring capitals incorporated in military exercises, including the annual Zapad maneuvers.

Unconventional Offensives: Russian analysts assert that the lines between war and peace are blurred. General Valery Gerasimov, Chief of the Military General Staff, describes how Russia can subvert and destroy states without direct and large-scale military intervention. The Special Operations Forces of the Russian Federation (SOF) were established in March 2013 as a highly mobile unit in the Ministry of Defense designated for specific tasks abroad. In addition to sabotage operations, the SOF create, train, and supervise foreign guerrilla movements. They were used during the seizure of the Crimean parliament on February 27, 2014 and then in the Donbas. Moscow is working to develop within a few years the capability to threaten several neighbors at once on the scale of its operation in Ukraine. This would give Russia the ability to carry out three such operations at the same time, without a mobilization that would give the West time to respond.

Proxy Wars: These are full-scale operations against neighboring states designed to seize territory or topple national governments. Moscow engages in covert offensives in support of separatists, creates fake insurgencies by financing and arming front groups, infiltrating Russian operatives, corrupting local law enforcement bodies, inciting civil unrest, seizing public buildings, disabling the functioning of police or military, and declaring alternative authorities. Support for irregular fighters is designed to subvert and destabilize targeted countries and undermine the authority of the central government.

Territorial Fragmentation: This entails the invasion, occupation, and partition of neighboring states, the support and recognition of separatist entities as autonomous units or independent states, or outright annexation of conquered territories. In the case of Moldova and Ukraine, Moscow has been pushing its own version of federalism, in which

the secessionist regions it has nurtured seek a confederal arrangement with the central government and veto powers over the country's foreign and security policies in line with Kremlin interests.

Maintaining Frozen Conflicts: Moscow supports the creation of „frozen conflicts“ and the maintenance of „frozen states,“ as this paralyses the central government and prevents neighboring states from joining Western institutions. The Kremlin seeks international legitimacy for separatist enclaves and acts as a mediator in avowedly resolving such disputes. This has been evident in every secessionist conflict in the former Soviet Union. In reality, Moscow indefinitely maintains unresolved conflicts and prevents their resolution. It also holds in reserve the prospect of unfreezing these conflicts and unleashing further instability.

Janusz Bugajski is a foreign policy analyst based in the United States. He is a Senior Fellow at the Center for European Policy Analysis (CEPA) in Washington DC and host of „Bugajski Hour“ and „Bugajski Time,“ television shows broadcast in the Balkans. Bugajski has authored 19 books on Europe, Russia, and trans-Atlantic relations and is a columnist for several media outlets. His recent books include *Conflict Zones: North Caucasus and Western Balkans Compared* (2014), *Return of the Balkans: Challenges to European Integration and U.S. Disengagement* (2013), *Georgian Lessons: Conflicting Russian and Western Interests in the Wider Europe* (2010), *Dismantling the West: Russia's Atlantic Agenda* (2009), *America's New European Allies* (2009); and *Expanding Eurasia: Russia's European Ambitions* (2008).

New features of China's foreign policy in South China Sea under the new Chinese leadership *

Lyubomir Nikolov

I. Introduction

When retreating from power in the early 1990s, Deng Xiaoping, the emblematic reformer of the People's Republic of China, bequeathed to the coming generation of Chinese leaders a set of political principles addressing them in the following manner: „*Do not reveal our potential; wait for the right time*“ and „*Never claim leadership*„¹. China's economic expansion over the past two decades, accompanied by worldwide geopolitical upheavals resulting from the end of the Cold War period and the recent global financial crisis, provided all prerequisites for the „arrival of the right time“. The invigoration of China's foreign policy after the new country's leadership had assumed power in late 2012 and the election of Xi Jinping, the new Chinese president, a couple of months later, were logical consequences of the Chinese people's restored self-confidence. This „new“ self-confidence was further projected in China's activated foreign policy with respect to the territorial disputes that the country had been having with some of its neighbors over the possession of the Scarborough Shoal, as well as of hundreds of small non-populated islands of unknown national belonging, namely some of the Spratly and the Paracel Islands in South China Sea.

The objective of this paper is to interpret the latest actions of the Chinese authorities in the country's inshore waters through the prism of China's relations with Vietnam and the Philippines, the two Chinese most serious rivals in the framework of the conflict. The paper is also intended to examine the factors underlying this policy, along with the potential consequences not only for this region, but also for the balance of powers worldwide. In this context, the role of the US in the conflict is going to be left in the periphery, primarily due to the fact that it could be the subject-matter of another study – as serious and voluminous as this one.

II. What are the reasons for China's invigorated policy?

One has to seek the reasons for China's resolute foreign policy with respect to the country's sea disputes with its neighbors, first and foremost, in the dynamic Chinese demographic development, as well as in its serious economic growth. The expansion of the Chinese middle class, along with the upsurge of the Chinese industry, have been seriously increasing the consumption of resources and have been calling for the establishment of new energy sources. In this context, the possible availability of crude oil and natural gas fields in the area of the disputed territories seems to have been particularly intriguing for the Chinese authorities. In a recent research, the American Energy Information Administration estimated the potential resources at the sea bottom at some 11 billion barrels of crude oil and 190 trillion cubic meters of natural gas.² While, however, the entire volume of energy resources hidden at the sea bosom still re-

¹ Kissinger H., *About China*. Sofia, Troud Publishers, 2012, p. 383.

² <http://www.eia.gov/countries/regions-topics.cfm?fips=scs>

* Policy paper within the twelfth Diplomacy Course for trainee-attachés organized by the Diplomatic Institute. Consultants: Marietta Arabadjieva, Asia, Australia, and Oceania Directorate, and Ambassador Peter Vodensky, director, Foreign Political Planning, Information, and Coordination Directorate, Ministry of Foreign Affairs.

mains a mystery, the already established advantages of South China Sea reveal an abundance of bio resources that account for one tenth³ of the fish resources worldwide. This quantity could not only suffice to „feed“ the densely populated region but could also contribute largely to the Chinese exports in which the share of fish products is really significant.

In actual fact, the control over the sea lanes in South China Sea is of key significance to the successful functioning of the Chinese economy. The strategic Malacca Strait does not only let the energy supplies coming from the Persian Gulf and the African countries, so needed by China, pass freely into the closed sea but it also serves as a transportation channel for a large portion of the world trade. However, should this trade route become inoperable all out of a sudden, this is going to make the Chinese energy independence and the country's commercial successes rather vulnerable. Being aware of that, China has taken the necessary steps to diversify its energy corridors by building an oil pipeline connecting the country with Kazakhstan, a gas pipeline connecting it with Turkmenistan and Russia, and has also launched an impressive infrastructure project entitled „The New Silk Road“.

On the other hand, China's new foreign political course has been partially due to a number of difficulties that the new government in Beijing has to deal with. The ageing population resulting from the „one-child policy“ introduced in the 1980s, the air pollution problem in the Chinese megapolises, the rampant corruption, and the religious unrest of the Muslim minority in the Xinjiang-Uyghur autonomous region are just few of the challenges that Beijing is currently faced up with. The accrual of such challenges, as well as the time needed to overcome them, causes domestic tension that leads to strengthening of nationalism and the spread of ideas inspired by the country's imperial past, as well as by Chino-centrism. The invigoration of these processes has also been in full conformity with the „Chinese dream“ – an idea launched by President Xi at the beginning of his term of office and involving a desire, disguised properly in an eloquent ideological form, that the one-time glory of the most populous country in the world should return.

III. China's current relations with Vietnam

The problem in these relations boils down to Beijing's assertions that the disputed territories represent historically part and parcel of China, thus placing them within the so called „nine-dash line“⁴ which encompasses the largest part of the sea basin, along with a substantial part of China's neighboring countries' exclusive economic zones (pursuant to the United Nations Convention on the Law of the Sea⁵). The tension caused by the lack of any maritime delimitation, as well as by the claims of both the Vietnamese and the Chinese authorities to the relevant territories, exacerbated sharply in May, 2014, when an oil platform belonging to the Chinese National Oil Corporation was placed in the territorial waters of the Paracel Islands some 120 nautical miles off the Vietnamese shore for the purpose of exploring for crude oil and natural gas within the disputed waters. This act resulted in clashes between some vessels belonging to the two countries and a Vietnamese vessel was shelled by a water cannon. The tension between the two countries continued until the oil platform was withdrawn in July, 2014, however,

3 <http://www.stratfor.com/analysis/chinas-moves-south-china-sea-implications-and-opportunities> #axzz 3KZbgc QM9 - StratforGlobalIntelligence. *China's moves in South China Sea: Implications and opportunities*. 10 November 2014.

4 See Appendix.

5 *The United Nations Convention on the Law of the Sea was signed in 1982 and entered into force in 1994. It introduced the notion of „exclusive economic zone“ meaning a maritime area reaching 200 nautical miles off the relevant shore – from the point from which the territorial sea is measured. The natural resources within this zone shall be kept and exploited by the country to whose sovereign territory the relevant maritime area belongs.*

in the mean time, the Vietnamese public opinion was seriously shaken, as Beijing's act was interpreted as an act of aggression against the sovereign Vietnamese territory. As a result, there was a series of anti-Chinese protests and riots in both Hanoi and Saigon which involved attacks against some Chinese factories and industrial areas and claimed over 20 victims. The security in the region was seriously undermined by the generation of such feelings, as well as by the historical mistrust accumulated between the two countries as a result of Vietnam's centuries-long endeavors to get out of the political shadow of its powerful Northern neighbor, especially in the wake of the 1979 war between the two countries.

Indicative of the lack of trust between the two neighboring countries are the incessant increases in their defense budgets over the past years. Especially eloquent in this respect are the dynamic increases in the funds allocated for rearmament, as well as for boosting the fighting efficiency of the Chinese army. In the spring of 2014, Beijing announced that it was increasing its defense budget by 12.2 per cent in relation to the previous year, while China's current budget amounts to \$132 billion⁶. The much higher expenditures should not be necessarily interpreted as a preparation for an armed settling of China's territorial dispute with its neighbors because one should bear in mind the close relationship between the country's rapid economic growth and the similar development taking place in the military field as a result of the said growth. For example, China's military expenditures account for only 2 per cent of the country's GDP, which is far below the expenditures of a number of other countries, among these the US, the Russian Federation, and some others. In actual fact, the objective of China's increased military budgets is to produce on the country's rivals a rather psychological effect, deterring in this way their aspirations and facilitating, at the same time, China's tactics to gradually change the situation in South China Sea, thus providing favorable conditions for justifying its own territorial claims.

In putting its strategic vision into effect, China has been building small artificial islands in the Spratly archipelago which, according to a number of analysts, could make it possible for the country to establish there bases that could exercise control over the adjacent maritime areas in the long run. There have also been some regular mechanical interventions that fit in perfectly with China's vision of a gradual modification of the situation by means of individual cases that would be hardly considered to be *casus belli*. According to Ronald O'Rourke, a naval analyst of the US Congress Research Service, the Chinese „cabbage strategy“⁷ has been aiming to gradually achieve small changes in the balance of powers in the relevant territorial waters, gaining, over time, a strategic advantage – by analogy with the leaves of a cabbage that secure, one by one, the protection of the disputed islands. This must have to do with the traditional way of thinking of the Chinese strategists who were compared by the former US State Secretary, Henry Kissinger, with the „encircling figures“ of the popular Chinese game, Weiqi, with its concept of putting in a strategic siege by building an advantage very, very patiently⁸. These activities have been constantly supported by patrolling fishing and coast guard vessels. In order to make the actions of the Chinese maritime agencies more operative and better coordinated in the context of the maritime disputes, in 2013, President Xi Jinping amalgamated the then existing several specialized agencies into one unit calling it „Public Oceanic Administration“.

The dynamic developments in South China Sea have raised the following questions: to what extent are the Chinese actions going to affect the American interests in the region and how are they going to affect the rapprochement between Hanoi and Washington. This kind

6 http://news.xinhuanet.com/english/special/2014-03/05/c_133162589.htm. China's defense budget to increase to 12.2 pct in 2014.

7 *The Economist*. *The Pacific Age. Special report on the Pacific*. p. 12. November 15-21 2014.

8 Kissinger, H. *About China*. Sofia, 2012, pp. 36-37.

of developments is most probably going to enhance China's apprehension that the country is going to be surrounded by a coalition of hostile states. In actual fact, a hypothesis like this one does not seem to be deprived of any logic bearing in mind the talks held in October, 2014, between the American State Secretary, John Kerry, and his Vietnamese counterpart. During these talks, they negotiated a partial removal of the arms embargo against the naval equipment that the American administration had imposed on Hanoi with respect to the 1970s war in Vietnam.

IV. China's relations with the Philippines

The model of development of the relations between China and the Philippines has been somewhat more specific. The Philippines are the other country in this region that has taken vigorous action in its attempts to curb the attacks of the new Chinese foreign policy with respect to the territorial disputes. An objective evaluation of the relations between the two countries has to be based on the vast differences in their military potential bearing in mind the fact that the Philippine army is among the most poorly armed and weak armies in Asia. In the context of the territorial dispute which the two countries have been having over the Spratly Islands and the Scarborough Shoal, this strategic vulnerability has been offset by Manila's allied relations with Washington which has been further backed by the cooperation agreement in the area of defense that was negotiated this year, as well as by another agreement on the provision of American military support. In this context, it could be argued that the Philippines are already part and parcel of the US China deterrent system in the Pacific and, as such, they create the impression of an enemy that the Chinese navy is going to avoid any confrontation with.

Having no clear idea about the extent to which the US are prepared to intervene in a potential conflict to the benefit of their ally, after the election of the new Chinese leadership, Beijing has taken some cautious steps in order to verify the extent of Washington's commitment. Since the summer of 2014, there has been yet another point of conflict between China and the Philippines, in addition to the above mentioned artificial islands in the Spratly archipelago that had infringed upon the interests, and had triggered the protests, not only of the Philippines, but also of Taiwan, Brunei, and Malaysia. In pursuance of the *cabbage strategy*, some Chinese vessels encircled the „Sierra Madre“ Philippine boat which had been used by a regular garrison since 1999 for the purpose of exercising symbolic control over the nearby Second Shoal of the island of Thomas. The Chinese presence in the shoal located in a Philippine exclusive economic zone was aimed to hinder both the garrison's shifts and supplies forcing it to withdraw from the strategic shoal in the long run. The maneuvers of Beijing's navy in the region, along with the deployment of Chinese troops in the Scarborough Shoal in 2012, further strained the bilateral relations and brought about new apprehension for the security in the region. All this created a wave of nationalism in Manila, aimed at protecting the national interests, while the Philippine government even made an official decision to rename the Eastern half of South China Sea Western Philippine Sea. In a conversation during an ASEAN (Association of South-East Asian Nations) summit this year, the Philippine President, Benigno Aquino III, compared the Chinese attempts with what Nazi Germany had done in relation to Sudetenland prior to the outbreak of World War II⁹.

After Manila had realized that it could not resolve the conflict by military means, the Philippines decided to internationalize the issue and refer it to the Permanent Court of Arbitration in The Hague. The compelling arguments put forward by the Philippine diplomacy in conformity

9 *Foreign Affairs. The Mission for Manila. A conversation with Benigno Aquino III. November/December 2014 issue. p. 67.*

with the rules of Sea yielded apparent precedence to Manila. Being well aware of this, the Chinese authorities decided to abandon the trial in The Hague claiming that the acts of their neighboring country were going to have a negative effect on the bilateral relations and accused Manila of having violated the principles of the „Declaration on Conduct of the South China Sea Countries“ adopted by ASEAN in 2002. According to this declaration, all disputes have to be resolved on the basis of bilateral negotiations between the affected countries. In this context, the Chinese foreign ministry disseminated, on December 7, 2014, an official document substantiating the reasons for China's refusal to participate in the forthcoming trial. In its arguments, Beijing emphasized the commitment it had made to try and resolve the problem on the basis of bilateral negotiations. In addition, it also asserted that, essentially, as the case concerned the territorial sovereignty of a couple of maritime areas, it was not under the jurisdiction of the court. Notwithstanding China's refusal to participate, the court has to come up with a decision not earlier than the end of 2015. Meaning that China's diplomacy still has the time to influence the process in one way or another – either through lobbying on an international level or by introducing mechanical changes in the South China Sea configuration thus justifying the country's claims in this particular part of the sea basin.

V. The Chinese influence over ASEAN

The status quo established in the sea basin opens up more options to China rather than to the country's regional rivals. It fully corresponds to China's interests and reflects the country's desire to occupy the geopolitical place it has deserved in conformity with its new role of a global leader. There could be a possible change in the situation to the detriment of China only if the ASEAN member-states manage to unite their positions in a regional format, thus speaking with one voice. This is exactly what they have been doing taking pains to elaborate a „Code of Conduct in South China Sea“. There are, however, two major obstacles in the way of implementing a common policy of this kind. Firstly, some of the countries involved have competitive claims with respects to the same islands. In addition, one should not forget Beijing's strong economic ties with the countries in this region which it has been using as an instrument to impose its own interests. This has been further facilitated by the negotiated free trade agreement. China is a major investor in the economies of most of the ASEAN member-states which is further confirmed by the fact that nine out of the ten member-states have already joined the China-initiated Asian Infrastructure Investment Bank, having a capital of over \$50 billion. Only a couple of days ago, Indonesia was the last country to join. By placing its rivals in the South China Sea in economic dependence, Beijing has been influencing directly their lack of interest in possible expansionist acts in relation to the Chinese positions.

VI. Three scenarios for the future development of the conflict

On the basis of the above, we could formulate three major scenarios for the further development of the disputes over the individual groups of islands in South China Sea in the nearest future. The intermingling of a large number of factors, interests and processes in the main line of the conflict makes it possible for two of the options to materialize simultaneously in the course of time or there could be a situation combining some of the main characteristics of the three scenarios. In view of the possible catastrophic economic consequences not only for this region, but also for the entire world, which could result from a possible escalation of the tension into a large-scale armed conflict, we could conclude that such a pessimistic development of the situation could be hardly possible.

Scenario No 1. The South-East Asian countries are going to converge their positions in order to be able to counter China's invigorated foreign policy.

The substantial increases in China's military and political superiority could provide the necessary impulses to the ASEAN member-states to overcome their differences and concentrate on curbing China's aspirations in South China Sea. Indonesia has already been making such timid attempts in its capacity of a country somewhat distanced from the territorial disputes and endeavoring to assume the role of a mediator between ASEAN and China. By using, to a much greater extent, the potential of the regional format, these countries could also involve the US and Japan in a process of closer military, political, and economic cooperation. The latter is of a more specific significance as it is, in fact, an alternative to the Chinese economic influence in this region. The establishment of a common front against China, however, is not going to help foresee with certainty the nature of China's reaction; and yet, it could be claimed that there are significant chances for these acts to make China rethink its own policy. The implementation of this scenario is going to involve mutual compromises and a constructive dialogue which, bearing in mind the competing claims of some of these countries, is also going to involve some serious efforts.

Scenario No 2. The court trial against China is going to have a positive outcome for the Philippines.

China seems to be attaching great significance to the future outcome of the court trial in spite of the fact that it does not want this issue to be tackled and decided by the international community. Beijing has declared openly that it is not going to take into consideration the future decision of the Permanent Court of Arbitration in The Hague in relation to its territorial dispute with the Philippines. The actions taken by the Chinese authorities reflect the apprehensions in the Chinese capital; they have also been an attempt to delay or hinder, in one way or another, the decision of the court. This is yet another proof that China is well aware of the possible consequences which a positive outcome in The Hague for the Philippines is going to have. The announcement of such a positive outcome does not necessarily guarantee that the Chinese authorities are going to abide by the decision, notwithstanding the fact that China is among the signatories to the United Nations Convention on the Law of the Sea. In any case, any refusal on the part of Beijing to abide by such a decision is bound to damage China's prestige internationally. In addition, a scenario like this one could make all the countries having claims on China more confident and is going to urge them to redirect their efforts and initiate court proceedings in a way that is going to guarantee the interests of each and every Chinese neighbor that has been affected by the People's Republic of China.

Scenario No 3. There will be gradual changes in South China Sea's status quo to the benefit of Beijing.

The implementation of this scenario will largely depend on the success of Beijing's tactics to act by means of hardly perceptible multifaceted maneuvers that are in a position to accumulate an all-round strategic change in the balance of powers to its own benefit. This is going to involve a step-by-step ousting of the court trial and bringing it to an impasse, exactly as a result of the changed situation in the group of islands, as well as of the court judges finding it impossible to make an adequate decision. This is going to boost China's self-confidence and Beijing will continue to use delicate diplomatic and economic techniques in order to prevent any future rapprochement between its rivals on an anti-Chinese basis. In this way, the People's Republic of China is going to establish its long-desired model whereby Beijing, by avoiding any

direct conflicts, will be in a position to gradually gain psychological and political advantage, getting the upper hand over all its neighboring countries.

VII. Conclusions

On the basis of what has been said thus far, one can draw the conclusion that, after Xi Jinping had assumed power, China has been actively trying to materialize its greatly increased economic power, wishing very much to assume the geopolitical role of a world power that it has already deserved. In a speech delivered in March, 2014, President Xi referred to the observations made by Napoleon, the military commander, in relation to China. He said Napoleon had compared the country with a sleeping lion. This sleeping lion is already wide awake, pointed out in his speech the Chinese leader; it is, however, a „*peace-loving, nice, and civilized lion*.“¹⁰ In actual fact, inspired by varied domestic political factors, China has been employing well thought-out strategic moves aimed to significantly limit the influence, as well as to weaken the positions, of its rivals within the region of the sea basin. The analysts are unanimous in saying that, at this stage, the most populous country in the world does not have the resources to confront militarily and successfully the United States. This is going to force China, at least in the foreseeable future, to go on using the above mentioned tactics which will enable the country to win patiently positions in South China Sea. This is how Beijing is going to attain its ultimate objective – to put its rivals in a „zugzwang situation“ where they have lack of choice in what to do.

We also need to point out here that the Chinese moves still meet with some resistance. The most skilled strategy has been used by the Philippines which country, being deprived of any possibility to compete militarily with China, has been seeking an alternative solution by attacking the weak spots of its rival with the help of the international legal arsenal. In this context, it is the court trial in The Hague that has the greatest potential to change the course of development of the territorial disputes in South China Sea.

VIII. Bulgaria's position on the disputes in South China Sea

Bulgaria's position is in full harmony with the positions of its partners from the Euro-Atlantic community. Sofia has already expressed its anxiety about the mounting tension in South China Sea and has emphasized the necessity that the international norms should be obeyed, the maritime security has to be preserved, and the vessels in the disputed territories should be left to move freely. Bulgaria has not sided with anybody involved in the conflict. However, the country has appealed to all the states involved to demonstrate self-control, as well as to try and find peaceful means and techniques that could contribute to getting the situation back to normal and to eventually put an end to the dispute, stressing, in this context, the role of the international legal norms, first and foremost, the role of the United Nations Convention on the Law of the Sea. Bulgaria has also welcomed the ASEAN member-states' initiative to elaborate a „Code of Conduct in South China Sea“ by attaching to the implementation of this document priority significance in the area of resolving territorial disputes. Bulgaria's historical close economic relations with China and Vietnam, which are parties to the dispute, have also helped the country assume this position. Bulgaria's friendly relations with the South-East Asian states, the economization of the country's foreign policy by strengthening its trade and economic relations with the Asian countries, as well as the lack of any desire on the part of the People's Republic of China to internationalize the issue, make us believe that the current Bulgarian position is the right one and, therefore, it has to be preserved.

10 *Economy, Elizabeth C. China's Imperial President. Xi Jinping Tightens His Grip. In Foreign Affairs, November/December issue. p. 88.*

References

1. Jordanov, Y. The People's Republic of China – from a regional authority to a global „counterbalancing“ power? In: Power centers in the international relations and the polarity issue of the 21st century. S., 2014.
2. Kissinger, H. About China. S., 2012.
3. Economy, Elizabeth C. China's Imperial President. Xi Jinping Tightens His Grip. In: Foreign Affairs, November/December 2014.
4. The Mission for Manila. A conversation with Benigno Aquino III. In: Foreign Affairs. November/December 2014 issue.
5. The Pacific Age. Special report on the Pacific. In: The Economist. November 15-21, 2014.
6. Stratfor Global Intelligence. China's moves in South China Sea: Implications and opportunities. November 10, 2014. <http://www.stratfor.com/analysis/chinas-moves-south-china-sea-implications-and-opportunities#axzz3KZbgQM9>
7. <http://www.eia.gov/countries/regions-topics.cfm?fips=scs> – Report of the American Energy Information Administration on the South China Sea energy resources.

APPENDIX

Boundaries of the Chinese territorial claims in South China Sea (the so called „nine-dash line“ in red), together with boundaries of China's neighboring countries exclusive economic zones. The Spratly and the Paracel Islands, as well as the Scarborough Shoal, are also indicated on the map.

Information source: *Your rules or mine? The Economist. November 15-21, 2014.*

Twiplomacy or Diplomacy in The Digital Era

Svetlomira Dimitrova

The rapid development of the social networks over the past few years has had its effect on diplomacy, too, thus giving rise to *twiplomacy*. The use of the social media in the diplomatic domain has substantially extended the field of activity of the politicians and of public diplomacy as the large variety of tools available there helps enhance the meaning of the individual policies. These tools were initially used to attest the stakes and the actions of the national states beyond their borders, however, they have turned today into a valuable means of exerting influence domestically. While there is still some hesitation about using the social networks on a large scale, some ambassadors have already become active Twitter participants. In this way, they can directly address the internet users and answer their question in only 140 characters. In addition to the interactivity feature, which is the main characteristic of this kind of media, we are witnessing today some genuine diplomat leaders coming to the fore.

A transparency factor in diplomatic activity

Over the years, the social media have become an influential factor in the transparency of diplomatic activity. As the modern internet technologies offer brand new and versatile opportunities.

The use of the social media by diplomats has substantially extended the field of activity of both politicians and public diplomacy. These media make it possible to establish direct contacts with the public opinion. Unlike the one-way communication, they enable the diplomats to make commitments by interacting with the citizens directly. Also, the social media make it possible to bridge the gap that used to exist between the ordinary people and the government institutions by making the mediators, including the traditional media and the political organizations, redundant.

The American diplomacy in the social networks

The American government has been increasingly relying on the social media as a new method of diplomacy-making in some remote parts of the world where traditional diplomats are not always available. When the internal conflict in South Sudan escalated, it was non-diplomats that addressed the local population. Because an US State Department team in Washington had contacted some former South-Sudanese university students that had studied in the US under some government exchange programs. „We simply asked them to help put an end to the violence there and received positive answers from all our South-Sudanese alumni“, said Evan Ryan, Deputy Secretary of State in charge of education and culture. Because of the lack of an US embassy in Iran, Washington has set up a virtual on-line embassy there, so that the Iranians can get information about the US visas, as well as on the education opportunities offered by the United States. In order to be able to stifle

the violence-preaching propaganda, the State Department has established a multi-language unit for the purpose of fighting extremists in the social media. This unit consists of people recruited to introduce some realism in the beliefs of the extremists around the world by talking to them regularly on the relevant extremist web sites.

Some American officials have also been using these channels for communication purposes – with the media and with the general public. For example, U.S. Secretary of State John Kerry has been using his Twitter account to make important announcements. In November last year, he announced the success of the Geneva Conference, which had been conducive to striking a deal between Iran and the six world powers on Iran's nuclear program. Kerry's Twitter short message was afterwards picked up and spread by the world media as top breaking news.

The French influence-exerting diplomacy

The objective of the French influence-exerting diplomacy is to project the image of the country, together with its economic, linguistic and cultural interests. This form of diplomacy is used to acquaint the general public with the activity of the French Quai d'Orsay (the foreign ministry) and is the result of the joint efforts put forth by the ministry central services and its diplomatic network. The Quai d'Orsay has been increasingly using different types of digital technologies, among these applications, web sites, social networks, etc. In this way, the social web space has become an insurmountable factor.

The *France Diplomatie* web site gathers today over 1.7 million monthly readers. About one third of the services provide travelling-related information.

In the period 2008-2009, the ministry introduced free communication in the social networks and, in the early 2012, it also introduced question-and-answer practices in Twitter. This makes it possible for the ordinary people to exchange opinions with the relevant authorities by using the #QRdiplo hash-tag.

Diplomacy in the social networks is no longer mere communication between the individual states; it also stands for communication between the government and the civil society. You can find information about the French Quai d'Orsay on different platforms and in varied languages.

Numbers tend to entice governments

There are two types of digital diplomacy – intended for the companies and intended for the states. This assertion is testified by the perception that economic diplomacy on the internet has become a fundamental element of the web space.

The two types of perceptions mentioned above exist because of the tactical and strategic proximity, as pointed out by Ilan Manor, an Israeli researcher and specialist in the digital diplomacy conducted by the individual states in Twitter. In a recent publication on community management, he provided examples of two foreign ministries – the Indian and the Kenyan ministry of foreign affairs.

The Indian diplomacy account in Twitter indicates over 288 000 subscribers, pointing

out to the fact that India gains a lot on the basis of its high number of users. This account also indicates that the Indian diplomacy has followers from all government ministries. Manor reminds, however, that the amount never determines the quality. The foreign ministries can boast that they have thousands of followers but if these followers are similar institutions or journalists who specialize in international politics, this will mean that, in reality, they do not even get in touch with the genuine audiences, i.e. the people they work for.

We need to further specify here that some cultural and/or demographic data are also needed because such data are seldom provided by the ones who measure their influence on the basis of the number of followers alone. We can also assume that the citizens' percentage in the group of followers is fairly high but, on the other hand, India is among the most populous countries in the world. Could we make, for example, a rational comparison between 33 million Twitter followers in India and 2.3 million in France? What I mean is that we have just come across the first error: never take into consideration the country's total number of population. All this calls to mind a consumer strategy where the consumers do not constitute part of the market; therefore, it is hardly probable that they are going to buy anything.

For this reason, every actor has to check their digital ecosystem from this angle, so that they could assess future success on the basis of this information.

Codified and spontaneous commitment – two different realities

In the digital communication context, „commitment“ has been increasingly turning into a *buzzword**. Buzzword is the new plebiscite metrics that was introduced after numerous attempts to rationalize and systematize what is, unfortunately, difficult to perceive.

An example of a „**codified commitment**“ would be a question-and-answer game organized by the Indian foreign ministry on a specific topic for a certain period of time. The events of this type are not necessarily negative. They, however, have the advantage of being able to encourage, stimulate or instill, afterwards, commitment in the followers. However, there has been a problem here pertaining to the fact that the Indian foreign ministry has always kept silent when asked about the contacts it has established with the followers that have been seeking such contact.

The Indian strategy is just the opposite of the strategy employed by the Kenyan foreign ministry, which the latter refers to as a „spontaneous commitment strategy“. This ministry has been able to prove, time and again, that it is in a position to resolve instantly the all problems posed by its followers. There has been a case involving an internet user. This user got in touch with the ministry via Twitter in order to inform that his sisters had been jailed in Saudi Arabia. This case can be used as an evidence of the fast response of the Kenyan authorities, as well as of their ability to listen to what people say, to provide true answers, and to act on time.

* *A word or phrase that becomes very popular over a period of time. This could be a technical term without any particular significance; however, this term is often used simply to impress the people. All too often, buzzwords derive from jargon, acronyms or neologisms. They are most often used in the business area, e.g. synergy, vertical, dynamic, cyber, and strategy. One can come across buzzwords in politics, too. The term was first used in 1946 as a student jargon.*

Spontaneous commitment

There are some internet agencies and companies that respond instantly to emergency situations in order to avoid exacerbation of the problems with the passage of time. Any instant response, however, involves keeping a close watch on the emergency signals, so that the reaction could be instant, too.

We have to make use of the *Smart Power* system that involves a whole range of diplomatic, economic, military, political, legal, and cultural instruments. However, it is important to know which instrument, or group of instruments, are the most suitable ones to use in a particular situation. „By using its *Smart Power*, our diplomacy will be in the vanguard of international policy“, Hillary Clinton underlined in her inaugural address before taking office at the State Department in 2008. Having resorted to a neologism in her address, i.e. the idea of soft and hard power, the top US diplomat was doomed to success. This success, however, attested to the wave of change that later engulfed diplomacy across the world, starting with the American diplomacy and then spreading gradually over international diplomacy. Because there was an urgent need to change the public diplomacy proper.

Over the past couple of years, the Bulgarian foreign ministers have got into the habit of being active social network users. The Diplomatic Institute to the Minister of Foreign Affairs of the Republic of Bulgaria has also availed itself of the interactive form of communication offered by these networks. On the other hand, the Bulgarian foreign ministry has not entered fully on the space as yet. It has been maintaining a web site, without a forum, and an unofficial Facebook page that does not provide answers to the questions asked.

Communication as an element of public diplomacy

In addition to implementing „secret diplomacy“, the ambassadors and the foreign ministries need to also concentrate on public diplomacy because the communication function is part and parcel of this kind of diplomacy. Public diplomacy is also an element of the foreign policy logic and objectives and is, for this reason, a component of a skillfully engineered process that incorporates ambiguity, equilibrium and reaction. All this stands for diplomacy *per se*.

Diplomatic communication has at its disposal a whole series of gestures, messages and declarations implying intention. For example, the ping-pong diplomacy conducted between China and the US was a signal that the two countries were prepared to bury the hatchet, which was, in turn, a prelude to reciprocal diplomatic recognition of the two states. However, one has to know how to interpret these signals well, which may, sometimes, turn out to be very difficult and lead to misunderstanding.

Keeping silent can be interpreted as a signal *per se*. But it is difficult to decide whether it stands for agreement or disagreement.

In this context, diplomatic communication in interstate relations denotes understanding, as well as „business“ benefits for the state whose voice is heard abroad or within a multilateral international organization. Just like in diplomacy in general, the communication function in the diplomatic missions is legally regulated within the meaning of one of the two

framework conventions on diplomatic relations. Pursuant to Article 27 (1) of the 1961 Vienna Convention, „The receiving State shall permit and protect free communication on the part of the mission for all official purposes. In communicating with the Government and the other missions and consulates of the sending State, wherever situated, the mission may employ all appropriate means, including diplomatic couriers and messages in code and cipher. However, the mission may install and use a wireless transmitter only with the consent of the receiving State.“

Communicative diplomacy provides answers to the four main questions: who, whom, how, and why.

Communication in the diplomatic missions

The purpose of communication in the diplomatic missions is clearly defined. Whatever an embassy may do, its mission is to acquaint the audiences with its own activity. Communication in this case has a double function: to explain its role and actions before the receiving country, the international organizations and the general public, on one hand, as well as to be distinguishable and to spread information. This kind of activity is carried out by particular services, which vary from one country to another. The American embassies refer to their service as the Public Activity Department, the Canadian ones – as the Press and New Media Service, and the British embassies – as the Press and Public Affairs Section. Each one of these services is headed by a chief clerk who is in charge of public affairs and is most often referred to as the embassy’s spokesperson or press attaché. Unlike the information agencies, which disseminate „raw“ information, the embassies are supposed to analyze and edit the information they receive before releasing it to the public.

Communication in the diplomatic domain is intended for all strata of society; however, these strata need to be identified beforehand. Even where some negotiations have to be „secret“, there should be communication both with the partners, as well as with society at large. The speeches delivered during negotiations or social events can be addressed to a limited number of investors, diplomats, MPs, journalists, and cultural representatives. Such speeches could abound with hackneyed words and phrases; however, the ambassadorial couple and the ambassador’s residence have an important part to play here. Eventually, an awful lot of serious business is done much more easily over a glass of wine. And when this „diplomatic“ communication is disseminated among a wider circle of people and reaches the public in the long run, it becomes really dazzling. Today’s diplomacy is at the very core of the information society, which has been developing since the end of the Cold War period. This process has already existed for over 70 years encouraging the emergence of new media, new trends, and new tools to be used by the diplomatic missions in their communication.

New forms of diplomacy

The advent of new technologies in the information and communication domain has led to the renewal of diplomatic practices, as well as to a genuine evolution of the behavior of diplomats. The role of these technologies has been increasingly enhanced by the globalizing

world of today. In the mean time, new forms of diplomacy have emerged throwing additional light on its own activities. We are speaking today of e-diplomacy, 2.0 diplomacy, and digital diplomacy. In this context, the impact of the new technologies on the foreign policy of the states has also come to the fore. The increasing number of tools, produced by the new technologies, provides the communicating diplomats with more opportunities in their mission as state representatives. Never before, has diplomatic practice offered better opportunities to foreign policy and to its effect on the other states. Over the past few years, digital diplomacy has become a priority in the communication strategies of a fairly large number of governments. Unlike in previous years, the new technologies today have made it possible for the ambassadors to address the people directly and influence in this way the public opinion. These technologies are having the role of a catalyst of a dual process: the exertion of influence by the foreign government policies on the receiving states or the international organizations, on one hand, and the promotion of the states that these policies represent. Nevertheless, almost all diplomatic missions, with very few exceptions, are still being rather hesitant. No matter whether it has become fashionable or not, the obvious is still ahead of us, meaning that the current know-how of the blogs and the social networks is going to become part and parcel of the professional characteristics of each and every diplomat.

Svetlomira Dimitrova has an MA degree in French philology and works at the "St. Kliment Ohridski, University of Sofia. She has specialized in journalism (radio and press) in Paris and in Wiesbaden. Ms. Dimitrova has worked for the Bulgarian National Radio and the Bulgarian National Television, for the Bulgarian editorial office of Radio Free Europe and of BBC, as well as for a number of newspapers, among these the *Democratsia* newspaper, the *Dnevnik* newspaper, the *Pari* newspaper, and the *Politika* newspaper. Since 2015, she has been a fellow of the Diplomatic Institute, in charge of the media policy and lecturing at workshops and training courses.

“The Balkans in the second decade of the 21st century”*

Foreword

Time passes by quickly. It is as if yesterday we celebrated, with hopes, the arrival of the new century, which coincided with the beginning of the new millennium, but, when you look back, almost fifteen years have passed since then! We said „good-bye“ to the past decade with contradictory feelings. On the whole, it passed under the sign of positive changes, of healing old wounds, and of speeding-up the Balkan states' European integration. All these processes were further catalyzed by the favorable situation in Europe and in the world. About the end of the first decade of the new millennium, however, the world economic and financial crisis set in. This crisis shook up the Balkan states and, similarly to the rest of Europe, made us realize that notwithstanding the successes we had scored that far, there were still very serious problems in store for us. The crisis showed us that, in order to be able to lay solid foundations, one has to first carry out a great number of far-reaching reforms and, something even more important – the reforms have to be effected in the right direction (if we manage to find this direction quickly). In addition to the domestic political development of the individual Balkan countries, this also applies to the overall condition and functioning of the EU, which has to be re-formatted.

Being faced up with serious challenges over the past five years, the Balkan countries – both the EU Member States and the candidate-countries, along with the „old“ European states, have come a long way searching for curative measures in order to be able to resolve their social and economic problems. The latter had been caused by the 2008 world economic crisis, which had managed to bring to the fore a number of national and EU structural contradictions that had been underestimated that far.

In this complicated situation, the individual Balkan countries opted for different ways of dealing with the consequences of the crisis. From an economic viewpoint, there were both „excellent students“ and „students lagging behind“ but, in general terms, the development of these countries over the past five years can be defined as „wavering“ or „unstable“. All this predetermined the domestic political situation in the Balkan states, including the advent of radical movements or parties that had been encouraged by different factors – both European and non-European.

The EU integration process of the Balkan countries continued during the second decade of the 21st century, too, though at a slower pace. Along with the EU eternal candidate-country, Turkey, this process now involved, though to a different degree, the so called Western Balkan states. In 2013, one of these states, Croatia, became a full-fledged Member State of the EU. Brussels' attitude has changed, as well. Currently, the European Union is in a difficult situation as it is being torn apart by the „hardliners“, i.e. the upholders of the strict abidance by the EU membership criteria, on one hand, and the ones appealing for a „curtsey“ to be made to the Balkan states for geopolitical reasons.

There have been a number of factors producing a negative effect on the process of Balkan integration, as well as on the overall situation on the Balkan Peninsula. These factors are connected with the changes that have taken place in international relations, as well as with the current situation in some closer or more distant regions. Worth mentioning here are the

* A collection of works, compiled by Prof. Alexander Kostov and published in 2015. Summaries of the papers included are presented here.

Ukrainian conflict and Crimea's annexation by Russia, the subsequent Western sanctions imposed against Moscow, the geopolitical clash between Washington and Moscow, the consequences of the „Arab Spring“ and the situation in Iraq, Syria, and Afghanistan, as well as all other resulting sources of tension or security risks for the Balkan states. In addition, we should not neglect the fact that most of these states belong, not only geographically, to two distinct geopolitical spaces, i.e. the Black Sea region and the Eastern Mediterranean.

As far as the Balkan countries are concerned, the past five years have focused on the search for a way out of the serious problems that have made these countries and their elites face up to serious challenges. This monograph is devoted precisely to the complicated and contradictory phenomena and processes that have been prevailing in the Balkans over the past half of the second decade of the 21st century. It is a continuation of the previous collection of works published by the Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology (IBSCT) of the Bulgarian Academy of Sciences, which was devoted to the development of the Balkan Peninsula at the beginning of the new millennium.¹ This consecutive IBSCT publication comes to show that this Institute has had research interests not only in the closer or the more distant past, but also in the current situation of the Balkan countries, as well as in the modern trends and prospects for their future development.

The authors of the monograph – IBSCT associate fellows and their colleagues from some other institutions have focused on the development of the individual Balkan states chiefly in the period 2011-2015. They render an account of both the development of these states in the preceding years, as well as of the expected development of the current processes in this region. Special attention has been paid to two international processes involving the Balkan states, i.e. the process of European integration and the implementation of energy projects. However, the dynamism of modern processes – both in the Balkans and worldwide – makes it impossible to include in a publication like this one the latest developments. Therefore, the development of the Balkan processes has been tracked out up to April, 2015, with a single exception made in relation to Turkey. Turkey is the largest country in this region; therefore, the results of the latest general elections, held in early June, 2015, have also been included. At the same time, the individual authors have made an attempt to come up with some projections about the possible developments in the short run. In the end, I would like to point out that the authors we granted full freedom to express their personal opinions. The only requirement had been that they should be objective with respect to the facts.

Prof. Alexander Kostov
Director of the Institute of Balkan Studies
and Centre of Thracology,
Bulgarian Academy of Sciences (IBSCT)

1 „The Balkans in the first decade of the 21st century“. Compiled by Kostov, Al. and Nikova, Ek. Sofia, Paradigma [Publishers], 2012.

Strategic approaches of the EU in South-Eastern Europe

Assoc. Prof. Sonya Hinkova
New Bulgarian University

This article deals with the strategic approaches used by the European Union with respect to South-Eastern Europe (SEE) during the second decade of the 21st century. It analyzes the „heritage“ of the preceding decade, the dynamism and the particular manifestation of these approaches during the current decade, the factors that make these approaches effective, their implementation with respect to particular initiatives, as well as their future efficiency and prospects. The aim of the study is to set out the arguments justifying the thesis that the commitments made by the EU with respect to the security and stability in South-Eastern Europe are only natural as they have been sustainably growing into an overall policy with varied dimensions, i.e. geopolitical, political, economic, and social ones. In 2000, the geopolitical dimension made itself evident during the formation of the specific sub-region called the Western Balkans, while the political and the economic dimension are made discernible by means of their direct effect on the activated conflicts, as well as of the encouragement of the reforms needed for democratization of the Balkan countries. Emphasis has been laid on the link between the strategic approaches used with respect to the SEE countries and the EU Security Strategy which stipulates that the EU shall be active, consistent and competent in the security area with respect to its neighboring regions, namely the Western Balkans, the Mediterranean, and the Black Sea–Caspian region by preventing crisis situations. In addition, the EU increased commitments in the security area are bound to project its strategic approaches onto the SEE (the Western Balkans) enlargement negotiations for which reason they have also been subjected to analysis in this article. These strategic approaches with respect to the SEE countries are rather specific (as compared with the approaches used during the preceding EU enlargements) because the requirements are much higher. They are also directly bound with the produced results, meaning that the conditionality policy has been strengthened. The delegation of responsibilities in the SEE security area by some other global factors to the EU has also been tracked out. In addition, the prospects for future development of the EU strategic approaches have been outlined, too, by making a multifaceted prognosis of the processes (domestic and external) and factors that have an impact on the Western Balkan countries' EU accession negotiations.

The South Stream Gas Pipeline and/or the EU Southern Gas Corridor: the Balkans as a ground for geo-energy clashes

**Dr. Plamen Dimitrov,
Bulgarian Geopolitical Association**

This article concentrates on the development of the oil and gas transportation projects on the Balkan Peninsula during the second decade of the 21st century. The analysis of past events has been supplemented by future projections. The structure of the article follows the relevant thematic lines, i.e. it first deals with the oil transportation routes in the Balkans and then – with the gas pipeline projects.

The analysis of the Samsun-Ceyhan and the Bourgas-Alexandroupolis crude oil pipelines has made us arrive at the conclusion that no oil transportation pipeline going via the territories of the Balkan states and connecting the Black Sea with the Mediterranean is going to be built before the end of the current decade. This is due to the much lower transportation costs along the Bosphorus route as compared with all other oil pipelines that have been planned thus far.

In the gas supplies area, the article analyses the reasons for the failure of the South Stream Gas Pipeline project and the formation of the Southern Gas Corridor, which is going to consist of the Trans-Anatolian (TANAP) and Trans-Adriatic (TAP) gas pipelines.

The South Stream Gas Pipeline project failed because it was not in compliance with the energy legislation of the EU while the exacerbation of relations between Brussels and Moscow on account of the Ukrainian crisis has made the European Commission refrain from granting any exemptions from the Third EU Energy Package with respect to this project. The Balkan countries have had no other choice but to conform to the will of the European Commission which sees to the implementation of the EU legislation. Moreover, the EU and US sanctions against Russia have restricted the Gazprom international funding while, on the other hand, the gas consumption within the EU has been on the decline. For these reasons, the South Stream economic viability has become very suspicious.

However, in order to be able to skirt round Ukraine, Russia was resolved to construct a new gas pipeline going across the Balkans. Therefore, in late 2014, President Putin launched the Turkish Stream project, i.e. a new big gas pipeline going across the Black Sea which was to connect Russia directly with the European side of Turkey. The chances for the Turkish Stream gas pipeline to stretch further than the Turkish territory are not very good because of the reasons which have led to the failure of the South Steam project, namely the EU freezing this project altogether.

As regards the Southern Gas Corridor, the article substantiates the reasons for the failure of the Nabucco Gas Pipeline project (Nabucco-West respectively). It also tracks out the dynamic changes taking place in the share structure and the geopolitical logic of the TANAP and the TAP gas pipeline projects.

The main conclusion that could be drawn here is that the European Commission appeared and won recognition as a new key player, which can be interpreted as the most remarkable event in Balkan energy geopolitics during the second decade of the 21st century. The EC has been supporting, and even encouraging, the Southern Gas Corridor projects and has frozen, at the same time, the South Stream project. By virtue of their Energy Community membership, the Western Balkan states have also to comply with the will of the European Commission irrespective of the fact that they are non-EU countries.

Albania: old problems in new dimensions

**Dr. Bobby Bobev, IBSCT
Ambassador of Bulgaria
to Albania (1998 - 2006)
and Kosovo (2010 - 2014)**

This article consists of 23 printed pages. It aims to outline the current social and political situation in Albania, as well as the country's foreign policy carried out in a regional and a broader context. The material is structured in several „chapters“ and is a natural continuation of the text published in the preceding thematic collection under the title „Albania: the contrasting 10-year periods in the late 20th and the early 21st century“.

At the beginning, the emphasis is placed on the domestic situation and the attempts at finding ways of settling the current Albanian problems. Particular attention has been paid to the changes effected in the party structure, the outcome of the varied elections, the behavior of the parliamentary majorities and the executive branch of government, and to the policies pursued by these majorities. The focus has also been placed on the key significance of the 2013 general elections, which led to political restructuring and, more particularly, to seizing the key power positions by the left-wing coalition consisting of the Albanian Socialist Party, headed by the incumbent Prime-Minister, Edi Rama, and the Socialist Integration Movement, headed by *Ilir Meta*. The article offers ample information about the local and the general election campaigns, which provides the finishing touches to the overall picture of the alignment of forces in the Albanian political life.

It has been specifically underlined that the violent confrontation between the major opposing political entities, first and foremost, the Albanian Socialist Party and the Democratic Party, has become, over the years, a decisive factor in the domestic political situation, as well as in the [overall] development of Albania. This intolerance has been causing a great deal of difficulties; it has been blocking the Parliament operations, alongside the operations of some other key institutions; it has also made the two major EU political formations, i.e. the Party of European Socialists (PES) and the European People's Party (EPP), intervene and act as conciliators or arbitrators.

The article offers a general picture of the overall economic and social condition of the Albanian society.

It also deals with the major trends in the Albanian foreign policy, namely Albania's relations with its neighboring countries, the country's overall presence in the [Balkan] region (including within the framework of the so called Albanian factor), Albania's behavior as a NATO member-state, as well as the country's efforts to make further progress along the path of full-fledged EU membership.

The last part of the article offers a brief review of the main characteristics of Albania's foreign trade, emphasizing the dominating position of the EU in general, as well as that of Italy – in particular.

Bosnia and Herzegovina: Twenty years after Dayton

Prof. Aleksander Kostov
IBSCT

Twenty years have passed since the end of the war in Bosnia and Herzegovina and the negotiation of the Dayton Agreement (the Dayton Accords). Established under external pressure, this country continues to be dependent on the international community and, for the most part, on the EU. We should not forget, however, some other external influences having to do with the policies pursued by some neighboring countries, such as Croatia or Serbia, for example, and also – Turkey and Russia. Because these countries have keen geopolitical interests in this region.

Given the governance structure of Bosnia and Herzegovina which has been divided along ethnic and religious lines, it is impossible to remove the oligarchic model of operation which gives rise to corruption, malfunctioning of the economy and the administration, and dependency upon international aid. Because this model has been satisfying only the needs of a handful of people belonging to the elites of the three major ethnic groups in the country. It has been clear for a fairly long period of time that Bosnia and Herzegovina's Dayton Constitution and the country's system of governance have to undergo radical changes. This is something that most of the public and political forces in this country are deeply convinced of. The question, however, is what kind of reforms need to be effected and how these reforms have to be carried out. The answers to this question on the part of the domestic and the outside factors are diverse and often contradictory.

Domestically, the ethnic model imposed by virtue of the Dayton Agreement some 20 years ago has remained almost intact and, for this reason, it continues to generate instability and unpredictability. The European Union has been taking some measures, some of them – just, fair, and reasonable, such as preservation of the ethnic peace and getting the public life back to normal; others, however, have been rather contradictory thus undermining the achievement of the desired effect. For example, the efforts made to further consolidate the state and its institutions have not been in accord with the attempts to privatize the public economic sector. Bosnia and Herzegovina's development over the past few years gives us grounds to assert that the EU measures have been fairly ineffective. Regardless of the assessments contained in the EC regular reports, the country has made very little progress towards its Euro-integration. Bosnia and Herzegovina's accession to the EU is going to depend not only on the domestic developments in this country, but also on the effect of a number of geopolitical factors. In order to be able to find a positive solution to this question, one should bear in mind the experience gained by a number of other federal states, including some states on the Old Continent, such as, for, example, Belgium. It is evident, however, that, in the years to come, the external pressure and the international factors are going to underlie every attempt aimed at building a better future for Bosnia and Herzegovina and for its citizens. We will only have to see how the country's process of Euro-integration is going to develop after it was given a push in the early 2015. In any case, this process is not going to be as easy as it seems to a lot of people, Brussels included. Because we cannot get convinced yet that Bosnia and Herzegovina's path to a full-fledged EU membership has to pass through a strong national government.

Bosnia and Herzegovina's current public and administrative system has undoubtedly its positive aspects but, however paradoxically it may sound, one of these aspects applies, above all things, to the elites of the three „constituent peoples“. Therefore, it is not accidental that this country has been defined as „the best place to be a politician“.

Bulgaria: the “Scapegoat” or the “Trojan Horse” of the European Union?

Prof. Raymond Detre
Ghent University, Belgium

Bulgarians as a rule are very much concerned about the reputation of their country abroad. They themselves however look rather contemptuously at it. In this contribution I intend not so much to describe in detail events and tendencies in Bulgarian political, economic, and social life in the first half of the second decade of the 21st century, but rather to deal with some aspects of the image Bulgarians have of their own society and of the image Bulgarians imagine their co-citizens in the European Union have of them.

As a matter of fact, many of the phenomena Bulgarian political scientists consider as particularly negative features typical of Bulgarian political life in the late transition period and afterwards — political instability, the troublesome formation of coalition governments, the presence of nationalist and xenophobic parties, the citizens' lack of confidence in the integrity and expertise of political leaders and members of parliament, the lack of confidence in the state institutions in general, the growing euro-scepticism — can be observed in most European Union member states in a way much more pronounced than in Bulgaria. Actually, only the widespread and apparently insurmountable corruption involving all layers of society and the deficient functioning of the judiciary seems to distinguish Bulgaria from other — by far not all — other European countries.

In the past years, Bulgaria has displayed a remarkable budgetary stability, often achieved to the detriment of the standard of living of a large part of the population. The dramatic social inequalities, caused by the often illegal commercial activities of „oligarchs“ and by the powerlessness — or reluctance — of politicians, some of them being „oligarchs“ themselves, to curtail them, did not entail violent social conflicts.

In spite of the occasional tensions between the main ethnic groups in Bulgarian society — Bulgarians, Turks, and Roma —, often eagerly exploited by some political parties for electoral reasons, Bulgaria's much challenged „ethnic model“ still prevails. The Bulgarians' fear that Roma emigrants might harm their country's reputation abroad seems to be largely exaggerated as the case of the Belgian city of Ghent, where Bulgarian Roma since a few years constitute about five percent of the total population, indicates: According to the mayor, apart from a dozen of families, Bulgarian Roma do not create significant problems and even appear to be a financial burden to the city budget far less than usually assumed.

As her foreign policy is concerned, as became evident once again during the crisis in Ukraine, Bulgaria consistently follows the Euro-Atlantic line she has opted for in the late 1990s, notwithstanding the traditional pro-Russian feelings of a large part of the population and the many lucrative economic relations that exist between Bulgaria and the Russian Federation. Bulgaria being Russia's „Trojan horse“ in the European Union is an allegation that seems to be resorted to mainly by Bulgarian politicians for internal use, rather than taken seriously by their European colleagues.

Greece – Diagnosis “crisis”

**Assoc. Prof. Yura Konstantinova
IBSCT**

If we need to characterize, in one word, the Greek situation during the second decade of the 21st century, this word will be undoubtedly – a *crisis*. In the course of the past six years, the Greek GDP has gone down by about 1/4, the unemployment rate has gone up approximately 4-fold, the household budgets have fallen by an average of 1/3, while thousands of small business companies have gone bankrupt. The economic crisis entailed a crisis in the social and the political domain, which, in turn, brought to the crest of the wave the coalition of the Greek radical left-wing party, SYRIZA. This party's program provides for the establishment of a new type of relations with Europe, the negotiation of better terms with the Greek creditors, a more equitable distribution of the crisis burden, and the abolishment of clientelism, which has been the reason for the long-standing sufferings in the Greek political life. This program gave rise to a lot of expectations while, at the same time, it opened too many fronts before the Greek left-wing party which assumed power in January, 2015. Will SYRIZA be able to get the country out of the crisis, how is it going to honor the pledges it made during its election campaign, without Greece leaving the Eurozone, and what particular compromises can this party make, and how many in number, without falling apart as a formation? These are only few of the questions that face today not only Greece but Europe, as well. The Greeks, however, trusted Alexis Tsipras in the hope that he was going to put an end to the insecurity, the confrontation, and the fears. This was how only six years after the beginning of the crisis, the Greeks managed to regain their hopes, notwithstanding the fact that the country is standing at an economic, political, and social crossroads. The most difficult, however, is still yet to come: because Greece has to prove that this is the right path to the future.

Kosovo spaced out between the problems and the progress

**Dr. Bobby Bobev, IBSC
Ambassador of Bulgaria
to Albania (1998 - 2006)
and Kosovo (2010 - 2014)**

This article deals with the problems of the youngest state-and-political entity in the region and consists of 36 pages. Two main spheres have been placed in the focus of attention, namely the domestic political situation in Kosovo and the country's presence in international life. The specific features of, and peculiarities in, the development of this country have been taken into account, paying particular attention to the period of the so-called „monitored independence“, given the strong international presence and the leading role of the EU.

As regards the domestic political situation, the article outlines the balance of forces and offers brief profiles of the main political players – starting with the oldest political party in this country (Kosovo's Democratic League), going through the Kosovo Democratic Party, which has been the dominating political force lately, and ending with the „Self-determination“ (*Bem-bëngosue*) nationalist formation. It also touches upon a couple of smaller political entities, among these some quite recently set-up ones. The author has tracked out the genesis of these formations underlining the fact that a fairly large number of them have their roots in the ranks of the former Kosovo Liberation Army. He has also found the lack of any clear positioning within the framework of the traditional political spectrum (left-center-right), as well as the absence of any clear ideological foundations. A shortage of electoral resources has also been found in the case of the main political parties, which is bound to result in the need to set up coalition governments, notwithstanding the difficulties inherent in this process.

The article also provides data about the poor economic and social condition of the Kosovo society, laying stress on the high unemployment rate. The latter is going to have serious consequences bearing in mind the demographic structure of the population, as well as the huge percentage of young people.

The material outlines clearly the priorities of Kosovo's foreign policy and accentuates the logic, i.e. the justification, of these priorities. The recognition of Kosovo's independence continues to be a top priority task because of the ultimate objective, i.e. the provision of the necessary number of votes needed for UN-membership, as well as for membership in all possible organizations. Another important objective involves the country's progress towards European integration. Thus far, Kosovo has managed to set a genuine record by completing the negotiations for endorsement and preparation for signing a Stabilisation and Association Agreement (SAA) within only nine months. The difficulty here lies in the fact that five EU Member States have not recognized Kosovo's independence yet; nevertheless, some progress has been made along these lines, as well. Kosovo's presence in the regional initiatives is equally important while the country's dialogue with Belgrade, mediated by Brussels, is going to be a genuine milestone in getting the relations between the two countries back to normal, as well as in their progress towards European integration.

The ambitions of the Republic of Macedonia: genuine or overestimated

Dr. Maryana Stamova
IBSCT

Since its constitution as a self-governing and independent state, the Republic of Macedonia has been faced up with permanent challenges threatening its own existence. The most violent clash occurred in 2001 between the Albanian Liberation Army, on one hand, and Macedonian army and police officers, on the other. This clash resulted in the negotiation of the Ohrid (Framework) Agreement, which entailed some constitutional changes causing the dissatisfaction of both the Albanian and the Macedonian community. In the subsequent period, the success of the solutions to the country's political problems has been variable. The *VMRO-DPMNE* political party was the winner at the latest local, general, and presidential elections and, as a result, formed a coalition government with the Albanian Democratic Integration Union (DIU). The DIU has not been particularly pleased with *VMRO-DPMNE*; however, it has remained a coalition partner of this party until present day. On one hand, the ruling *VMRO-DPMNE* party has declared Macedonia's willingness to become an EU and a NATO member-state but it has stood against the Greek ultimatum to change the name of the country. This has caused a great deal of disagreement between the coalition partners as the Albanians do not mind if the name of the country were changed, while the Macedonians do mind. On the other hand, the opposition, personified by the Social Democratic Union of Macedonia (SDUM), has not come up with a clear position yet, but it has also declared that the country's name is not a problem. The pending EU and NATO issue also created a domestic political problem that culminated, in 2015, with the opposition organizing protest rallies and camps having a couple of demands. One of these demands concerns the formation of an expert care-taker government with a single assignment – to prepare the country for new general elections. An illegal wire-tapping was yet another problem cropping up in this difficult situation; however, it did not become clear who had organized it and what for. The wire-tapping case proved once again that there have been corruption elements in the government of the country; however, the ruling party has been claiming that the required government resignation is not going to be democratic. The opposition insists that the government should resign while, on the other hand, the government has been asserting that this could happen only by means of regular general elections. This confrontation has led to the country's destabilization. The agreement concerning the country's riding out the political crisis, negotiated on June 2, 2015, between the ruling and the opposition parties and re-confirmed on July 14, 2015, through the mediation of European Commission envoys, has made us believe that its implementation, as well as the organization of the early general elections scheduled for April, 2016, are going to get the Republic of Macedonia closer to both NATO and the EU.

Romania endeavoring to get out of the periphery

Dr. Anetta Michaylova
IBSCT

During the first decade of the 21st century, Romania managed to attain its major foreign political objective, namely NATO and EU membership. During the second decade, however, the country has declared its aspirations to strengthen its role in international politics and to win recognition as a key regional player. The crisis in neighboring Ukraine has aroused serious concern in Romania not only on account of the presence of significant Romanian minority in this country, but also because of the possible consequences for Moldova and its break-away region, Transnistria. At the same time, the Ukrainian crisis has provided Romania with the opportunity to underline its strategic role in the Black Sea region, along with the country's loyalty to its Euro-Atlantic partners. Romania cannot put up with its role of a „second-hand“ EU Member State. However, in order to be able to obtain a new place in the system of international relations and to become a full-fledged EU Member State, the country has to deal, first and foremost, with its domestic political problems.

During the second decade of this century, too, the political instability, the *high-profile* corruption cases, and the frequent political scandals continue to tear apart the domestic political life in Romania. The surprising election of Klaus Iohannis, an ethnic German, as the new president of Romania was perceived as a bright ray of hope for changes in the country's political model. Notwithstanding the fact that the EU monitoring mechanism continues to exist and that the country has not entered into the Schengen area yet, the last two EC regular reports within the framework of the Cooperation and Verification Mechanism have been favorable, noting significant progress in the area of fighting corruption and the judiciary reform. The economic prospects for this country are fairly good, as Romania has been enjoying lately dynamic economic growth.

Romania continues to be in the periphery of the European Union not only in terms of being an EU external border, but also in terms of its function and significance. It has, however, fairly good prospects for development and it depends largely on the country itself whether it will be able to obtain the long-cherished new place in international politics.

Serbia: Returning to Europe as in a hurdle race

Dr. Bisser Banchev
IBSCT

Since 2012, Serbia has been enjoying the status of an EU candidate-country; however, it still has an awful lot of difficulties to overcome – both domestically and internationally. Tomislav Nikolic, chair of the Serbian Progressive Party (SPP), was elected President of the country and his party won the latest general elections. The position of Prime-Minister was offered to the Serbian Socialist Party (SSP) and its leader, Ivica Dacic. The practical day-to-day actions of the government, however, do not have much in common with the mandatory operations in modern politics and, more particularly, in the Balkans, where they involve chiefly populist messages, which have led to the election success. The series of meetings held by Prime-Minister Dacic with Kosovo's Prime-Minister, *Hashim Thaçi*, was accomplished on April 19, 2013, in Brussels by negotiating an agreement on getting the relations between Serbia and Kosovo back to normal. The Deputy Prime-Minister and second in rank in the SPP, *Alexandar Vucic*, launched a large-scale, high-profile anti-corruption campaign in the economic sector and among the ruling circles, which was up to the EU expectations for more dynamic actions against crime. Then, a particular date was set for launching the EU accession negotiations, which began in January, 2014. The SPP managed to avail itself of the right time to re-confirm the support of its electorate for the radical economic reforms that had already begun. *Alexandar Vucic's* party got a majority unheard of even under the regime of *Slobodan Milosevic*; it, however, managed to disprove the fears of vacillation towards an authoritarian regime by including in its government representatives of the socialist party and of the ethnic Hungarians' party. In addition to its pro-European rhetoric, Serbia has not given up its idea to look for „friends“ in some other parts of the world. The country has been attracting investors from the Arab world, as well as from China. Serbia has been relying a great deal on Russia as it considers this country to be among the few sources of „fresh money“. It is for this reason that Belgrade cannot join Brussels in its sanctions against Moscow, which turns out to be yet another unexpected impediment to the country's integration into the EU. Serbia will have to overcome, though with difficulty, the hindrances in its domestic development, as well as on its path to the EU, including the major floods over the past 120-year period, the economic reforms, the participation of Serbian citizens as Jihad fighters in Syria, the slow improvements in the country's relations with Albania and Croatia, etc.

Recep Tayyip Erdoğan's second decade: the future of Turkey in the ever globalizing world

Dr. Boyko Marinkov
IBSCT

In the first place, this article offers a critical analysis of the trends and events summarized under the title „the 2013-2015 political cycle“. The analysis focuses on the nature and the outcome of the March, 2014, local elections, on the first general presidential elections, held in August, 2014, and on the parliamentary elections, held in June, 2015.

Secondly, the article concentrates on the processes triggered by the June-July, 2013, events, known by the name of „Gezi Park Movement“. This wave of anti-government (in their manifestation) and anti-authoritarian (in their nature) protests has given all possible evidence of the new role of the Turkish civil society, of this society asserting its democratic values, and of the strong opposition sentiments that are still going to seek their genuine incarnation.

Thirdly, the article deals with the sensational scandal triggered by the arrests made on December, 17, 2013, the subsequent evidence provided by the judiciary and the media about the growing corruption in the ruling party, the repressions that followed not only against the independent media and the social networks, and the sweeping purge carried out among the investigating authorities and the police forces.

Fourth come the ruling party's „decisions“ in relation to the Kurdish problem, which were openly proclaimed but not put into effect as yet. These decisions contain more political and election propaganda and more media demonstration, meant to stifle the great public expectations, than actual legislative initiatives or political results.

Also, the article offers a detailed analysis of the major foreign political initiatives of the Justice and Development Party's government in its relations with the EU, the USA, and Russia, as well as with respect to the specific geopolitical projects implemented in the Greater Middle East region. Special attention has been allotted to the two key crises, in Syria and in Ukraine, as well as to their particular place in the Turkish foreign policy strategy.

In conclusion, the article presents a detailed survey of the general election results, and also of the possible political and coalition combinations during the formation of the future Turkish government, without ruling out the possibility of early parliamentary elections.

Croatia in the European Union: hopes and disappointment

Assoc. Prof. Irina Ognyanova
IBSCT

The EU accession negotiations of the Republic of Croatia continued for approximately six years – from 2005 to 2011. The country was officially announced to have become the 28th EU Member State only on July 1, 2013. After the latest 2007 enlargement „wave“, which included Romania and Bulgaria, Croatia was the first Eastern Block country to have acceded to the EU individually, rather than *en bloc*.

Notwithstanding the Euro-skepticism of some Croatians, the Croatian people, as a whole, responded positively to their country's accession to the EU, hoping for a better future there – in political, economic and cultural terms. In actual fact, Croatia joined the EU at a time when the European Union was experiencing serious financial and economic turbulences. And, to crown it all, it was having numerous political problems that were going deeper as a result of the Ukrainian crisis, as well as of its relations with Russia, which had been deteriorating even further.

Europe is still entertaining hopes that Croatia's accession to the EU is going to mitigate the wave of nationalism in the Western Balkans, to prevent the further territorial fragmentation of the region, and to help introduce the European political culture there. The Croatians were in support of the Western Balkans' integration into the EU but were also having reservations about the Serbian minority aspirations to gain more rights for themselves. This was escalating the tension between Zagreb and Belgrade, for which reason the relations between Croatia and Serbia got almost regularly „frozen“. In addition, Zagreb had been creating problems to its European partners as it had been unwilling to delegate partially its sovereignty and, at times, even failed to comply with the EU legislation. In the 1990s, the country had wrestled hard for its sovereignty.

Since 2009, the Croatian economy has been in serious collapse and the country's macro-economic indicators have been really alarming. All this has been causing additional problems to the EU. The Croatian society, too, is often shaken by corruption scandals. To date, only a couple of high-ranking government officials and well-known politicians have received effective sentences, including the former Croatian Prime-Minister and leader of the Croatian Democratic Union (CDU), Ivo Sanader, and the long-standing mayor of Zagreb, Milan Bandić.

In the late 2011, a center-left coalition headed by the Social Democratic Party (SDP) came into power. In the Presidential run-off, held in January, 2015, however, the SDP candidate and incumbent President, Ivo Josipović, lost to the CDU opposition candidate, Kolinda Grabar-Kitarović. The latter became the first woman ever to be appointed to this position in the entire history of Croatia. This has given a serious chance to the CDU in the forthcoming general elections that are going to be held in late 2015.

Montenegro – the small country with boundless ambitions

Dr. Bisser Banchev
IBSCT

Montenegro's burning ambition in the second decade of the 21st century is to accede to the European Union. This accession, however, is more or less conditional because this has been the first country to have launched EU accession negotiations in line with a new model. According to this model, Chapters 23 and 24 (on the judiciary and human rights, and on fighting corruption) are going to be opened first and are going to remain open until the end of the negotiations so that the progress made in these areas could be monitored permanently by Brussels.

Montenegro launched the country's EU accession negotiations with the same political parties, and even the same persons, that initiated the transition towards a democratic society in the early 1990s. In 2012, Milo Djukanovic became Prime-Minister for the seventh time and, in 2013, Filip Vujanovic was elected President for the third time. The observers have sufficient justification to speak about „intimate fusion“ between the ruling party and the state. The monopoly on power makes it possible to misuse public resources during elections, to discredit one's opponents, as well as to approbate the patronage positions of the leading party activists. The confrontation during the local elections is so violent, that these elections are often perceived as more important than the national elections in the miniature state.

In no other period in the history of Montenegro, has there been a direct obligation to abide by particular rules under external control. All existing conflicts have been coming out to the fore. The social protests have been alternating with anti-corruption protests, and then – with ethnic or religious remonstrance. The latter has been an expression of a peculiar characteristic feature of Montenegro as they do not involve the Muslim or Catholic believers, neither do they embrace the ethnic Albanians or Croatians. They are enclosed chiefly within the framework of the Eastern Orthodox majority. There is an on-going process of a state-sponsored creation of a new Montenegrin nation. This new nation is differentiated from the Serbian nation to which, it is believed, it used to belong.

The ruling coalition has been trying to secure the support of its Western partners. A large-scale NATO-membership campaign has been launched and some reformist activity related to the satisfaction of the EU criteria is usually demonstrated during the month preceding the relevant European Council summit. During the change of power in Kiev and Crimea's secession from Ukraine, the ruling coalition in *Podgorica* denounced „the open violation of the Ukrainian sovereignty and of the country's territorial integrity and censured the aggression of the Russian armed forces“. Montenegro has joined the EU sanctions against Russia; however, it has also become victim of the Russian counter-sanctions as it has been trying to re-export agricultural produce from some other European countries to Russia.

The burden of the Yugoslav heritage continues to weigh upon the Montenegrin foreign policy. The country still has an unsettled problem with Serbia concerning the dual citizenship because a lot of Montenegrins have such citizenship, but the government has forbidden it as an element of the process of the new national identity approbation. Montenegro has also been having disputes with Croatia and Bosnia and Herzegovina over the more precise delineation of its borders with the two countries. *Podgorica* has been seeking a way out by means of its most significant foreign political initiative, i.e. the setting-up of the so called „Balkan Six“. The results of this initiative, however, cannot be assessed unambiguously.

“Establishment of the EU Banking Union”

A new book by Assoc. Prof. Kaloyan Simeonov

RESUME

In the summer of 2015, the „St. Kliment Ohridski“ University Publishers published a new book of the „European Studies“ series. This series was initiated by the academic staff of the European Studies Department of the Sofia University, Faculty of Philosophy. The objective of the series is to render support to the development of European studies in Bulgaria. The title of the book is „Establishment of the EU Banking Union“ and its author, Dr. Kaloyan Simeonov, Assoc. Prof., is member of the academic staff of the European Studies Department and a long-standing lecturer at the Diplomatic Institute of the Bulgarian Ministry of Foreign Affairs.

The study had it as its task to analyse the main elements of the EU Banking Union, the major steps taken in the Banking Union's development, the most serious challenges it is faced up with currently, and the opportunities it is going to have in the future. Special attention has been allotted to the opportunities for participation of the EU member-states that have not joined the Eurozone yet, including Bulgaria.

Crises are something inevitable. Furthermore, it is pointed out in the introduction that the economic and financial crises are part and parcel of modern development. Therefore, it is only natural to have crises within the framework of the economic cycle. The problem does not lie with the emergence or the spread of a crisis. The problem has to do with the strength, the depth, and the duration of this crisis. In general terms, a crisis can contribute to the initiation of reforms and the taking of measures – something that is almost impossible under the conditions of economic growth. A crisis can even turn out to be beneficial, if, as a result of this crisis, the uncompetitive financial intermediaries and companies move out of the market and the other companies become more effective and sustainable. Eventually, the latter should result in economic upsurge, as well as in the improvement of the competitiveness of the entire economy. We can foresee, or even reduce the impact of an economic or a financial crisis. We cannot, however, avoid these crises completely.

When they have to respond to one crisis or another, the integration communities, such as the European Union and the Eurozone, in particular, usually employ one of the following two main approaches. According to the first one, the individual countries within the community have to take individual measures. This could lead to either intensification of the national protectionist measures, to market fragmentation, or even to disintegration within the community. While the second approach involves searching for common decisions within the community framework, as well as some efforts to seek and find a uniform, well-coordinated answer to the relevant problem. The latter is not always easy to achieve because the crisis might affect the individual states within the community, though to a different degree and even in a different manner.

This study brings to mind the fact that the European Union has responded to previous economic and financial crises under the motto of „more Europe“. The EU has almost always tried to counteract a crisis or a problem by employing the second approach, thus seeking common

answers and solutions in an attempt to speed up the integration between its own member-states. It could be argued here that it is precisely this approach which underlies the strength of the European Union. This is the reason why, at least for the time being, the EU has been in a position to get out of any new crisis much more coherent and united.

The Banking Union is the supranational answer of the European Union to the problems existing in its member-states' financial markets because these markets are strongly dominated by the banks. The launching of the Banking Union is an attempt of the European Union to try to respond to the fragmentation of the financial markets within the EU by introducing new common rules and achieving more integration.

There is still no uniform definition of the term „banking union“. Therefore, this term is best defined by defining its elements (pillars). The Single Supervisory Mechanism (SSM) is the fundamental pillar of the Banking Union. Within the framework of this pillar, the European Central Bank (ECB) is assigned the task to exercise direct supervision over the most significant banks, i.e. the ones that are particularly important to the Banking Union, while the national supervisory authorities are vested with powers related to the less significant banks or less significant banking activities. The Single Resolution Mechanism, along with the Single Resolution Fund attached thereto, constitutes the second pillar of the Banking Union. They both have the task to deal with the failing banks. In addition, there is yet another, integral element (pillar) of the Banking Union, which incorporates the single requirements concerning the national deposit guarantee schemes, the interaction between these schemes, and the possibility of introducing a Single Deposit Guarantee Scheme. We need to also mention here the common prudential rules, i.e. the principles of prudent banking, the common requirements concerning the application of these rules, as well as the role of the European Banking Authority (EBA) as a mediator and an authority which introduces single supervisory practices and solutions. This last element of the Banking Union, along with the common requirements concerning the national deposit guarantee schemes, applies currently not only to the Banking Union participating member-states, but also to the entire EU-28 internal market.

The setting-up of the Banking Union should also be interpreted as an integral part of the reforms carried out in the EU for the purpose of establishing a genuine Economic and Monetary Union. The creation of the Economic and Monetary Union in the 1990-ies is undoubtedly among the major achievements of the process of European unification. This union, however, was left largely in an unfinished state. Therefore, today's objective is to remedy this, including in the area of establishing closer integration and coordination of the economic and budget policies. The Banking Union, along with all other measures taken in the financial markets area, is part and parcel of the EU reforms aimed to accomplish the Economic and Monetary Union.

The structure of the study may be presented in the following way. Chapter one offers a brief survey of the idea, the structure, and the main characteristics of the Banking Union. Chapter two analyses the Single Supervisory Mechanism - the Banking Union element (pillar) that is considered to have been completed to the greatest extent so far. The third chapter concentrates on the progress made in the area of the Banking Union second element, i.e. the establishment of the Single Resolution Mechanism and, more particularly, on the setting up of the Single Resolution Fund. This chapter places particular emphasis on the Directive on Recovery and Resolution of Credit Institutions and Investment Firms, which introduces the national resolution frameworks and interacts closely with the rules of the Single Resolution Mechanism.

Chapter four focuses on the current debate as to whether a Single Deposit Guarantee Scheme should be introduced. It also offers a detailed analysis of the new EU requirements concerning the national deposit guarantee schemes. The fifth chapter draws attention to the Single Rule-book, which is currently applied throughout the EU-28. Special emphasis in this chapter has been placed on the following two important elements: the new prudential banking rules and the role and the functions of the European Banking Authority. The last chapter (No 6) concentrates on the possibility that the member-states that are still outside the Eurozone could also join the Banking Union. It also offers an outline of the legal framework that could make such participation possible. There is also a detailed survey of the main advantages, disadvantages, and challenges, which the member-states that have not introduced the Euro yet might be confronted with. This chapter also points out to the most substantial elements of the initial positions of the member-states outside the Eurozone concerning their possible accession to the Banking Union. Special attention has been paid to Bulgaria, too, and, more particularly to the country's position on its joining of the Banking Union before adopting the single European currency.

To cut a long story short, this book deals with a hot European topic that is significant to both the EU and Bulgaria. Therefore, we would recommend it not only to the Sofia University undergraduate students of European studies, economic, financial, or some other disciplines, but also to all other university students across the country. This book could also turn out to be fairly useful to diplomats, to the economic and financial circles, to the organizations dealing with European and business issues, to economic and financial analysts, to research fellows and media representatives, and, last but not least, to the public at large. The Banking Union topic fits perfectly in the overall debate about the future economic development of Bulgaria.

Dr. Kaloyan Simeonov, Assoc. Prof., is a lecturer at the Department of European Studies within the Faculty of Philosophy of the „St. Kliment Ohridski“ University of Sofia. For over 12 years, Mr. Simeonov has also been a lecturer at the Diplomatic Institute of the Bulgarian Ministry of Foreign Affairs, the Institute of Public Administration, the Centre for European Programs of the American University in Blagoevgrad, the University of National and World Economy, etc. He has also worked for approximately 20 years for the Bulgarian public administration – as an expert during the negotiations on Bulgaria's accession to the EU, as well as after the accession. Mr. Simeonov has participated in varied projects and missions, such as e.g. in Kosovo, northern Cyprus, Bosnia and Herzegovina, Macedonia, Montenegro, Ukraine, Turkey, Azerbaijan, and some others.

Превод

Иванка Ангелова

Translation

Ivanka Angelova

Отговорен редактор

Силвана Цокова

Managing Editor

Silvana Tsokova

Преглед

„Алфа Стар“ ЕООД

Pre-print

Alfa Star Ltd.

ISSN 1313 – 6437

<http://bdi.mfa.government.bg>

Руската външна политика при Путин

Германия, НАТО и кризата в Украйна: лидерство от центъра

Намалените разходи за отбрана на държавите членки на НАТО...

Ролята на демографския фактор за миграционния натиск върху България

Горящият Близък Изток, скачащата Турция и спящите Балкани

Нови моменти във външната политика на КНР в Южнокитайско море...

Тиипломация или дипломацията в дигиталната ера

14/2015

Role of the demographic factor in the migratory pressure exerted upon Bulgaria

Germany, NATO and the Ukraine crisis: leading from the centre

The NATO countries' curtailed defense expenditures...

The burning Middle East, bouncing Turkey, and the sleeping Balkans

New features of China's foreign policy in South China Sea

Russia's foreign policy under Putin

Twiplomacy or diplomacy in the digital era